

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

پایش تحلیلی تحولات بازارهای نفت و گاز

شماره ۱۷۹ - شهریور ماه ۱۴۰۴

پژوهشکده اقتصاد انرژی

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

نشانی: تهران، خیابان ولیعصر^(ع)، روبروی پارک ملت، خیابان سلطانی(سایه)، پلاک ۶۵

تلفن: ۶۰-۲۲۰۲۹۳۵۱

فکس: ۲۲۰۵۴۸۵۳

صندوق پستی: ۴۷۵۷-۱۹۳۹۵

www.iies.org

اعضای هیات تحریریه: دکتر محمد صادق جوکار، دکتر غلامعلی رحیمی، دکتر بهروز نعمتی، دکتر مصطفی سالاری، دکتر تورج دهقانی، مهدی یوسفی، مهرزاد زمانی، دکتر ندا علم الهدی، دکتر داریوش وافی نجار، دکتر حسین یادگاری، دکتر شباهگ مهاجرانی، دکتر ملیکا آشوری، دکتر حمیدرضا مصطفایی، سید مهدی مدنی خوانساری، مهدیه ابوالحسنی چیمه، کیمیا سادات ناصر آبادی مطلق، اعظم محمدباقری، فریبا ریاحی، فاطمه علیخانی

مدیر مسئول: دکتر غلامعلی رحیمی

سر دبیر: مهدی یوسفی

ناظر علمی: دکتر مهران امیر معینی

مدیر داخلی: نازنین شاهین

طراحی و صفحه آرایی: نازنین شاهین

مجمع تشخیص مصلحت نظام

شورای عالی انرژی

سازمان انرژی اتمی

سازمان انرژی اتمی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت نفت

شورای عالی امنیت ملی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

شرکت ملی پتروشیمی

بیشتر می اندیشیم
تا بهتر تصمیم بگیرید

فهرست

گزارش های تحلیلی

بخش
دوم

تحلیل فرمان های اجرایی و لوایح قانونی مرتبط با معافیت های مالیاتی و توسعه نفت و گاز شیل در دولت دوم دونالد ترامپ
سید مهدی مدنی الخوانساری

تحلیل تبادلات غیردلاری در میان کشورهای عضو بریکس و نقش چین
ندا علم الهدی

بررسی وضعیت موجود و چشم انداز توسعه میدان گنبد شمالی توسط قطر
فاطمه علیخانی

مقایسه انتشار گازهای گلخانه ای در چرخه عمر گاز طبیعی و انرژی های تجدیدپذیر
**اعظم محمدباقری
فرینا ریاحی**

گزارش رصد اندیشکده های معتبر بین المللی در ارتباط با صنعت نفت و گاز
شاهنگ مهاجرانی

تحولات بازار های نفت و گاز

بخش
اول

تحولات قیمت نفت در ماه ژوئیه ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام برنت

مهرزاد زمانی

تحولات اقتصاد جهانی ماه اوت ۲۰۲۵

ندا علم الهدی

بررسی وضعیت تولید جهانی نفت در ماه ژوئیه ۲۰۲۵

مهدی یوسفی

تقاضا و ذخیره سازی های نفت

حسین یادگاری

پیش بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

داریوش وافی نجار

بازار جهانی فرآورده های نفتی و عملیات پالایشی

ملیکا آشوری

بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

کیما سادات ناصرآبادی مطلق

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز طبیعی

**غلامعلی رحیمی
مهدیه ابوالحسنی چیمه
حمیدرضا مصطفایی**

بررسی تحولات تجارت گاز

کیما سادات ناصرآبادی مطلق

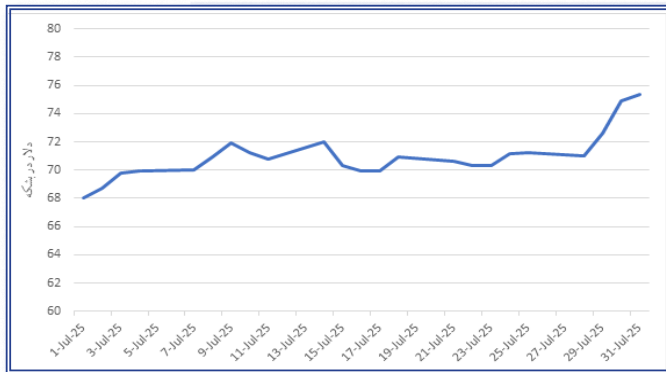
تحولات بازار های نفت و گاز

بخش
اول

تحولات قیمت نفت در ماه ژوئیه ۲۰۲۵

مهم‌ترین رویداد

نمودار ۲: روند روزانه قیمت سبک اوپک در ماه ژوئیه ۲۰۲۵

۲. عوامل تاثیرگذار بر قیمت نفت در ماه ژوئیه ۲۰۲۵

مهمترین عوامل تاثیرگذار بر نوسانات قیمت نفت به تفکیک عوامل تضعیف‌کننده و تقویت‌کننده در ذیل ذکر شده است:

عوامل تقویت‌کننده:

۱. ادامه بحران ایران و اسرائیل علیرغم اعلام آتش بس بین دو کشور توسط ترامپ و نگرانی نسبت به اختلال در عرضه و ترانزیت نفت از منطقه خاورمیانه و تنگه هرمز؛
۲. تصویب قانون الزام دولت ایران به تعلیق همکاری با آژانس انرژی اتمی در مجلس ایران و ابلاغ آن برای اجرا به سازمان انرژی اتمی، شورای عالی امنیت ملی و وزارت امور خارجه توسط رئیس جمهور ایران؛
۳. ادامه بحران روسیه و اوکراین و موافقت ترامپ با ارسال سلاح‌های آمریکایی به اوکراین؛
۴. تحریم‌های جدید آمریکا علیه ایران؛
۵. افزایش حملات حوثی‌های یمن به کشتی‌ها در دریای سرخ و خلیج عدن؛
۶. ناآرامی‌های سیاسی در منطقه کردستان عراق و نگرانی نسبت به تاثیرگذاری آن بر تولید نفت این منطقه؛

۱. روند قیمت نفت خام های شاخص

۱-۱. قیمت ماهانه نفت خام های شاخص

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ قیمت نفت خام‌های شاخص نسبت به متوسط ماه قبل تغییرات زیادی نداشت. قیمت سبک اوپک با ۱/۲۴ دلار در بشکه افزایش نسبت به ماه قبل به ۷۰/۹۷ دلار، قیمت نفت برنت با ۴۰ سنت در بشکه کاهش به ۷۱/۰۴ دلار و متوسط قیمت نفت خام وست تگزاس با ۲۲ سنت در بشکه افزایش نسبت به متوسط ماه قبل به ۶۸/۳۹ دلار در بشکه رسید.

نمودار ۱: روند ماهانه قیمت نفت برنت، سبک اوپک و وست تگزاس

۱-۲. قیمت روزانه نفت خام های شاخص

روند روزانه قیمت نفت خام‌های شاخص در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ صعودی بود. قیمت‌ها در هفته اول ژوئیه روند صعودی داشت اما بعد از آن با نوساناتی روند ثابتی داشت و در سه روز پایانی ماه ژوئیه مجدداً روند صعودی یافت. قیمت سبک اوپک بین ۶۸/۰۶ دلار و ۷۵/۳۴ دلار در بشکه نوسان داشت و از ۶۸/۰۶ دلار در بشکه در اول ژوئیه به ۷۵/۳۴ دلار در بشکه در ۳۱ ژوئیه رسید.

۷. توافق تجاری اولیه بین آمریکا و ویتنام؛

۸. در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۰/۲۳۹ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۲/۷۶۵ میلیون بشکه رسید؛

۹. تضعیف ارزش دلار؛ شاخص دلار در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن ۹۷/۳۱ بود که در هفته منتهی به ۴ ژوئیه به ۹۶/۶۱ رسید؛

۱۰. در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن ذخایر نفت منطقه کوشینگ با ۱/۵ میلیون بشکه کاهش به ۲۰/۷ میلیون بشکه رسید؛

۱۱. عربستان سعودی قیمت رسمی فروش نفت خود را برای ماه آگوست افزایش داد؛

۱۲. انتشار گزارش‌هایی مبنی بر اینکه ترامپ قصد دارد رئیس‌فدرال رزرو را زودتر از موعد تعیین کند که باعث کاهش ارزش دلار و بیشتر شدن احتمال کاهش نرخ بهره آمریکا شد؛

۱۳. در ماه ژوئن PMI بخش صنعت چین به ۴۹/۷ رسید که ۰/۲ بالاتر از ماه قبل بود و PMI بخش صنعت نیز به ۵۰/۵ رسید که ۰/۲ بالاتر از ماه قبل بود؛

۱۴. در فصل اول ۲۰۲۵ رشد فصلی تولید ناخالص داخلی بریتانیا به ۰/۷ درصد رسید در حالیکه رشد آن در فصل قبل ۰/۱ درصد بود؛

۱۵. در ماه ژوئن نرخ رشد تورم در آلمان به ۲ درصد رسید که ۰/۱ درصد کمتر از ماه قبل بود؛

۱۶. در ماه ژوئن PMI بخش صنعت آلمان به ۴۹ رسید که ۰/۷ بالاتر از ماه قبل بود؛

۱۷. در ماه ژوئن PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۴۹/۵ رسید که ۰/۱ بالاتر از ماه قبل بود؛

۱۸. در ماه ژوئن PMI بخش صنعت آمریکا به ۵۲/۹ رسید که ۰/۹ بالاتر از ماه قبل بود؛

۱۹. در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۳۳ هزار درخواست رسید که ۴ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود

۲۰. در ماه ژوئن شغل‌های ایجاد شده در بخش غیر کشاورزی آمریکا به ۱۴۷ هزار شغل رسید که ۳ هزار

شغل بیشتر از ماه قبل بود

۲۱. در ماه ژوئن نرخ بیکاری در آمریکا به ۴/۱ درصد رسید که ۰/۱ درصد کمتر از ماه قبل بود

۲۲. در ماه می رشد سفارشات خرید کارخانه ای در آمریکا به ۸/۲ درصد رسید در حالیکه در ماه گذشته ۳/۹- درصد بود؛

۲۳. در هفت روز منتهی به ۲۴ ژوئن خالص وضعیت خرید بورس‌بازان در بازار نایمکس به ۲۳۳ هزار قرارداد رسید که ۲ هزار قرارداد بیشتر از هفته ماقبل بود؛

۲۴. در هفته منتهی به ۴ ژوئیه تعداد دکل‌های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۷ دکل کاهش به ۴۲۵ دکل رسید؛

۲۵. الکساندر نوک اعلام کرد که روسیه در طی ماه‌های آگوست و سپتامبر ۲۰۲۵، تخلیفات گذشته خود را به طور کامل جبران خواهد کرد؛

۲۶. آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش جدید خود اعلام کرد که به دلیل افزایش تقاضای سوخت در تابستان، بازار با مازاد عرضه کمتری مواجه خواهد بود؛

۲۷. افزایش تقاضای پالایشگران برای تامین سوخت‌های تابستانی؛

۲۸. اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش جدید خود در پیش‌بینی تولید آمریکا برای سال ۲۰۲۵ به مقدار ۴۰ هزار بشکه در روز تجدید نظر نزولی کرد؛

۲۹. دولت آمریکا وضع تعرفه بر سایر کشورها به غیر از چین را تا اول آگوست به تعویق انداخت؛

۳۰. بعد از آنکه ترامپ اعلام کرد تحریم‌های شدیدتری را بر علیه روسیه وضع خواهد کرد، نگرانی نسبت به تشدید تحریم‌های آمریکا علیه روسیه افزایش یافت؛

۳۱. در هفته منتهی به ۴ ژوئیه سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۰/۲۳۸ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۳/۰۰۳ میلیون بشکه رسید؛

۳۲. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۴ ژوئیه تقاضای بنزین در آمریکا با ۰/۵۱۶ میلیون بشکه افزایش به ۹/۱۵۹ میلیون بشکه در روز رسید؛

۴۶. در ماه ژوئن رشد تولیدات صنعتی در چین به ۶/۸ درصد رسید که ۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود

۴۷. در ماه ژوئن رشد تولیدات صنعتی در منطقه یورو به ۱/۷ درصد رسید که ۳/۹ درصد بیشتر از ماه قبل بود

۴۸. در ماه ژوئن رشد تولیدات صنعتی در آمریکا به ۰/۷۳ درصد رسید در حالیکه در ماه گذشته ۰/۶۶ درصد بود

۴۹. در ماه ژوئن رشد خرده فروشی در ماه ژوئن به ۰/۶ درصد رسید که ۱/۵ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۵۰. در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۲۱ هزار درخواست رسید که ۴ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود

۵۱. در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۲ دکل کاهش به ۴۲۲ دکل رسید.

۵۲. روسیه اعلام کرد که اقدامات سختگیرانه تری در مورد صادرات بنزین روسیه وضع خواهد کرد

۵۳. توافق ژاپن و آمریکا در مورد روابط تجاری؛

۵۴. توافق اتحادیه اروپا و آمریکا در مورد روابط تجاری؛

۵۵. وزیر بازرگانی هند اعلام کرد که کشورش میتواند در مورد تعرفه ها با آمریکا به توافق برسد؛

۵۶. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه ذخایر نفت خام ۳/۲ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۴۱۹ میلیون بشکه رسید؛

۵۷. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه ذخایر نفت خام ۵۷۷/۰ میلیون بشکه کاهش یافت؛

۵۸. در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه تولید نفت خام آمریکا با ۱۰۲ هزار بشکه کاهش به ۱۳/۳۷۵ میلیون بشکه در روز رسید؛

۵۹. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه ذخایر بنزین ۱/۸ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۲۳۱ میلیون بشکه رسید و تقاضا برای بنزین نیز ۴۷۸/۰ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۹/۹۶۷ میلیون بشکه رسید؛

۳۳. در هفته منتهی به ۴ ژوئیه درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۲۷ هزار درخواست رسید که ۵ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود؛

۳۴. در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۱ دکل کاهش به ۴۲۴ دکل رسید؛

۳۵. در ماه می رشد تولیدات صنعتی در آلمان به ۱/۲ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۱/۶- درصد بود؛

۳۶. در ماه می موازنه تجاری آلمان با ۳ میلیارد یورو افزایش به ۱۸/۴ میلیارد یورو رسید؛

۳۷. در ماه ژوئن نرخ تورم چین به ۰/۱ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۰/۱- درصد بود؛

۳۸. در ماه ژوئن نرخ تورم آلمان به ۲ درصد رسید که ۰/۱ درصد کمتر از ماه قبل بود؛

۳۹. در ماه می رشد تولید ناخالص داخلی بریتانیا به ۰/۱- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۰/۳- درصد بود.

۴۰. افزایش واردات نفت خام چین در ماه ژوئن، در ماه ژوئن واردات نفت خام چین به ۱۲/۱۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۷/۴ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشت؛

۴۱. حملات پهبادی به تاسیسات نفتی در منطقه کردستان عراق؛

۴۲. تصویب هیجدهمین بسته تحریمی توسط اتحادیه اروپا علیه روسیه با هدف ضربه به صنایع نفت و گاز این کشور؛

۴۳. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه ذخایر نفت خام ۳/۸ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۴۲۲/۲ میلیون بشکه رسید؛

۴۴. در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه تولید نفت خام آمریکا با ۱۰ هزار بشکه کاهش به ۱۳/۳۷۵ میلیون بشکه در روز رسید؛

۴۵. در ماه ژوئن رشد صادرات چین به ۵/۸ درصد رسید که ۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود و از طرف دیگر رشد واردات نیز از ۳/۴- درصد به ۱/۱ درصد رسید و موازنه تجاری این کشور نیز ۱۱ میلیارد دلار افزایش یافت؛

افزایش یافت و به ۹۷/۲ رسید؛

۷۴. در فصل دوم رشد تولید ناخالص داخلی آلمان به ۰/۴ درصد رسید در حالیکه در فصل قبل صفر درصد بود؛

۷۵. در ماه ژوئیه نرخ بیکاری در آلمان و اتحادیه اروپا بدون تغییر نسبت به ماه قبل به ترتیب در سطح ۶/۳ و ۶/۲ درصد بود؛

۷۶. در ماه ژوئن نرخ رشد تولیدات صنعتی در ژاپن به ۱/۷ درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۰/۱- درصد بود؛

۷۷. در ماه ژوئیه نرخ تورم در منطقه یورو بدون تغییر نسبت به ماه قبل در سطح ۲ درصد بود؛

۷۸. در ماه ژوئیه PMI صنعت منطقه یورو به ۴۹/۸ رسید که ۰/۳ بالاتر از ماه قبل بود؛

۷۹. در فصل دوم رشد تولید ناخالص داخلی آمریکا به ۳ درصد رسید در حالیکه در فصل قبل ۰/۵- درصد بود.

عوامل تضعیف‌کننده:

۱. ادامه نگرانیها نسبت به جنگ تجاری بین آمریکا و سایر کشورها و ایجاد رکود در اقتصاد جهانی و کاهش تقاضای نفت؛

۲. ادامه نگرانی نسبت به وضعیت تقاضای جهانی و مازاد عرضه در بازار در ماههای آتی؛

۳. هشت کشور اوپک پلاس در پنجم ژوئیه تصمیم گرفتند که برنامه افزایش تولید خود را تسریع کنند و در ماه آگوست ۵۴۸ هزار بشکه در روز تولید خود را افزایش دهند؛

۴. وزیر امور خارجه ایران اعلام کرد که ایران همچنان به پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای پایبند است؛

۵. انتشار اخباری مبنی بر احتمال از سرگیری مذاکرات بین ایران و آمریکا در اسلو؛

۶. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن ذخایر نفت خام ۳/۹ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۱۹ میلیون بشکه رسید؛

۷. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن ذخیره سازه‌های بنزین ۴/۲ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۶۰. تضعیف ارزش دلار؛ شاخص دلار در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه ۹۸/۱۶ بود که در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه به ۹۷/۲۷ رسید؛

۶۱. در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۱۷ هزار درخواست رسید که ۴ هزار درخواست کمتر از هفته قبل بود؛

۶۲. در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۶ دکل کاهش به ۴۱۵ دکل رسید؛

۶۳. در ماه ژوئیه PMI بخش صنعت آلمان به ۴۹/۲ رسید که ۰/۲ بالاتر از ماه قبل بود؛

۶۴. در ماه ژوئیه PMI بخش صنعت منطقه یورو به ۴۹/۸ رسید که ۰/۳ بالاتر از ماه قبل بود؛

۶۵. در ماه ژوئیه PMI بخش صنعت بریتانیا به ۴۸/۲ رسید که ۰/۵ بالاتر از ماه قبل بود؛

۶۶. در ماه ژوئن فروش خانه های جدید در آمریکا به ۶۲۷ هزار واحد رسید که ۵ هزار واحد بیشتر از ماه قبل بود؛

۶۷. التیماتوم ۱۰ روزه ترامپ به روسیه جهت پایان دادن به جنگ اوکراین؛

۶۸. ترامپ اعلام کرد که بر خریداران نفت روسیه تعرفه ۱۰۰ درصدی وضع خواهد کرد؛

۶۹. مذاکرات بین چین و آمریکا در استکهلم و احتمال تمدید آتش بس تجاری بین دو کشور؛

۷۰. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ذخایر بنزین ۲/۷ میلیون بشکه کاهش یافت و به ۲۲۸/۴ میلیون بشکه رسید و تقاضا برای بنزین نیز ۱۸۵/۰ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۹/۱۵۲ میلیون بشکه رسید؛

۷۱. در هفته منتهی به ۱ آگوست تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با ۵ دکل کاهش به ۴۱۰ دکل رسید؛

۷۲. در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۲۳۸/۰ میلیون بشکه افزایش به ۴۰۲/۷۴۱ میلیون بشکه رسید؛

۷۳. در ماه ژوئیه شاخص اطمینان مصرف‌کننده در آمریکا

میلیون بشکه رسید؛

۲۱. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه تقاضای بنزین در آمریکا با ۰/۶۷۰ میلیون بشکه کاهش به ۸/۴۸۹ میلیون بشکه در روز رسید و از طرف دیگر ذخیره سازه‌های بنزین نیز ۳/۴ میلیون بشکه افزایش یافت

۲۲. در فصل دوم ۲۰۲۵ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی چین به ۵/۲ درصد رسید که ۰/۲ درصد کمتر از فصل گذشته بود؛

۲۳. ماه ژوئن نرخ تورم در آمریکا به ۲/۷ درصد رسید که ۰/۳ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۲۴. در ماه ژوئن نرخ تورم در منطقه یورو به ۲ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۲۵. در ماه ژوئن نرخ تورم در آمریکا به ۳/۶ درصد رسید که ۰/۲ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۲۶. در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۰/۲۰۰ میلیون بشکه کاهش به ۴۰۲/۵۰۳ میلیون بشکه رسید؛

۲۷. به گفته برخی منابع دولت آمریکا قصد دارد که مجوز فعالیت محدود برای شرکت شورون در ونزوئلا را صادر کند که در این صورت صادرات ونزوئلا ۲۰۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت؛

۲۸. اتحادیه اروپا اعلام کرد که در حال بررسی اقدامات متقابل علیه تعرفه‌های آمریکا می‌باشد؛

۲۹. بانک مرکزی چین نرخ بهره این کشور را بدون تغییر نسبت به قبل در سطح ۳ درصد اعلام کرد؛

۳۰. بانک مرکزی اروپا نرخ بهره این منطقه را بدون تغییر نسبت به قبل در سطح ۲/۱۵ درصد اعلام کرد؛

۳۱. در ماه ژوئن فروش خانه‌های موجود در آمریکا به ۳/۹۳ میلیون واحد رسید که ۷۴ هزار واحد کمتر از ماه قبل بود؛

۳۲. در ماه ژوئیه PMI بخش صنعت آمریکا به ۴۹/۵ رسید که ۳ واحد کمتر از ماه قبل بود؛

۳۳. در ماه ژوئن رشد سفارشات خرید کالاهای بادوام در آمریکا به ۹/۳- درصد رسید در حالیکه در ماه قبل ۱۶/۵

۸. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن ذخیره سازه‌های نفت خام آمریکا ۰/۶۸۰ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۹. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۷ ژوئن تقاضای بنزین در آمریکا با ۱/۰۴۸ میلیون بشکه کاهش به ۸/۶۴۰ میلیون بشکه در روز رسید؛

۱۰. در ماه ژوئن نرخ رشد تورم در منطقه یورو به ۲ درصد رسید که ۰/۱ درصد بیشتر از ماه قبل بود؛

۱۱. در ماه می نرخ بیکاری منطقه یورو با ۰/۱ درصد افزایش به ۶/۳ درصد رسید؛

۱۲. ترامپ اعلام کرد که بر واردات مس به عنوان یک فلز حیاتی تعرفه ۵۰ درصدی وضع خواهد کرد؛

۱۳. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۴ ژوئیه ذخایر نفت خام ۷ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۶ میلیون بشکه رسید؛

۱۴. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۴ ژوئیه ذخیره سازه‌های نفت خام آمریکا ۷/۱ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۱۵. تقویت ارزش دلار؛ شاخص دلار در هفته منتهی به ۴ ژوئیه ۹۶/۶۱ بود که در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه به ۹۷/۲۶ رسید؛

۱۶. در هفت روز منتهی به ۸ ژوئیه خالص وضعیت خرید بورس‌بازان در بازار نایمکس به ۲۰۹ هزار قرارداد رسید که ۲۵ هزار قرارداد کمتر از هفته ماقبل بود.

۱۷. مهلت ۵۰ روزه ترامپ به روسیه برای پایان دادن به جنگ اوکراین و اجتناب از تحریم‌های جدید؛

۱۸. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه ذخیره سازه‌های نفت خام آمریکا ۱۹/۱ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۱۹. تقویت ارزش دلار؛ شاخص دلار در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه ۹۷/۲۷ بود که در هفته منتهی به ۱۸ ژوئیه به ۹۸/۰۹ رسید؛

۲۰. در هفته منتهی به ۱۱ ژوئیه سطح ذخایر استراتژیک آمریکا با ۰/۳۰۰ میلیون بشکه کاهش به ۴۰۲/۷۰۳

۳. جمع بندی

متوسط قیمت نفت در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ نسبت به ماه ژوئن ۲۰۲۵ تغییرات زیادی نداشت. در ماه ژوئیه مهمترین عوامل تقویت کننده قیمت نفت تنشهای ژئوپلیتیک در خاورمیانه و افزایش تقاضا برای سوختهای تابستانی و ضرب الاجل ۱۰ روزه ترامپ به روسیه برای پایان دادن به جنگ اوکراین بود در مقابل نگرانی نسبت به رکود اقتصادی در اثر جنگ تجاری آمریکا با سایر اقتصادهای جهان و افزایش ذخیره سازیهای نفت خام آمریکا از افزایش قیمت نفت جلوگیری کرد.

درصد بود.

۳۴. فرمان اجرایی ترامپ مبنی بر اعمال تعرفه بر کشورهایی که تاکنون با آمریکا در مورد روابط تجاری به توافق نرسیده اند؛

۳۵. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ذخایر نفت خام ۷/۷ میلیون بشکه افزایش یافت و به ۴۲۶/۷ میلیون بشکه رسید؛
۳۶. بر اساس گزارش انجمن نفت آمریکا در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ذخایر نفت خام ۱/۵۳۹ میلیون بشکه افزایش یافت؛

۳۷. در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه تولید نفت خام آمریکا با ۴۱ هزار بشکه افزایش به ۱۳/۳۱۴ میلیون بشکه در روز رسید؛

۳۸. تقویت ارزش دلار؛ شاخص دلار در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ۹۷/۲۳ بود که در هفته منتهی به ۱ آگوست به ۹۹/۰۱ رسید؛

۳۹. در هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه درخواستها برای استفاده از مزایای بیکاری در آمریکا به ۲۱۸ هزار درخواست رسید که هزار درخواست بیشتر از هفته قبل بود؛

۴۰. در فصل دوم ۲۰۲۵ نرخ رشد تولید ناخالص داخلی منطقه یورو به ۱/۴ درصد رسید که ۰/۱ درصد کمتر از فصل اول بود؛

۴۱. فدرال رزرو آمریکا نرخ بهره این کشور را بدون تغییر نسبت به قبل در سطح ۴/۵ درصد اعلام کرد؛

۴۲. در ماه ژوئیه PMI بخش صنعت چین با ۰/۴ کاهش به ۴۹/۳ رسید؛

۴۳. بانکهای مرکزی کانادا و ژاپن نرخ بهره را تغییر ندادند و به ترتیب در سطح ۲/۷۵ و ۰/۵ درصد اعلام کردند؛

۴۴. در ماه ژوئیه شاخص مصارف شخصی در آمریکا با ۰/۲ درصد افزایش به ۲/۶ درصد رسید؛

۴۵. در ماه ژوئیه نرخ بیکاری در آمریکا با ۰/۱ درصد افزایش به ۴/۲ درصد رسید.

پیش بینی کوتاه مدت قیمت نفت خام برنت

مهرماه زمانی

ماه های گذشته با افزایش قیمت نفت برنت به بیش از ۷۰ دلار در بشکه ابرار نگرانی کرده و نشان می دهد که قیمت های زیر ۷۰ دلار برای نفت برنت او را راضی می کند و اوپک پلاس توانسته که نقش مناسبی را در این زمینه بازی کند.

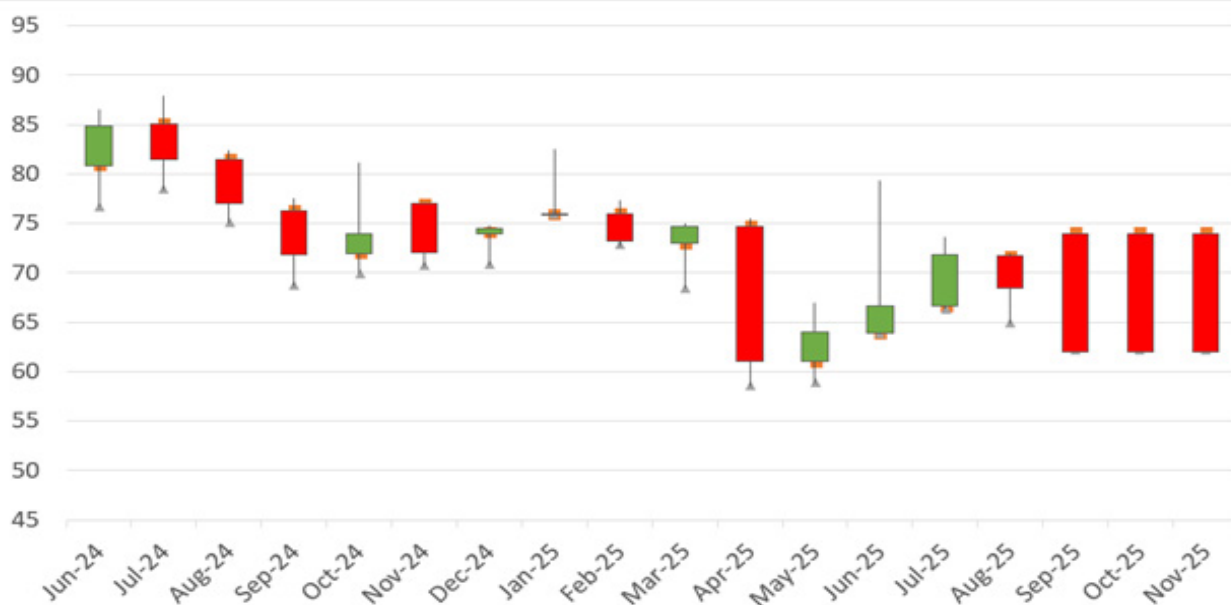
« پیش بینی قیمت

با در نظر گرفتن عوامل تشریح شده انتظار بر این است که قیمت نفت برنت در ماه های آینده در دامنه نوسانی ۶۲ تا ۷۴ دلار در بشکه نوسان کند.

« بررسی روند قیمت در ماه گذشته

قیمت نفت برنت در ماه گذشته نوسان نسبی کمی داشت که به دلیل فروکش تنش ژئوپلیتیکی منطقه خاورمیانه است. در ادامه روند کاهش تنش در ابتدا مذاکرات آمریکا و روسیه چشم انداز مناسبی را ارایه کرد ولی به دلیل پیچیدگی های روند حل اختلافات بین روسیه و اوکراین با چالش های زیادی روبرو شده است که موجب شد قیمت نفت روند صعودی به خود گیرد. جنگ تعرفه ها و تحریم های نفتی هنوز به طور موقت موجب تکانه های افزایشی قیمت نفت می شود و در ماه گذشته بین آمریکا و هند شدت یافت. انتشار آمار رشد اقتصادی آمریکا برای فصل دوم و اعلام فدرال رزرو برای کاهش نرخ بهره در ماه سپتامبر موجب خوشبینی به اقتصاد آمریکا شد درحالی که افزایش نرخ بیکاری تا حدی از اثر آن کاست. هنوز از اقتصاد چین آمار مثبت اقتصادی قابل توجهی منتشر نمی شود. ترامپ در طی

نمودار ۱: روند گذشته و پیش بینی ماهانه قیمت نفت خام برنت

تحولات اقتصاد جهانی ماه اوت ۲۰۲۵

فاطمه الهادی

بالاترین رکوردهای جدید به دلیل کاهش نسبی تنش‌های سیاسی و امید به کاهش نرخ بهره در آمریکا رسید.^۱ ابتکار صلح میان آمریکا، روسیه و اروپا فضای مثبتی ایجاد کرد، هرچند نتیجه قطعی هنوز مشخص نیست. بازارها تحت تأثیر رویدادهای سیاسی به‌ویژه در اروپا قرار دارند. دونالد ترامپ مجدداً به مواضع مسکو درباره اوکراین نزدیک شده و در توثیتی دیدگاه‌های کرملین درباره کریمه و زلنسکی را بازتاب داده است. پوتین خواهان عقب‌نشینی کامل اوکراین از تمام مناطق اشغال‌شده است؛ پیشنهاد ترامپ-پوتین برای واگذاری بخش‌هایی از اوکراین (مثل دونباس) به روسیه رد شد. موضع زلنسکی و اروپا تأکید بر استقلال، حفظ تمامیت ارضی و عدم پذیرش واگذاری بدون حضور مستقیم اوکراین در مذاکرات بوده است. دیدار ۱۸ اوت در آمریکا بر سر توافق ضمنی بر تضمین‌های امنیتی (شبه بند ۵ ناتو، اما با پشتیبانی هوایی) و رد هرگونه واگذاری زمین پایان یافت.

بازارها با وجود فضای ژئوپلیتیک پرتنش، نسبتاً آرام هستند. قیمت نفت کاهش یافته که به دلیل کاهش انتظارات برای تحریم‌های بیشتر بر نفت روسیه است. در همین حال، بازارهای آسیایی به‌ویژه در ژاپن، تایوان و چین رکوردهای جدیدی ثبت کرده‌اند. سیاست‌های ژئوپلیتیک به‌ویژه مواضع جدید ترامپ و جمع‌بندی نشست‌های بین‌المللی بر بازارها سایه انداخته است. با این حال، ثبات نسبی بازارها، گزارش‌های قوی فصل مالی و انتظارات متمرکز بر نشست جکسون هول، از

صندوق بین‌المللی پول رشد اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۵ را ۳٪ و در سال ۲۰۲۶ را ۳.۱٪ پیش‌بینی کرده است که اندکی بالاتر از برآوردهای قبلی است.^۱ کنفرانس بورد نیز پیش‌بینی رشد واقعی تولید ناخالص داخلی جهان در سال ۲۰۲۵ را ۰.۱ درصد افزایش داد و به ۳٪ رساند که به دلیل کاهش تنش‌های تجاری و حرکت مثبت بازارها بوده است.^۲

در مقابل، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) دیدگاه محتاطانه‌تری ارائه کرده و رشد جهانی را ۲.۹٪ پیش‌بینی می‌کند، به‌ویژه به دلیل ضعف در ایالات متحده، کانادا، مکزیک و چین.^۳ یورومانیتر هشدار داده که افزایش تعرفه‌ها و درگیری‌های ژئوپلیتیک می‌تواند رشد را به ۲.۹٪ کاهش دهد (در مقایسه با ۳.۱٪ در ۲۰۲۴). در یک سناریوی بدبینانه، اقتصاد جهان ممکن است تا ۳.۴ تریلیون دلار کوچک شود و تورم بالای ۵٪ برود.^۴ برآوردها رشد جهانی را در حدود ۳.۰٪ نشان می‌دهند، اما خطرات سیاسی و تجاری می‌تواند آن را پایین‌تر بیاورد.

از ۷ اوت، آمریکا تعرفه‌های جدیدی موسوم به «تعرفه‌های متقابل» اعمال کرد که سطح مؤثر آن به بالاترین میزان از زمان رکود بزرگ رسید. برزیل به شدت هدف قرار گرفت و با تعرفه‌های حدود ۵۰٪ مواجه شد. همچنین هند با ۲۵٪ تعرفه جدید مواجه گردید. این اقدامات نگرانی شدید در بازارهای جهانی و میان صادرکنندگان ایجاد کرد.^۵ بازار سهام آسیا به‌ویژه در ژاپن، تایوان و چین به

1. Global growth expected to decelerate as trade-related distortions wane, IMF, July 2025

2. Global Uncertainty is Moderating but Remains Elevated, Conference Board, 13 August 2025

3. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1, OECD Economic Outlook, 3 June 2025

4. Global growth could drop to 2.9% in 2025 as tariffs slow down economy, Euro Monitor, 14 August 2025.

5. Week Ahead Economic Preview: Week of 18 August 2025, S&P Global, 15 August 2025.

6. Shares scale fresh tops in Asia, oil slips on truce talks, Reuters, 18 August 2025.

جدول ۱: نرخ‌های رشد واقعی تولید ناخالص داخلی (میانگین تغییرات سالانه درصدی)، به‌روزرسانی‌شده تا ۱۳ اوت ۲۰۲۵

۲۰۳۲-۲۰۳۶	۲۰۲۷-۲۰۳۱	۲۰۲۶	۲۰۲۵	۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۰-۲۰۱۹	
۱٫۶	۱٫۷	۱٫۳	۱٫۶	۲٫۸	۲٫۹	۲٫۵	۶٫۱	-۲٫۲	۲٫۴	ایالات متحده آمریکا
۰٫۹	۱٫۱	۱٫۵	۱٫۲	۱٫۱	۰٫۶	۳٫۷	۶٫۵	-۵٫۹	۱٫۷	اروپا
۰٫۸	۱٫۰	۱٫۲	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۷	۳٫۵	۶٫۳	-۶٫۰	۱٫۴	منطقه یورو
۰٫۵	۰٫۹	۱٫۲	۰٫۵	-۰٫۲	-۰٫۳	۱٫۸	۳٫۲	-۳٫۸	۲٫۰	آلمان
۱٫۰	۱٫۰	۰٫۸	۰٫۶	۱٫۱	۱٫۶	۲٫۸	۶٫۸	-۷٫۶	۱٫۴	فرانسه
۰٫۵	۰٫۴	۰٫۷	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۸	۵٫۰	۸٫۸	-۹٫۰	۰٫۲	ایتالیا
۱٫۱	۱٫۳	۱٫۳	۱٫۲	۱٫۱	۰٫۴	۴٫۸	۸٫۶	-۱۰٫۳	۲٫۰	انگلیس
۱٫۹	۱٫۹	۱٫۰	۱٫۱	۱٫۶	۱٫۵	۴٫۲	۶٫۰	-۵٫۰	۲٫۳	کانادا
۰٫۸	۱٫۰	۰٫۷	۰٫۹	۰٫۲	۱٫۴	۰٫۹	۲٫۸	-۴٫۲	۱٫۲	ژاپن
۱٫۹	۲٫۲	۲٫۰	۲٫۴	۲٫۲	۱٫۷	۳٫۲	۶٫۱	-۱٫۸	۳٫۲	دیگر اقتصادهای پیشرفته
۱٫۳	۱٫۵	۱٫۴	۱٫۵	۱٫۸	۱٫۷	۳٫۰	۶٫۰	-۳٫۸	۲٫۱	اقتصادهای پیشرفته
۳٫۹	۴٫۰	۴٫۵	۴٫۷	۵٫۰	۵٫۴	۳٫۲	۸٫۹	۲٫۰	۷٫۷	چین
۴٫۳	۴٫۵	۵٫۴	۶٫۳	۶٫۷	۸٫۹	۷٫۰	۹٫۵	-۶٫۱	۷٫۲	هند
۲٫۷	۲٫۹	۴٫۲	۴٫۴	۴٫۶	۴٫۰	۶٫۰	۳٫۴	-۲٫۸	۵٫۱	دیگر کشورهای آسیای در حال توسعه
۱٫۲	۱٫۴	۱٫۹	۲٫۲	۱٫۹	۲٫۲	۴٫۰	۷٫۳	-۷٫۱	۱٫۷	آمریکای لاتین
۱٫۳	۱٫۵	۱٫۷	۲٫۵	۳٫۰	۳٫۲	۳٫۱	۵٫۱	-۳٫۶	۱٫۴	برزیل
۱٫۰	۱٫۱	۱٫۷	۰٫۸	۱٫۲	۳٫۴	۳٫۷	۶٫۳	-۸٫۶	۲٫۳	مکزیک
۲٫۰	۲٫۱	۳٫۱	۳٫۱	۳٫۰	۲٫۷	۶٫۶	۵٫۶	-۱٫۸	۳٫۲	خاورمیانه و آفریقای شمالی
۲٫۲	۲٫۱	۳٫۸	۴٫۱	۲٫۱	۱٫۳	۹٫۷	۵٫۱	-۴٫۱	۳٫۷	منطقه خلیج فارس
۳٫۳	۳٫۲	۳٫۵	۳٫۵	۳٫۸	۳٫۳	۴٫۰	۳٫۷	-۳٫۰	۴٫۱	صحرای آفریقا
۱٫۹	۱٫۸	۲٫۵	۲٫۰	۳٫۹	۴٫۵	۰٫۱	۷٫۶	-۱٫۳	۳٫۲	روسیه، آسیای مرکزی و جنوب‌شرقی اروپا
۱٫۶	۱٫۴	۱٫۷	۰٫۷	۴٫۴	۴٫۰	-۱٫۳	۵٫۸	-۲٫۶	۲٫۰	روسیه
۱٫۹	۲٫۲	۲٫۹	۳٫۳	۳٫۲	۵٫۱	۵٫۳	۱۱٫۸	۱٫۷	۵٫۹	ترکیه
۳٫۲	۳٫۲	۳٫۹	۴٫۱	۴٫۴	۴٫۹	۴٫۲	۷٫۴	-۱٫۸	۵٫۲	دیگر اقتصادهای در حال توسعه
۲٫۴	۲٫۵	۲٫۸	۳٫۰	۳٫۲	۳٫۵	۳٫۶	۶٫۷	-۲٫۷	۳٫۶	جهان

Source : Global Uncertainty is Moderating but Remains Elevated, Conference Board, 13 August 2025

قیمت‌ها با اندکی کاهش همراه شدند. ترامپ اشاره کرد که تعرفه‌های تلافی‌جویانه علیه کشورهای مانند چین به صورت فوری اعمال نخواهد شد، که این سیگنال مثبتی برای بازار انرژی بود.^۵ تحلیل‌ها ترامپ را فاقد چارچوب مشخص سیاسی توصیف کردند؛ نشست آلاسکا به قدری مورد انتقاد واقع شد که برخی اروپایی‌ها آن را تلاشی نافرجام برای بازبایی وجهه ترامپ و عدم وجود استراتژی ثابت در سیاست خارجی او می‌دانستند. ترامپ در مقابل تأکید کرده بود که معامله با روسیه را ترجیح می‌دهد، حتی اگر با نادیده گرفتن منافع اوکراین همراه شود.^۶

در حالی که ترامپ دیدارهایی را با زلنسکی و رهبران اروپایی ترتیب داد، اما نشانه‌ای از تعهد به حمایت واقعی یا ارسال کمک نظامی دیده نشد، امری که مورد انتقاد متحدان اوکراینی قرار گرفت.^۷

کاهش تأثیرات منفی جلوگیری کرده است. پاول در این رویداد نقش کلیدی دارد؛ چرا که سخنان او می‌تواند مسیر بازارها در ماه‌های آینده را تعیین کند.^۱

نشست سالانه جکسون هول (۲۱ تا ۲۳ اوت) توجه جهانیان را به خود جلب کرد. سخنان جروم پاول، رئیس فدرال رزرو، درباره احتمال کاهش نرخ بهره در سپتامبر بسیار مورد انتظار بود. بازارها احتمال کاهش نرخ بهره در سپتامبر را حدود ۸۵٪ ارزیابی کردند که به رشد شاخص‌های سهام دامن زد.^۲

در روزهای اخیر، با افزایش امیدها به برقراری آتش‌بس یا توافق صلح، قیمت نفت کاهش یافت. به‌ویژه، در ۱۹ اوت ۲۰۲۵، قیمت نفت برنت به ۶۵.۹۰ دلار و نفت وست تگزاس اینترمدیت (WTI) به ۶۲.۴۰ دلار رسید. این کاهش ناشی از پیش‌بینی افزایش عرضه جهانی نفت در صورت کاهش تحریم‌ها علیه روسیه بود.^۳

در بریتانیا، تورم در جولای به ۳.۷٪ رسید (بالتر از هدف ۲٪ بانک مرکزی). تورم خدمات نیز به ۴.۸٪ نزدیک شد. در منطقه یورو، توافق تجاری جدید با آمریکا شامل تعرفه ۱۵٪ بر واردات شد که اعتماد تجاری را کاهش داده و ممکن است کاهش نرخ بهره در اروپا را به تعویق بیندازد.^۴

ماه اوت ۲۰۲۵ صحنه‌ای پیچیده برای اقتصاد جهانی بود. از یک سو بازارهای مالی با گزارش‌های مالی قوی و امید به کاهش نرخ بهره رشد کردند، اما از سوی دیگر حمایت‌گرایی تجاری، نااطمینانی ژئوپولیتیک و فشارهای تورمی چالش‌زا باقی ماند. رشد جهانی همچنان متوسط برآورد می‌شود، اما کاملاً وابسته به تحولات آینده در حوزه تجارت، سیاست پولی و انرژی خواهد بود.

دیدار ترامپ و پوتین در آلاسکا باعث شد نگرانی‌ها نسبت به اختلال در عرضه نفت روسیه کاهش یابد و

1. Morning Bid: Geopolitics dominates, before Fed takes the stage, Reuters 18 August 2025.

2. Morning Bid: Geopolitics dominates, before Fed takes the stage, Reuters 18 August 2025.

3. Oil little changed as investors await next steps in Ukraine peace talks, Reuters, 20 August 2025.

4. How worrying is the rebound in UK inflation? Financial Times

5. Oil prices settle higher as investors focus on Trump-Zelenskiy meeting, Reuters, 18 August 2025

6. There is no 'Trump doctrine' in foreign policy. Just chaos, The Guardian, 19 August 2025.

7. STATEMENT: While Trump Lets Putin Off the Hook, Ukraine Pays a Deadly Price, Press Statement Aug 2025, 18.

۲.۱. بررسی اقتصادهای توسعه یافته

۱.۲.۱. آمریکا

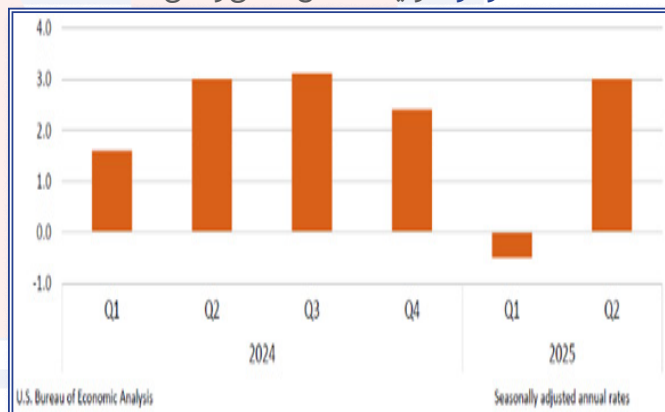
به مصرف‌کننده‌هاست^۳. شاخص اعتماد مصرف‌کننده دانشگاه میشیگان در اوت به ۵۷.۲ (کمترین سطح در سه ماه گذشته) سقوط کرد. مصرف‌کنندگان اکنون انتظار تورم ۴.۹٪ در یک سال آینده دارند (بالتر از ۴.۵٪ در پیش بینی ماه ژوئیه)^۴. رشد اشتغال غیرکشاورزی در ژوئیه به ۷۳ هزار شغل کاهش یافت (کمتر از پیش‌بینی ۱۰۴ هزار و کمتر از ۱۴۷ هزار در ژوئن)^۵. ضعف در اشتغال باعث شد بحث‌ها در فدرال رزرو درباره کاهش نرخ بهره شدت بگیرد^۶.

همچنین در این ماه ترامپ میزبان رهبران ارمنستان و جمهوری آذربایجان در کاخ سفید بود و توافق برای پایان دادن به جنگ قره‌باغ امضا شد. این توافق شامل یک کریدور راهبردی نیز بود که بحث‌های زیادی پیرامون آن مطرح گردید. از سوی دیگر نشست میان ترامپ و پوتین در آلاسکا (۱۵ اوت) برگزار گردید که این نشست با هدف حل بحران اوکراین برگزار شد، اما بدون توافق مشخص یا آتش‌بس پایان یافت و بیشتر به نفع موضع روسیه تعبیر شد. بازارهای جهانی و آسیایی با گمانه‌زنی درباره کاهش نرخ بهره آمریکا رشد کردند و همایش اقتصادی جکسون هول محل تمرکز توجه‌ها برای بحث درباره تورم و اشتغال بود. گزارش‌های مالی شرکت‌های بزرگ خرده‌فروشی مانند والمارت، تارگت و هوم‌دیپو به عنوان شاخصی برای ارزیابی اثر تورم و تعرفه‌ها بر مصرف‌کنندگان منتشر شد و همزمان رشد معاملات سفته‌بازانه توسط سرمایه‌گذاران خرد باعث افزایش شاخص‌های بورس گردید. هرچند کارشناسان هشدار دادند که ماه سپتامبر ممکن است با نوسانات شدید همراه باشد.

به طور خلاصه، اقتصاد آمریکا در اوت ۲۰۲۵ رشد نسبی داشت اما فشار تورمی و کاهش رشد اشتغال نگرانی‌هایی

تولید ناخالص داخلی (GDP) واقعی در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۵ (آوریل، مه و ژوئن) با نرخ سالانه ۳.۰ درصد افزایش یافت، طبق برآورد اولیه منتشر شده توسط اداره تحلیل اقتصادی ایالات متحده. در سه‌ماهه اول، تولید ناخالص داخلی واقعی ۰.۵ درصد کاهش یافته بود^۱. افزایش تولید ناخالص داخلی واقعی در سه‌ماهه دوم عمدتاً ناشی از کاهش واردات بود که در محاسبه GDP به‌عنوان یک کسری لحاظ می‌شود و همچنین افزایش هزینه‌های مصرف‌کننده. این تغییرات تا حدی با کاهش سرمایه‌گذاری و صادرات جبران شد. با وجود این رشد، برخی تحلیلگران هشدار دادند که چشم‌انداز همچنان شکننده است و بازار کار ضعیف‌تر شده است^۲.

نمودار ۱: تولید ناخالص داخلی واقعی

Source : Gross Domestic Product, 2nd Quarter 2025, BEA, 30 July 2025

شاخص قیمت تولیدکننده (PPI) در ژوئیه ۰.۹٪ نسبت به ماه قبل افزایش یافت و نشانه‌ای از انتقال تورم

1. Gross Domestic Product, 2nd Quarter 2025, BEA, 30 July 2025.

2. The U.S. Economy Is Stumbling Badly, Washington Monthly, 4 August 2025

3. New Inflation Data Deals Stinging Blow to Trump's Tariff Claims, thedailybeast, 14 August 2025.

4. Americans more worried about inflation and unemployment after new trade deals leave tariffs at highest level in decades, Market Watch, 15 August 2025

5. Monthly Market Commentary, Park Avenue Securities Due Diligence & Research Team, August 2025

6. Inflation or jobs: Federal Reserve officials are divided over competing concerns, APNews, 30 July 2025.

۱.۲.۲. منطقه یورو

اقتصاد منطقه یورو در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۵ تنها رشد ۰/۱ درصدی نسبت به سه ماهه قبل داشته است^۱ که این رقم مطابق با پیش بینی ها بود، اما نسبت به رشد ۰/۶ درصدی سه ماهه نخست کاهش نشان می دهد. در مقیاس سالانه نیز رشد اقتصادی حدود ۱/۴ درصد گزارش شده است^۲.

تولید صنعتی در ماه ژوئن افت محسوسی داشت و به میزان ۱/۳ درصد کاهش یافت. بیشتر بخش ها در این ماه با افت تولید روبه رو شدند و تنها بخش انرژی توانست رشد ۲/۹ درصدی ثبت کند. کالاهای مصرفی غیر بادوام با کاهش ۴/۷ درصدی، کالاهای سرمایه ای با افت ۲/۲ درصدی، کالاهای مصرفی بادوام با ۰/۶ درصد کاهش و کالاهای واسطه ای با کاهش ۰/۲ درصدی بیشترین سهم را در این رکود داشتند^۳.

در بخش تجارت خارجی، مازاد تجاری در ماه ژوئن به حدود ۷ میلیارد یورو رسید که نسبت به ۱۶/۵ میلیارد یوروی ماه مه کاهش چشمگیری نشان می دهد^۴.

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی کشور ایالات متحده آمریکا نشان داده شده است

جدول ۲: مقادیر ماهانه شاخصهای اقتصادی آمریکا

آمریکا	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره صندوق فدرال (مؤثر) (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیارد دلار آمریکا)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۹،۴	۵۶،۸	۳	۴،۳۳	۴	-۱۳۰،۶۵
فوریه ۲۰۲۵	۵۱،۶	۵۲،۸	۲،۸	۴،۳۳	۴،۱	-۱۲۲،۶۶
مارس ۲۰۲۵	۴۹،۸	۵۴،۳	۲،۴	۴،۳۳	۴،۲	-۱۴۰،۴۹
آوریل ۲۰۲۵	۵۰،۲	۵۴،۴	۲،۸	۴،۳۳	۴،۲	-۶۰،۲
مه ۲۰۲۵	۵۰،۲	۵۰،۸	۲،۴	۴،۵	۴،۲	-۷۱،۵
ژوئن ۲۰۲۵	۵۲،۹	۵۳،۱	۲،۷	۴،۵	۴،۱	-۶۰،۱
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۲،۷	۵۲،۹	۲،۷	۴،۵	۴،۲	-
اوت ۲۰۲۵	۴۹،۸	۵۵،۷	-	-	-	-

1. GDP up by %0.1 in the euro area and by %0.2 in the EU, Eurostat, 30 July 2025.

2. Euro zone industry shrinks more than feared in June but GDP holds up, Reuters, 14 August 2025

3. Industrial production rises in June in both Eurozone and EU (%0.2 and %0.5 respectively), The Corner 18 August 2025

4. Eurozone Trade Surplus Declines Sharply In June, Global Economic News, 18 August 2025

صادرات به کشورهای خارج از منطقه یورو در سه ماهه دوم ۵٫۹ درصد کاهش یافت و واردات نیز ۲٫۴ درصد پایین آمد.^۱ نرخ تورم در ماه ژوئیه تقریباً در سطح ۲ درصد ثابت ماند که همان هدف بانک مرکزی اروپاست.^۲ نرخ بیکاری نیز در حدود ۶٫۲ درصد قرار گرفت و تغییر محسوسی نسبت به سال گذشته نداشت. در بخش مصرف، حجم خرده‌فروشی در ماه ژوئن نسبت به ماه قبل ۰٫۳ درصد افزایش یافت که نشان‌دهنده نوعی مقاومت در رفتار مصرف‌کنندگان است.^۳ بانک مرکزی اروپا نرخ بهره را همچنان در سطح ۲ درصد حفظ کرده و انتظار نمی‌رود تا پایان سال تغییری در آن رخ دهد.^۴ تحلیلگران و سرمایه‌گذاران دیدگاه «نرخ‌های بالا برای مدت طولانی‌تر» را پذیرفته‌اند و پیش‌بینی می‌کنند تنها در مارس ۲۰۲۶ یک کاهش محدود اتفاق بیفتد.^۵

در زمینه اعتماد اقتصادی، شاخص احساسات اقتصادی آلمان (ZEW) حدود ۱۸ واحد کاهش یافت و به سطح ۳۴٫۷ رسید. دلیل اصلی این افت، نگرانی‌ها درباره توافق‌های تجاری و عملکرد ضعیف اقتصاد در سه ماهه دوم عنوان شده است. در بازار اوراق قرضه نیز فاصله بازدهی اوراق فرانسه و ایتالیا کاهش یافته که علت آن بهبود وضعیت مالی ایتالیا در مقابل فشارهای مالی بیشتر بر فرانسه بوده است.^۶ یکی از تحولات مهم در سطح سیاست‌گذاری، تأکید کریستین لاگارد رئیس بانک مرکزی اروپا بر ضرورت پیشبرد سریع قانون‌گذاری برای یورو دیجیتال است. هدف از این اقدام مقابله با رشد استیبل‌کوین‌های دلاری و حفظ جایگاه یورو در نظام مالی جهانی عنوان شده است. در کنار این موضوع، رشد دستمزدها در حدود ۳ درصد، بیکاری پایین و تقویت ارزش یورو به تثبیت انتظارات تورمی کمک کرده است.^۷

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی منطقه یورو نشان داده شده است.

جدول ۳: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی منطقه یورو

منطقه یورو	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون یورو)
ژانویه ۲۰۲۵	۴۵٫۱	۵۱٫۶	۲٫۵	۲٫۹	۶٫۲	۱۰۳۰
فوریه ۲۰۲۵	۴۷٫۳	۵۰٫۷	۲٫۳	۲٫۹	۶٫۱	۲۴۸۰۰
مارس ۲۰۲۵	۴۸٫۷	۵۰٫۴	۲٫۲	۲٫۶۵	۶٫۲	۳۶۹۰۰
آوریل ۲۰۲۵	۴۸٫۶	۵۱	۲٫۲	۲٫۴	۶٫۲	۹۹۱۰
مه ۲۰۲۵	۴۹	۵۰٫۱	۱٫۹	۲٫۴	۶٫۳	۱۶۵۰۰
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۴۹٫۷	۲	۲٫۱۵	۶٫۲	۷۰۵۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۵	۲	۲٫۱۵	-	-
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۸	۵۱	-	-	-	-

1. Euro area international trade in goods surplus 7.0€ bn, Eurostat, 18 August 2025

2. Euro indicators, Eurostat

3. Euro indicators, Eurostat

4. ECB to hold rates until at least December on stable economic outlook: Reuters poll, Reuters, 14 August 2025

5. Investors adopt «higher for longer» view on ECB rates, Reuters, 14 August 2025.

6. Transcript: Italian and French bonds meet in the middle, Financial Times, 19 August 2025.

7. Europe's Economic Future: A Bright Spot? SchWab, 11 August 2025.

در ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات ژاپن ۲.۶٪ نسبت به سال قبل کاهش یافت که سومین افت متوالی بود. بیشترین ضربه به صادرات خودرو وارد شد؛ ارزش صادرات خودرو ۲۸.۴٪ کاهش یافت، هرچند حجم صادرات تنها ۳.۲٪ کمتر شد، چون شرکت‌ها قیمت‌ها را کاهش دادند. واردات نیز ۷.۵٪ کاهش یافت، اما نتیجه آن یک کسری تجاری ۱۱۷.۵ میلیارد ینی بود (بر خلاف انتظار تحلیل‌گران برای مازاد).^۴

شرکت فین‌تک JPYC اعلام کرد که اولین استیبل‌کوین با پشتوانه یین را در ژاپن عرضه خواهد کرد. این ارز دیجیتال بر پایه سپرده‌های داخلی و اوراق دولتی پشتیبانی می‌شود و هدف آن گسترش استفاده از «ین دیجیتال» در داخل و خارج کشور است.^۵ وزیر بازرگانی آمریکا اعلام کرد که اسناد توافق تجاری آمریکا-ژاپن (و کره) ظرف چند هفته آماده خواهد شد. این توافق شامل کاهش تعرفه خودروهای ژاپنی در آمریکا است.^۶ پیش‌تر توافق شده بود که تعرفه خودرو از ۲۵٪ به ۱۵٪ کاهش یابد، در مقابل ۵۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری ژاپن در آمریکا؛ هرچند اجرای آن هنوز زمان‌بندی دقیقی ندارد.^۷ پیش‌بینی می‌شود شاخص بورس نیکی (Nikkei) که اخیراً به رکورد تاریخی رسیده بود، تا پایان سال به حدود ۴۲ هزار واحد بازگردد، زیرا ابهام در مورد توافق تجاری و بی‌ثباتی سیاسی افزایش یافته است.^۸ انتشار داده‌های قوی GDP سه‌ماهه دوم باعث تقویت ارزش ین شد و گمانه‌زنی‌ها درباره کاهش سریع نرخ بهره در آمریکا را کاهش داد.^۹ وزیر خزانه‌داری آمریکا، بانک مرکزی ژاپن (BOJ) را به کندی در مهار تورم متهم کرد و خواستار افزایش نرخ بهره شد (BOJ فعلاً نرخ بهره

به طور کلی در ماه اوت ۲۰۲۵ چند تحول اصلی رخ داد. نخست آن‌که داده‌های اقتصادی منتشرشده نشان‌دهنده کاهش سرعت رشد اقتصادی و افت تولید صنعتی و مازاد تجاری بود. دوم این‌که بانک مرکزی اروپا موضع خود در حفظ نرخ بهره بر سطح ۲ درصد را تثبیت کرد و نشانه‌ای از تغییر تا پایان سال دیده نمی‌شود. سومین تحول، کاهش اعتماد اقتصادی در آلمان بود که به دلیل نگرانی‌های تجاری و عملکرد ضعیف رشد اقتصادی شکل گرفت. در نهایت، پروژه یورو دیجیتال با تأکید بانک مرکزی اروپا بر ضرورت تسریع قانون‌گذاری، وارد مرحله‌ای جدی‌تر شد.

۱.۲.۳. ژاپن

اقتصاد ژاپن در سه‌ماهه دوم سال (آوریل تا ژوئن) با نرخ سالانه ۱.۰٪ رشد کرد. این رشد بیشتر ناشی از افزایش صادرات قبل از اجرای تعرفه‌های آمریکا، سرمایه‌گذاری‌های داخلی و پایداری مصرف خانوارها بود.^۱ این رشد، پنجمین فصل متوالی گسترش اقتصادی را رقم زد و نشانه‌ای از رکودزدایی ملایم در شرایط فشارهای خارجی است.^۲ دولت پیش‌بینی رشد تولید ناخالص داخلی برای سال مالی منتهی به مارس ۲۰۲۶ را از ۱.۲٪ به ۰.۷٪ کاهش داد و علت آن را تأثیر تعرفه‌های آمریکا و ضعف مصرف داخلی عنوان کرد. تحلیل‌گران خصوصی حتی پیش‌بینی پایین‌تر، حدود ۰.۵٪ را مطرح کرده‌اند. برای سال مالی بعد (۲۰۲۶-۲۰۲۷) رشد در سطح ۰.۹٪ برآورد شده است. با وجود این، دولت همچنان دستیابی به مازاد اولیه بودجه معادل ۳.۶ تریلیون ین را هدف‌گذاری کرده است.^۳

1. Japan posts unexpectedly strong GDP, helped by resilient exports, Reuters, 15 August 2025.
2. Japan's economy grows at a %1 pace in the last quarter despite Trump's higher tariffs, AP News, 15 August 2025.
3. Japan cuts growth forecast on US tariffs drag, weaker consumption, Reuters, 7 August 2025.
4. Japan's exports log biggest drop in 4 years as US tariff impacts intensify, Reuters 20 August 2025.
5. Japan startup to issue first yen-pegged stablecoin, Reuters 19 August 2025.
6. US commerce secretary says trade documents wanted by Japan are «weeks away», Reuters 20 August 2025.
7. Japan's economy grows at a %1 pace in the last quarter despite Trump's higher tariffs, AP News, 15 August 2025.
8. Japan's Nikkei to ease off record peak as trade honeymoon fades: Reuters poll, Reuters 20 August 2025.
9. Dollar eases as data keep September rate cut on track; eyes on Trump-Putin meeting, 15 August 2025.

۳.۱. بررسی اقتصاد سه کشور چین، روسیه و هند به عنوان کشورهای نوظهور

۱.۳.۱. چین

رشد اقتصادی نیمه نخست سال ۲۰۲۵ همچنان بالاتر از هدف دولت بود؛ GDP شش ماهه اول با رشد ۵.۳٪ همراه بود که بالاتر از هدف رسمی "حدود ۵٪" بود. این رشد عمدتاً مدیون تولید صنعتی، صادرات، و سرمایه‌گذاری هدفمند بود.^۴ با این حال، نشانه‌های فرسودگی اقتصادی در ماه‌های اخیر برجسته شده‌اند. طبق تحلیل بلومبرگ و منابع دیگر، رشد GDP در سه ماهه سوم احتمالاً به ۴.۵٪ کاهش خواهد یافت و کل سال ۲۰۲۵ را در سطح ۴.۶٪ قرار خواهد داد.^۵

سرمایه‌گذاری در دارایی ثابت (Fixed Asset Investment) در ژوئیه با افت سالیانه ۵.۲٪ روبه‌رو شد؛ بزرگ‌ترین کاهش ماهانه طی بیش از دو دهه.^۶ همچنین، در ژوئن

را روی ۰.۵٪ نگه داشته است).^۱ سیاستمدار برجسته ژاپنی، تارو کونو، نیز خواستار اصلاحات مالی و افزایش نرخ بهره شد و پیشنهاد داد که اقتصاد ژاپن باید فراتر از چارچوب "آپ‌نومیکس"^۲ حرکت کند.^۳

در مجموع، اقتصاد ژاپن در اوت ۲۰۲۵ ترکیبی از مقاومت و احتیاط را نشان داد. از یک سو، رشد قوی در سه ماهه دوم نشانه‌ای مثبت بود، اما از سوی دیگر، تعرفه‌های آمریکا، نگرانی‌های تورمی و فشار بر بانک مرکزی باعث تداوم فضای تردید شده است. در عین حال، نوآوری‌های مالی (استیبل کوین یین) و روند پیشرفت در توافق تجاری با آمریکا مسیر آینده اقتصاد را شکل خواهند داد.

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی ژاپن نشان داده شده است.
جدول ۴: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی ژاپن

تراز تجاری (میلیون دلار)	نرخ بیکاری (%)	نرخ بهره (%)	تورم (%)	PMI (service)	PMI (manufacturing)	ژاپن
-۱۸۴۶۰	۲٫۵	۰٫۵	۴	۵۰٫۹	۴۹٫۶	ژانویه ۲۰۲۵
۴۱۵۵	۲٫۴	۰٫۵	۳٫۷	۵۳٫۱	۴۸٫۹	فوریه ۲۰۲۵
۳۸۳۱	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۶	۴۹٫۵	۴۸٫۴	مارس ۲۰۲۵
-۷۴۷	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۶	۵۰	۴۸٫۴	آوریل ۲۰۲۵
-۴۲۸۱	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۵	۵۲٫۴	۴۸٫۷	مه ۲۰۲۵
۱۰۳۰	۲٫۵	۰٫۵	۳٫۳	۵۱	۵۰٫۱	ژوئن ۲۰۲۵
-۸۰۰	-	۰٫۵	-	۵۱٫۷	۵۰٫۱	ژوئیه ۲۰۲۵
-	-	۰٫۵	-	۵۳٫۶	۴۹٫۸	اوت ۲۰۲۵

1. Scott Bessent says Japan is 'behind the curve' on interest rates, Financial Times, August 2025

۲. همان سیاست‌های اقتصادی است که نخست‌وزیر پیشین ژاپن، شینزو آبه، از سال ۲۰۱۲ معرفی کرد.

3. Japan must raise rates, get fiscal house in order, says veteran lawmaker Kono, 19 August 2025.

4. China's Economy in H2025 1: GDP, Trade, and FDI Highlights, China Briefing, 16 July 2025

5. China's factory output, retail sales growth slump in blow to economy, Reuters 15 August 2025.

6. China's Economy in H2025 1: GDP, Trade, and FDI Highlights, China Briefing, 16 July 2025

است. او از ادامه توقف تعرفه‌ها از سوی آمریکا (مرخصی ۹۰ روزه) خبر داد و خواستار حذف موانع مصرف، تقویت خدمات، و تثبیت بازار مسکن شد.^۳ برخی تحلیل‌ها اشاره دارند که علی‌رغم چالش‌های جاری، نیمه اول سال با رشد قوی ۵.۳٪ مواجه بود و شاید هنوز برای برخی سرمایه‌گذاران نشانه‌ای مثبت باشد.^۴

۲.۳.۱. هند

در سال مالی ۲۰۲۴-۲۰۲۵، رشد GDP هند حدود ۶.۵٪ بوده که به کمک رشد ۷.۴٪ در سه‌ماهه چهارم برآمده است. این امر ثبات را در پس زمینه رشد قبلی نشان می‌دهد.^۵ صندوق بین‌المللی پول (IMF) رشد هند را برای سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ به ۶.۴٪ ارتقا داده و آن را به‌عنوان سریع‌ترین اقتصاد عمده جهان برجسته کرده است. در جلسه اوت کمیته سیاست پولی (MPC)، بانک ذخیره هند نرخ بهره (ریو) را ۵.۵٪ ثابت نگه داشت.

و ژوئیه، داده‌های مربوط به صنعت، فروش خرده‌فروشی، و قیمت مسکن ضعف‌های اقتصاد داخلی را نشان دادند. فروش خرده‌فروشی و تولید صنعتی کمتر از انتظارات بود و قیمت مسکن در ۷۰ شهر بزرگ در ژوئن، ۳.۲٪ کمتر شده بودند- نشان‌دهنده تداوم بحران بخش مسکن بوده است.^۱

تحلیل فایننشال تایمز (FT) نشان می‌دهد یکی از چالش‌های عمیق، روند "ضدرونی‌سازی" (Anti-Involution) در برخی صنایع است؛ یعنی رقابت غیرسالم، مازاد ظرفیت و کاهش حاشیه سود که منجر به فشار تورمی (deflation) شده است. FT تأکید می‌کند برای احیای اقتصاد، باید ظرفیت مازاد کاهش یابد، پذیرش رشد پایین‌تر محتمل شود و به سمت مصرف داخلی و رفاه اجتماعی بهتر حرکت گردد.^۲ لی چیانگ، نخست‌وزیر چین، در جلسه دولتی ۱۸ اوت مجدداً تأکید کرد که کشور در تلاش برای تحریک مصرف داخلی، حمایت از معیشت شهروندان، و رسیدن به هدف رشد سالانه حدود ۵٪

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی چین نشان داده شده است.

جدول ۵: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی چین

چین	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۰٫۱	۵۲٫۲	۰٫۵	۳٫۱	۵٫۱	-
فوریه ۲۰۲۵	۴۹٫۱	۵۱	-۰٫۷	۳٫۱	۵٫۴	۱۷۰٫۵۲
مارس ۲۰۲۵	۵۰٫۵	۵۱٫۴	-۰٫۱	۳٫۱	۵٫۲	۱۰۲٫۶۴
آوریل ۲۰۲۵	۴۹	۵۱٫۹	-۰٫۱	۳٫۱۶	۵٫۱	۹۶٫۱۸
مه ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۰٫۷	-۰٫۱	۳	۵	۱۰۳٫۲۲
ژوئن ۲۰۲۵	۴۹٫۵	۵۱٫۱	۰٫۱	۳	۵	۱۱۴٫۷۷
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۹٫۷	۵۰٫۶	۰	۳	۵٫۲	۹۸٫۲۴
اوت ۲۰۲۵	۴۹٫۳	۵۲٫۶	-	۳	-	-

1. China's economy shows signs of strain as retail sales, industrial output lose momentum, China's economic recovery, 15 August 2025.

2. What can really cure deflation in China? Financial Times, August 2025

3. China to continue stimulating consumption, premier says, Reuters, 118 August 2025

4. China is a mixed bag for investors in 2H, The Armchair Trader, 19 August 2025.

5. About Indian Economy Growth Rate & Statistics, IBEF, August 2025.

زمینه‌ی تحرک مصرف و کاهش فشار ناشی از تعرفه‌ای آمریکا را فراهم کند.^۵ وزارت اقتصاد هند اعلام کرد کشور برای دستیابی به رشد ۸٪ سالانه (در دهه آینده) و مقابله با بی‌ثباتی‌های ژئوپولیتیکی، باید نسبت سرمایه‌گذاری را از ۳۱٪ به ۳۵٪ از GDP افزایش دهد. سیاست‌هایی مانند کاهش مالیات مصرفی و افزایش پشتیبانی از تقاضای داخلی بخشی از این استراتژی است.^۶

اوت ۲۰۲۵ برای اقتصاد هند ترکیبی از مقاومت و پیشروی بود: رشد اقتصادی پایدار، تقویت ارز، بهبود اعتباری و اقدامات سیاستی برای حمایت از مصرف و بخش کشاورزی. با این حال، تهدید تعرفه‌های سنگین آمریکا همچنان فشار بیرونی را حفظ کرده است.

بانک مرکزی با تداوم موضع بی‌طرفانه و تمرکز بر مدیریت تورمی و تهدیدات جهانی عمل کرد.^۱ روپیه در این ماه تقویت شد و به رکورد ۸۷.۲۰۵۰ در هر دلار رسید. عامل اصلی این رشد، چشم‌انداز اصلاحات مالی مانند کاهش مالیات بر مصرف (GST) و افت قیمت نفت بود.^۲ S&P Global رتبه اعتباری هند را از «BBB-» به «BBB» با چشم‌انداز ثابت ارتقا داد؛ این اولین بهبود رتبه در ۱۸ سال گذشته بود و به عنوان نشانه‌ای از استمرار ثبات مالی و اصلاحات مثبت تعبیر شد.^۳

نگرانی‌ها از تحریم‌های تعرفه‌ای آمریکا، به‌ویژه اعمال تعرفه ۵۰٪ بر کالاهای هندی در اواسط ماه، ادامه پیدا کرد. این تعرفه به‌عنوان تهدیدی جدی برای رشد و صادرات دیده می‌شود، اگرچه برخی تحلیل‌ها پیش‌بینی رشد GDP را همچنان در دامنه ۶.۵٪ نگه داشته‌اند.^۴ دولت هند طرحی را برای ساده‌سازی GST با دو نرخ ۵٪ و ۱۸٪ تا پیش از دیوالی در دستور کار قرار داده است. انتظار می‌رود این اصلاحات همراه با کاهش نرخ مالیات،

در جدول زیر مهمترین شاخصهای اقتصادی هند نشان داده شده است.

جدول ۶: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی هند

هند	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	۵۶٫۴	۵۹٫۳	۴٫۳۱	۶٫۵	۸٫۲	-۲۲۹۹۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۷٫۱	۶۱٫۱	۳٫۶۱	۶٫۲۵	۷٫۹	-۱۴۰۵۰
مارس ۲۰۲۵	۵۷٫۶	۵۷٫۷	۳٫۳۴	۶٫۲۵	۵٫۱	-۲۱۵۴۰
آوریل ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۵۹٫۱	۳٫۱۶	۶	۵٫۱	-۲۶۴۲۰
مه ۲۰۲۵	۵۸٫۲	۵۸٫۷	۲٫۸۲	۶	۵٫۶	-۲۱۸۸۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۷	۲٫۱	۵٫۵	۵٫۶	-۱۸۷۸۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۵۸٫۴	۶۰٫۴	۱٫۵۵	۵٫۵	۵٫۲	-۲۷۳۵۰
اوت ۲۰۲۵	۵۹٫۱	۶۰٫۵	-	۵٫۵	-	-

1. August 2025 MPC Review: Calm Now, But Global Storms Brewing, India Macro Indicators, 12 August 2025.

2. Rupee hits highest level in August on fading US tariff risks, tax cut boost, Reuters 19 August 2025.

3. VIEW S&P Global upgrades India's sovereign credit ratings to «BBB», Reuters 14 August 2025.

4. India's Economy Faces Bumpy Road in Face of Steep Trump Tariff, The Wall Street Journal, 7 August 2025.

5. Can a better and simpler tax help India offset hit from Trump tariffs? The Financial Times, August 2025.

6. India needs to grow by 8% amid geopolitical uncertainties, finance ministry says, Reuters, 19 August 2025

۳.۳.۱. روسیه

عوامل اصلی این وضعیت هستند. در ۱۵ اوت، ولادیمیر پوتین فرمانی امضا کرد که به سرمایه‌گذاران خارجی (از جمله اکسون‌موبیل) اجازه می‌دهد سهام خود را در پروژه نفت و گاز ساخالین-۱ بازپس گیرند. شرط این بازگشت، کمک به رفع تحریم‌ها، تأمین تجهیزات و تأمین مالی عملیات عنوان شده است. شرکای هندی و ژاپنی همچنان سهم خود را حفظ کرده‌اند و ضرب‌الاجل فروش سهام اکسون تا ۲۰۲۶ تمدید شد.^۳

طبق نظرسنجی رویترز، انتظار می‌رود روبل روسیه طی ۱۲ ماه آینده حدود ۲۰٪ تضعیف شود و از سطح کنونی (حدود ۸۰ روبل برای هر دلار) به حدود ۱۰۰ برسد. دلیل اصلی، خطر تحریم‌های جدید آمریکا است. پیش‌بینی می‌شود تورم در سال ۲۰۲۵ به حدود ۶.۷٪ کاهش یابد و بانک مرکزی نرخ بهره کلیدی را تا پایان سال ۲۰۰ واحد پایه کاهش دهد و به سطح ۱۶٪ برساند. البته به شرط آن‌که شدت تحریم‌ها بیشتر نشود.^۴ در ۱۵ اوت، نشست مهم میان ولادیمیر پوتین و دونالد ترامپ در آلاسکا برگزار شد. این نشست از نظر ژئوپلیتیکی مهم

اقتصاد روسیه در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۵ تنها ۱.۱٪ رشد داشت؛ در حالی‌که در مدت مشابه سال قبل رشد حدود ۴.۰٪ ثبت شده بود.^۱ این نشان‌دهنده کاهش قابل‌توجه در سرعت رشد اقتصادی است. از ژانویه تا اوت ۲۰۲۵، روسیه با کسری بودجه‌ای معادل ۴.۹ تریلیون روبل (حدود ۲.۲٪ تولید ناخالص داخلی) روبه‌رو شد. این رقم بیشتر از هدف‌گذاری کل‌سال (۱.۷٪) است. هزینه‌های دولت نسبت به سال قبل حدود ۲۰.۸٪ افزایش یافت، در حالی‌که درآمدها تنها ۲.۸٪ رشد کردند.^۲ نرخ رسمی بیکاری بسیار پایین و حدود ۲.۲٪ است، اما بیکاری پنهان (افراد بی‌کار در وضعیت تعلیق کاری یا در معرض اخراج هستند) تقریباً دو برابر شد: از ۹۸ هزار نفر در ژانویه به ۱۹۹ هزار نفر در اوایل اوت. بخش‌هایی مانند خودروسازی، صنایع سنگین و خرده‌فروشی بیشترین فشار را متحمل شده‌اند. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی می‌کند رشد اقتصادی روسیه در سال ۲۰۲۵ به زیر ۱٪ برسد. مشکلات ساختاری شامل تورم، کمبود نیروی کار و کاهش ظرفیت سرمایه‌گذاری از

در جدول زیر مهمترین شاخص‌های اقتصادی روسیه نشان داده شده است.

جدول ۷: مقادیر ماهانه شاخص‌های اقتصادی روسیه

روسیه	PMI (manufacturing)	PMI (service)	تورم (%)	نرخ بهره (%)	نرخ بیکاری (%)	تراز تجاری (میلیون دلار)
ژانویه ۲۰۲۵	-	-	۹,۹	۲۱	۲,۴	۷۱۶۰
فوریه ۲۰۲۵	۵۳,۱	۵۴,۶	۱۰,۱	۲۱	۲,۴	۱۰۵۰۰
مارس ۲۰۲۵	۵۰,۲	۵۰,۵	۱۰,۳	۲۱	۲,۳	-
آوریل ۲۰۲۵	۴۸,۲	۵۰,۱	۱۰,۲	۲۱	۲,۳	۹۰۴۰
مه ۲۰۲۵	۴۹,۳	۵۰,۱	۹,۹	۲۱	۲,۲	۸۷۲۰
ژوئن ۲۰۲۵	۵۰,۲	۵۲,۲	۹,۴	۲۰	۲,۲	۹۲۶۰
ژوئیه ۲۰۲۵	۴۷,۵	۴۹,۲	۸,۸	۱۸	-	-
اوت ۲۰۲۵	۴۷	۴۸,۶	-	۱۸	-	-

1. Russia's GDP growth slows to 1.1 in Q2, says Rosstat, Reuters, 13 August 2025.

2. Russia's seven-month budget deficit exceeds annual target, Reuters, 7 August 2025.

3. Russia decree opens door for Exxon return to Sakhalin 1 - project, Reuters, 15 August 2025

4. Russian rouble expected to weaken by 20% in next 12 months, poll shows, Reuters, 1 August 2025

نسبی در بازار انرژی شد.

● اروپا در برابر فشارهای سیاست خارجی ترامپ موضعی مستقل گرفت و ضمن حمایت از اوکراین بر تمامیت ارضی آن تأکید کرد؛ هرچند صنایع دفاعی اروپا پس از امید به صلح اندکی از رشد بازایستادند، روند تسلیح و بازسازی دفاعی اروپا همچنان ادامه دارد.

● اوکراین در مرکز بحران باقی ماند و در حالی که مذاکرات صلح مطرح شد، هیچ تضمین واقعی امنیتی دریافت نکرد؛ نتیجه این بلاتکلیفی آن است که همچنان وابسته به کمک‌های محدود غرب است و بازارها تنها به امکان کاهش فشار انرژی و مواد غذایی امیدوار ماندند.

● روسیه در سه‌ماهه دوم رشد اقتصادی خود را به ۱.۱٪ محدود دید، در حالی که کسری بودجه به ۴.۹ تریلیون روبل رسید؛ روبل در مسیر تضعیف ۲۰٪ طی یک سال آینده است و بیکاری پنهان رو به افزایش است؛ دولت با صدور فرمان بازگشت سرمایه‌گذاران خارجی به پروژه نفتی ساخالین-۱ تلاش کرد جذابیت سرمایه‌گذاری را بازگرداند.

● چین نیمه اول سال را با رشد ۵.۳٪ پشت سر گذاشت، اما پیش‌بینی نیمه دوم به ۴.۵٪ کاهش یافت؛ بخش مسکن همچنان در بحران است و مصرف داخلی ضعیف مانده؛ دولت با اختصاص ۱۰۰ میلیارد یوان به کسب‌وکارهای آسیب‌دیده و برنامه‌های تحریک مصرف، در پی تثبیت اوضاع است.

● ژاپن رشد سالانه ۱.۰٪ در سه‌ماهه دوم را ثبت کرد، اما چشم‌انداز کل سال به ۰.۷٪ کاهش یافت؛ صادرات به‌شدت از تعرفه‌های آمریکا ضربه خورد، در حالی که یک شرکت فین‌تک نخستین استیبل‌کوین ین را معرفی کرد؛ بانک مرکزی ژاپن تحت فشار برای افزایش نرخ بهره و فاصله گرفتن از «آبه‌نومیکس» قرار گرفت.

● هند در اوت ۲۰۲۵ همچنان سریع‌ترین رشد در میان اقتصاد بزرگ جهان را تجربه کرد و صندوق بین‌المللی پول رشد آن را ۶.۴٪ پیش‌بینی کرد؛ روپیه تقویت شد

بود، اما هیچ توافق اقتصادی یا تخفیف تحریمی در پی نداشت و اثر فوری بر اقتصاد روسیه نگذاشت.^۱ دیدار ترامپ و پوتین علامتی مبنی بر احتمال کاهش فشارهای ناظر به صادرات نفت روسیه ایجاد کرد، اما همچنان تحریم‌ها پابرجا بودند.^۲ تحلیل‌ها نشان می‌دهند تحریم‌ها تأثیر خود را از دست داده‌اند؛ خوش‌بینی اروپا، اوکراین و آمریکا برای حفظ فشار سیاسی وجود دارد اما عملاً اثربخشی آنها کمتر شده است.^۳

در اوت ۲۰۲۵، اقتصاد روسیه نشانه‌های فرسایش و فشار ساختاری را بروز داد. رشد اقتصادی تقریباً متوقف شده، کسری بودجه افزایش یافته و بازار کار با پدیده بیکاری پنهان درگیر است. دولت با فرمان ساخالین-۱ سعی در جذب دوباره سرمایه‌گذاران دارد، اما تحریم‌ها و تنش‌های ژئوپولیتیک همچنان بر اقتصاد این کشور سنگینی می‌کنند. روبل در مسیر تضعیف بیشتر قرار دارد و اقدامات بانک مرکزی برای کاهش نرخ بهره تنها تسکینی محدود در شرایط تورمی خواهد بود.

نتیجه‌گیری و جمع‌بندی:

● اقتصاد جهان در اوت ۲۰۲۵ بین مقاومت و رشد نسبی از یک‌سو و فشارهای ناشی از جنگ اوکراین، سیاست‌های تجاری ترامپ و بحران‌های ساختاری در روسیه و چین از سوی دیگر در نوسان بود.

● اقتصاد جهان در اوت ۲۰۲۵ رشد نسبتاً پایدار در حدود ۳٪ را حفظ کرد، اما نگرانی از رکود تورمی به‌ویژه در آمریکا جدی شد؛ بازارهای مالی نوسانی بودند ولی امید به کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو و جریان سرمایه به بازارهای نوظهور بخشی از ثبات را تضمین کرد.

● ایالات متحده تحت رهبری ترامپ با اعمال تعرفه‌های سنگین علیه هند، چین و سایر کشورها موجی از نگرانی در مورد تورم جهانی ایجاد کرد؛ نشست ترامپ - پوتین در آلاسکا بدون نتیجه اقتصادی ملموس پایان یافت، اما باعث کاهش نگرانی‌ها از عرضه نفت روسیه و آرامش

1. Sanctions relief is ineffectual carrot for Putin, Reuters, 13 August 2025

2. Oil prices settle higher as investors focus on Trump-Zelenskiy meeting, Reuters, 18 August 2025

3. Russia Sanctions — Remove or Improve, CEPA, 19 August 2025.

و رتبه اعتباری کشور پس از ۱۸ سال ارتقا یافت؛ دولت با اصلاح ساختار مالیات مصرف (GST) و آغاز طرح ملی کشاورزی طبیعی، در پی تقویت مصرف و درآمد روستایی است، اما تعرفه‌های آمریکا (۵۰٪ بر برخی کالاها) تهدیدی جدی باقی مانده‌اند.

● اقتصاد روسیه نیز در ماه اوت ۲۰۲۵ با کندی رشد، فشارهای تورمی و چالش‌های ساختاری مواجه است. اگرچه برخی بخش‌ها مانند صنایع نظامی همچنان فعال هستند، اما تداوم این روندها می‌تواند به رکود اقتصادی منجر شود. همچنین درخصوص دیدار ترامپ و پوتین در آلاسکا باید خاطرنشان کرد که اگرچه به توافق ملموسی منجر نشد، اما به ظاهر نشان‌دهنده تلاش‌های دیپلماتیک برای کاهش تنش‌ها در بحران اوکراین بوده است. با این‌حال، واکنش‌های مختلف از سوی کشورهای غربی و تحلیلگران نشان می‌دهد که این دیدار ممکن است پیامدهای پیچیده‌ای در پی داشته باشد.

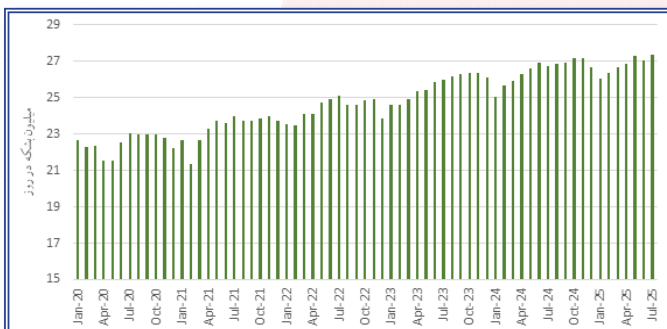
بررسی وضعیت تولید جهانی نفت (ماه ژوئیه ۲۰۲۵)

مهندسی

۱-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۲۷/۳۳ میلیون بشکه در روز رسید که ۲۷۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن و ۸۴۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

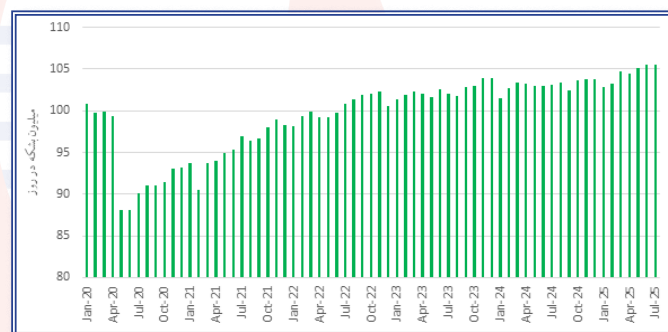
نمودار ۳: روند ماهانه تولید جهانی میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی

۱. روند تولید جهانی

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوخت‌های مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۱۰۵/۵۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن و ۲/۴۴۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۱: روند ماهانه کل تولید جهانی سوخت‌های مایع

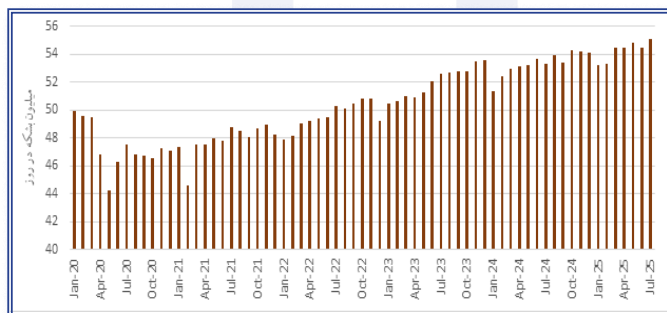

۱-۱. تولید جهانی نفت خام

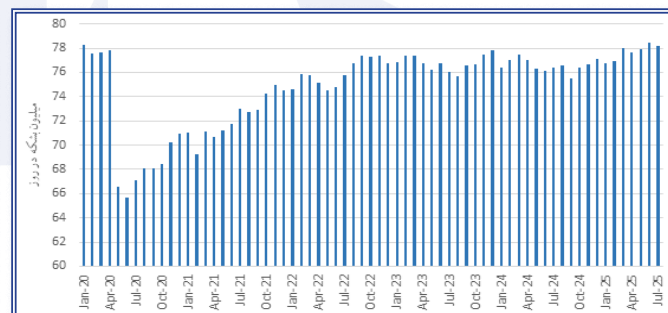
در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید غیر اوپک پلاس به ۵۵/۱۰ میلیون بشکه در روز رسید که ۶۲۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن و ۱/۷۸۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید جهانی نفت خام به ۷۸/۱۹ میلیون بشکه در روز رسید که ۲۵۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه ژوئن و ۱/۶۱۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۴: روند ماهانه کل تولید غیر اوپک پلاس

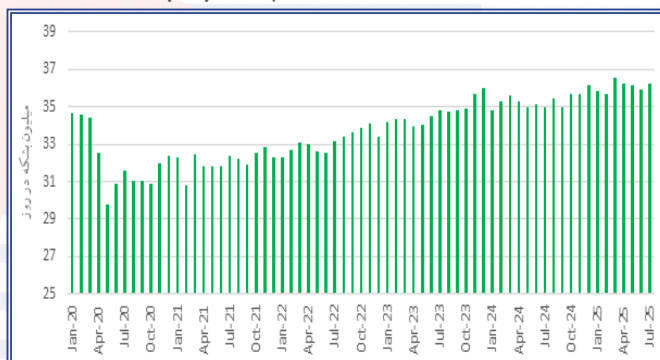
نمودار ۲: روند ماهانه تولید جهانی نفت خام

۲-۱. تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام غیر اوپک پلاس به ۳۶/۲۵ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۲۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن و ۹۲۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

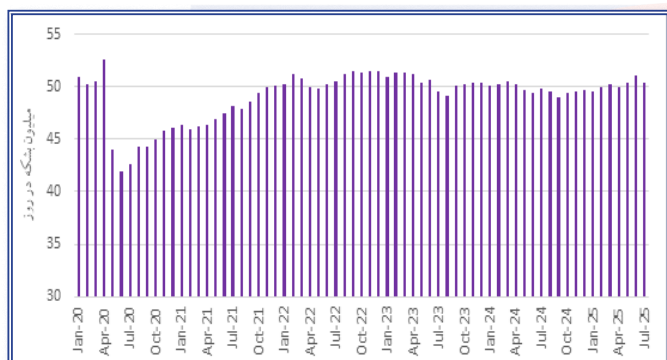
نمودار ۵: روند تولید نفت خام غیر اوپک پلاس

۳. روند تولید اوپک پلاس

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید اوپک پلاس به ۵۰/۴۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۶۱۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه ژوئن و ۶۷۰ میلیون بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

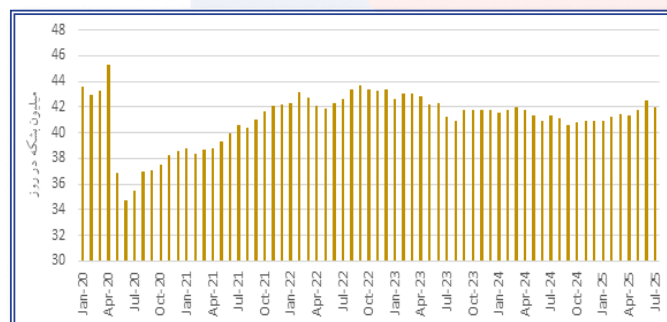
نمودار ۷: روند ماهانه کل تولید اوپک پلاس

۳-۱. تولید نفت خام اوپک پلاس

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید نفت خام اوپک پلاس به ۴۱/۹۴ میلیون بشکه در روز رسید که ۵۷۰ هزار بشکه در روز کمتر از ماه ژوئن و ۶۸۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۸: روند تولید نفت خام اوپک پلاس

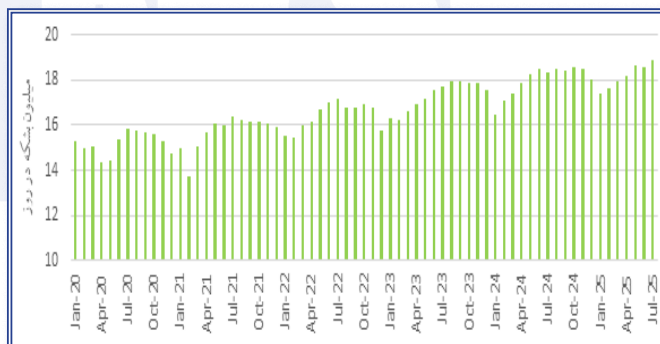
۳-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی اوپک پلاس به ۸/۴۸ میلیون بشکه در روز رسید که ۴ هزار بشکه در روز کمتر از ماه ژوئن و ۲۰ هزار بشکه در روز کمتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

۲-۲. تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

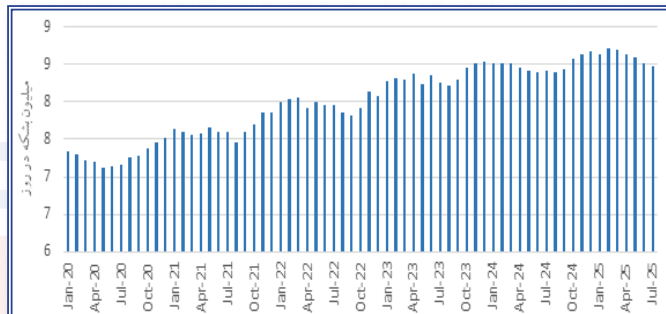
در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس به ۱۸/۸۵ میلیون بشکه در روز رسید که ۳۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن و ۸۶۰ هزار بشکه در روز بیشتر از متوسط سال ۲۰۲۴ بود.

نمودار ۶: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوختهای زیستی غیر اوپک پلاس

بشکه در روز کاهش یافت. در مقابل تولید ایران، امارات و لیبی به ترتیب ۵۰، ۳۰ و ۲۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در بین تولیدکنندگان غیر اوپک پلاس تولید نروژ، برزیل و کانادا به ترتیب ۳۳۳، ۲۴۵ و ۲۲۱ هزار بشکه در روز افزایش یافت و تولید چین ۱۶۸ هزار بشکه در روز کاهش یافت.

نمودار ۹: روند تولید میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی اوپک پلاس

۴. جمع‌بندی

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵ کل تولید جهانی سوخت‌های مایع شامل نفت خام، میعانات و مایعات گازی و سوخت‌های زیستی به ۱۰۵/۵۲ میلیون بشکه در روز رسید که ۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از ماه ژوئن ۲۰۲۵ بود. تولید اوپک پلاس ۶۱۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت اما در مقابل تولید غیر اوپک پلاس ۶۲۰ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در بین تولیدکنندگان اوپک پلاس تولید عربستان سعودی ۵۵۰ هزار بشکه در روز کاهش یافت و بیشترین کاهش تولید را در بین این تولیدکنندگان داشت. علاوه بر این تولید روسیه، عراق و نیجریه نیز به ترتیب ۶۹، ۵۰ و ۳۳ هزار

تقاضا و ذخیره سازی های نفت

حسین پاککاری

یافت. تقاضای ژاپن در این سال در مقایسه با سال ۲۰۲۴ در حدود ۷۰ هزار بشکه در روز کاهش خواهد یافت. براساس برآورد گزارش ماه اوت دبیرخانه اوپک، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز به ۱۰۵/۱۴ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. این رقم در حدود ۳۱۰ هزار بشکه در روز بیشتر از برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا می باشد. بخش عمده افزایش تقاضا نیز متعلق به کشورهای غیر OECD خواهد بود. داده های اولیه ماه ژوئن ۲۰۲۵ نشان می دهد که کل ذخیره سازی های تجاری نفت OECD در حدود ۳/۲ میلیون بشکه نسبت به ماه می ۲۰۲۵ کاهش یافت و به سطح ۲۷۸۹ میلیون بشکه رسید. این ذخایر در مقایسه با مدت مشابه در سال ۲۰۲۴ در حدود ۵۸ میلیون بشکه کاهش و در مقایسه با میانگین پنج ساله

۱. وضعیت تقاضا

براساس گزارش ماه اوت ۲۰۲۵ اداره اطلاعات انرژی آمریکا، تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ با افزایش ۹۸۰ هزار بشکه در روز در مقایسه با سال ۲۰۲۴ به حدود ۱۰۳/۷۲ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. براساس این گزارش، در سال ۲۰۲۵ مصرف نفت کشورهای غیر OECD در حدود ۹۸۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت. مصرف چین در سال ۲۰۲۵ در حدود ۲۴۰ هزار بشکه در روز و مصرف هند در حدود ۱۸۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد داشت. بیشترین رشد تقاضا در هند در بخش حمل و نقل و افزایش تقاضای ال پی جی حمایت شده است. همچنین تقاضای خاورمیانه در سال ۲۰۲۵ در حدود ۱۶۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد

جدول ۱: مقایسه آخرین پیش بینی (در ماه ژوئیه) مراجع دوگانه از تقاضای جهانی نفت در سال های ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶

رشد نسبت به ۲۰۲۵	۲۰۲۶	رشد نسبت به ۲۰۲۴	۲۰۲۵	
۱/۱۹	۱۰۴/۹۱	۰/۹۸۰	۱۰۳/۷۲	اداره اطلاعات انرژی آمریکا
۱/۳۸	۱۰۶/۵۲	۱/۲۹	۱۰۵/۱۴	دبیرخانه اوپک

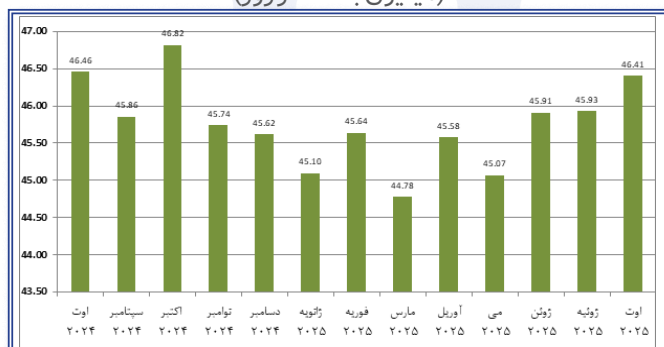

جدول ۲: تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ و پیش بینی سال ۲۰۲۶ (میلیون بشکه در روز)

سال ۲۰۲۶	سه ماهه چهارم ۲۰۲۶	سه ماهه سوم ۲۰۲۶	سه ماهه دوم ۲۰۲۶	سه ماهه اول ۲۰۲۶	سال ۲۰۲۵	سه ماهه چهارم ۲۰۲۵	سه ماهه سوم ۲۰۲۵	سه ماهه دوم ۲۰۲۵	سه ماهه اول ۲۰۲۵	
۲۵,۲	۲۵,۳	۲۵,۵	۲۵,۱	۲۴,۹	۲۵,۱	۲۵,۲	۲۵,۳	۲۵,۰	۲۴,۹	آمریکا
۲۰,۷	۲۰,۸	۲۰,۹	۲۰,۶	۲۰,۵	۲۰,۶	۲۰,۷	۲۰,۷	۲۰,۵	۲۰,۴	ایالات متحده امریکا
۱۳,۶	۱۳,۶	۱۴,۱	۱۳,۷	۱۳,۰	۱۳,۵	۱۳,۵	۱۴,۱	۱۳,۶	۱۳,۰	اروپا
۷,۲	۷,۴	۶,۹	۶,۹	۷,۳	۷,۲	۷,۴	۶,۹	۷,۰	۷,۳	آسیا پاسیفیک
۴۶,۰	۴۶,۳	۴۶,۵	۴۵,۸	۴۵,۳	۴۵,۸	۴۶,۱	۴۶,۳	۴۵,۶	۴۵,۲	OECD کل
۱۷,۱	۱۷,۲	۱۷,۳	۱۶,۷	۱۷,۰	۱۶,۹	۱۷,۰	۱۷,۰	۱۶,۵	۱۶,۹	چین
۵,۹	۶,۲	۵,۷	۵,۹	۵,۹	۵,۷	۵,۹	۵,۵	۵,۷	۵,۷	هند
۱۰,۲	۱۰,۱	۱۰,۱	۱۰,۵	۱۰,۱	۹,۹	۹,۸	۹,۸	۱۰,۲	۹,۹	سایر آسیا
۷,۰	۷,۰	۷,۱	۷,۰	۶,۹	۶,۹	۶,۹	۷,۰	۶,۹	۶,۸	آمریکای لاتین
۹,۲	۹,۳	۹,۵	۹,۰	۹,۰	۹,۰	۹,۲	۹,۳	۸,۸	۸,۸	خاورمیانه
۵,۰	۵,۲	۴,۹	۴,۸	۵,۱	۴,۸	۵,۱	۴,۷	۴,۶	۴,۹	افریقا
۴,۱	۴,۲	۴,۱	۳,۹	۴,۱	۴,۰	۴,۲	۴,۰	۳,۹	۴,۰	روسیه
۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۳	۱,۵	۱,۳	۱,۳	۱,۲	۱,۳	۱,۴	سایر اوراسیا
۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۸	۰,۹	۰,۸	۰,۸	۰,۸	سایر اروپا
۶۰,۶	۶۱,۴	۶۰,۶	۵۹,۹	۶۰,۳	۵۹,۳	۶۰,۲	۵۹,۲	۵۸,۷	۵۹,۱	کل غیر OECD
۱۰۶,۵	۱۰۷,۷	۱۰۷,۱	۱۰۵,۷	۱۰۵,۶	۱۰۵,۱	۱۰۶,۴	۱۰۵,۵	۱۰۴,۳	۱۰۴,۳	جهان
۱,۴	۱,۳	۱,۶	۱,۴	۱,۳	۱,۳	۱,۳	۱,۵	۱,۰	۱,۳	تغییرات تقاضا

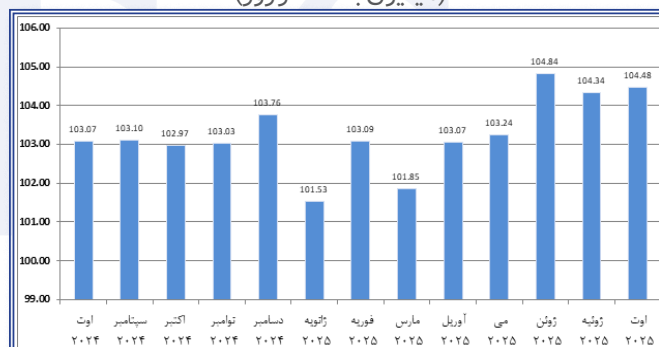
منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۲: تقاضای نفت کشورهای OECD اوت ۲۰۲۴ تا اوت ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

نمودار ۱: روند ماهیانه تقاضای جهانی نفت اوت ۲۰۲۴ تا اوت ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

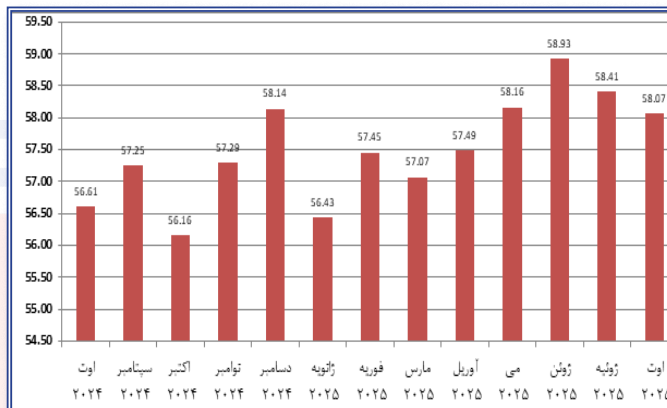
منبع: EIA

در حدود ۹۲ میلیون بشکه کاهش یافته است. در ماه ژوئن ۲۰۲۵، ذخایر نفت خام OECD در حدود ۱۰ میلیون بشکه کاهش و ذخایر فرآورده بیش از ۶ میلیون بشکه افزایش یافت. از نظر تعداد روزهای پوشش مصرف، ذخایر تجاری OECD در ماه ژوئن ۲۰۲۵ در مقایسه با ماه می با ۰/۱ روز کاهش به ۶۰/۲ روز رسید.

۲-۴. ذخیره سازی های نفتی

نمودار ۳: تقاضای نفت کشورهای غیر OECD، اوت ۲۰۲۴ تا اوت ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

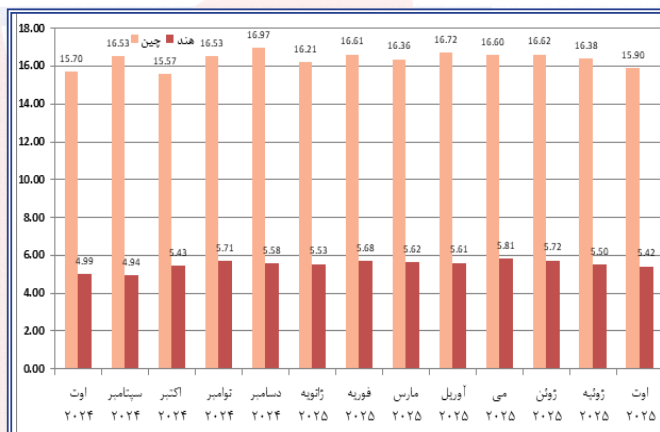
منبع: EIA

نمودار ۵: تغییرات حجم ذخیره سازی نفت در جهان، ژوئن ۲۰۲۵ نسبت به ژوئن ۲۰۲۴ (میلیون بشکه)

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

نمودار ۴: تقاضای نفت چین و هند، اوت ۲۰۲۴ تا اوت ۲۰۲۵ (میلیون بشکه در روز)

منبع: EIA

جدول ۳: ذخیره سازی تجاری کشورهای عضو OECD، (میلیون بشکه)

تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به ژوئن ۲۰۲۴	ژوئن ۲۰۲۴	تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به می ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	می ۲۰۲۵	آوریل ۲۰۲۵	
-۱۲	۱,۳۶۰	-۹,۶	۱,۳۴۸	۱,۳۵۸	۱,۳۴۸	نفت خام
-۴۵	۱,۴۸۶	۶,۳	۱,۴۴۱	۱,۴۳۴	۱,۴۰۰	فرآورده های نفتی
-۵۸	۲,۸۴۷	-۳,۲	۲,۷۸۹	۲,۷۹۲	۲,۷۴۷	مجموع ذخایر تجاری
-۱,۴	۶۱,۶	-۰,۱	۶۰,۲	۶۰,۳	۶۰,۰	تعداد روزهای پوشش مصرف

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۴: ذخایر تجاری و استراتژیک نفت آمریکا (میلیون بشکه)

تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به ژوئن ۲۰۲۴	ژوئن ۲۰۲۴	تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به می ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	می ۲۰۲۵	آوریل ۲۰۲۵	
-۲۱,۲	۴۴۰,۲	-۱۷,۱	۴۱۹,۰	۴۳۶,۱	۴۳۵,۱	نفت خام
-۰,۳	۲۳۲,۴	۳,۸	۲۳۲,۱	۲۲۸,۳	۲۲۸,۲	بنزین
-۱۹,۵	۱۲۳,۱	-۴,۰	۱۰۳,۶	۱۰۷,۶	۱۱۰,۵	فرآورده میان تقطیر
-۵,۲	۲۷,۵	-۱,۰	۲۲,۳	۲۳,۳	۲۴,۶	نفت کوره
-۰,۱	۴۵,۳	۱,۵	۴۵,۲	۴۳,۷	۴۱,۸	سوخت جت
-۱۸,۳	۸۳۹,۴	۲۱,۹	۸۲۱,۱	۷۹۹,۳	۷۸۰,۲	مجموع ذخیره سازی فرآورده
-۳۹,۵	۱,۲۷۹,۶	۴,۷	۱,۲۴۰,۱	۱,۲۳۵,۳	۱,۲۱۵,۳	مجموع فرآورده و نفت خام
۲۹,۷	۳۷۳,۱	۰,۹	۴۰۲,۸	۴۰۱,۸	۳۹۹,۱	ذخایر استراتژیک نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جدول ۵: ذخیره سازی نفت خام و فرآورده در ژاپن (میلیون بشکه)

تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به ژوئن ۲۰۲۴	ژوئن ۲۰۲۴	تغییر ژوئن ۲۰۲۵ به می ۲۰۲۵	ژوئن ۲۰۲۵	می ۲۰۲۵	آوریل ۲۰۲۵	
۱۱,۵	۶۳,۳	-۳,۰	۷۴,۸	۷۷,۷	۷۰,۴	نفت خام
-۰,۴	۱۰,۸	-۱,۲	۱۰,۴	۱۱,۶	۱۱,۱	بنزین
۰,۳	۸,۵	-۰,۷	۸,۸	۹,۶	۸,۴	نفتا
۲,۲	۲۵,۸	۰,۱	۲۸,۰	۲۸,۰	۲۵,۱	فرآورده میان تقطیر
-۰,۴	۱۲,۷	-۰,۵	۱۲,۳	۱۲,۸	۱۲,۸	نفت کوره
۱,۸	۵۷,۸	-۲,۴	۵۹,۶	۶۲,۰	۵۷,۳	مجموع ذخایر فرآورده
۱۳,۳	۱۲۱,۰	-۵,۴	۱۳۴,۳	۱۳۹,۷	۱۲۷,۷	مجموع ذخایر فرآورده و نفت خام

منبع: نشریه اوپک ۲۰۲۵

جمع بندی

۲۰۲۵، تعدیل صعودی پیش بینی ها برای OECD اروپا و خاورمیانه با تعدیل نزولی جزئی آسیا پاسیفیک، چین و هند جبران شد. به طور کلی، پیش بینی ها برای رشد تقاضا نسبت به ارزیابی های ماه گذشته بدون تغییر باقی ماند.

همچنین، پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۶ با حدود ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۱/۴ میلیون بشکه در روز تجدید نظر شده که به دلیل عملکرد اقتصادی بهتر مورد انتظار در OECD آمریکا،

پیش بینی رشد تقاضای جهانی نفت برای سال ۲۰۲۵ در حدود ۱/۳ میلیون بشکه در روز است که نسبت به ارزیابی ماه قبل (ژوئیه) تغییری نداشته است. داده های واقعی کمتر از حد انتظار برای سه ماهه اول سال ۲۰۲۵ در کشورهای OECD و سایر کشورهای آسیایی با داده های واقعی بیش از حد انتظار در آمریکای لاتین، آفریقا و خاورمیانه جبران شد. برای سه ماهه دوم سال

|| منابع و مأخذ:

- 1- OPEC Monthly Oil Market Report, July 2025.
- 2- OPEC Monthly Oil Market Report, August 2025.
- 3- EIA, Short-Term Energy Outlook, August 2025.

OECD اروپا و همچنین خاورمیانه و آفریقا است. انتظار می‌رود کشورهای عضو OECD نسبت به سال گذشته حدود ۲۰۰ هزار بشکه در روز رشد تقاضای نفت داشته باشند و انتظار می‌رود کشورهای آمریکایی عضو OECD پیشرو رشد تقاضای نفت در منطقه باشند. در کشورهای غیر OECD، پیش‌بینی می‌شود تقاضای نفت ۱/۲ میلیون بشکه در روز افزایش یابد که در صدر آن سایر کشورهای آسیایی و پس از آن چین و هند قرار دارند.

پیش‌بینی ماهیانه عرضه و تقاضای نفت

کارشناسی واکاوی بازار

«پیش‌بینی بازار نفت در ماه جولای در یک نگاه»

نمودار ۱: وضعیت تراز بازار نفت در ماه آگوست: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

نمودار ۲: وضعیت تراز بازار نفت در ماه سپتامبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

نمودار ۳: وضعیت تراز بازار نفت در ماه اکتبر: مازاد عرضه نفت == > احتمال کاهش قیمت نفت

سه ماهه آگوست، سپتامبر و اکتبر ۲۰۲۵ به ترتیب به ۲۸۱۸، ۲۸۴۴ و ۲۸۷۵ میلیون بشکه برسد. دلیل این روند تا حد زیادی تغییر در میزان برداشت از ذخایر، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در شرایط جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی تغییر در عوامل بنیادین بازار (بویژه تغییر در: سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI^۲ کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر تحولات ژئوپلیتیک (بویژه احتمال از سر گیری درگیری‌های میان ایران و اسرائیل و روند بهبود یا تشدید درگیری یا توافقات میان روسیه اوکراین) و همچنین اثرات اقتصادی ناشی از جنگ تجاری آمریکا با چین و وضعیت تعرفه‌ها و کاهش و یا افزایش آن) و همچنین میزان و شدت کاهش/افزایش دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و روند آن گردد.

۱- بررسی وضعیت تاریخی عرضه و تقاضای جهانی نفت

بررسی رفتار تاریخی عرضه و تقاضای نفت طی ماه‌های مختلف یکی از راه‌هایی است که در کنار استفاده از مدل و ابزار پیشرفته و به‌روز می‌تواند در پیش‌بینی رفتار آینده آن کمک نماید. در این گزارش برای پیش‌بینی عرضه نفت از داده‌های تولید ماهیانه EIA و برای تقاضای نفت از داده‌های ماهیانه مصرف (شامل میزان فرآورده عرضه شده به بازار) استفاده شده است همچنین از اختلاف

وضعیت تراز بازار نفت در ماه اکتبر: مازاد عرضه نفت==> احتمال کاهش قیمت نفت

عوامل احتمالی که می‌توانند موجب تغییر در شرایط فوق شوند: تشدید عوامل ژئوپلیتیکی یا ایجاد عوامل جدید: نظیر جنگ و مناقشات منطقه‌ای و سیاسی، کاهش تولید نفت اوپک و اوپک پلاس، تشدید روند کاهش تولید غیر اوپک، بهبود چشم‌انداز رشد اقتصادی جهان

چکیده

در این گزارش پیش‌بینی ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت برای سه ماهه منتهی به اکتبر ۲۰۲۵ ارائه شده است.^۱ در گزارش ماه قبل عرضه و تقاضای نفت در ماه جولای به ترتیب ۱۰۵/۱ و ۱۰۴ و تراز بازار نفت با ۱/۱ م.ب.ر کمبود تقاضا نسبت به عرضه پیش‌بینی شده بود، آمارهای منتشر شده در ماه جولای برای عرضه و تقاضای نفت به ترتیب برابر با ۱۰۵/۵۲ و ۱۰۴/۵ بود که نسبت به پیش‌بینی هم عرضه و هم تقاضا با افزایش بیشتری مواجه بودند و تراز بازار نیز با کمبود تقاضای نفت به میزان ۱/۲ م.ب.ر مواجه بود.

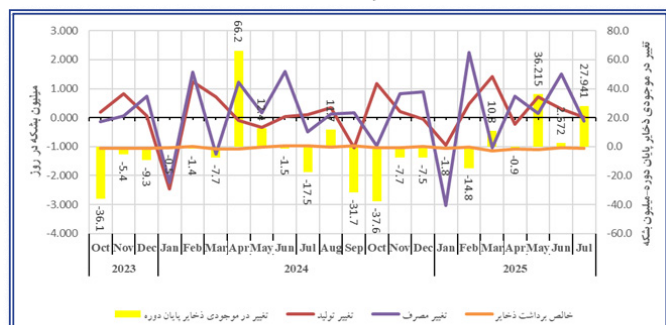
بر اساس نتایج مدل IWEM، پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در سه ماهه آگوست، سپتامبر و اکتبر ۲۰۲۵ نشان می‌دهد که تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب به ۱۰۴/۳، ۱۰۴/۷۶ و ۱۰۴/۵۷ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. همچنین عرضه نفت نیز در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۵/۹، ۱۰۶/۲ و ۱۰۶/۷ میلیون بشکه در روز پیش‌بینی گردیده است. بدین ترتیب در این ماه‌ها بازار نفت به ترتیب با ۱/۶، ۱/۴۴ و ۲/۱۳ میلیون بشکه کمبود تقاضای نفت/مازاد عرضه مواجه خواهد بود. همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری بازار نفت در

۱. نتایج، مبتنی بر خروجی مدل کوتاه‌مدت انرژی جهانی (IWEM) (IIES World Energy Model) ارائه گردیده است

2. Purchasing Managers Index

۳. در اینجا منظور از عرضه، ارقام تولید (production) ماهیانه در گزارش آماری EIA است که شامل: نفت خام، میعانات، مایعات واحدهای گاز طبیعی، سایر مایعات، اختلاف حجم حاصل از فرآوری پالایشگاه و سایر مایعات حساب نشده است و منظور از تقاضای نفت هم مصرف نفت است با دو مفهوم: ۱- برای کشورهای OECD همان فرآوردهای نفتی عرضه شده و برای سایر کشورها مصرف داخلی و ظاهری نفت آنهاست که شامل مصرف داخلی، سوخت و تلفات پالایشگاه و ذخیره سازی است (عیناً تعریف ارائه شده از DOE/EIA-۱۰۹۰). در این مقاله تفاوت میان تقاضا با عرضه بعنوان مازاد/کسری تقاضای بازار نفت در نظر گرفته شده است. بنابراین وقتی بعنوان مثال گفته می‌شود مازاد تقاضا منظور اضافه تقاضای حاصل از این اختلاف است.

نمودار ۵: وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام در ماه‌های مختلف از اکتبر ۲۰۲۳ تا جولای ۲۰۲۵

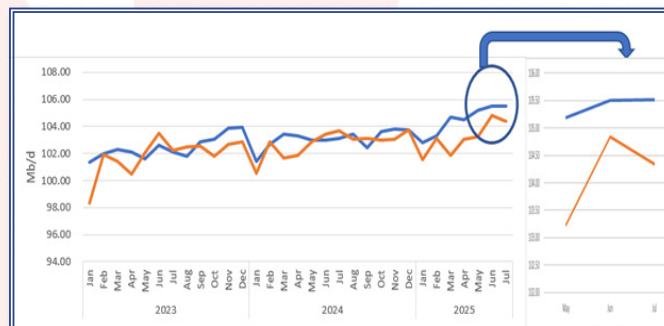

مأخذ: IWEQ (منبع اولیه آمار EIA)

عرضه و تقاضا و کمبود در تقاضای بازار به میزان ۱/۱۸ میلیون بشکه در روز (که در فوق ذکر شد)، میزان تغییر در ذخایر تجاری بازار نفت نسبت به ماه قبل نیز برابر با ۲۸ میلیون بشکه بوده است (از ۲۷۷۶ در جون به ۲۸۰۴ م.ب. در جولای) که بدین ترتیب با افزایش ذخیره نسبت به ماه قبل مواجه بوده است.

مصرف با تولید نفت بعنوان کسری/مازاد تقاضا (خالص برداشت از ذخایر) استفاده شده است. نمودار ۱ وضعیت عرضه و تقاضای جهانی نفت را طی دوره ابتدای ماه ژانویه ۲۰۲۳ تا پایان ماه جولای ۲۰۲۵ نشان می‌دهد. در ماه جولای ۲۰۲۵ بازار با کاهش تقاضای نفت به میزان ۴۹۲ هزار بشکه و همچنین افزایش عرضه به میزان ۱۳ هزار بشکه نسبت به ماه قبل مواجه بوده است. با این تغییرات بازار نفت در این ماه با کمبود تقاضا به میزان ۱/۱۸ میلیون بشکه در روز مواجه بود. در ماه ژوئن ۲۰۲۵ عرضه و تقاضای بازار نفت به ترتیب ۱۰۵/۵ و ۱۰۴/۸ م.ب.ر بود که با ۷۰۰ هزار بشکه در روز کمبود تقاضای نفت مواجه بود. در مقاطع کوتاه مدت دلیل تفاوت‌های میان عرضه و تقاضا اغلب به دلیل عدم همزمانی و ناهمگونی انتظارات عرضه و تقاضا و تفاوت در سرعت تعدیل و واکنش تقاضا و بخصوص عرضه نسبت به یکدیگر و به سایر عوامل بازار است.

نمودار ۴: روند ماهیانه عرضه-تقاضای جهانی نفت-میلیون بشکه در روز

Source: IWEQ (EIA از اولیه های داده)

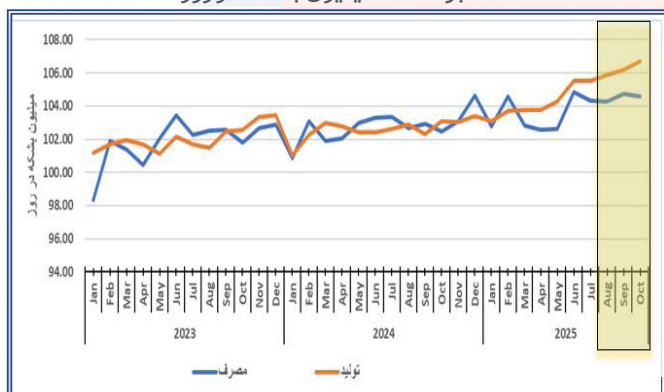
نمودار ۲ وضعیت تغییرات عرضه و تقاضای نفت، برداشت از ذخایر و تغییر در ذخایر تجاری نفت خام طی سال‌های مختلف -دوره اکتبر ۲۰۲۳ تا جولای ۲۰۲۵- را نشان می‌دهد. در ماه جولای، علاوه بر تغییرات در میزان

۱. در تعریف ما عرضه فقط شامل تولید آنهم با تعریفی که در پاورقی ۴ ذکر شده است می‌شود. دلیل استفاده از متغیرهای عرضه و تقاضا به جای تولید و مصرف اینست که این دو نزدیکترین نماینده (Proxy) به این متغیرها هستند. تولید در بعد ماهیانه هرچه باشد به بازار عرضه شده است، یا برای تقاضای نهایی و پالایشگاهی و یا برای تقاضای ذخیره سازی و بهر حال اثر خود را در بازار داشته است (کاهش یا افزایش قیمت). تغییر در ذخیره در آمارهای EIA در تقاضا/مصرف آمده است که نتیجه آن اختلاف حاصل میان این دو بوده است اگر در عرضه هم اضافه شود در واقع بازار در تراز خواهد بود. در حوزه تحلیل بازار نفت کاهش ذخیره زمانی اتفاق می‌افتد که بازار با «کمبود عرضه» مواجه باشد. در تئوری بازار نفت، تخلیه ذخیره بازار نفت می‌تواند واکنش‌های معکوس با عرضه را در بازار به دنبال داشته باشد (بعنوان مثال افزایش قیمت نفت). برخی از اثرات تئوریک سیاستهای بازار نظیر اعمال سقف قیمت در همین سلسله گزارشات در شماره ۱۷۱ آبان ۱۴۰۳ ارائه گردیده است.

در منطقه خاورمیانه، اختلاف در پیش‌بینی امری طبیعی است.

در گزارش ماه قبل پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت نتایج پیش‌بینی عرضه و تقاضای نفت در سه ماهه جولای، آگوست و سپتامبر ۲۰۲۵ حاکی از کاهش تقاضای نفت در ماه جولای و آگوست و افزایش آن در سپتامبر ۲۰۲۵ بود ((نسبت به ماه قبل خود)). پیش‌بینی تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۴،۹، ۱۰۴،۴ و ۱۰۴،۴ میلیون بشکه در روز برآورد گردید.

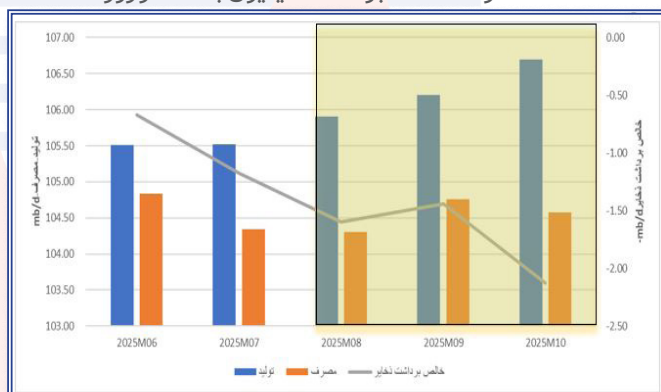
پیش‌بینی عرضه و تقاضای جهانی نفت طی سه ماهه منتهی به اکتبر ۲۰۲۵ در نمودار ۳ و ۴ و جدول ۱ ارائه گردیده است. پیش‌بینی مدل کوتاه مدت IWEM نشان نمودار ۷: پیش‌بینی عرضه و تقاضای بازار نفت طی ماه‌های آگوست تا اکتبر ۲۰۲۵-میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

۲-پیش‌بینی کوتاه‌مدت عرضه و تقاضای نفت (مبتنی بر مدل IWEM)

این گزارش که با هدف ارائه چشم‌انداز ماهیانه عرضه و تقاضای جهانی نفت تهیه گردیده است علاوه بر بهره‌گیری از نتایج مدل‌های Var^۱، واریانس شرطی (آرچ، گارچ و تارچ)^۲ و همچنین مدل‌های هموارسازی نمایی^۳ از تکنیک‌های ترکیبی با لحاظ تأثیرات ناپارامتریک اثر متوسط ماه‌های مشابه سالهای قبل نیز استفاده شده است و تلاش شده است تا حد امکان پیش‌بینی‌ها از دقت لازم برخوردار باشند اما در هر حال با توجه به طیف وسیع عوامل اثرگذار بر بازار بویژه عوامل ناشناخته و غیر قابل پیش‌بینی بویژه در حوزه ژئوپلیتیک و علی‌الخصوص نمودار ۶: پیش‌بینی عرضه، تقاضا و خالص برداشت از ذخایر بازار نفت-آگوست تا اکتبر ۲۰۲۵-میلیون بشکه در روز

مأخذ: IWEQ

جدول ۱: مقادیر پیش‌بینی عرضه، تقاضا، خالص برداشت ذخایر و موجودی ذخایر تجاری آخر دوره مبتنی بر مدل IWEM-میلیون بشکه در روز

ماه	عرضه	تقاضا	مازاد تقاضا برداشت از ذخایر	موجودی ذخایر تجاری در پایان دوره-میلیون بشکه
۲۰۲۵Jun	۱۰۵،۵	۱۰۴،۰	-۰،۷	۲،۷۷۶
۲۰۲۵Jul	۱۰۵،۵	۱۰۴،۳	-۱،۲	۲،۸۰۴
۲۰۲۵Aug	۱۰۵،۹	۱۰۴،۳	-۱،۶	۲،۸۱۷
۲۰۲۵Sep	۱۰۶،۲	۱۰۴،۸	-۱،۴	۲،۸۴۴
۲۰۲۵Oct	۱۰۶،۷	۱۰۴،۶	-۲،۱	۲،۸۷۵

مأخذ: IWEQ

1. Vector Autoregressive

2. Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (ARCH), Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (GARCH), Threshold Autoregressive Conditional Heteroskedasticity (TARCH)

3. Exponential Smoothing Models

روند آن گردد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

علاوه بر استفاده از روشهای علمی و به روز و پیشرفته، دستیابی به نتایج قابل اطمینان در پیش‌بینی مستلزم آگاهی از عوامل اثرگذار بر بازار است. پیش‌بینی‌ها حاکی از تداوم کسری تقاضای نفت نسبت به عرضه در بازار در این ماه‌ها است. تقاضای نفت در این سه ماه به ترتیب برابر با ۱۰۴/۳، ۱۰۴/۷۶ و ۱۰۴/۵۷ م.ب.ر و میزان عرضه به ترتیب برابر با ۱۰۵/۹، ۱۰۶/۲ و ۱۰۶/۷ م.ب.ر. پیش‌بینی شده است که به ترتیب با ۱/۶، ۱/۴ و ۲/۱ م.ب.ر با کسری در تقاضای نفت (اضافه عرضه نفت) مواجه خواهد بود.

همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پایانی سال به ترتیب به ۲۸۴۴، ۲۸۱۷ و ۲۸۷۵ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر، همچنانکه ذکر شد بیشتر مربوط به میزان برداشت‌ها از ذخایر در نتیجه سیاست حفظ حاشیه امنیت عرضه و همچنین اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به هر ماه بوده است.

می‌دهد تقاضای نفت در ماه آگوست با ۴۰ هزار بشکه کاهش نسبت به ماه قبل به ۱۰۴/۳ م.ب.ر خواهد رسید. عرضه نفت نیز بر اساس نتایج پیش‌بینی از ۱۰۵/۵ در جولای به ۱۰۵/۹ در آگوست افزایش خواهد یافت. بر این اساس بازار در ماه آگوست با ۱/۶ میلیون بشکه کمبود تقاضا (اضافه عرضه) مواجه خواهد بود. پیش‌بینی‌ها برای دوماه سپتامبر و اکتبر نیز حاکی از افزایش تقاضای نفت در سپتامبر و کاهش آن در اکتبر نسبت به سپتامبر (از ۱۰۴/۳ در آگوست به ۱۰۴/۸ در سپتامبر و ۱۰۴/۶ در اکتبر) خواهد بود و عرضه نفت نیز در هر سه ماه پیش‌بینی با افزایش مواجه و به ترتیب به ۱۰۵/۹، ۱۰۶/۲ و ۱۰۶/۷ م.ب.ر خواهد رسید و بدین ترتیب بازار در هر سه ماه پیش‌بینی شده با اضافه عرضه به ترتیب به میزان ۱/۶، ۱/۴ و ۲/۱ م.ب.ر مواجه خواهد بود. همچنین پیش‌بینی می‌شود موجودی ذخایر تجاری در سه ماهه پیش‌بینی به ترتیب به ۲۸۱۷، ۲۸۴۴ و ۲۸۷۵ میلیون بشکه برسد. دلیل نوسان موجودی ذخایر تجاری نفت تا حد زیادی در ارتباط با میزان برداشت‌ها از ذخایر به دلیل عوامل پیش‌بینی نشده، حفظ حاشیه امنیت عرضه (در جبران ذخایر از دست رفته)، اثرات فصلی و درون فصلی مربوط به ماه‌های هر فصل که مرتبط با سوابق تاریخی زمان افزایش یا کاهش موجودی ذخایر تجاری آن بوده است.

همچنین در ماه‌های آتی تغییر در عوامل بنیادین بازار (بویژه تغییر در سطح ذخیره سازی‌ها و پیش‌بینی‌های رشد اقتصادی و بازارکار و سرمایه و شاخص‌های نظیر PMI^۱ کشورهای OECD) و نیز عوامل غیر بنیادین بازار نظیر تأثیر اعمال تعرفه بر کالاهای وارداتی آمریکا بخصوص از چین و عکس‌العمل کشورها و احتمال تشدید واکنش‌های (جنگ) تجاری (فعلاً با ابزار تعرفه‌ها) و اثرات ناشی از تشدید بحران خاورمیانه و شروع مجدد درگیری‌ها میان ایران و اسرائیل و یا قطع بلند مدت و دستیابی به توافق و همچنین تشدید یا تضعیف درگیری‌ها میان روسیه و اوکراین و یا دستیابی به صلح و همچنین میزان و شدت افزایش دما و ... از دیگر عواملی هستند که می‌توانند سبب تغییر در نتایج پیش‌بینی و

1. Purchasing Managers Index

بازار جهانی فرآورده‌های نفتی و عملیات پالایشی (آگوست ۲۰۲۵)

میانگین آفریقا

مقایسه با سایر فرآورده‌های کلیدی بود و می‌توان آن را به عوامل حمایتی در فصل اوج سفرهای جاده‌ای نسبت داد. بنزین با اکتان ۹۳ همچنان به عنوان پرسودترین فرآورده در بازار آمریکا باقی ماند و قیمت‌های عمده‌فروشی آن تقریباً ثابت ماند، (تنها ۶ سنت در هر بشکه نسبت به ماه قبل کاهش داشت)، لیکن نسبت به سال گذشته ۱۹/۴۸ دلار کاهش پیدا کرده بود. با توجه به پتانسیل زیاد افزایش مصرف طبق روندهای تاریخی مشاهده شده، پیش‌بینی می‌شود که کرک اسپرد بنزین همچنان پایدار بماند. کرک اسپرد بنزین در بازار آمریکا ۴۲ سنت در هر بشکه نسبت به ماه قبل افزایش پیدا کرد و به طور میانگین به ۲۷/۶۳ دلار در جولای رسید، اما نسبت به سال گذشته در همین ماه ۶/۰۳ دلار کاهش داشته است.

۲- بازار اروپا

در ماه ژوئیه کرک اسپرد بنزین در بازار اروپا نسبت به ماه گذشته تقریباً بدون تغییر باقی ماند. در حالیکه کرک اسپرد میان تقطیرها در این ماه روندی افزایشی داشت. صادرات بنزین به غرب آفریقا و ایالات متحده به دلیل افزایش نرخ عملیاتی پالایشگاه‌ها در این منطقه، کاهش یافت که منجر به افزایش مازاد بنزین گردید. کرک

چکیده

در ماه ژوئیه، حاشیه سود پالایشگاه‌های حوزه ی آتلانتیک به طور قابل توجهی نسبت به ماه قبل افزایش یافت که این امر ناشی از عملکرد قوی کرک اسپرد میان تقطیرها بوده است. در ساحل خلیج مکزیک تمام محصولات کلیدی افزایش قیمت داشتند، که بهبود در دسترس بودن دیزل و واردات اندک نفت باعث ایجاد فشار افزایشی بر حاشیه سود پالایش شد. در روتردام، حاشیه سود میان تقطیرها از سایر فرآورده‌های کلیدی پیشی گرفت.

طبق داده‌های اولیه، میزان ورودی پالایشگاه‌های جهان در ماه جولای افزایش داشت و به رکوردی بی‌سابقه، در حدود ۸۳.۶ میلیون بشکه در روز رسید. این رقم نسبت به ماه قبل ۸۸۴ هزار بشکه و نسبت به سال گذشته ۲ میلیون بشکه در روز افزایش داشته است.

«روند تغییرات قیمت فرآورده‌ها»

۱- بازار امریکا

کرک اسپرد بنزین در خلیج مکزیک پس از دو ماه متوالی ضرر، در ماه ژوئیه افزایش یافت. این افزایش ماهانه، کوچک‌ترین رشد ثبت‌شده در ساحل خلیج آمریکا در

جدول ۱: قیمت فرآورده بازار خلیج مکزیک ژوئن ۲۰۲۵ و ژوئیه ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ / دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات ژوئن / ژوئیه	ژوئیه ۲۵	ژوئن ۲۵	
۶۸/۱۷	۷۴/۰۲	۰/۵۱	۶۲/۲۳	۶۱/۷۲	نفتا
۹۵/۴۹	۱۰۶/۲۱	-۰/۰۶	۹۵/۰۰	۹۵/۰۶	بنزین سوپر
۸۶/۷۷	۹۴/۴۲	۰/۷۷	۸۷/۸۶	۸۷/۰۹	بنزین معمولی
۸۹/۶۲	۹۸/۸۱	۴/۳۱	۹۱/۶۷	۸۷/۳۶	سوخت جت
۸۴/۸۷	۸۴/۱۳	۵/۹۸	۸۹/۱۶	۸۳/۱۸	گازوئیل
۶۵/۱۴	۶۹/۰۵	۲/۴۶	۶۷/۷۰	۶۵/۲۴	نفت کوره

جدول ۲: قیمت فرآورده در بازارتردام ژوئن ۲۰۲۵ و ژوئیه ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات ژوئن/ژوئیه	ژوئیه ۲۵	ژوئن ۲۵	
۶۵,۰۶	۷۲,۵۲	-۰,۳۳	۶۱,۳۴	۶۱,۶۷	نفتا
۸۹,۴۶	۱۰۶,۱۴	-۰,۳۹	۹۱,۷۱	۹۲,۱۰	بنزین سوپر
۹۰,۷۲	۱۰۰,۶۱	۳,۳۵	۹۴,۷۱	۹۱,۳۶	سوخت جت
۹۱,۴۷	۱۰۰,۷۰	۷,۱۴	۹۹,۲۶	۹۲,۱۲	گازوئیل
۶۸,۶۰	۷۲,۱۲	-۰,۳۱	۶۸,۲۹	۶۸,۸۰	نفت کوره

۳- بازار آسیا

کرک اسپرد نفتا در ماه ژوئیه روند کاهشی خود را ادامه داد و برای دومین ماه متوالی منفی شد. از یک طرف کاهش تقاضای نفتا و از سوی دیگر افزایش قابل توجه تولید پالایشگاه‌ها و عملکرد قوی نفتا در منطقه بر بازار فشار زیادی وارد کردند. کرک اسپرد نفتا در سنگاپور ۷,۹۳- دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه ژوئن ۲,۸۴ دلار کاهش داشته است. همچنین نسبت به همین ماه در سال گذشته ۰,۹۸ دلار بالاتر می باشد. کرک اسپرد سوخت جت در ماه ژوئیه ۱۶,۳۲ به طور متوسط دلاردر هر بشکه بود که نسبت به ژوئن ۰,۷۶ دلار افزایش داشته است. همچنین نسبت به سال گذشته در همین ماه ۱,۶۴ دلار افزایش یافت.

اسپرد بنزین در ژوئیه به طور متوسط ۲۰,۷۶ دلار در هر بشکه بود که ۱ سنت در مقایسه با ماه گذشته بالاتر بود و نسبت به همین ماه در سال گذشته ۱,۵۹ دلار کاهش داشته است. کرک اسپرد سوخت جت در ژوئیه برای چهارمین ماه متوالی افزایش داشت و به بالاترین سطح در ۱۶ ماه اخیر رسید. بخش اعظم این بهبود ناشی از کاهش نرخ بازدهی سوخت جت می باشد در حالی که با وجود محدودیت‌ها، پالایشگاه‌ها سعی کرده‌اند خروجی گازوئیل را افزایش دهند تا فشار بازار را کاهش دهند. کرک اسپرد سوخت جت در بازار اروپا به طور میانگین ۲۳,۷۶ دلار در هر بشکه بود که نسبت به ماه ژوئن ۳,۷۵ دلار و نسبت به سال گذشته ۵,۲۳ دلار افزایش داشته است.

جدول ۳: قیمت فرآورده در بازار سنگاپور ژوئن ۲۰۲۵ و ژوئیه ۲۰۲۵ و متوسط تغییرات سالانه ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵/دلار بر هر بشکه

از ابتدای سال جاری (۲۵) تا کنون	متوسط سالانه ۲۰۲۴	تغییرات ژوئن/ژوئیه	ژوئیه ۲۵	ژوئن ۲۵	
۶۶,۵۶	۷۲,۷۳	-۱,۲۱	۶۲,۸۹	۶۴,۰۱	نفتا
۸۱,۲۶	۹۲,۹۸	-۲,۳۸	۷۹,۵۹	۸۱,۹۷	بنزین سوپر
۷۹,۵۷	۸۸,۳۳	-۲,۱۷	۷۷,۹۰	۸۰,۰۷	بنزین معمولی
۸۵,۸۸	۹۵,۲۰	۲,۳۹	۸۷,۱۴	۸۴,۷۵	سوخت جت
۸۷,۱۹	۹۵,۹۸	۳,۷۷	۹۰,۴۹	۸۶,۷۲	گازوئیل
۸۵,۸۳	۹۴,۵۶	۳,۲۲	۸۸,۳۴۲	۸۵,۱۲	نفت کوره

«نرخ بهره برداری پالایشگاه‌ها

نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌های ایالات متحده در ماه ژوئیه با افزایش ۰.۱ درصدی به میانگین ۹۴/۳۸ درصد رسید. این میزان معادل ورودی خوراک روزانه ۱۷.۲۴ میلیون بشکه در روز می باشد و نسبت به سطح ثبت شده در ماه ژوئن، ۱۰ هزار بشکه در روز افزایش نشان می دهد. در مقایسه با سال گذشته، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در ماه ژوئیه ۱.۹ واحد درصد افزایش یافته است، لیکن ورودی پالایشگاه‌ها ۲۹۳ هزار بشکه در روز کاهش یافته است. در اتحادیه ی اروپا (به‌همراه بریتانیا و نروژ)، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در ماه ژوئیه به میانگین ۸۷.۸۳ درصد رسید که معادل ۹.۸۳ میلیون بشکه در روز است. این رقم نسبت به ماه گذشته، ۲/۵ درصد افزایش داشته است. لیکن نسبت به سال گذشته در همین ماه، ورودی پالایشگاه‌ها ۷۰ هزار بشکه در روز کاهش داشته است. در آسیای منتخب (شامل کشورهای ژاپن، چین، هند، سنگاپور و کره جنوبی)، نرخ بهره‌برداری پالایشگاه‌ها در ماه ژوئیه به میانگین ۹۳.۳۹ درصد رسید که معادل ورودی ۲۷.۳۴ میلیون بشکه در روز است. این رقم نسبت به ماه گذشته ۱/۳ درصد افزایش داشته است که معادل ورودی ۱۸۰ هزار بشکه در روز می باشد.

«حاشیه سود پالایشگاه‌ها

حاشیه ی سود پالایشگاه‌ها در بازار آمریکا در ماه ژوئیه به بالاترین سطح خود در ۱۶ ماه گذشته رسید. اثر گذارترین فرآورده در این افزایش، گازوئیل شناخته شد. بر اساس داده‌های اولیه، ورودی پالایشگاه‌ها در جنوب شرقی آمریکا تقریباً ثابت ماند و تنها ۱۰ هزار بشکه نسبت به ماه گذشته افزایش داشته است و میانگین آن در ماه ژوئیه به ۱۷/۲۴ میلیون بشکه در روز رسیده است. حاشیه سود پالایشگاه‌ها در ماه ژوئیه به طور متوسط ۲۰.۶۲ دلار به ازای هر بشکه می باشد که نسبت به ماه گذشته ۳.۵۷ دلار افزایش داشته است. همچنین نسبت به سال گذشته، ۶.۲۹ دلار افزایش را نشان می‌دهد. حاشیه سود پالایشگاه‌ها در روتردام جهش قابل توجهی داشت و بزرگترین افزایش ماهانه را تجربه کرد. این افزایش احتمالاً به دلیل دوره هجدهم تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه روسیه بوده است، زیرا طبق گزارش‌ها، نشانه‌هایی از اختلالات تجاری در فرآورده‌های روسیه مشاهده شده است. بر اساس داده‌های ورتکسا صادرات محصولات نفتی روسیه در ماه ژوئیه به پایین‌ترین سطح خود در نه ماه گذشته رسید که این امر به دلیل کاهش نرخ عملیاتی پالایشگاه‌ها و افزایش تقاضای داخلی در تابستان بوده است. همچنین این داده‌ها نشان می‌دهد

جدول ۴: نرخ بهره برداری و تولید فرآورده پالایشگاه‌ها در کشورهای منتخب عضو OECD

منطقه/کشور	تغییرات ماه ژوئیه نسبت به ماه ژوئن	نرخ بهره برداری %			تغییرات ماه ژوئیه نسبت به ماه ژوئن	تولید (میلیون بشکه در روز)		
		مه ۲۵	ژوئن ۲۵	ژوئیه ۲۵		مه ۲۵	ژوئن ۲۵	ژوئیه ۲۵
امریکا	۰/۱	۹۴/۳۰	۹۴/۳۲	۹۴/۳۸	۰/۰۱	۱۷/۱۳	۱۷/۲۳	۱۷/۲۴
EU-۱۴+UK &Norway	۲/۵	۸۲/۶۰	۸۵/۳۸	۸۷/۸۳	۰/۲۷	۹/۲۴	۹/۵۵	۹/۸۳
فرانسه	۴/۱	۶۴/۲۱	۶۹/۷۲	۷۳/۷۸	۰/۰۵	۰/۷۴	۰/۸۰	۰/۸۵
آلمان	۱/۱	۹۸/۵۹	۹۶/۵۳	۹۹/۵۹	۰/۰۲	۱/۶۹	۱/۶۹	۱/۷۱
ایتالیا	۲/۵	۶۴/۴۳	۶۷/۸۷	۷۰/۳۳	۰/۰۴	۱/۱۷	۱/۲۳	۱/۲۸
انگلیس	۱/۶	۹۷/۵۷	۹۷/۰۱	۹۸/۵۹	۰/۰۲	۱/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۱
آسیای منتخب	۱/۳	۸۸/۵۰	۹۲/۱۴	۹۳/۳۹	۰/۱۸	۲۵/۹۸	۲۷/۱۶	۲۶/۳۴

Source: OPEC Monthly Oil Market Report, 2025

جدول ۵: خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها/ میلیون بشکه در روز

۲۰۲۵ Q۳	۲۰۲۵ Q۲	۲۰۲۵ Q۱	۲۰۲۴ Q۴	۲۰۲۴ Q۳	۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	خوراک نفت خام پالایشگاه‌ها
۱۹,۰۷	۱۸,۸۸	۱۸,۲۲	۱۹,۰۴	۱۹,۴۴	۱۸,۹۶	۱۸,۷۱	۱۸,۶۸	OECD قاره امریکا
۱۷,۰۸	۱۶,۹۳	۱۵,۹۳	۱۶,۸۱	۱۶,۹۵	۱۶,۶۲	۱۶,۵۰	۱۶,۴۸	US
۱۱,۱۶	۱۰,۹۲	۱۱,۰۷	۱۱,۲۵	۱۱,۳۷	۱۱,۲۸	۱۱,۳۸	۱۱,۴۴	OECD قاره اروپا
۰,۸۹	۰,۷۸	۰,۹۳	۱,۰۰	۰,۹۸	۰,۹۲	۰,۹۳	۰,۸۴	فرانسه
۱,۶۸	۱,۶۸	۱,۶۴	۱,۷۳	۱,۷۵	۱,۷۶	۱,۶۲	۱,۸۳	آلمان
۱,۲۳	۱,۲۲	۱,۱۶	۱,۲۱	۱,۱۹	۱,۲۱	۱,۳۰	۱,۳۲	ایتالیا
۱,۰۰	۱,۰۰	۰,۹۲	۱,۰۲	۰,۹۵	۰,۹۸	۰,۹۷	۱,۰۴	انگلیس
۵,۶۲	۵,۵۶	۵,۶۰	۵,۷۳	۵,۴۷	۵,۶۸	۵,۸۳	۶,۰۸	OECD آسیا پاسفیک
۲,۳۲	۲,۳۰	۲,۴۳	۲,۴۷	۲,۱۹	۲,۳۷	۲,۵۶	۲,۷۱	ژاپن
۳۵,۸۴	۳۵,۳۵	۳۴,۸۹	۳۶,۰۲	۳۶,۲۸	۳۵,۹۲	۳۵,۹۲	۳۶,۲۱	کل OECD
۳,۶۱	۳,۵۳	۳,۶۴	۳,۷۰	۳,۷۲	۳,۶۹	۳,۵۴	۳,۴۴	امریکای لاتین
۸,۱۵	۷,۹۹	۷,۹۲	۷,۹۰	۷,۹۹	۷,۹۶	۷,۵۳	۷,۲۴	خاورمیانه
۲,۲۳	۲,۱۹	۲,۱۳	۲,۱۲	۱,۹۸	۱,۹۴	۱,۷۶	۱,۷۷	افریقا
۵,۴۶	۵,۳۸	۵,۶۲	۵,۳۰	۵,۱۸	۵,۳۰	۵,۱۸	۵,۰	هند
۱۵,۱۰	۱۴,۴۶	۱۴,۸۰	۱۴,۰۸	۱۴,۰۴	۱۴,۲۵	۱۴,۷۸	۱۳,۴۹	چین
۵,۱۸	۵,۰۶	۵,۲۰	۵,۱۴	۵,۲۰	۵,۰۵	۵,۰۰	۴,۹۷	سایر آسیا
۵,۳۸	۵,۳۲	۵,۲۸	۵,۳۱	۵,۴۷	۵,۳۵	۵,۵۰	۵,۴۶	روسیه
۱,۱۷	۱,۱۱	۱,۰۹	۱,۰۱	۱,۰۵	۱,۰۴	۱,۰۲	۱,۰۲	سایر اوراسیا
۰,۵۸	۰,۵۵	۰,۵۲	۰,۵۶	۰,۵۸	۰,۵۲	۰,۴۸	۰,۵۲	سایر اروپا
۴۶,۸۶	۴۵,۵۸	۴۶,۲۰	۴۵,۱۳	۴۵,۲۰	۴۵,۰۹	۴۴,۷۸	۴۲,۹۱	کل Non-OECD
۸۲,۷	۸۰,۹۳	۸۱,۰۸	۸۱,۱۵	۸۱,۴۸	۸۱,۰۱	۸۰,۷۰	۷۹,۱۲	کل جهان

Source: OPEC Monthly Oil Market Report, 2025

با این حال، این کاهش ظرفیت بلافاصله با موجی از افزایش ظرفیت که امسال ثبت شد جبران گردید. (از جمله افزودن ۳۴۰ هزار بشکه در روز در ماه ژوئن توسط سینوپک و هونگرون و افزودن ۱۲۰ هزار بشکه در روز در ماه ژوئیه توسط CNOCC). بر اساس داده‌های اولیه، ورودی پالایشگاه‌ها در کشورهای ژاپن، چین، هند، سنگاپور و کره جنوبی در ماه ژوئیه افزایش ۱۸۰ هزار بشکه در روز

که جریان‌های سوخت پالایش‌شده در ماه ژوئیه ۴ درصد کاهش یافته و به ۲.۱ میلیون بشکه در روز رسیده است. حاشیه سود پالایشگاه‌ها در سنگاپور از بالاترین سطح ۶ ماهه که در ماه ژوئن ثبت شده بود، کاهش یافتند. این کاهش، به دلیل افزایش عرضه فرآورده‌ها از چین بوده است. در ماه ژوئن، چین اقدام به تعطیلی پالایشگاه پتروچینا با ظرفیت ۴۱۰ هزار بشکه در روز کرد.

را داشته است و به میانگین ۲۷.۳۴ میلیون بشکه در روز رسید. به طور کلی حاشیه سود پالایشگاه‌ها در سنگاپور به طور متوسط ۳.۵۴ دلار به ازای هر بشکه بود که ۱.۳۹ دلار نسبت به ماه گذشته کاهش داشته است.

|| منابع و مأخذ:

1- OPEC Monthly Oil Market Report 12 Aug 2025

2- www.IEA.org

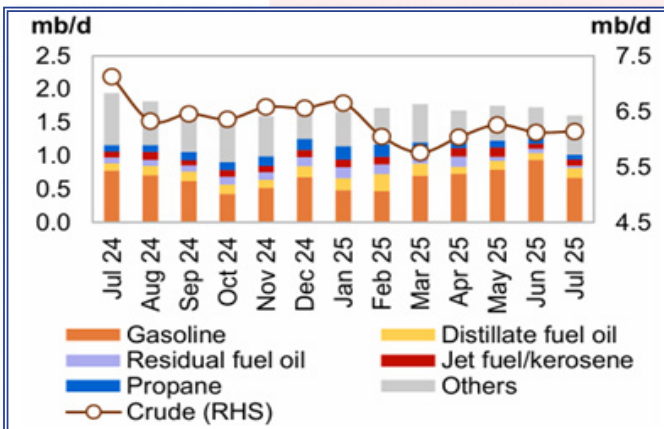
بررسی تحولات تجارت نفت خام و فرآورده

کیمیا سادات ناصر آبادی مطلق

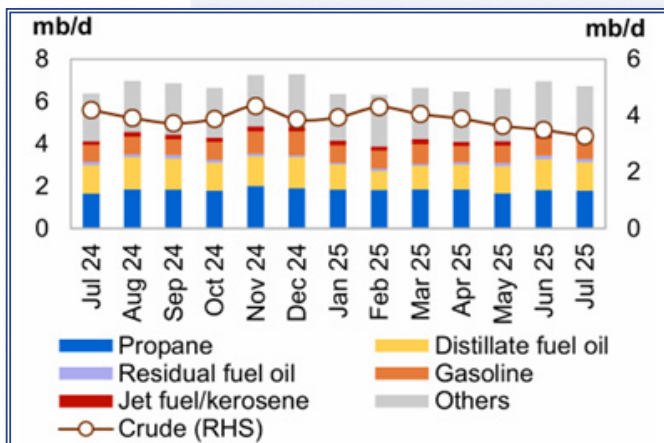
در ماه ژوئیه، واردات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده، با کاهش ۱۲۴ هزار بشکه در روز (حدود ۷٪) نسبت به ماه قبل، به بیش از ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسید که پایین‌ترین سطح در هشت ماه اخیر بود. این افت عمدتاً ناشی از کاهش ۲۸ درصدی واردات بنزین بود. در مقایسه با ژوئیه سال گذشته، واردات فرآورده‌های نفتی ۳۳۶ هزار بشکه در روز (حدود ۱۷٪) کمتر بود.

در ماه ژوئیه، صادرات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده، با میانگین ۶.۷ میلیون بشکه در روز ثبت شد که نسبت به ماه قبل ۲۳۰ هزار بشکه در روز (حدود ۳٪) کاهش

نمودار ۱: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

نمودار ۲: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده

مقدمه

در این گزارش تجارت نفت خام و فرآورده‌های نفتی در ایالات متحده، OECD اروپا، ژاپن، چین، هند و اوراسیا با استفاده از ماهنامه بازار نفت سازمان اوپک (منتشر شده در اوت ۲۰۲۵) بررسی شده است.

« ایالات متحده »

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵، واردات نفت خام ایالات متحده تقریباً بدون تغییر نسبت به ماه قبل باقی ماند و به میانگین ۶.۱ میلیون بشکه در روز رسید. بر اساس داده‌های اولیه هفتگی اداره (EIA)، افزایش واردات از کانادا، اکوادور و عراق با کاهش واردات از مکزیک، ونزوئلا و برزیل جبران شد. در مقایسه با ژوئیه سال گذشته، واردات نفت خام ایالات متحده ۹۳۸ هزار بشکه در روز (حدود ۱۴ درصد) کاهش داشته است.

در ماه ژوئیه، صادرات نفت خام ایالات متحده برای پنجمین ماه متوالی کاهش یافت و با میانگین ۳.۳ میلیون بشکه در روز به پایین‌ترین سطح خود از مارس ۲۰۲۲ رسید که نسبت به ماه قبل ۲۲۴ هزار بشکه در روز (بیش از ۶٪) کاهش داشت. بر اساس داده‌های ردیابی شده از نفتکش‌ها، این افت صادرات بیشتر ناشی از کاهش صادرات نفت به اروپا و آفریقا بوده است. در مقایسه با ژوئیه سال گذشته، صادرات نفت خام ایالات متحده ۹۳۲ هزار بشکه در روز (بیش از ۲۲٪) کاهش یافته است.

در نتیجه، خالص واردات نفت خام ایالات متحده در ژوئیه به حدود ۲.۹ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین سطح در ۱۲ ماه اخیر است. این در حالی است که ماه قبل ایالات متحده ۲.۶ میلیون بشکه در روز خالص صادرات داشت و در ژوئیه سال گذشته هم ۲.۹ میلیون بشکه در روز خالص صادرات ثبت شده بود.

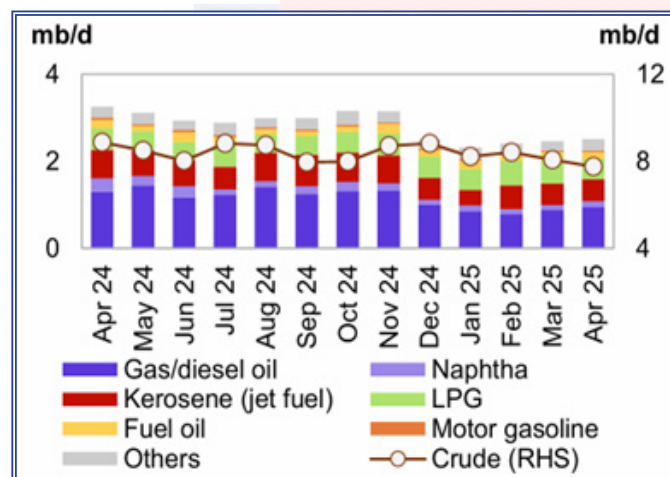

کمتر از ۷.۶ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به ماه قبل (۷.۹ میلیون بشکه در روز) و نسبت به آوریل سال گذشته (۸.۵ میلیون بشکه در روز) کاهش نشان یافته است.

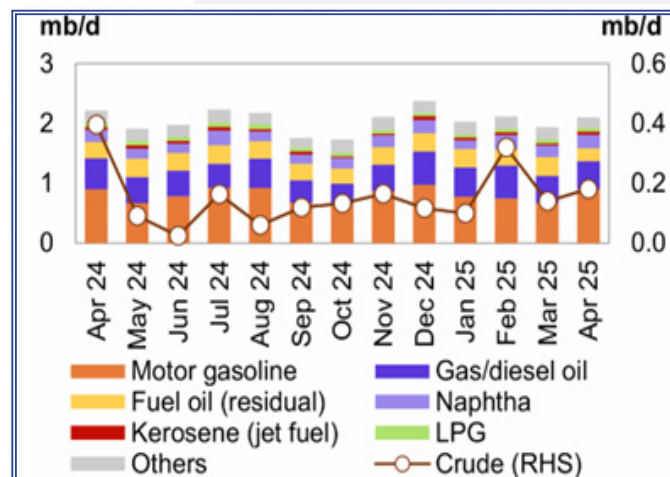
در ماه آوریل واردات فرآورده‌های نفتی به طور متوسط ۲.۵ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به ماه قبل ۵۱ هزار بشکه در روز (حدود ۲ درصد) افزایش یافت. این افزایش عمدتاً به دلیل رشد واردات اتان و سوخت‌های موتوری بود، هرچند کاهش در نفت کوره و LPG بخشی از این افزایش را تعدیل کرد. در مقایسه با آوریل سال گذشته، واردات فرآورده‌ها ۷۴۲ هزار بشکه در روز (حدود ۲۳ درصد) کمتر شده است.

صادرات فرآورده‌های نفتی در همین ماه به ۲.۱ میلیون

نمودار ۳: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

نمودار ۴: صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی OECD اروپا

یافته است. بیشترین افت مربوط به فرآورده‌های میان تقطیری (گازوئیل و دیزل) بود که بخشی از آن با افزایش صادرات بنزین جبران شد. با این حال، نسبت به ژوئیه سال گذشته صادرات فرآورده‌های نفتی ۳۴۶ هزار بشکه در روز (بیش از ۵٪) افزایش یافت.

در نتیجه، در ماه ژوئیه، خالص صادرات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده به ۵.۱ میلیون بشکه در روز رسید، که نسبت به ماه قبل (۵.۲ میلیون بشکه در روز) اندکی کاهش و نسبت به ژوئیه ۲۰۲۴ (۴.۴ میلیون بشکه در روز) افزایش داشته است.

در مجموع، خالص صادرات نفت خام و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده در ژوئیه ۲.۲ میلیون بشکه در روز بود؛ در حالی که این رقم در ماه قبل ۲.۶ میلیون بشکه در روز و در ژوئیه سال گذشته ۱.۵ میلیون بشکه در روز ثبت شده بود.

« OECD اروپا

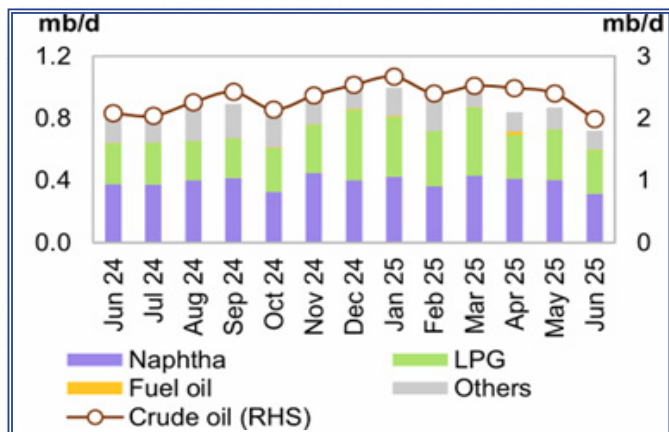
بر اساس جدیدترین داده‌های رسمی منطقه‌ای، میانگین واردات نفت خام کشورهای عضو OECD در اروپا در ماه آوریل، حدود ۷.۸ میلیون بشکه در روز بود که نسبت به ماه قبل ۳۱۶ هزار بشکه در روز (معادل ۴ درصد) کاهش داشت و در مقایسه با سال گذشته نیز ۱.۱ میلیون بشکه در روز (حدود ۱۳ درصد) کاهش یافته است.

از نظر منابع وارداتی خارج از منطقه، ایالات متحده با حدود ۱.۵ میلیون بشکه در روز بیش‌ترین سهم را در ماه آوریل داشت که نسبت به ماه قبل اندکی افزایش یافته بود. پس از آن، لیبی و قزاقستان هر یک حدود یک میلیون بشکه در روز تأمین کردند.

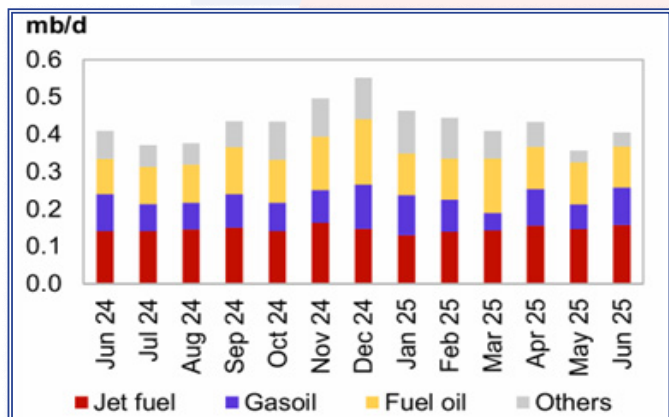
در ماه آوریل، صادرات نفت خام اروپا به خارج از منطقه به طور متوسط ۱۸۱ هزار بشکه در روز بود، در حالی که این رقم در ماه قبل ۱۴۰ هزار بشکه در روز و در آوریل سال گذشته ۳۹۷ هزار بشکه در روز بود. چین در این میان بزرگ‌ترین مقصد صادراتی نفت خام اروپا بود و ۱۳۱ هزار بشکه در روز دریافت کرد که بیش از دو برابر ماه قبل محسوب می‌شود.

در نتیجه خالص واردات نفت خام اروپا در آوریل کمی

نمودار ۵: واردات نفت خام و فرآورده های نفتی ژاپن

نمودار ۶: صادرات فرآورده های پالایش شده ژاپن

این افت را جبران کرد. در مقایسه با ژوئن سال گذشته، واردات فرآورده های نفتی ۹۳ هزار بشکه در روز (حدود ۱۱ درصد) کاهش یافته است.

در ماه ژوئن، صادرات فرآورده های نفتی، از جمله LPG، نسبت به افت ماه قبل اندکی بهبود یافت و با رشد ۴۹ هزار بشکه در روز (نزدیک به ۱۴ درصد) به میانگین ۴۰۵ هزار بشکه در روز رسید. این رشد به ویژه تحت تأثیر افزایش صادرات بنزین و گازوئیل بود و صادرات سوخت جت، نفتا و نفت کوره نیز سهمی در آن داشتند. با این حال، در مقایسه با ژوئن سال گذشته، صادرات فرآورده های نفتی تنها ۴ هزار بشکه در روز (۱ درصد) کاهش یافت.

در نتیجه، خالص واردات فرآورده های نفتی ژاپن در ژوئن، به طور متوسط ۳۱۶ هزار بشکه در روز بود که

بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل ۱۶۳ هزار بشکه در روز (بیش از ۸ درصد) افزایش داشته است. این رشد به طور عمده ناشی از افزایش صادرات بنزین بود که با کاهش صادرات نفت کوره تا حدی جبران شد. با این حال، نسبت به سال قبل، صادرات فرآورده های نفتی ۱۱۷ هزار بشکه در روز (حدود ۵ درصد) کمتر شده است. در نتیجه در ماه آوریل خالص واردات فرآورده های نفتی حدود ۴۱۳ هزار بشکه در روز بود، در حالی که این رقم در ماه قبل ۵۲۵ هزار و در آوریل سال گذشته یک میلیون بشکه در روز ثبت شده بود.

در مجموع در آوریل، خالص واردات نفت خام و فرآورده های نفتی در OECD اروپا به حدود ۸ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل (۸.۵ میلیون بشکه در روز) کاهش یافته و همچنین پایین تر از سطح سال گذشته (۹.۵ میلیون بشکه در روز) بود.

« ژاپن »

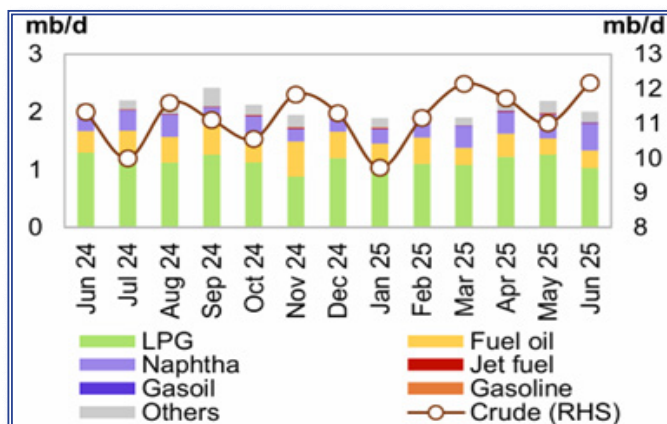
در ژوئن ۲۰۲۵، واردات نفت خام ژاپن برای نخستین بار از ژوئن ۲۰۲۱ به کمتر از ۲ میلیون بشکه در روز رسید و به طور میانگین کمی پایین تر از این سطح قرار گرفت. این رقم نسبت به ماه قبل ۴۱۷ هزار بشکه در روز (حدود ۱۷ درصد) کاهش داشت، اما در مقایسه با سال گذشته تنها ۹۵ هزار بشکه در روز (نزدیک به ۵ درصد) کمتر بود.

از نظر منابع واردات نفت خام، امارات متحده عربی با سهمی بیش از ۵۲ درصد در صدر قرار گرفت که رشد چشمگیری نسبت به سهم حدود ۴۱ درصدی ماه قبل نشان می دهد. عربستان سعودی با ۳۳ درصد در جایگاه دوم قرار داشت (کاهش از حدود ۴۱ درصد ماه قبل) و کویت با ۶ درصد در رتبه سوم قرار گرفت.

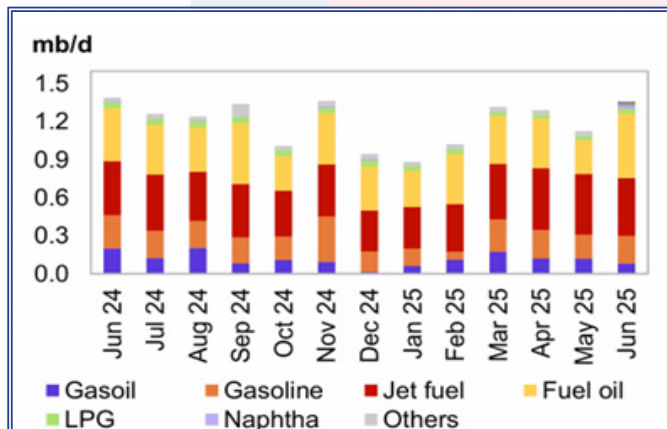
در ماه ژوئن واردات فرآورده های نفتی، از جمله (LPG)، به ۷۲۲ هزار بشکه در روز رسید که پایین ترین سطح از مارس ۲۰۱۹ محسوب می شود. این میزان نسبت به ماه قبل ۱۴۷ هزار بشکه در روز (۱۷ درصد) کاهش داشت. این کاهش واردات عمدتاً ناشی از افت در جریان نفتا و LPG بود، هرچند افزایش در واردات گازوئیل بخشی از

نمودار ۷: واردات نفت خام و فرآورده های نفتی چین

نمودار ۸: صادرات فرآورده های نفتی چین

« هند

در ماه ژوئن ۲۰۲۵، واردات نفت خام هند برای نخستین بار طی پنج ماه اخیر به کمتر از ۵ میلیون بشکه در روز کاهش یافت و با میانگین ۴.۹۶ میلیون بشکه در روز ثبت شد. این رقم نسبت به ماه قبل ۸۰ هزار بشکه در روز (کمتر از ۲ درصد) پایین تر بود، در حالی که در مقایسه با ژوئن سال گذشته ۳۶۶ هزار بشکه در روز (حدود ۸ درصد) افزایش نشان داد.

از نظر منابع وارداتی نفت خام، روسیه در صدر تأمین کنندگان نفت خام هند قرار داشت و ۴۵ درصد از کل واردات را به خود اختصاص داد که نسبت به ماه قبل (۴۴ درصد) کمی بیشتر بود. پس از آن عراق با ۱۸ درصد در جایگاه دوم و عربستان سعودی با ۱۲ درصد سهم در جایگاه سوم قرار گرفتند.

در ماه ژوئن، واردات فرآورده های نفتی هند به اوج

پایین تر از ۵۱۳ هزار بشکه در روز در ماه قبل و ۴۰۵ هزار بشکه در روز در ژوئن سال گذشته قرار گرفت.

« چین

در ماه ژوئن ۲۰۲۵، واردات نفت خام چین به بالاترین سطح در ۲۲ ماه اخیر رسید و به طور میانگین ۱۲.۲ میلیون بشکه در روز ثبت شد. این رقم نسبت به ماه قبل ۱.۲ میلیون بشکه در روز (حدود ۱۱ درصد) بیشتر بود و در مقایسه با ژوئن سال گذشته نیز افزایش ۸۳۹ هزار بشکه در روز (بیش از ۷ درصد) را نشان داد.

از نظر منابع وارداتی نفت خام، روسیه با سهم ۱۷ درصدی همچنان در صدر قرار داشت، هرچند این سهم نسبت به ماه می (۱۸ درصد) اندکی کاهش یافت. عربستان سعودی با رشد چشمگیر به سهم ۱۶ درصد (در مقایسه با ۱۲ درصد ماه قبل) رسید و در جایگاه دوم قرار گرفت. پس از آن مالزی با ۱۴ درصد و عراق با ۱۰ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفتند.

در ماه ژوئن، واردات فرآورده های نفتی، از جمله (LPG)، کاهش یافت و به طور میانگین ۲.۰ میلیون بشکه در روز ثبت شد که نسبت به ماه قبل ۱۸۳ هزار بشکه در روز (بیش از ۸ درصد) کمتر بود. این کاهش عمدتاً ناشی از افت حدود ۲۰ درصدی واردات LPG بود. در مقایسه با ژوئن ۲۰۲۴ نیز واردات فرآورده های نفتی ۱۴۰ هزار بشکه در روز (بیش از ۶ درصد) کاهش یافته است.

در ماه ژوئن، صادرات فرآورده های نفتی پس از دو ماه کاهش، بازیابی شد و با رشد ۲۳۰ هزار بشکه در روز (بیش از ۲۰ درصد) به میانگین ۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد در صادرات نفت کوره بود که صادرات بنزین و نفتا نیز از آن پشتیبانی کردند. با این حال، در مقایسه نسبت به ژوئن سال گذشته، صادرات فرآورده های نفتی ۳۳ هزار بشکه در روز (حدود ۲ درصد) کاهش یافته است.

در نتیجه، خالص واردات فرآورده های نفتی چین در ماه ژوئن، به ۶۵۰ هزار بشکه در روز رسید؛ در حالی که در ماه قبل ۱.۱ میلیون بشکه در روز و در ژوئن سال گذشته ۷۵۷ هزار بشکه در روز بود.

همچنان ۹۷ هزار بشکه در روز (حدود ۸ درصد) افزایش داشته است.

در نتیجه، خالص صادرات فرآورده‌های نفتی هند در ژوئن به ۱۰۰ هزار بشکه در روز رسید، در حالی که ماه قبل ۲۳۴ هزار بشکه در روز و در ژوئن ۲۰۲۴ برابر با ۲۵۹ هزار بشکه در روز بود.

« اوراسیا

در ماه ژوئن، مجموع صادرات نفت خام از روسیه و آسیای مرکزی با افزایش جزئی نسبت به ماه قبل به حدود ۶.۵ میلیون بشکه در روز رسید. این رشد ماهانه تنها ۲۳ هزار بشکه در روز (کمتر از ۱ درصد) بود، در حالی که در مقایسه با ژوئن سال گذشته تغییر محسوسی مشاهده نشد.

صادرات نفت خام از طریق سیستم خط لوله ترانس‌نفت، در ماه ژوئن با میانگین ۳.۷ میلیون بشکه در روز ثبت شد که نسبت به ماه قبل ۶۷ هزار بشکه در روز (حدود ۲ درصد) و در مقایسه با سال گذشته ۱۲۲ هزار بشکه در روز (۳ درصد) کاهش یافته است.

صادرات از طریق بندر نووروسیسک در دریای سیاه نیز با کاهش ۲۶ هزار بشکه در روز (۵ درصد) به میانگین ۴۷۲ هزار بشکه در روز رسید. در مقابل، صادرات از بنادر دریای بالتیک افزایش یافت؛ صادرات از پرمورسک با رشد ۲۶ هزار بشکه در روز (۳ درصد) به میانگین ۸۴۱ هزار بشکه در روز رسید و صادرات از اوست-لوگا نیز با رشد ۸۶ هزار بشکه در روز (۱۵ درصد) به ۶۶۷ هزار بشکه در روز افزایش یافت. در مجموع، صادرات از بنادر دریای بالتیک ترانس‌نفت نسبت به ماه قبل ۱۱۲ هزار بشکه در روز (۸ درصد) افزایش یافت و در مقایسه با سال گذشته تقریباً بدون تغییر باقی ماند.

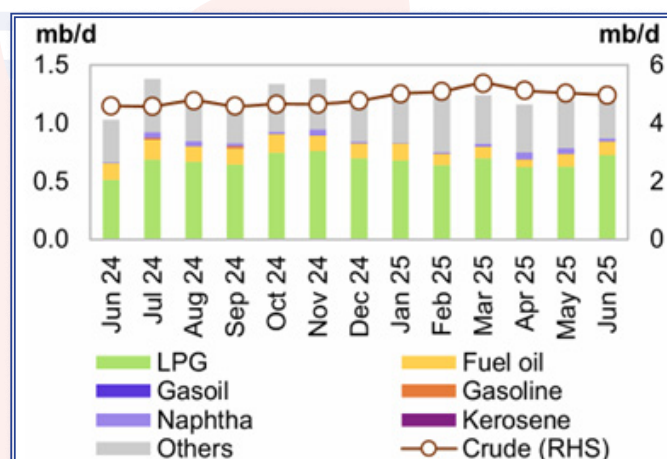
در ماه ژوئن، صادرات از طریق خط لوله دروژبا به میانگین ۲۳۸ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل ۱۶ هزار بشکه در روز (حدود ۶ درصد) کاهش یافته است. با این حال، نسبت به ژوئن سال گذشته ۶۳ هزار بشکه در روز (حدود ۳۶ درصد) افزایش داشت.

در ژوئن، صادرات به چین از طریق خط لوله ESPO با کاهش ۲۹ هزار بشکه در روز نسبت به ماه گذشته (حدود

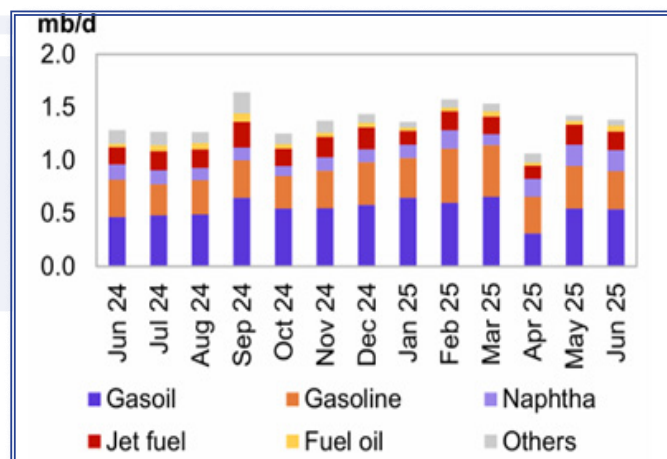
هفت‌ماهه رسید و با میانگین ۱.۳ میلیون بشکه در روز ثبت شد. این رقم نسبت به ماه قبل ۹۶ هزار بشکه در روز (حدود ۸ درصد) بیشتر بود. افزایش واردات عمدتاً ناشی از رشد واردات LPG به بالاترین سطح هفت‌ماهه بود و نفت کوره نیز به این رشد کمک کرد. در مقایسه با ژوئن سال گذشته، واردات فرآورده‌های نفتی ۲۵۶ هزار بشکه در روز (نزدیک به ۲۵ درصد) افزایش یافت.

صادرات فرآورده‌های نفتی هند در ژوئن پس از رشد قابل توجه ماه قبل، کاهش یافت و با افت ۳۸ هزار بشکه در روز (حدود ۳ درصد) به میانگین ۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید. افت صادرات عمدتاً به دلیل کاهش در صادرات بنزین بود، هرچند افزایش صادرات نفت کوره بخشی از این کاهش را جبران کرد. با این حال، در مقایسه با ژوئن سال گذشته صادرات فرآورده‌های نفتی

نمودار ۹: واردات نفت خام و فرآورده‌های نفتی هند

نمودار ۱۰: صادرات فرآورده‌های نفتی هند

«جمع بندی»

در ماه ژوئیه ۲۰۲۵، بر اساس برآوردهای اولیه مبتنی بر داده‌های هفتگی، واردات نفت خام ایالات متحده به‌طور میانگین ۶.۱ میلیون بشکه در روز بود که تقریباً هم‌سطح ماه قبل باقی ماند. در مجموع، واردات نفت خام ایالات متحده از ابتدای سال تاکنون نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۴ درصد کاهش داشته است. صادرات نفت خام ایالات متحده برای پنجمین ماه پیاپی کاهش یافت و با میانگین ۳.۳ میلیون بشکه در روز به پایین‌ترین سطح خود از مارس ۲۰۲۲ رسید.

واردات فرآورده‌های نفتی ایالات متحده به ۱.۶ میلیون بشکه در روز کاهش یافت که این مقدار کمترین سطح در هشت ماه اخیر است. صادرات فرآورده‌های نفتی نیز با افت ۳ درصدی نسبت به ماه گذشته، به ۶.۷ میلیون بشکه در روز رسید، اما همچنان در سطح بالایی باقی ماند.

بر اساس برآوردهای اولیه در ماه ژوئن، واردات نفت خام اروپا (OECD) به دلیل عوامل فصلی کاهش یافت و نزدیک به میانگین پنج‌ساله باقی ماند. واردات فرآورده‌های نفتی منطقه نیز ۱۰ درصد نسبت به ماه قبل افت داشت و تمامی دسته‌های اصلی فرآورده‌های نفتی در این کاهش سهمیم بودند، در حالی که صادرات فرآورده‌های نفتی با افزایش همراه شد که این افزایش عمدتاً ناشی از رشد صادرات بنزین و گازوئیل بود.

بر اساس آخرین داده‌های رسمی، واردات نفت خام ژاپن در ژوئن برای نخستین بار از ژوئن ۲۰۲۱ به کمتر از ۲ میلیون بشکه در روز رسید. واردات فرآورده‌های نفتی ژاپن نیز به ۷۲۲ هزار بشکه در روز کاهش یافت که پایین‌ترین سطح در ۲۱ ماه گذشته بود. در مقابل، صادرات فرآورده‌های نفتی از سطح پایین قبلی بهبود یافت و به میانگین ۴۰۵ هزار بشکه در روز رسید.

در ماه ژوئن، واردات نفت خام چین افزایش یافت و به میانگین ۱۲.۲ میلیون بشکه در روز به بالاترین سطح ۲۲ ماه اخیر رسید. واردات فرآورده‌های نفتی به دنبال کاهش واردات LPG افت کرد، اما صادرات فرآورده‌های نفتی بهبود یافت که عمدتاً ناشی از افزایش قابل توجه صادرات نفت کوره بود.

۵ درصد) به ۶۰۳ هزار بشکه در روز رسید، اما همچنان در مقایسه نسبت به سال گذشته ۱۷ درصد افزایش داشته است. از سوی دیگر، صادرات از بندر کوزمینو در سواحل اقیانوس آرام با کاهش ۱۰۸ هزار بشکه در روز نسبت به ماه گذشته (نزدیک به ۱۱ درصد) به ۸۹۲ هزار بشکه در روز کاهش یافت، ولی نسبت به سال گذشته ۲۹ هزار بشکه در روز (حدود ۳ درصد) افزایش یافته است.

در ماه ژوئن، در سیستم شرکت لوک‌اویل، صادرات از طریق سکوی فراساحلی واران‌دی در دریای بارتز با میانگین ۹۸ هزار بشکه در روز ثبت شد که نسبت به ماه قبل ۸ هزار بشکه در روز (۸ درصد) کمتر بود و در مقایسه با سال گذشته تغییر چندانی نداشت.

در سایر مسیرها نیز صادرات از بندر آنیوا بی در شرق دور روسیه ۴۳ هزار بشکه در روز (۴۶ درصد) و از بندر دکاستری ۳ هزار بشکه در روز (۲ درصد) نسبت به ماه قبل کاهش یافت. مجموع صادرات این دو بندر در ژوئن به ۲۱۰ هزار بشکه در روز رسید.

صادرات نفت خام از آسیای مرکزی در ژوئن به میانگین ۲۳۸ هزار بشکه در روز رسید که نسبت به ماه قبل ۱۲ هزار بشکه در روز (۵ درصد) و نسبت به سال گذشته ۱۹ هزار بشکه در روز (۹ درصد) افزایش یافته است.

در ماه ژوئن، صادرات کل دریای سیاه از پایانه CPC با رشد ۱۲۲ هزار بشکه در روز (۸ درصد) نسبت به ماه قبل به میانگین ۱.۶ میلیون بشکه در روز رسید که نسبت به سال گذشته نیز ۱۹۴ هزار بشکه در روز (۱۴ درصد) بیشتر بود. صادرات از طریق خط لوله باکو-تفلیس-جیحان BTC هم با افزایش جزئی ۱۰ هزار بشکه در روز (۲ درصد) به میانگین ۵۷۸ هزار بشکه در روز رسید، هرچند نسبت به سال گذشته ۶۶ هزار بشکه در روز (۱۰ درصد) کمتر بود.

در مجموع، صادرات فرآورده‌های نفتی از روسیه و آسیای مرکزی در ماه ژوئن با کاهش ۱۲۲ هزار بشکه در روز (۵ درصد) نسبت به ماه قبل به ۲.۴ میلیون بشکه در روز رسید. این کاهش عمدتاً ناشی از کاهش در صادرات گازوئیل و بنزین بود. با این حال، در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، صادرات فرآورده‌های نفتی با رشد ۲۱۵ هزار بشکه در روز (۱۰ درصد) افزایش یافت که عمدتاً ناشی از رشد صادرات نفت کوره بود.

در ماه ژوئن، واردات نفت خام هند پس از پنج ماه برای نخستین بار به کمتر از ۵ میلیون بشکه در روز رسید. در همین حال، واردات فرآورده‌های نفتی با رسیدن به ۱.۳ میلیون بشکه در روز به بالاترین سطح هفت ماه گذشته رسید. صادرات فرآورده‌های نفتی نسبت به ماه گذشته ۳ درصد کاهش یافت و به کمی کمتر از ۱.۴ میلیون بشکه در روز رسید.

بررسی و تحلیل ماهانه بازار جهانی گاز طبیعی (در دوره ۱ اوت تا ۳۱ اوت ۲۰۲۵)

فلاسلکی رحیمی
مدیر امور انرژی چینه
حمیدرضا مصطفایی

در طی دوره منتهی به ۲۹ اوت ۲۰۲۵ قیمت های تک محموله گاز طبیعی در بازار آمریکا (هنری هاب) از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۲/۹۵ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ ژوئیه ۲۰۲۵، تا ۲/۸۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۹ اوت ۲۰۲۵ کاهش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۱۴ اوت (۲/۷۷ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۷ اوت (۳/۰۵ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است. قیمت تک محموله گاز طبیعی در بازار نیویورک نیز طی دوره مذکور از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۲/۲۹ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ ژوئیه ۲۰۲۵ تا ۱/۵۲ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۹ اوت کاهش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۲۸ اوت (۱/۳۰ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۱۴ اوت (۲/۷۷ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است.

جدول ۱: روند تغییرات قیمت های تک محموله گاز طبیعی بازار آمریکا طی دوره ۳۱ ژوئیه الی ۲۹ اوت ۲۰۲۵ - (دلار در هر میلیون بی تی یو)

۳۱ ژوئیه	۱ اوت	۴ اوت	۵ اوت	۶ اوت	۷ اوت	۸ اوت	۱۱ اوت	۱۲ اوت	۱۳ اوت	۱۴ اوت	
۲.۹۵	۲.۹۹	۲.۸۷	۲.۹۸	۳.۰۲	۳.۰۵	۳.۰۴	۳.۰۱	۲.۹۳	۲.۹۲	۲.۷۷	هنری هاب
۲.۲۹	۲.۲۲	۲.۵۶	۲.۶۹	۲.۷۴	۲.۶۳	۲.۷۵	۳.۰۰	۲.۸۲	۲.۷۳	۲.۶۱	نیویورک
۲.۶۰	۲.۶۳	۲.۶۰	۲.۶۶	۲.۷۵	۲.۷۶	۲.۷۶	۲.۷۹	۲.۷۱	۲.۶۹	۲.۶۴	شیکاگو
۱۵ اوت	۱۸ اوت	۱۹ اوت	۲۰ اوت	۲۱ اوت	۲۲ اوت	۲۵ اوت	۲۶ اوت	۲۷ اوت	۲۸ اوت	۲۹ اوت	
۲.۹۷	۲.۹۶	۲.۸۶	۲.۸۱	۲.۸۸	۲.۷۹	۲.۷۹	۲.۸۲	۲.۸۸	۲.۹۰	۲.۸۸	هنری هاب
۲.۶۰	۲.۳۲	۲.۲۳	۲.۰۳	۲.۰۰	۱.۷۱	۱.۶۳	۱.۵۸	۱.۳۹	۱.۳۰	۱.۵۲	نیویورک
۲.۷۴	۲.۷۱	۲.۶۳	۲.۵۵	۲.۵۵	۲.۴۹	۲.۴۲	۲.۴۰	۲.۵۰	۲.۴۵	۲.۵۷	شیکاگو

جدول ۲: روند تغییرات سطح ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۲۹ اوت ۲۰۲۵

منطقه	میزان ذخایر بر حسب میلیارد فوت مکعب											مقایسه روند تاریخی	
												۲۹ اوت ۲۰۲۴	
												متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۰-۲۰۲۴)	تغییر (درصد)
	۳۱ ژوئیه	۱ اوت	۴ اوت	۵ اوت	۶ اوت	۷ اوت	میزان تغییر ذخایر ۲۹ اوت نسبت	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	تغییر (درصد)	ذخایر (میلیارد فوت مکعب)	تغییر (درصد)		
شرق	۱۸.۴	۱۸.۶	۱۹.۲	۱۹.۵	۲۰.۰	۲۰.۸	۲/۴	۲۱.۵	- ۳.۳	۲۰.۵	۱.۵		
غرب	۲۱.۷	۲۲.۰	۲۲.۵	۲۳.۰	۲۳.۶	۲۴.۴	۲/۷	۲۶.۱	- ۶.۵	۲۴.۳	۰.۱		
مناطق تولید	۴۸.۴	۴۸.۱	۴۸.۵	۴۸.۱	۴۷.۵	۴۷.۵	- ۰/۹	۴۷.۲	۰.۷	۴۲.۹	۱۰.۷		
مجموع	۸۸.۵	۸۸.۷	۹۰.۳	۹۰.۶	۹۱.۱	۹۲.۷	۴/۲	۹۴.۸	- ۲.۲	۸۷.۸	۵.۶		

۵ سال گذشته در حدود ۲۰/۵ میلیارد متر مکعب بوده است.

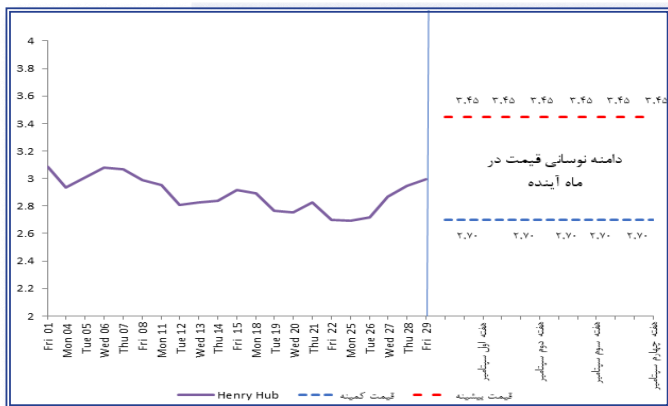
ذخایر در مناطق تولیدی (آلاباما، آرکانزاس، کانزاس، لوئیزیانا و....) به میزان ۴/۶ میلیارد متر مکعب بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته بوده و نسبت به هفته پایانی ماه ژوئیه ۲۰۲۵ معادل ۰/۹ میلیارد متر مکعب کاهش یافته و در سطح ۴۷/۵ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است.

سطح ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی منطقه غرب آمریکا طی هفته منتهی به ۲۹ اوت ۲۰۲۵ نسبت به هفته پایانی ماه ژوئیه ۲۰۲۵ به میزان ۲/۷ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۲۴/۴ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است که ۰/۱ درصد بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته این منطقه می باشد. میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی غرب آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته در حدود ۲۴/۳ میلیارد فوت مکعب بوده است.

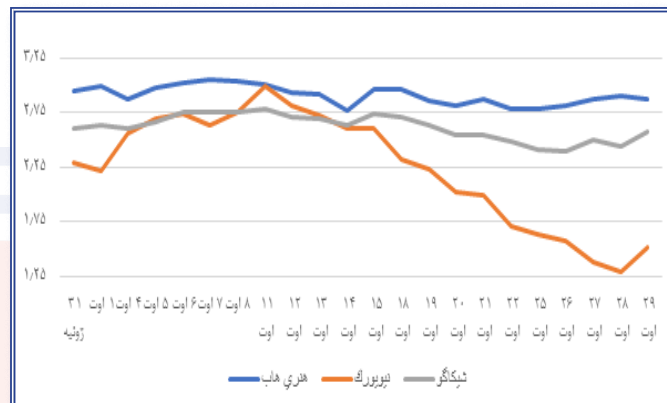
قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (آتی های ماه اول) طی دوره ۱ اوت الی ۲۹ اوت ۲۰۲۵ از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بود و از حدود ۳/۰۸ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۱ اوت ۲۰۲۵ تا حدود ۳/۰۰ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۹ اوت کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۲۲ و ۲۵ اوت (۲/۷۰ دلار در هر میلیون بی تی یو) و بیشترین مقدار آن در ۱ و ۶ اوت (۳/۰۸ دلار در هر میلیون بی تی یو) بود.

در جدول زیر قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار بورس آمریکا (هنری هاب)، برای تحویل در ماه سپتامبر، اکتبر

نمودار ۲: روند تغییرات قیمت آتی های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار آمریکا

نمودار ۱: روند تغییرات قیمت های تک محموله گاز طبیعی بازار آمریکا طی دوره ۳۱ ژوئیه الی ۲۹ اوت ۲۰۲۵ - (دلار در هر میلیون بی تی یو)

و ۱۱ اوت (۳/۰۰ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است. قیمت تک محموله گاز طبیعی در بازار شیکاگو از یک روند نوسانی برخوردار بوده و از حدود ۲/۶۰ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۳۱ ژوئیه ۲۰۲۵، تا ۲/۵۷ دلار در هر میلیون بی تی یو در تاریخ ۲۹ اوت ۲۰۲۵ کاهش یافت، کمترین و بیشترین مقدار آن به ترتیب در ۲۶ اوت (۲/۴۰ دلار در هر میلیون بی تی یو) و ۱۱ اوت (۲/۷۹ دلار در هر میلیون بی تی یو) رقم خورده است.

بر اساس برآوردهای اداره اطلاعات انرژی آمریکا میزان ذخایر زیر زمینی عملیاتی گاز طبیعی آمریکا طی دوره منتهی به ۲۹ اوت ۲۰۲۵ در حدود ۹۲/۷ میلیارد متر مکعب بود که نسبت به ۲۵ ژوئیه ۴/۲ میلیارد متر مکعب افزایش یافته است. این ذخایر به میزان ۲/۱ میلیارد متر مکعب (۲/۲ درصد) کمتر از زمان مشابه سال قبل در تاریخ ۲۹ اوت ۲۰۲۴ بوده و به میزان ۴/۹ میلیارد متر مکعب (۵/۶ درصد) بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته (۲۰۲۴-۲۰۲۰) می باشد، میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی آمریکا در زمان مشابه طی ۵ سال گذشته حدود ۸۷/۸ میلیارد متر مکعب بوده است.

در منطقه شرق، میزان ذخایر طی هفته منتهی به ۲۹ اوت ۲۰۲۵ نسبت به هفته منتهی به ۲۵ ژوئیه ۲۰۲۴ به میزان ۲/۴ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۲۰/۸ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است و به میزان ۰/۳ میلیارد متر مکعب (۱/۵ درصد) بیشتر از متوسط ۵ سال گذشته این منطقه می باشد. میزان متوسط ذخایر زیر زمینی گاز طبیعی در شرق آمریکا در زمان مشابه طی

جدول ۳: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در بورس نیویورک (هنری‌هاب) - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اوت	۱۱ اوت	۱۲ اوت	۱۳ اوت	۱۴ اوت	۲۰۲۵	۱ اوت	۴ اوت	۵ اوت	۶ اوت	۷ اوت
سپتامبر	۲.۹۹	۲.۹۵	۲.۸۱	۲.۸۳	۲.۸۴	سپتامبر	۳.۰۸	۲.۹۳	۳.۰۱	۳.۰۸	۳.۰۷
اکتبر	۳.۰۹	۳.۰۵	۲.۹۱	۲.۹۳	۲.۹۵	اکتبر	۳.۱۹	۳.۰۴	۳.۱۱	۳.۱۸	۳.۱۷
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اوت	۲۵ اوت	۲۶ اوت	۲۷ اوت	۲۸ اوت	۲۰۲۵	۱۵ اوت	۱۸ اوت	۱۹ اوت	۲۰ اوت	۲۱ اوت
سپتامبر	۲.۷۰	۲.۷۰	۲.۷۲	۲.۸۷	-	سپتامبر	۲.۹۲	۲.۸۹	۲.۷۷	۲.۷۵	۲.۸۳
اکتبر	۲.۸۰	۲.۸۱	۲.۷۹	۲.۸۹	۲.۹۴	اکتبر	۳.۰۲	۲.۹۹	۲.۸۶	۲.۸۴	۲.۹۱
نوامبر	۳.۱۶	۳.۱۵	۳.۱۳	۳.۲۱	۳.۲۶	نوامبر	۳.۳۷	۳.۳۳	۳.۲۱	۳.۱۸	۳.۲۵
						هفته پنجم					
۲۰۲۵						۲۰۲۵	۲۹ اوت				
						اکتبر	۳.۰۰				
						نوامبر	۳.۳۳				

و نوامبر ۲۰۲۵، نشان داده شده است.

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. کاهش میانگین خالص واردات گاز طبیعی از کانادا طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
 ۲. افزایش صادرات به مکزیک طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
 ۳. افزایش عرضه گاز خوراک به پایانه‌های صادرات ال‌ان‌جی طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
 ۴. افزایش PMI بخش غیرتولیدی ایالات متحده در ماه اوت،
 ۵. افزایش PMI بخش تولید ایالات متحده در ماه اوت،
 ۶. رشد GDP ایالات متحده در فصل دوم ۲۰۲۵،
 ۷. تضعیف ارزش دلار (اثر غیر مستقیم)،
 ۸. احتمال کاهش نرخ بهره ایالات متحده در سپتامبر،
- قیمت آتی‌های ال‌ان‌جی در بازار ژاپن/ کره طی ماه گذشته از یک روند نزولی همراه با نوسان برخوردار بوده و از حدود ۱۲/۰۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۱ اوت ۲۰۲۵ تا ۱۱/۲۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی ماه گذشته در بازار آمریکا عبارتند از:

۱. افزایش تولید گاز طبیعی طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
۲. کاهش مصرف گاز طبیعی برای تولید برق طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
۳. کاهش مصرف گاز طبیعی در بخش های خانگی و تجاری طی دوره منتهی به ۲۷ اوت،
۴. افزایش ذخیره سازی گاز طبیعی در ایالات متحده طی دوره منتهی به ۲۹ اوت،
۵. کاهش شاخص اطمینان مصرف کننده ایالات متحده در ماه اوت،
۶. کاهش جزئی PMI بخش خدمات ایالات متحده در ماه اوت،
۷. افزایش نرخ بیکاری ایالات متحده در ماه اوت،
۸. آب و هوای معتدل در بیشتر نقاط ایالات متحده،
۹. تعلیق موقت فعالیت در چندین تأسیسات LNG ایالات متحده،

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی ماه گذشته در بازار آسیا عبارتند از:

۱. نگرانی از کاهش تقاضای گاز به دنبال کاهش نرخ رشد اقتصادی در نتیجه جنگ تعرفه ای ترامپ؛

۲. تحویل یک محموله LNG از پروژه آرکتیک ال ان جی ۲ روسیه (تحت تحریم) به چین و احتمال افزایش پایدار صادرات از این پروژه که باعث کاهش انتظارات تقاضای چین برای خرید تک محموله شده،

۳. اشتیاق ضعیف چین برای واردات LNG به دلیل موجودی های بالای گاز طبیعی در این کشور،

۴. قیمت بالای ال ان جی (بالتر از ۱۱ دلار به ازای هر میلیون بی‌تی‌یو) باعث کاهش تقاضای خریداران حساس به قیمت در آسیا مانند هند شده است.

۵. ذخایر LNG ژاپن برای تولید برق به بالاترین سطح خود در ۹ هفته اخیر رسید. (تا ۲۴ اوت به ۲/۱۸ میلیون تن رسید که نسبت به هفته قبل ۰/۱۶ میلیون تن افزایش داشت).

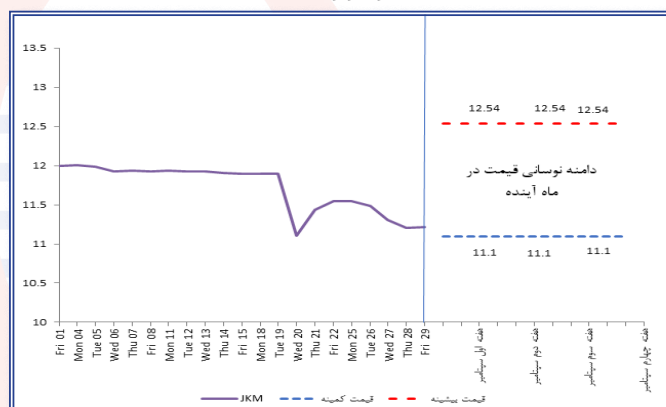
۶. عرضه کافی در آسیا،

۷. کاهش PMI بخش خدمات ژاپن در ماه اوت،

جدول ۴: قیمت آتی‌های ال ان جی در ژاپن / کره - قیمت بسته شده

۲۹ اوت ۲۰۲۵ کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۲۰ اوت (۱۱/۱۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۱ اوت (۱۲/۰۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود.

نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار آسیا

Source: <https://www.cmegroup.com/>

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اوت	۱۱ اوت	۱۲ اوت	۱۳ اوت	۱۴ اوت	۲۰۲۵	۱ اوت	۴ اوت	۵ اوت	۶ اوت	۷ اوت
سپتامبر	۱۱.۹۳	۱۱.۹۴	۱۱.۹۳	۱۱.۹۳	۱۱.۹۱	سپتامبر	۱۲.۰۰	۱۲.۰۱	۱۱.۹۹	۱۱.۹۳	۱۱.۹۴
اکتبر	۱۱.۵۱	۱۱.۶۸	۱۱.۵۲	۱۱.۶۲	۱۱.۴۲	اکتبر	۱۱.۹۱	۱۲.۰۴	۱۲.۰۷	۱۱.۷۷	۱۱.۷۵
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اوت	۲۵ اوت	۲۶ اوت	۲۷ اوت	۲۸ اوت	۲۰۲۵	۱۵ اوت	۱۸ اوت	۱۹ اوت	۲۰ اوت	۲۱ اوت
سپتامبر	-	-	-	-	-	سپتامبر	۱۱.۸۹	۱۱.۸۹	۱۱.۸۹	-	-
اکتبر	۱۱.۵۵	۱۱.۵۵	۱۱.۴۹	۱۱.۳۱	۱۱.۲۱	اکتبر	۱۰.۹۵	۱۰.۹۳	۱۰.۹۲	۱۱.۱۱	۱۱.۴۴
نوامبر	۱۱.۸۹	۱۱.۸۹	۱۱.۷۵	۱۱.۳۹	۱۱.۱۴	نوامبر	۱۱.۲۰	۱۱.۱۹	۱۱.۱۶	۱۱.۳۴	۱۱.۶۹
هفته پنجم						هفته پنجم					
۲۰۲۵	۲۹ اوت	اکتبر	نوامبر	۲۹ اوت	اکتبر	۲۰۲۵	۲۹ اوت	اکتبر	نوامبر	۲۹ اوت	اکتبر
۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲	۱۱.۲۲
۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶	۱۱.۱۶

۱۱. افزایش شاخص اعتماد کسب و کارها کره جنوبی در ماه اوت،

۱۲. افزایش PMI بخش خدمات و تولید هند در ماه اوت، میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا طی دوره منتهی به ۳۱ اوت ۲۰۲۵ روند صعودی داشته و در حدود ۹۰/۲ میلیارد متر مکعب (۷۷/۵ درصد) بود که نسبت به ۲۷ ژوئیه ۲۰۲۵ حدود ۱۲ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و میزان ذخایر گاز طبیعی اتحادیه اروپا در تاریخ ۲۷ ژوئیه حدود ۷۸/۲ میلیارد متر مکعب بود.

در آلمان، میزان ذخایر طی دوره منتهی به ۳۱ اوت ۲۰۲۵ نسبت به ۲۶ ژوئن به میزان ۳/۰ میلیارد متر مکعب افزایش یافته و در سطح ۱۸/۱ میلیارد متر مکعب قرار گرفته است میزان ذخایر آلمان در ۲۷ ژوئیه در حدود ۱۵/۱ میلیارد متر مکعب بوده است.

در ۲۷ ژوئیه حجم ذخایر ایتالیا ۱۶/۴ میلیارد متر مکعب بوده است و این مقدار در ۳۱ اوت به ۱۸/۳ میلیارد متر مکعب افزایش یافته است. این نشان‌دهنده افزایش ۱۱/۶ درصدی ذخایر گاز در طول این دوره است.

قیمت آتی های گاز طبیعی در بازار اروپا (NBP) طی یک ماه گذشته از یک روند نوسانی برخوردار بوده و از حدود ۱۱/۰۶ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۱ اوت ۲۰۲۵ تا ۱۰/۹۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۹ اوت ۲۰۲۵ کاهش یافت. کمترین مقدار آن در ۱۹ اوت (۱۰/۱۷) دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو و بیشترین مقدار آن در ۲۸

۸. کاهش شاخص اعتماد مصرف‌کننده کره جنوبی در ماه اوت،

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. تداوم ناآرامی‌ها در منطقه خاورمیانه و در نتیجه افزایش نگرانی در ارتباط با عرضه LNG از منطقه خاورمیانه؛

۲. کم‌رنگ شدن چشم‌انداز صلح در اوکراین

۳. افزایش تقاضای LNG آسیا به منظور پر کردن ذخایر گازی در کره جنوبی و ژاپن پس از تابستان ۲۰۲۵ (طبق گزارش ANZ Research، واردات ژاپن و کره جنوبی به طور متوسط ۳۰ روزه افزایش یافت و مصرف روزانه پکن به بالاترین حد خود از ژانویه رسید)؛

۴. قطعی در نیروگاه‌های هسته‌ای ژاپن

۵. تداوم رقابت میان بازار اروپا و آسیا برای واردات LNG به دنبال گرمای بی‌سابقه در شرق آسیا؛

۶. افزایش جزئی در PMI بخش خدمات و تولید چین در ماه اوت،

۷. افزایش قیمت خانه در چین

۸. افزایش شاخص اعتماد مصرف‌کننده ژاپن در ماه اوت،

۹. افزایش PMI بخش تولید ژاپن در ماه اوت،

۱۰. رشد GDP ژاپن

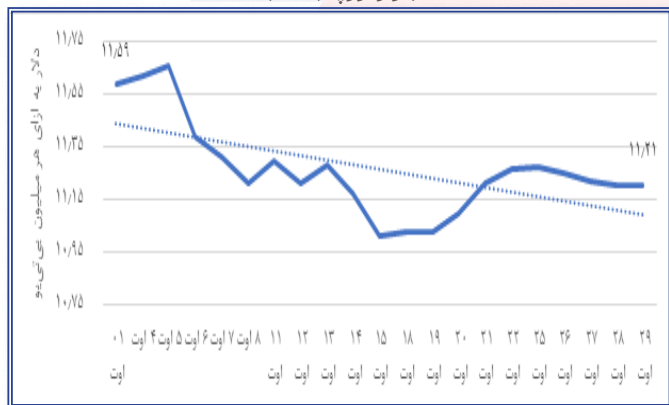
جدول ۵: روند تغییرات سطح ذخیره‌سازی گاز طبیعی اتحادیه اروپا و کشورهای منتخب طی هفته منتهی به ۳۱ اوت ۲۰۲۵

۳۱ اوت		۲۴ اوت		۱۷ اوت		۱۰ اوت		۰۳ اوت		۲۷ ژوئیه		
درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	درصد ذخیره‌سازی	حجم ذخیره‌سازی	
۷۷.۵	۹۰.۲	۷۶.۰	۸۸.۵	۷۴.۰	۸۶.۱	۷۲.۰	۸۳.۸	۶۹.۷	۸۱.۰	۶۷.۳	۷۸.۲	اتحادیه اروپا
۷۱.۰	۱۸.۱	۶۸.۹	۱۷.۶	۶۶.۹	۱۷.۰	۶۴.۷	۱۶.۵	۶۲.۱	۱۵.۸	۵۹.۴	۱۵.۱	آلمان
۸۸.۴	۱۸.۳	۸۷.۹	۱۸.۲	۸۵.۸	۱۷.۸	۸۳.۶	۱۷.۳	۸۱.۴	۱۶.۹	۷۹.۲	۱۶.۴	ایتالیا

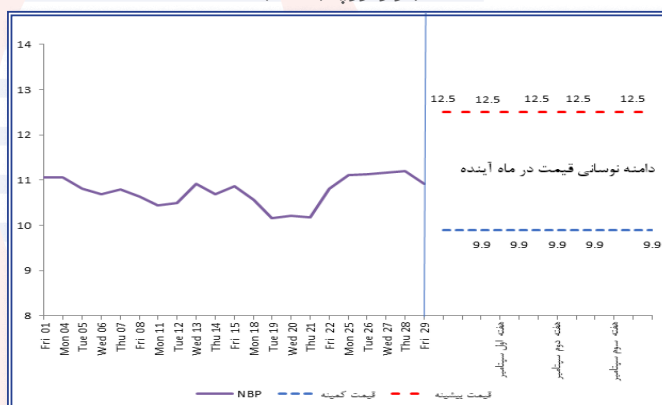

اوت (۱۱/۲۰ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود. قیمت گاز طبیعی در بازار اروپا (TTF) طی دوره ۱ تا ۲۹ اوت ۲۰۲۵، از حدود ۱۱/۵۹ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۱ اوت ۲۰۲۵ به ۱۱/۲۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو در تاریخ ۲۹ اوت ۲۰۲۵ رسید. کمترین مقدار آن در ۱۵ اوت (۱۱/۰۱ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) و بیشترین مقدار آن در ۵ اوت (۱۱/۶۶ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو) بود. در جدول زیر قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF هلند، برای تحویل در ماه اوت، سپتامبر و اکتبر ۲۰۲۵، نشان داده شده است.

نمودار ۴: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (TTF)

نمودار ۳: روند تغییرات قیمت آتی‌های گاز طبیعی (تحویل ماه اول) در بازار اروپا (NBP)

جدول ۶: قیمت آتی‌های گاز طبیعی در TTF - قیمت بسته شده

هفته دوم						هفته اول					
۲۰۲۵	۸ اوت	۱۱ اوت	۱۲ اوت	۱۳ اوت	۱۴ اوت	۲۰۲۵	۱ اوت	۴ اوت	۵ اوت	۶ اوت	۷ اوت
اوت	-	-	-	-	-	اوت	۱۱.۵۹	-	-	-	-
سپتامبر	۱۱.۲۱	۱۱.۳۰	۱۱.۲۱	۱۱.۲۸	۱۱.۱۷	سپتامبر	۱۱.۵۲	۱۱.۶۲	۱۱.۶۶	۱۱.۳۹	۱۱.۳۱
اکتبر	۱۱.۲۸	۱۱.۳۹	۱۱.۲۶	۱۱.۳۶	۱۱.۱۵	اکتبر	۱۱.۷۲	۱۱.۸۶	۱۱.۹۰	۱۱.۵۶	۱۱.۴۵
هفته چهارم						هفته سوم					
۲۰۲۵	۲۲ اوت	۲۵ اوت	۲۶ اوت	۲۷ اوت	۲۸ اوت	۲۰۲۵	۱۵ اوت	۱۸ اوت	۱۹ اوت	۲۰ اوت	۲۱ اوت
سپتامبر	۱۱.۲۷	۱۱.۲۸	۱۱.۲۵	۱۱.۲۲	۱۱.۲۱	سپتامبر	۱۱.۰۱	۱۱.۰۳	۱۱.۰۳	۱۱.۱۰	۱۱.۲۱
اکتبر	۱۱.۶۴	۱۱.۶۶	۱۱.۵۲	۱۱.۱۴	۱۰.۸۶	اکتبر	۱۰.۸۰	۱۰.۸۳	۱۰.۸۲	۱۱.۰۲	۱۱.۴۱
هفته پنجم						هفته پنجم					
۲۰۲۵	۲۹ اوت	۳۰ اوت	۳۱ اوت	۱ سبتمبر	۲ سبتمبر	۲۰۲۵	۲۹ اوت	۳۰ اوت	۳۱ اوت	۱ سبتمبر	۲ سبتمبر
سپتامبر	۱۱.۲۱					سپتامبر	۱۱.۲۱				
اکتبر	۱۰.۸۵					اکتبر	۱۰.۸۵				

از سوی دیگر، عوامل ذیل از کاهش بیشتر قیمت گاز طی ماه گذشته جلوگیری کرد:

۱. نگرانی‌ها از کاهش عرضه گاز نروژ به بازار اروپا با شروع تعمیرات در پالایشگاه‌های گازی این کشور (داده‌های شرکت زیرساخت گاز گاسکو نشان داد که میزان جریان گاز نروژ به اروپا از ۲۸۱ میلیون متر مکعب در روز چهارشنبه به ۲۷۳ میلیون متر مکعب در روز پنجشنبه کاهش یافته است)؛

۲. افزایش تقاضای LNG آسیا به منظور پر کردن ذخایر گازی در کره جنوبی و ژاپن پس از تابستان ۲۰۲۵ (طبق گزارش ANZ Research، واردات به ژاپن و کره جنوبی به طور متوسط ۳۰ روزه افزایش یافت و مصرف روزانه پکن به بالاترین حد خود از ژانویه رسید)؛

۳. تداوم ناآرامی‌ها در منطقه خاورمیانه و در نتیجه افزایش نگرانی در ارتباط با عرضه LNG از منطقه خاورمیانه؛

۴. تداوم رقابت میان بازار اروپا و آسیا برای واردات LNG به دنبال گرمای بی سابقه در شرق آسیا؛

۵. کمرنگ شدن چشم‌انداز صلح در اوکراین

۶. کاهش جریان گاز از بریتانیا به قاره اروپا

۷. ریسک تحریم‌های ثانویه روسیه از سوی آمریکا

۸. توافق تجاری اتحادیه اروپا با ایالات متحده برای خرید ۷۵۰ میلیارد دلار انرژی آمریکایی طی سه سال و بهبود چشم‌انداز اقتصادی اروپا؛

۹. سعد الکعبی، وزیر انرژی قطر، در نامه‌ای به دولت بلژیک اعلام کرده است اگر تغییرات بیشتری در قانون جامع انتشار گازهای گلخانه‌ای (CSDDD) اعمال نشود، دولت قطر و شرکت قطرانرژی چاره‌ای جز بررسی جدی بازارهای جایگزین خارج از اتحادیه اروپا برای LNG و سایر محصولات خود نخواهند داشت (CSDDD شرکت‌های بزرگ را ملزم می‌کند که آسیب‌های زیست‌محیطی و نگرانی‌های حقوق بشری (مانند کار اجباری) را در زنجیره‌های تأمین خود برطرف کنند، در غیر این صورت جریمه خواهند شد)؛

عمده عوامل تضعیف کننده قیمت گاز طی ماه گذشته در بازار اروپا عبارتند از:

۱. افزایش تولید برق بادی در شمال غربی اروپا و در نتیجه کاهش تقاضای برق گازی (به طوری که پیش‌بینی می‌شود مصرف نیروگاه‌ها و صنایع روزانه نزدیک به ۲۵ درصد کاهش یابد)؛

۲. افزایش عرضه LNG به بازار اروپا (افزایش ورود LNG به آلمان و ایتالیا که جریان کمتر خط لوله نروژ به دلیل تعمیرات فصلی را جبران می‌کند)؛

۳. افزایش سطح ذخیره سازی‌های گاز اروپا به سطح ۷۶/۴ درصد که در مقایسه با ۹۲ درصد سال گذشته کمتر است ولی پیش‌بینی می‌شود تا اکتبر ۲۰۲۵ به سطح ۹۰ درصد برسد که این منطقه را با آرامش بیشتری به سمت پائیز می‌برد؛

۴. چشم‌انداز افزایشی عرضه LNG جهانی در اقیانوس آرام (طبق تخمین‌های LSEG، ظرفیت جهانی LNG قرار است از ۵۵۰ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۲۴ به ۵۹۰ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۲۵ و به ۶۴۹ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۲۶ افزایش یابد و سپس در سال ۲۰۳۰ به ۸۹۰ میلیارد متر مکعب برسد)؛

۵. نگرانی از کاهش تقاضای گاز به دنبال کاهش نرخ رشد اقتصادی در نتیجه جنگ تعرفه ای ترامپ؛

۶. جریان‌های خط لوله از آذربایجان و نروژ برای ماه اوت بالا بوده و اجازه داده تا موجودی‌ها افزایش پیدا کنند.

۷. آب و هوای معتدل و خنک

۸. اجرایی شدن تعرفه آمریکا بر کشورهای که هنوز توافق نکرده اند

۹. کاهش PMI بخش خدمات اتحادیه اروپا در ماه اوت،

۱۰. کاهش PMI بخش خدمات آلمان در ماه اوت،

۱۱. کاهش شاخص اعتماد مصرف کننده فرانسه در ماه اوت،

۱۲. کاهش نرخ رشد تولیدات صنعتی در منطقه یورو،

۱۳. کاهش PMI بخش خدمات بریتانیا در ماه اوت،

۱۰. افزایش PMI بخش تولید اتحادیه اروپا در ماه اوت،

۱۱. افزایش PMI بخش تولید آلمان در ماه اوت،

۱۲. افزایش جزئی شاخص اعتماد کسب و کارهای آلمان در ماه اوت،

۱۳. افزایش PMI بخش تولید و خدمات فرانسه در ماه اوت،

۱۴. افزایش جزئی شاخص اعتماد کسب و کارها فرانسه در ماه اوت،

|| منابع و مأخذ:

1- <https://www.eia.gov/naturalgas/weekly/#tabs-storage-3>

2- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/lng-japan-korea-marker-platts-swap.settlements.html#tradeDate=08%2F30%2F2024>

3- <https://www.cmegroup.com/markets/energy/natural-gas/uk-nbp-natural-gas-usd-mmbtu-icis-heren-front-month.settlements.html#tradeDate=01%2F31%2F2025>

4- <https://www.hellenicshippingnews.com/asian-spot-lng-prices-at-two-month-high-tracking-eu-gas-rally/>

5- https://in.tradingview.com/news/reuters.com,2025:newsml_L5N3PC1E0:0-asia-spot-lng-prices-at-three-week-low-amid-tepid-demand/

IIES

۱۰

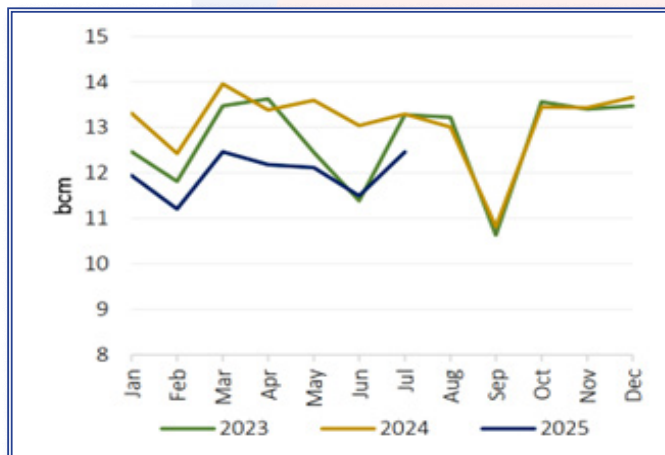
بررسی تحولات تجارت گاز

۱۰

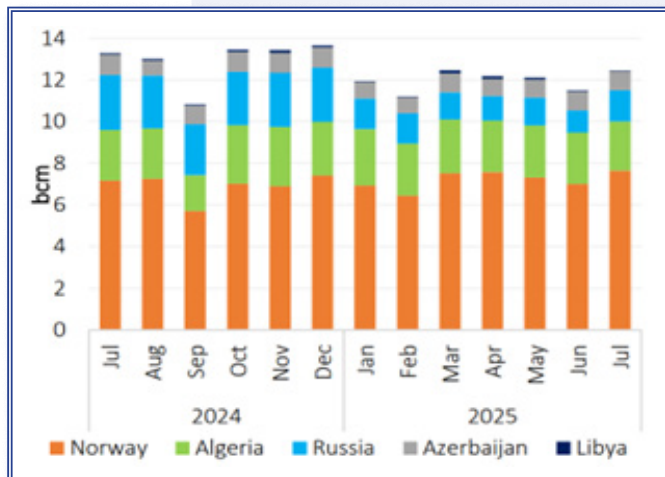
کیمیا سادات ناصر آبادی مطلق

در مقایسه با سال گذشته، تنها نروژ در ژوئیه ۲۰۲۵ افزایش عرضه به اتحادیه اروپا را ثبت کرد. در نمودار ۳ واردات گاز طبیعی اتحادیه اروپا از طریق خطوط لوله از مسیرهای اصلی عرضه، در بازه ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵ نمایش داده شده است. در این بازه زمانی واردات گاز آلمان با افزایش سالانه ۶ درصدی و حجم ۱۹ میلیارد مترمکعب، حدود یک‌چهارم کل واردات منطقه را به خود اختصاص داد. در همین مدت، واردات اتحادیه

نمودار ۱: واردات ماهانه اتحادیه اروپا از طریق خط لوله

نمودار ۲: واردات ماهانه از طریق خط لوله اتحادیه اروپا توسط تامین‌کننده‌ها

مقدمه

در این گزارش تحولات تجارت گاز با استفاده از آخرین گزارش ماهانه منتشر شده در ماه اوت سال ۲۰۲۵ توسط مجمع کشورهای صادرکننده گاز در دو بخش تجارت از طریق خط لوله و تجارت ال‌ان‌جی بررسی شده است.

« تجارت گاز از طریق خط لوله PNG

در سطح جهانی، در دوره ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، واردات گاز طبیعی از طریق خط لوله نسبت به دوره مشابه سال ۲۰۲۴ حدود ۲ درصد افزایش یافت و به ۳۵۷ میلیارد مترمکعب رسید. این رشد عمدتاً ناشی از افزایش واردات گاز میان کشورهای آمریکای شمالی بود که کاهش واردات در اروپا را جبران کرد. در سمت صادرات نیز، روسیه و کانادا نقش اصلی در رشد صادرات گاز از طریق خط لوله در سال ۲۰۲۵ داشتند، در حالی که نروژ بیشترین کاهش صادرات را نسبت به سال گذشته به ثبت رساند.

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه اروپا

در ژوئیه ۲۰۲۵، کشورهای اتحادیه اروپا در مجموع ۱۲.۵ میلیارد مترمکعب گاز از طریق خط لوله وارد کردند. این میزان نسبت به ژوئیه ۲۰۲۴ حدود ۶ درصد کاهش داشت، اما در مقایسه با ماه قبل ۸ درصد افزایش نشان داد (نمودار ۱). واردات از روسیه و نروژ به‌صورت ماهانه افزایش یافت (نمودار ۲) و عرضه گاز نروژ پس از یک دوره تعمیرات، به حالت پایدار بازگشت.

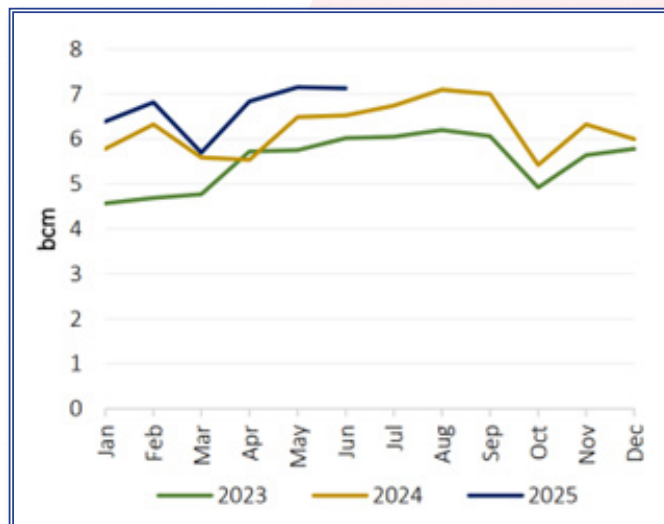
در بازه ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، مجموع واردات گاز طبیعی از طریق خط لوله اتحادیه اروپا به ۸۴ میلیارد مترمکعب رسید که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۰ درصد کاهش را نشان می‌دهد. در این دوره، عرضه گاز از طریق خط لوله الجزایر به اتحادیه اروپا ۱ درصد افزایش داشت، اما واردات از سایر تأمین‌کنندگان کاهش یافت.

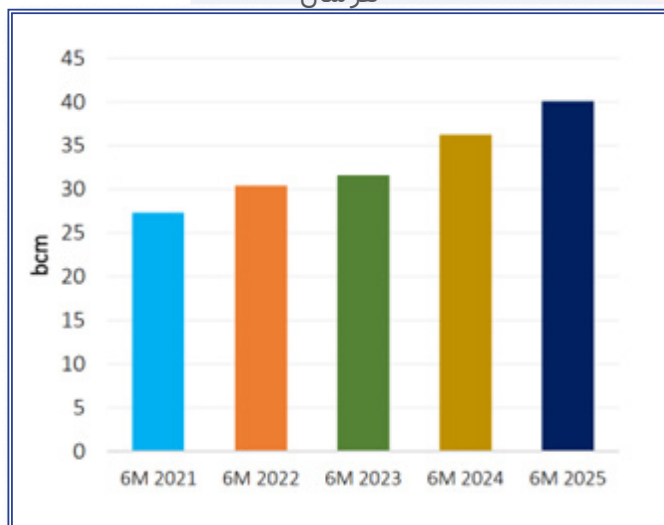
« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آسیا

در سال ۲۰۲۵، چین همچنان واردکننده مقادیر بالای گاز از طریق خط لوله باقی مانده است. در ژوئن ۲۰۲۵، واردات گاز از طریق خط لوله این کشور به ۷.۱ میلیارد مترمکعب رسید؛ این حجم واردات، سطحی مشابه ماه قبل و رشدی ۹ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته است (نمودار ۴). در واقع، ماه ژوئن ۲۰۲۵ چهاردهمین ماه پیاپی بود که واردات گاز از طریق خط لوله چین نسبت به مدت مشابه سال گذشته افزایش یافت.

همچنین در همین ماه، سهم واردات گاز طبیعی از طریق نمودار ۴: واردات ماهانه گاز چین از طریق خط لوله

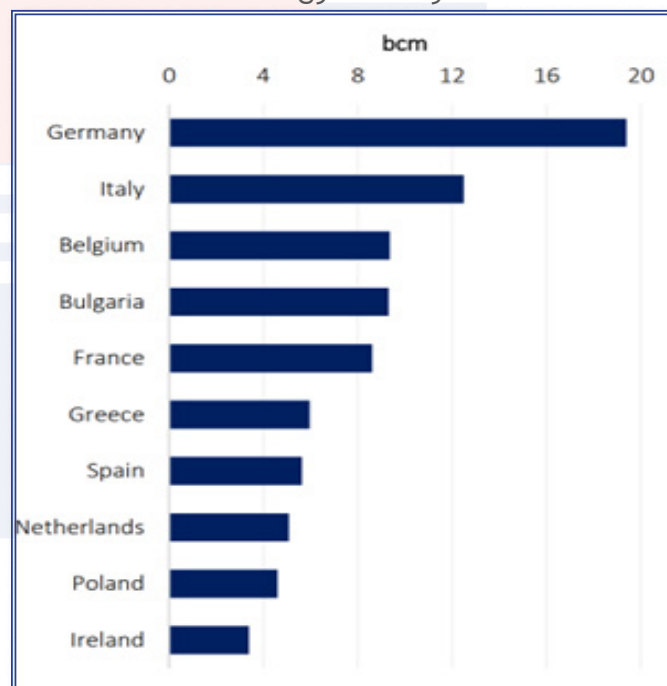
نمودار ۵: واردات چین از طریق خط لوله در دوره از ابتدا سال تا امروز هر سال

اروپا از طریق بلغارستان نیز ۷ درصد رشد سالانه داشت. در مقابل، هلند و فرانسه بیشترین کاهش واردات گاز از طریق خط لوله؛ به ترتیب ۱۷ درصد و ۱۲ درصد کاهش، را ثبت کردند که معادل ۲.۲ میلیارد مترمکعب حجم کمتر بود.

همچنین طی ۷ ماه نخست ۲۰۲۵، صادرات گاز الجزایر از طریق خط لوله به ایتالیا نسبت به سال قبل تقریباً بدون تغییر ماند، در حالی که صادرات به اسپانیا ۳ درصد افزایش یافت. علاوه بر این، در ۷ ماه نخست ۲۰۲۵، خالص صادرات ال ان جی مجدد گازی سازی شده از طریق خطوط لوله اتصال دهنده از بریتانیا به اتحادیه اروپا به ۴.۱ میلیارد مترمکعب رسید که نشان دهنده رشد ۱۱ درصدی نسبت به سال گذشته است.

نمودار ۳: واردات گاز اتحادیه اروپا توسط خط لوله از مسیرهای عرضه، در هفت ماه اول ۲۰۲۵

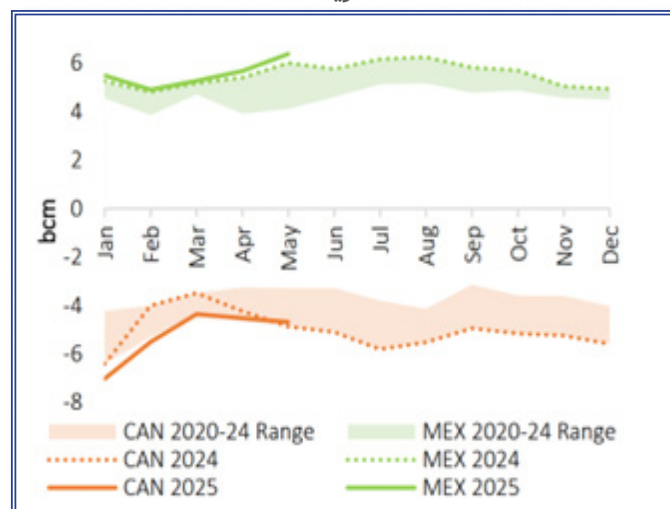

در مه ۲۰۲۵، سنگاپور ۰.۵۲ میلیارد مترمکعب گاز از طریق خط لوله از اندونزی و مالزی وارد کرد (نمودار ۶). این میزان نسبت به مه سال گذشته ۱۳ درصد افزایش را نشان می دهد، هرچند در مقایسه با ماه قبل ۲ درصد کاهش داشته است. مجموع واردات گاز طبیعی سنگاپور از طریق خط لوله در پنج ماه نخست سال به ۲.۷ میلیارد مترمکعب رسید که ۸ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است.

در همین ماه، واردات گاز طبیعی تایلند از طریق خط لوله از میانمار ۰.۳۵ میلیارد مترمکعب برآورد شد (نمودار ۷). این میزان نسبت به مه سال گذشته ۲۵ درصد کاهش یافت، اما در مقایسه با ماه قبل ۵۷ درصد افزایش داشت. مجموع واردات گاز طبیعی تایلند از این طریق طی پنج ماه نخست ۲۰۲۵ به ۱.۸ میلیارد مترمکعب رسید که نسبت به مدت مشابه ۲۰۲۴، ۲۱ درصد کاهش یافته است.

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای شمالی »

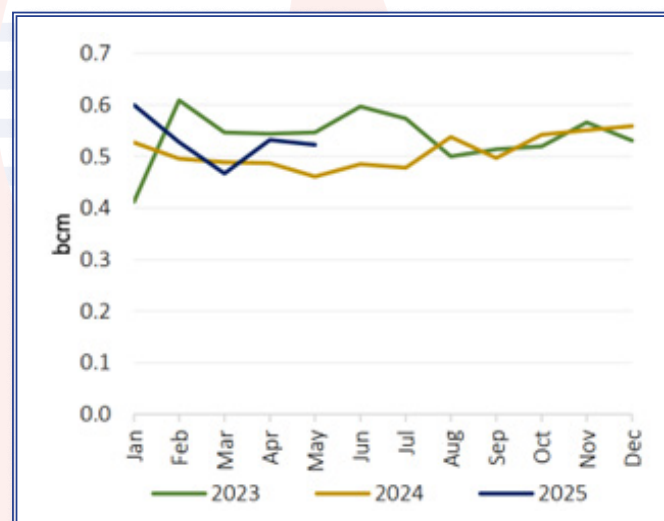
در مه ۲۰۲۵، مکزیک حدود ۶.۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از طریق خط لوله از ایالات متحده وارد کرد که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۶ درصد افزایش و در مقایسه با ماه گذشته ۱۲ درصد افزایش یافته است (نمودار ۸). از ابتدای سال ۲۰۲۵ تاکنون، حجم نمودار ۸: خالص تجارت گاز از طریق خط لوله (PNG) در ایالات متحده آمریکا

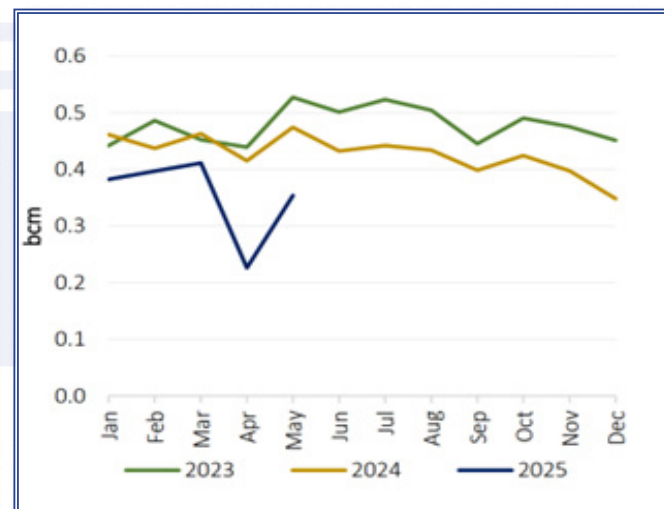
خط لوله و ال ان جی در کل واردات گاز چین تقریباً برابر بود، که نقش راهبردی گاز طبیعی از طریق خط لوله در ترکیب تأمین گاز این کشور را بیش از پیش تقویت کرد. در نیمه نخست سال ۲۰۲۵، مجموع واردات گاز طبیعی چین از طریق خط لوله به ۴۰ میلیارد مترمکعب رسید که در مقایسه با مدت مشابه ۲۰۲۴، افزایشی معادل ۱۰ درصد را نشان می دهد (نمودار ۵).

در آوریل ۲۰۲۵، سنگاپور ۰.۵۳ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی از طریق خط لوله از اندونزی و مالزی وارد کرد که نسبت به آوریل سال گذشته ۹ درصد و نسبت به ماه قبل ۱۴ درصد افزایش داشته است (نمودار ۶).

نمودار ۶: واردات ماهانه گاز طبیعی سنگاپور از طریق خط لوله

نمودار ۷: واردات ماهانه گاز طبیعی در تایلند از طریق خط لوله

« سایر تحولات

در ۲ اوت ۲۰۲۵، وزارت انرژی سوریه اعلام کرد که این کشور واردات گاز طبیعی از طریق خط لوله از جمهوری آذربایجان را از طریق ترکیه آغاز خواهد کرد. طبق این توافق، سوریه سالانه حدود ۱.۲ میلیارد مترمکعب گاز از میدان شاه‌دنیز آذربایجان دریافت خواهد کرد. این گاز از طریق خط لوله کیلیس به حلب منتقل می‌شود و پیش‌بینی می‌شود امکان تولید حدود ۹۰۰ مگاوات برق را فراهم کند. وزیر انرژی ترکیه، آلپارسلان بایراکتار، همچنین اعلام کرد که قطر در تأمین مالی این پروژه نقش دارد.

از سوی دیگر، صربستان و مقدونیه شمالی یادداشت تفاهمی برای احداث مشترک یک خط لوله به طول ۷۰ کیلومتر با ظرفیت ۱.۲ میلیارد مترمکعب در سال امضا کردند. هدف از این پروژه، تنوع‌بخشی به منابع تأمین گاز در بالکان است. این خط لوله به صربستان که در حال حاضر عمدتاً گاز خود را از روسیه و از طریق خط لوله ترک‌استریم دریافت می‌کند، اجازه خواهد داد به حجم‌های ال‌ان‌جی تحویلی به پایانه الکساندرپولیس یونان دسترسی پیدا کند و همچنین می‌تواند جایگاه منطقه را به‌عنوان یک کریدور ترانزیت گاز تقویت کند. دولت‌های دو کشور این پروژه را یک اولویت راهبردی معرفی کرده‌اند، هرچند که هنوز تاریخ شروع رسمی پروژه اعلام نشده است.

تجارت LNG

واردات LNG

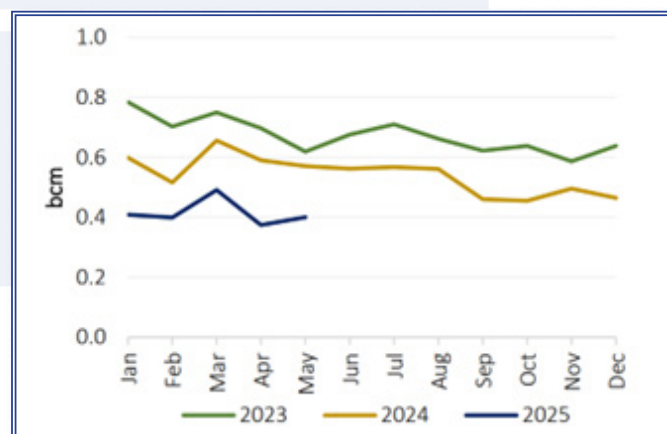
در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات جهانی ال‌ان‌جی به ۳۴.۶۱ میلیون تن رسید که نشان‌دهنده رشد ۶.۶ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل (معادل ۲.۱۶ میلیون تن) و ثبت یک رکورد جدید ماهانه است (نمودار ۱۰). این افزایش عمدتاً ناشی از رشد واردات اروپا و تا حدی نیز منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) بود؛ عاملی که کاهش واردات در آسیا را جبران کرد. با وجود آنکه قیمت تک محموله ال‌ان‌جی در شمال شرق آسیا همچنان اندکی بالاتر از قرارداد ماه‌آتی TTF بود،

خالص تجارت ماهانه گاز طبیعی ایالات متحده از طریق خط لوله با مکزیک بالاتر از سطح سال ۲۰۲۴ و همچنین میانگین پنج‌ساله بوده است. علاوه بر این، در همان ماه، خالص صادرات گاز طبیعی کانادا از طریق خط لوله به ایالات متحده به ۴.۷ میلیارد متر مکعب رسید؛ رقمی که در مقایسه با سال قبل ۴ درصد کاهش اما نسبت به ماه قبل ۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این مدت، کانادا در مجموع ۶.۸ میلیارد متر مکعب گاز به ایالات متحده صادر کرد، در حالی که صادرات ایالات متحده به کانادا ۲.۱ میلیارد متر مکعب بود.

« تجارت گاز از طریق خط لوله در منطقه آمریکای لاتین و کارائیب

در مه ۲۰۲۵، بولیوی حدود ۰.۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی از طریق خط لوله به برزیل صادر کرد (نمودار ۹). این مقدار نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۳۰ درصد کاهش یافته است، اما در مقایسه با ماه قبل ۷ درصد افزایش یافته است. در مجموع، در بازه زمانی ژانویه تا مه ۲۰۲۵، صادرات گاز طبیعی بولیوی از طریق خط لوله به ۲.۱ میلیارد متر مکعب رسید که نشان‌دهنده کاهش ۲۹ درصدی نسبت به سال گذشته است. در همان ماه، شیلی ۰.۲۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی از طریق خط لوله از آرژانتین وارد کرد. این حجم در مقایسه با سال قبل ۳۷ درصد افزایش اما نسبت به ماه قبل ۱۶ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

نمودار ۹: صادرات ماهانه گاز بولیوی از طریق خط لوله (PNG)

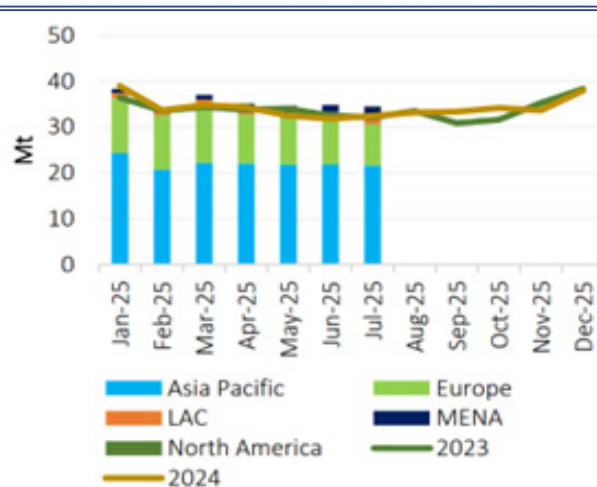
«اروپا»

در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال‌ان‌جی اروپا به روند صعودی خود ادامه داد و با رشد ۴۳ درصدی (معادل ۲.۷۵ میلیون تن) نسبت به مدت مشابه سال گذشته، به ۹.۰۸ میلیون تن رسید (نمودار ۱۲). این افزایش عمدتاً ناشی از افزایش تقاضای گاز برای تزریق مجدد به مخازن زیرزمینی و همچنین کاهش واردات گاز طبیعی از طریق خط لوله بود. رشد واردات ال‌ان‌جی توسط فرانسه، آلمان، ایتالیا، هلند، اسپانیا و بریتانیا هدایت شد؛ کشورهایی که کاهش واردات ترکیه را جبران کردند (نمودار ۱۳).

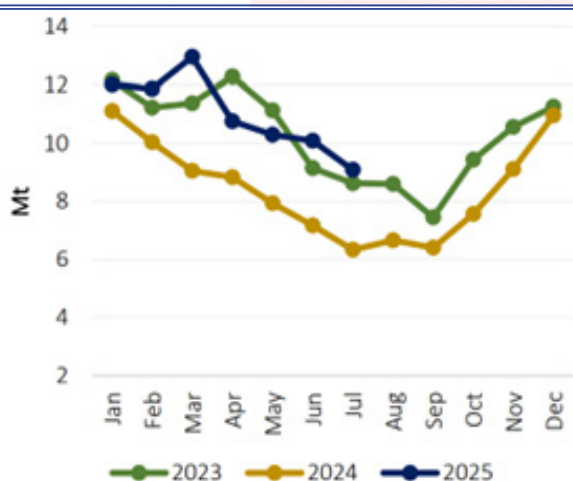
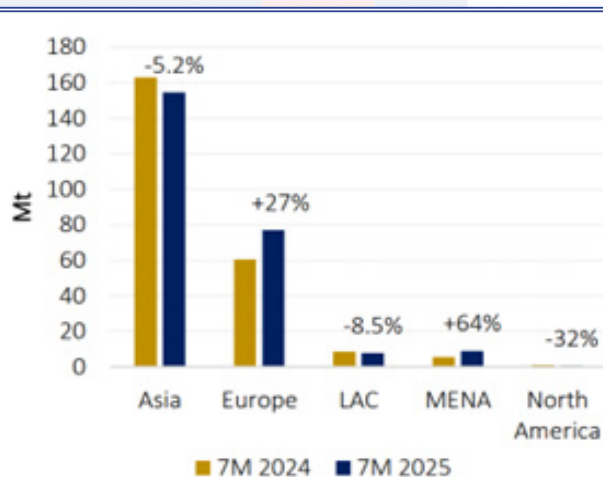
از ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، اروپا در مجموع ۷۷.۰۴ میلیون تن ال‌ان‌جی وارد کرد که نشان‌دهنده رشد چشمگیر ۲۷

نمودار ۱۲: روند واردات ماهانه LNG اروپا

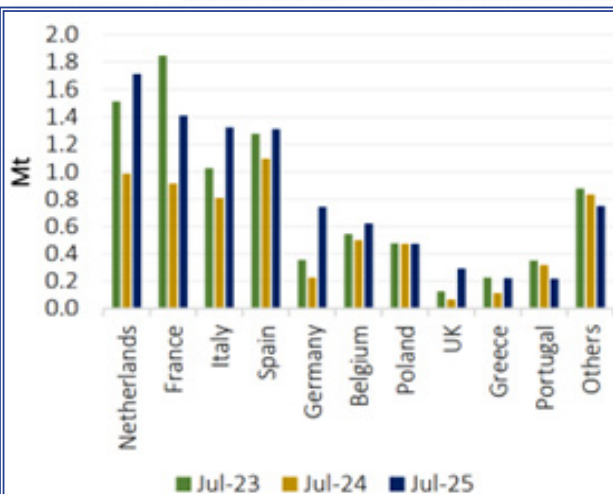
نمودار ۱۰: روند واردات ماهانه LNG جهانی

نمودار ۱۱: روند واردات LNG منطقه ای از ابتدای سال تا امروز

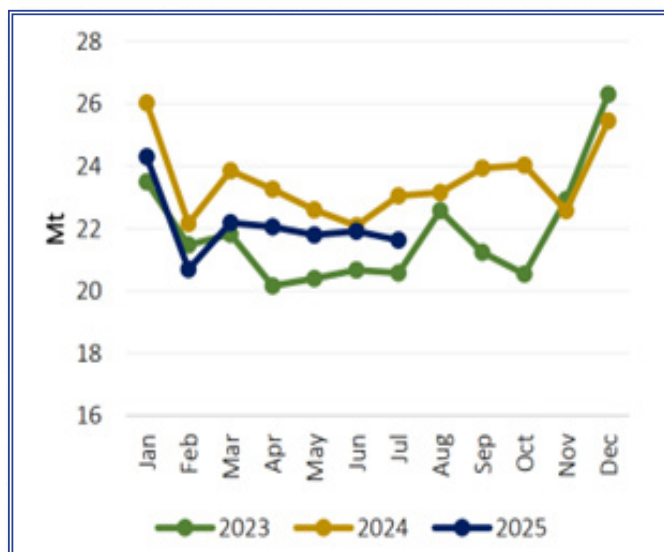
نمودار ۱۳: برترین واردکنندگان LNG در اروپا

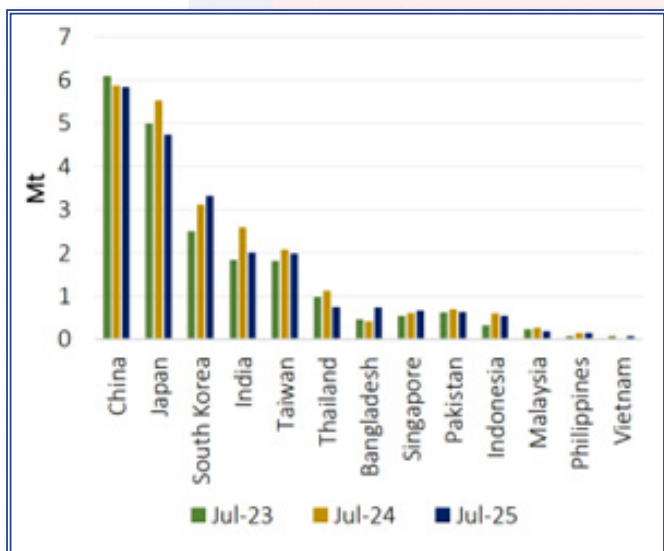
محاسبات سودآوری خالص صادرات همچنان به نفع ارسال محموله‌های ال‌ان‌جی به اروپا عمل کرد. این شرایط قیمتی موجب شد که جریان ال‌ان‌جی صادراتی آمریکا به سمت اروپا ادامه یابد و به جای بازارهای آسیایی، بازار اروپا را تغذیه کند.

از ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، واردات جهانی ال‌ان‌جی با رشد ۴.۴ درصدی نسبت به سال گذشته (معادل ۱۰.۵۶ میلیون تن) به ۲۴۹.۱۵ میلیون تن رسید که محرک اصلی آن افزایش تقاضای ال‌ان‌جی در اروپا بود (نمودار ۱۱).

نمودار ۱۴: روند واردات ماهانه LNG آسیا

نمودار ۱۵: واردکنندگان برتر LNG در آسیا و اقیانوسیه

واردات دامن زد. در تایلند، سطح بالای ذخایر و قیمت رقابتی زغال سنگ، نیاز به واردات ال ان جی را محدود کرد. در مقابل، واردات ال ان جی بنگلادش به دلیل بهره‌برداری کامل از پایانه شناور Summit FSRU (که در سال ۲۰۲۴ دچار اختلال عملیاتی شده بود) افزایش یافت. همچنین در کره جنوبی، افزایش واردات ال ان جی به دلیل فعالیت‌های بازپرکردن ذخایر، ثبت شد.

درصدی (معادل ۱۶.۵۸ میلیون تن) نسبت به مدت مشابه سال قبل است. این حجم همچنین ۷.۳ درصد بیشتر از مدت مشابه در سال ۲۰۲۲ - که یک سال رکورددار برای واردات ال ان جی اروپا بود - محسوب می‌شود. افزایش واردات ال ان جی فرانسه و هلند به دلیل افزایش صادرات گاز از طریق خط لوله از کشورهای همسایه بود و این دو کشور به عنوان هاب ترانزیتی اصلی ال ان جی در اروپا عمل کردند. در آلمان و ایتالیا، کاهش واردات گاز از طریق خط لوله، همراه با افزایش صادرات گاز از طریق خط لوله به کشورهای همسایه و تزریق بیشتر به مخازن زیرزمینی، محرک رشد واردات ال ان جی بود. جهش واردات ال ان جی اسپانیا عمدتاً ناشی از رشد مصرف داخلی گاز و افزایش فعالیت تزریق به ذخایر زیرزمینی بود. در بریتانیا نیز کاهش واردات گاز از طریق خط لوله و افزایش صادرات گاز به اروپا، سبب افزایش واردات ال ان جی شد. در مقابل، ترکیه به دلیل افزایش عرضه گاز از طریق خط لوله و رشد تولید داخلی گاز، کاهش در واردات ال ان جی را تجربه کرد.

« آسیا و اقیانوسیه

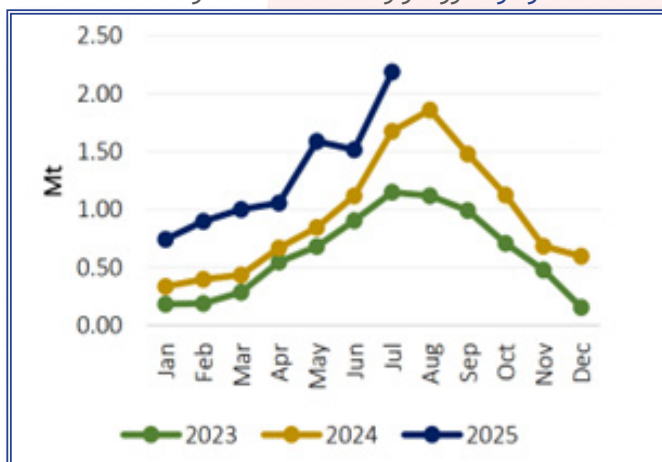
در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال ان جی آسیا-اقیانوسیه با کاهش ۶.۲ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل (معادل ۱.۴۳ میلیون تن) به ۲۱.۶۲ میلیون تن رسید (نمودار ۱۴). این روند نشان‌دهنده شتاب گرفتن کاهش نسبت به ماه‌های گذشته بود. افت واردات عمدتاً ناشی از کاهش خرید در هند، ژاپن و تایلند بود، هرچند افزایش واردات در بنگلادش و کره جنوبی بخشی از این کاهش را جبران کرد (نمودار ۱۵). واردات ال ان جی چین پس از هشت ماه متوالی کاهش سالانه، در این ماه تثبیت شد. از ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، مجموع واردات ال ان جی آسیا-اقیانوسیه با کاهش شدید ۵.۲ درصدی (معادل ۸.۴۹ میلیون تن) به ۱۵۴.۵۷ میلیون تن رسید. کاهش واردات ال ان جی هند عمدتاً ناشی از افت تقاضای گاز در تولید برق بود؛ چرا که آغاز زود هنگام فصل باران‌های موسمی نیاز به سرمایش را کاهش داد. در ژاپن نیز سطح بالای ذخایر ال ان جی و عبور طوفان ناری - که باعث کاهش تقاضای سرمایشی شد - به افت

در پورتوریکو، افزایش واردات از مکزیک و آمریکا محرک رشد واردات شد. در مقابل، افزایش تولید داخلی گاز در آرژانتین منجر به کاهش واردات ال ان جی گردید.

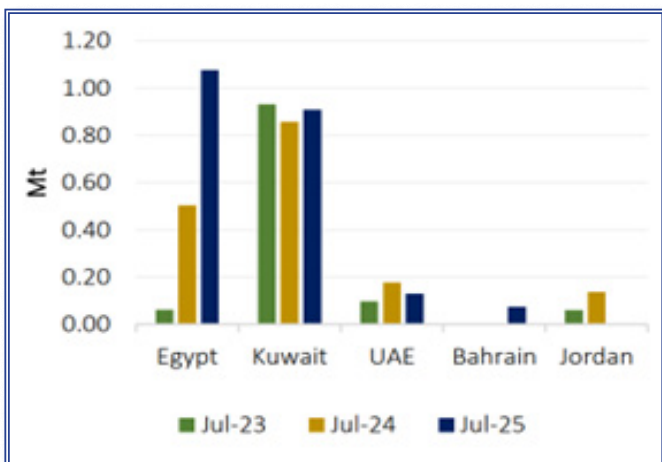
« خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) »

در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال ان جی منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) با رشد ۳۱ درصدی معادل ۰.۵۱ میلیون تن نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۱.۵۸ میلیون تن رسید (نمودار ۱۸). این افزایش عمدتاً توسط مصر هدایت شد و کاهش واردات اردن را جبران کرد (نمودار ۱۹). از ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال ان جی در منطقه MENA با جهش ۶۴ درصدی معادل ۳.۵۱ میلیون تن نسبت به سال قبل، به ۸.۹۹ میلیون تن رسید. افزایش واردات مصر ناشی از کاهش عرضه داخلی گاز بود، در

نمودار ۱۸: روند واردات ماهانه LNG در MENA

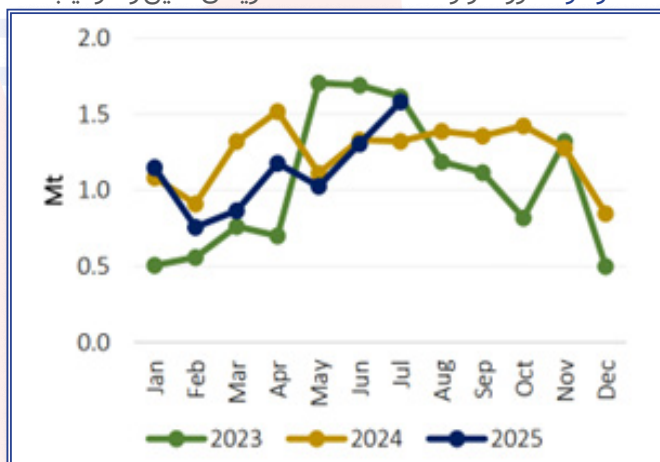
نمودار ۱۹: واردکنندگان برتر LNG در MENA

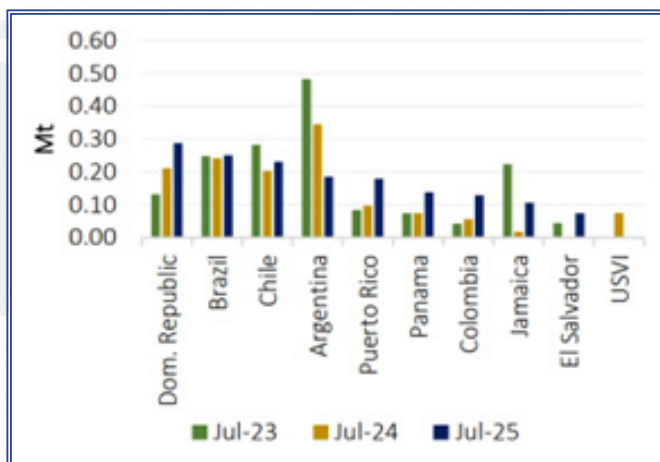
« آمریکای لاتین و کارائیب (LAC) »

در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال ان جی منطقه آمریکای لاتین و کارائیب (LAC) با رشد ۲۰ درصدی معادل ۰.۲۶ میلیون تن نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۱.۵۸ میلیون تن رسید (نمودار ۱۶). این افزایش عمدتاً توسط کلمبیا، جمهوری دومینیکن، جامائیکا و پورتوریکو هدایت شد و کاهش واردات آرژانتین را جبران کرد (نمودار ۱۷). در دوره ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، واردات ال ان جی در منطقه LAC با افت ۸.۵ درصدی معادل ۰.۷۳ میلیون تن نسبت به سال قبل، به ۷.۸۶ میلیون تن رسید. افزایش واردات ال ان جی کلمبیا ناشی از کاهش تولید داخلی گاز بود. در جمهوری دومینیکن، افزایش تقاضای گاز در بخش برق موجب افزایش واردات شد. افزایش واردات ال ان جی جامائیکا عمدتاً به دلیل افزایش خرید از نیجریه و آمریکا بود.

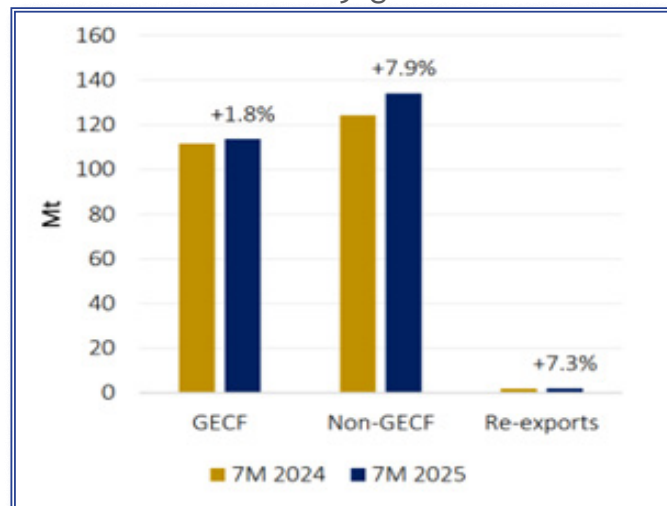
نمودار ۱۶: روند واردات ماهانه LNG آمریکای لاتین و کارائیب

نمودار ۱۷: واردکنندگان برتر LNG در آمریکای لاتین و کارائیب

نمودار ۲۱: روند صادرات LNG در شش ماه ابتدایی سال (YTD) بر اساس عرضه کننده

جایگاه خود را به عنوان سه صادرکننده برتر ال ان جی در این ماه حفظ کردند.

« صادرات ال ان جی توسط کشورهای عضو GECF

در ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات ال ان جی کشورهای عضو و ناظر مجمع صادرکنندگان گاز (GECF) با رشد ۸.۷ درصدی معادل ۱.۳۰ میلیون تن نسبت به سال گذشته به ۱۶.۲۰ میلیون تن رسید (نمودار ۲۲). در سطح کشورها، الجزایر، گینه استوایی، مالزی، موریتانی، نیجریه، قطر، سنگال و ترینیداد و توباگو عامل این افزایش بودند و کاهش صادرات امارات متحده عربی را جبران کردند (نمودار ۲۳).

در دوره ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات ال ان جی کشورهای GECF با رشد ۱.۸ درصدی معادل ۱.۹۹ میلیون تن نسبت به سال قبل به ۱۱۳.۵۹ میلیون تن رسید. این افزایش عمدتاً توسط آنگولا، موریتانی، نیجریه، قطر، سنگال و ترینیداد و توباگو هدایت شد.

در الجزایر و مالزی، کاهش فعالیت های تعمیر و نگهداری در تأسیسات ال ان جی آرژو و بینتولو به افزایش صادرات کمک کرد. همچنین، دسترسی بیشتر به گاز خوراک باعث رشد صادرات ال ان جی از گینه استوایی، مالزی، نیجریه، پرو و ترینیداد و توباگو شد. افزایش تدریجی تولید از واحد شناور ۱ GTA FLNG در موریتانی/سنگال

حالی که کاهش واردات اردن به دلیل نبود موقت واحد FSRU برای واردات ال ان جی رخ داد.

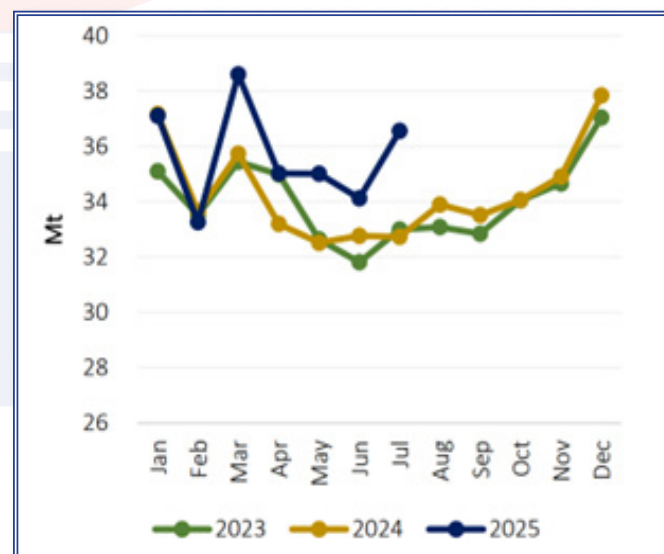
صادرات LNG

در ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات جهانی ال ان جی با رشد ۱۲ درصدی معادل ۳.۸۳ میلیون تن نسبت به سال گذشته به ۳۶.۵۵ میلیون تن رسید که رکوردی جدید برای این ماه و قوی ترین نرخ رشد سالانه از ژوئیه ۲۰۱۹ بود (نمودار ۲۰). این میزان افزایش عمدتاً ناشی از افزایش صادرات کشورهای عضو مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) و همچنین کشورهای غیرعضو بود که کاهش صادرات مجدد ال ان جی را جبران کردند.

در دوره ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات جهانی ال ان جی با افزایش ۵ درصدی معادل ۱۱.۹۳ میلیون تن نسبت به سال قبل به ۲۴۹.۶۶ میلیون تن رسید که عمدتاً توسط رشد صادرات کشورهای غیرعضو GECF و تا حدی نیز توسط کشورهای عضو و صادرات مجدد ال ان جی حمایت شد (نمودار ۲۱).

در ژوئیه، کشورهای غیرعضو GECF بزرگترین صادرکنندگان باقی ماندند و سهم بازار آنها به ۵۵.۲ درصد افزایش یافت، در حالی که سهم کشورهای عضو GECF و صادرات مجدد به ترتیب به سطح ۴۴.۳ و ۰.۵ درصد کاهش یافت. ایالات متحده، قطر و استرالیا

نمودار ۲۰: روند صادرات ماهانه LNG جهانی

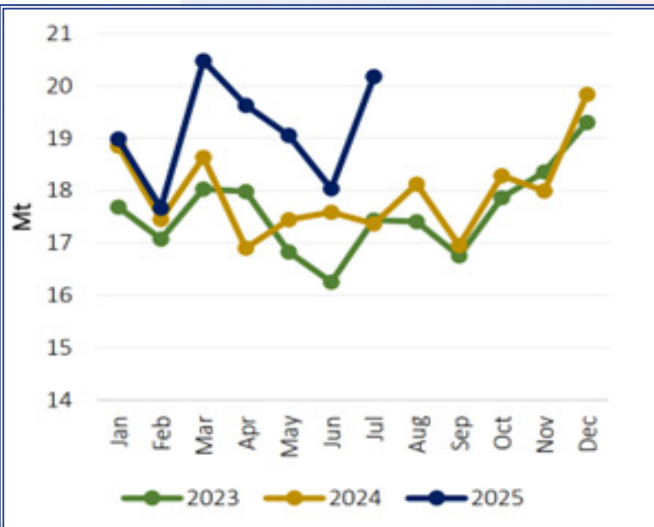
«صادرات ال‌ان‌جی توسط کشورهای غیر عضو GECF

در ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات ال‌ان‌جی کشورهای غیرعضو GECF با رشد ۱۶ درصدی معادل ۲.۸۲ میلیون تن نسبت به سال گذشته به ۲۰.۱۸ میلیون تن رسید (نمودار ۲۴) که دومین رکورد ماهانه صادرات ال‌ان‌جی پس از مارس ۲۰۲۵ محسوب می‌شود. این رشد عمدتاً ناشی از افزایش صادرات ال‌ان‌جی از سوی استرالیا، کانادا، مکزیک و ایالات متحده بود که کاهش صادرات نروژ را جبران کردند (نمودار ۲۵).

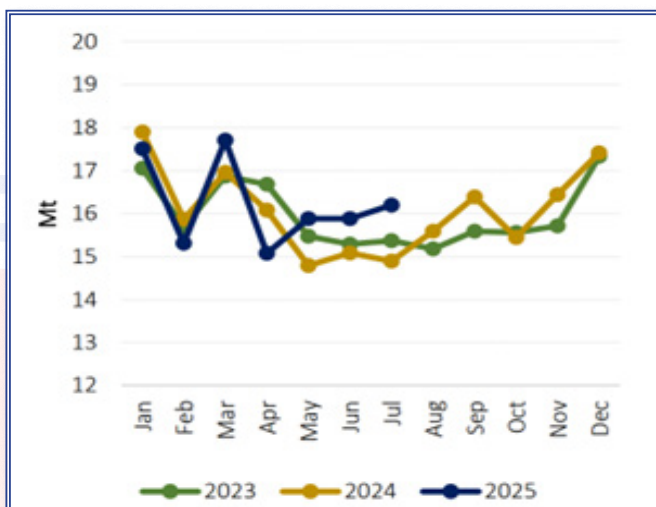
در بازه ژانویه تا ژوئیه ۲۰۲۵، صادرات ال‌ان‌جی کشورهای غیرعضو GECF با رشد ۷.۹ درصدی معادل ۹.۸۰ میلیون تن نسبت به سال قبل به ۱۳۴.۰۳ میلیون تن رسید. این افزایش بیشتر تحت تأثیر رشد صادرات ال‌ان‌جی کانادا، مکزیک و ایالات متحده بود.

تولید در تأسیسات گورگون و ایچتیس استرالیا به دلیل کاهش فعالیت‌های تعمیر و نگهداری افزایش یافت و همین موضوع باعث رشد صادرات ال‌ان‌جی این کشور شد و افت عرضه از تأسیسات North West Shelf به دلیل محدودیت گاز خوراک را جبران کرد. در کانادا و مکزیک نیز افزایش صادرات به دنبال بهره‌برداری و افزایش ظرفیت در تأسیسات LNG Canada و Altamira FLNG ۱ اتفاق افتاد. ایالات متحده بیشترین رشد صادرات را در میان کشورهای غیرعضو به خود اختصاص داد که عمدتاً ناشی از

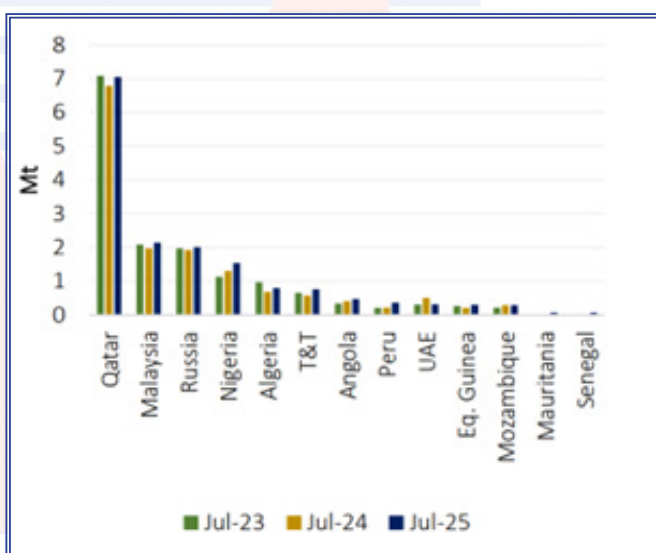
نمودار ۲۴: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای غیر عضو GECF

نمودار ۲۲: روند صادرات ماهانه LNG کشورهای عضو GECF

نمودار ۲۳: صادرات LNG کشورهای عضو GECF بر اساس کشور

نیز به رشد صادرات این دو کشور کمک کرد. افزایش صادرات ال‌ان‌جی قطر نیز به دلیل تولید بالاتر از ظرفیت اسمی در مجتمع مایع‌سازی راس‌لافان حاصل شد. در مقابل، کاهش صادرات امارات متحده عربی ناشی از تعمیرات برنامه‌ریزی‌شده در تأسیسات ال‌ان‌جی جزیره داس بود.

۳- جمع بندی

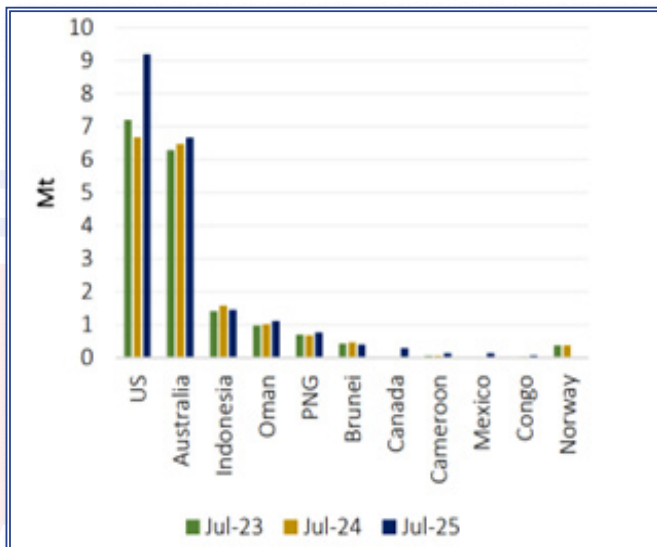
در ژوئیه ۲۰۲۵، واردات جهانی ال‌ان‌جی به ۳۴.۶ میلیون تن رسید که نشان‌دهنده رشد ۶.۶ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل است. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد واردات ال‌ان‌جی به اروپا بود؛ از یک سو شاهد افزایش تقاضای گاز برای تزریق به ذخایر زیرزمینی بودیم و از سوی دیگر کاهش واردات گاز از طریق خط لوله به دلیل عملیات تعمیر و نگهداری در نروژ سبب تقویت واردات ال‌ان‌جی شد.

در این میان، منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) نیز سهمی هرچند محدود در افزایش واردات جهانی داشت، اما افت تقاضا در آسیا بخشی از این رشد جهانی را خنثی کرد.

با وجود آنکه قیمت تک محموله ال‌ان‌جی در شمال شرق آسیا کمی بالاتر از قرارداد TTF ماه آینده (مرجع قیمت گاز در اروپا) بود، اما محاسبات سودآوری خالص صادرات همچنان به نفع اروپا باقی ماند. همین موضوع باعث شد که صادرات محموله‌های ال‌ان‌جی ایالات متحده به سمت بازارهای اروپایی ادامه پیدا کند.

از منظر زیرساختی، فاز دوم تأسیسات Plaquemines LNG ۲ در ایالات متحده در این ماه وارد مدار تولید شد که ظرفیت عرضه جهانی ال‌ان‌جی را تقویت می‌کند.

نمودار ۲۵: صادرات LNG کشورهای غیرعضو GECF بر اساس کشور

از افزایش حجم صادرات از تأسیسات Corpus Christi، Freeport و Plaquemines بود. تأسیسات Corpus Christi و Plaquemines به دلیل راه‌اندازی واحدهای جدید تولید، توان صادراتی بیشتری پیدا کردند و در Freeport نیز کاهش تعمیرات دوره‌ای و اجرای اصلاحات فنی برای رفع گلوگاه‌های تولید، ظرفیت صادراتی را بالا برد.

گزارش های تحلیلی

بخش
دوم

تحلیل فرمان‌های اجرایی و لوایح قانونی مرتبط با معافیت‌های مالیاتی و توسعه نفت و گاز شیل در دولت دوم دونالد ترامپ

سیاست‌های انرژی

«تحلیل فرمان‌های اجرایی و لوایح قانونی»

«مقدمه»

۱. فرمان اجرایی ۱۴۱۵۳ (۲۰ ژانویه ۲۰۲۵) - توسعه منابع انرژی در آلاسکا:

فرمان اجرایی ۱۴۱۵۳، با عنوان «رها سازی ظرفیت منابع بی نظیر آلاسکا»^۱، دستور حذف محدودیت‌های حفاری در مناطق حفاظت‌شده آلاسکا، مانند پناهگاه حیات وحش ملی قطب شمال و ذخیره ملی نفت آلاسکا را صادر کرده است. این فرمان همچنین از وزارت کشور می‌خواهد که مجوزهای جدید برای حفاری نفت و گاز، از جمله شیل، صادر کند و تصمیمات زیست‌محیطی دوره بایدن (۲۰۲۱-۲۰۲۵) را که مانع حفاری بودند، لغو کند.^۵

تأثیر بر تولید نفت و گاز شیل:

آلاسکا دارای ذخایر قابل‌توجه شیل است که به دلیل محدودیت‌های زیست‌محیطی دوره بایدن کمتر مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند. این فرمان با باز کردن زمین‌های فدرال و تسریع فرآیند صدور مجوز، دسترسی شرکت‌های نفتی به این منابع را تسهیل می‌کند. طبق گزارش موسسه نفت آمریکا^۶، این اقدام می‌تواند تولید نفت شیل در آلاسکا را تا ۱۰ درصد در میان‌مدت افزایش دهد. همچنین، لغو محدودیت‌های حفاری در پناهگاه ملی حیات وحش قطب شمال^۷ می‌تواند سالانه تا ۱ میلیون بشکه نفت جدید به تولید ایالات متحده اضافه

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور ایالات متحده، در دوره دوم ریاست‌جمهوری خود (از ژانویه ۲۰۲۵) با شعار انتخاباتی «Drill, Baby, Drill» بر تقویت تولید نفت و گاز، به‌ویژه منابع شیل، تمرکز کرده است. این سیاست‌ها از طریق فرمان‌های اجرایی^۱ و لوایح قانونی^۲ اجرا شده‌اند که هدف آن‌ها حذف موانع نظارتی، تسریع مجوزدهی و کاهش هزینه‌های عملیاتی برای شرکت‌های فعال در صنعت شیل است. اگرچه فرمان‌های اجرایی به‌طور مستقیم نمی‌توانند معافیت‌های مالیاتی ایجاد کنند (زیرا این امر نیازمند تصویب کنگره است)، اما با کاهش الزامات نظارتی، اجازه حفاری در زمین‌های فدرال و حذف هزینه‌های مرتبط با انطباق با مقررات زیست‌محیطی، به‌طور غیرمستقیم هزینه‌های تولید را کاهش داده و سودآوری شرکت‌های شیل را افزایش می‌دهند. لوایح قانونی، مانند «یک زیبای بزرگ»^۳، مستقیماً معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی را برای صنعت نفت و گاز شیل فراهم کرده‌اند. این اقدامات با هدف افزایش تولید شیل که در سال ۲۰۲۳ حدود ۶۴ درصد از تولید نفت خام ایالات متحده را تشکیل می‌داد، طراحی شده‌اند. در ادامه، فرمان‌های اجرایی و لوایح مرتبط به‌صورت جداگانه بررسی شده و تأثیرات آن‌ها بر تولید شیل و پیامدهای مالیاتی تحلیل می‌شود.

1. Executive Orders - EOs

2. Legislation

3. One Big Beautiful Bill Act

4. Unleashing Alaska's Extraordinary Resource Potential

5. <https://www.morganlewis.com/pubs/01/2025/executive-orders-move-oil-gas-development-permitting-reform-to-top-of-trump-vance-energy-agenda>

6. American Petroleum Institute

7. Arctic National Wildlife Refuge

۲. فرمان اجرایی ۱۴۱۵۴ (۲۰ ژانویه ۲۰۲۵) - آزادسازی انرژی آمریکا:

فرمان اجرایی ۱۴۱۵۴، با عنوان^۳ «آزادسازی انرژی آمریکا»، دستور بازنگری تمامی مقررات، سیاست‌ها و اقدامات سازمانی را می‌دهد که توسعه منابع انرژی داخلی، از جمله نفت و گاز شیل، را محدود می‌کنند. این فرمان قانون اجرایی ۱۱۹۹۱ (مربوط به حفاظت و بهبود کیفیت محیط‌زیست) را لغو کرده و از شورای کیفیت محیط‌زیست^۴ می‌خواهد که مقررات قانون سیاست ملی محیط زیست را بازنویسی کند تا فرآیندهای مجوزدهی تسریع شوند. همچنین، این فرمان از سازمان‌ها می‌خواهد که هزینه‌های انطباق با مقررات زیست‌محیطی را کاهش دهند.^۵

تأثیر بر تولید نفت و گاز شیل:

این فرمان با ساده‌سازی فرآیندهای قانون سیاست ملی محیط زیست، زمان و هزینه‌های مجوزدهی برای پروژه‌های شیل را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، در حوضه پرمین^۶ بزرگ‌ترین میدان شیل آمریکا در تگزاس و نیومکزیکو، بررسی‌های قانون سیاست ملی محیط زیست می‌تواند تا ۲ سال طول بکشد. این فرمان با دستور به شورای کیفیت محیط‌زیست^۷ برای ارائه راهنمایی جدید در راستای اجرای سیاست‌های زیست محیطی، فرآیندهای ارزیابی زیست‌محیطی را قابل تسریع کرده و محدودیت‌های زمانی قانونی برای آن تعریف کرده است.^۸

کند، که بخش قابل‌توجهی از آن از منابع شیل خواهد بود. بررسی سیاست‌های مرتبط با فرمان اجرایی ۱۴۱۵۳ نشان می‌دهد که با بازگشایی گسترده اجاره‌نامه‌ها در مناطق پناهگاه ملی حیات وحش قطب شمال همچنین تسریع در فرآیند صدور مجوز و لغو مقررات دوره پیشین، احتمال کاهش موانع قانونی و زمانی برای توسعه پروژه‌های نفت و گاز شیل افزایش یافته است. به عنوان نمونه، مقالات رسمی وزارت کشور و نظارت بر قانون‌گذاری نشان می‌دهند که این سیاست‌ها می‌توانند باعث کاهش قابل توجه در هزینه‌های انطباق و زمان مورد نیاز صدور مجوز شوند.^۱

تأثیر مالیاتی:

این فرمان به‌طور مستقیم معافیت مالیاتی ارائه نمی‌دهد، زیرا فرمان‌های اجرایی نمی‌توانند قوانین مالیاتی را تغییر دهند. با این حال، با کاهش الزامات بررسی‌های زیست‌محیطی تحت قانون سیاست ملی محیط‌زیست^۲ و حذف هزینه‌های مرتبط با انطباق با مقررات، هزینه‌های عملیاتی شرکت‌های شیل کاهش می‌یابد. این کاهش هزینه‌ها، مشابه یک معافیت مالیاتی غیرمستقیم، سودآوری شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. البته این فرمان ممکن است با چالش‌های قانونی مواجه شود، زیرا تلاش‌های مشابه در دوره اول ترامپ (۲۰۱۷-۲۰۲۱) برای حفاری در ANWR توسط دادگاه‌ها متوقف شد. همچنین، اثرات زیست‌محیطی حفاری در مناطق حساس مانند ANWR ممکن است انتقادات بین‌المللی را برانگیزد.

1. <https://www.doi.gov/pressreleases/department-interior-implements-emergency-permitting-procedures-strengthen-domestic>

2. National Environmental Policy Act - NEPA

3. Unleashing American Energy

4. Council on Environmental Quality - CEQ

5. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/01/2025/unleashing-american-energy/>

6. Permian Basin

7. CEQ

8. <https://ceq.doe.gov/docs/ceq-regulations-and-guidance/CEQ-Memo-Implementation-of-NEPA02.19.2025-.pdf>

تأثیر مالیاتی:

اگرچه فرمان اجرایی ۱۴۱۵۴ به‌طور مستقیم معافیت مالیاتی ارائه نمی‌دهد، تسریع فرآیند زیست محیطی و کاهش محدودیت‌های مقررات زیست محیطی می‌تواند به شکل مؤثری هزینه‌های انطباق را برای پروژه‌های شیل کاهش دهد. براساس سوابق، میانگین زمان تکمیل EIS پیش از اصلاحات بیش از ۴ سال بوده و هزینه زیست محیطی تقریباً بیش از ۴ میلیون دلار برای پروژه‌های بزرگ انرژی تخمین زده می‌شود.^۱ دفتر پاسخگویی دولت ایالات متحده نیز تأیید می‌کند که هزینه‌ها ثبت نمی‌شوند اما قابل توجه‌اند.^۲ اجرای محدودیت زمانی دو ساله یا کمتر می‌تواند این هزینه‌ها را به‌طور چشمگیری کاهش دهد، و فراهم کردن آزادسازی سرمایه‌ها تا حد صدها میلیون دلار برای اپراتورهای بزرگ مانند ExxonMobil در پرمین یا سایر مناطق شیل امکان‌پذیر خواهد بود. البته بازنویسی مقررات قانون سیاست ملی محیط زیست ممکن است با مقاومت گروه‌های زیست محیطی و چالش‌های قانونی مواجه شود. همچنین، کاهش نظارت زیست محیطی می‌تواند خطرات بلندمدتی برای پایداری منابع شیل ایجاد کند.

۳. فرمان اجرایی ۱۴۱۵۶ (۲۰ ژانویه ۲۰۲۵) - اعلام وضعیت اضطراری انرژی ملی:

فرمان اجرایی ۱۴۱۵۶، با عنوان «اعلام وضعیت اضطراری ملی در حوزه انرژی»^۳، یک وضعیت اضطراری انرژی ملی را اعلام کرده و به دولت فدرال اجازه می‌دهد از قانون تولید دفاعی^۴ برای تسریع پروژه‌های انرژی، از جمله شیل، استفاده کند. این فرمان همچنین از وزارت دفاع می‌خواهد که آسیب‌پذیری‌های زنجیره تأمین انرژی (مانند حمل‌ونقل و پالایش) را ارزیابی کند.

تأثیر بر تولید نفت و گاز شیل:

این فرمان با استفاده از قانون تولید دفاعی، موانع تولید و انتقال شیل را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، تسریع ساخت خطوط لوله (مانند خط لوله Dakota Access) می‌تواند ظرفیت انتقال نفت شیل از حوضه پرمین را تا ۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز افزایش دهد. همچنین، ارزیابی‌های وزارت دفاع می‌تواند زیرساخت‌های پالایش را بهبود بخشد، که مستقیماً تولید شیل را تقویت می‌کند. همچنین، با اعلام وضعیت اضطراری ملی انرژی (فرمان اجرایی ۱۴۱۵۶)، وزارت کشور آمریکا فرآیند بررسی‌های محیط زیستی را به ۱۴ روز کاری برای «ارزیابی زیست محیطی» و ۲۸ روز تقویمی برای بیانیه اثرات زیست محیطی» کاهش داد.^۵ این تسریع در روند مجوزدهی به‌ویژه برای پروژه‌های بزرگ مانند توسعه نفت و گاز شیل در پرمین، می‌تواند موجب کاهش محسوس هزینه‌های تولید و انطباق گردد.

تأثیر مالیاتی:

این فرمان مستقیماً معافیت مالیاتی ارائه نمی‌دهد، اما با کاهش زمان و هزینه‌های مجوزدهی از طریق قانون دفاع از تولید و بهبود زیرساخت‌ها، هزینه‌های عملیاتی شرکت‌های شیل را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، تسریع مجوزهای خطوط لوله می‌تواند هزینه‌های پروژه را تا ۲۵ درصد کاهش دهد، که معادل صرفه‌جویی سالانه ۱۰۰ میلیون دلار برای پروژه‌های بزرگ است. این صرفه‌جویی‌ها، مشابه یک معافیت مالیاتی غیرمستقیم، سرمایه‌گذاری در شیل را افزایش می‌دهد. ذکر این نکته ضروری است که اعلام وضعیت اضطراری انرژی ممکن است با انتقادات سیاسی مواجه شود، زیرا ایالات متحده در حال حاضر بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز جهان است. همچنین، استفاده از قانون دفاع تولید

1. <https://time.com/6215549/joe-manchins-red-tape-reform-could-supercharge-renewable-energy>

2. <https://www.gao.gov/assets/gao369-14-.pdf>

3. Declaring a National Energy Emergency

4. Defense Production Act

5. <https://nai500.com/blog/-28/04/2025days-to-approval-u-s-energy-projects-face-legal-gauntlet-in-historic-speed-shift/>

ایالت‌های دموکرات مواجهه شود، زیرا برخی برنامه‌ها مانند «ابتکار منطقه‌ای گازهای گلخانه‌ای»^۳ قبلاً در دادگاه‌ها تأیید شده‌اند.

۵. لایحه One Big Beautiful Bill Act امضا شده در ۴ جولای ۲۰۲۵:

لایحه «یک زیبای بزرگ»^۴ بزرگ‌ترین قانون مالیاتی و بودجه‌ای دوره دوم ترامپ است که مشوق‌های گسترده‌ای برای صنعت نفت، گاز و زغال‌سنگ فراهم کرده و حمایت‌های انرژی پاک (مانند باد و خورشید) را حذف می‌کند. این لایحه ۳۰ اجاره‌نامه در خلیج مکزیک، ۴ اجاره‌نامه در ANWR، و ۵ اجاره‌نامه در NPR-A را باز کرده و حق‌الامتيازهای پرداختی به دولت را کاهش داده است.^۵

تأثیر بر تولید نفت و گاز شیل:

این لایحه با باز کردن زمین‌های فدرال و کاهش حق‌الامتيازها، دسترسی به منابع شیل را افزایش داده و تولید را تقویت می‌کند. این لایحه به‌طور رسمی اختیار بازگرداندن حداقل نرخ حق‌الامتياز فدرال به ۱۲.۵٪ و تسریع در فروش‌های اجاره‌ای و صدور مجوزها را به دولت فدرال داده است. وزارت کشور برآورد کرده است که این تغییرات می‌تواند منجر به صدها اجاره اضافی و در مجموع صدها حلقه چاه جدید در سال‌های آتی شود.^۶

تأثیر مالیاتی:

اما این لایحه جدی‌ترین معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی ارائه می‌دهد که در قالب‌های زیر عملیاتی می‌شود: کاهش حق‌الامتياز: متن رسمی ۱.H.R تغییرات حق

ممکن است با محدودیت‌های قانونی مواجه شود.

۴. فرمان اجرایی (۸ آوریل ۲۰۲۵) - حفاظت از انرژی آمریکا در برابر نظارت ایالتی:

این فرمان، با عنوان «حفاظت از انرژی آمریکا در برابر نظارت ایالتی»^۱ به دادستان کل دستور می‌دهد که قوانین و سیاست‌های ایالتی (مانند مالیات کربن یا برنامه‌های زیست‌محیطی) را که مانع توسعه انرژی، از جمله شیل، می‌شوند، شناسایی و متوقف کند. این فرمان به‌ویژه ایالت‌هایی مانند کالیفرنیا را هدف قرار داده که محدودیت‌های سختگیرانه‌ای برای حفاری شیل اعمال کرده‌اند.^۲

تأثیر بر تولید نفت و گاز شیل:

ایالت‌هایی مانند کالیفرنیا با قوانین سختگیرانه مانند برنامه‌های سقف و تجارت کربن تولید شیل را محدود کرده‌اند. این فرمان با حذف این موانع، تولید شیل در مناطقی مانند میدان شیل «مونتری» را تقویت می‌کند. طبق تخمین‌ها، این اقدام می‌تواند تولید شیل در کالیفرنیا را تا ۲۰۰,۰۰۰ بشکه در روز افزایش دهد.

تأثیر مالیاتی:

این فرمان مستقیماً معافیت مالیاتی فدرال ارائه نمی‌دهد، اما با جلوگیری از اعمال مالیات‌های ایالتی (مانند مالیات کربن)، بار مالی شرکت‌های شیل را کاهش می‌دهد. به عنوان مثال، برنامه سقف و تجارت کالیفرنیا سالانه تا ۵۰ میلیون دلار هزینه اضافی برای شرکت‌های شیل ایجاد می‌کند. حذف این هزینه‌ها، مشابه یک معافیت مالیاتی غیرمستقیم، سودآوری را افزایش می‌دهد. البته این فرمان ممکن است با چالش‌های قانونی از سوی

1. Protecting American Energy From State Overreach

2. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/04/2025/protecting-american-energy-from-state-overreach/>

3. Regional Greenhouse Gas Initiative

4. One Big Beautiful Bill Act

5. <https://www.cnbc.com/03/07/2025/trump-one-big-beautiful-bill-oil-gas-coal-solar-wind-ira-tax-incentive-repeal.html>

6. <https://www.doi.gov/pressreleases/interior-department-advances-energy-dominance-through-one-big-beautiful-bill-act>

برآورد بنیاد مالیاتی^۴ نشان می‌دهد که در حالت مرسوم اجرای کامل ۱.H.R می‌تواند کاهش درآمد فدرال در بازه ۲۰۲۵-۲۰۳۴ را در سطح ۳ تا ۴ تریلیون دلار به دنبال داشته باشد و برآوردهای طول‌مدت رشد تولید ناخالص ملی واقعی^۵ در برخی محاسبات بنیاد حدود ۱/۱٪ گزارش شده است^۶. تحلیل رسمی اداره بودجه کنگره نیز بر اساس نسخه‌ها و مفروضات مختلف، ارقام مشابهی را در بازه چند تریلیون دلار برای دهه آینده گزارش کرده است^۷.

مشوق‌های بهبود یافته برای جذب کربن مرتبط با تولید نفت خام و نرخ‌های حق امتیاز پایین‌تر، از جمله دستاوردهای کلیدی بخش نفت ایالات متحده است که در یک لایحه کلان مالیاتی و هزینه‌ای توسط دونالد ترامپ به قانون تبدیل شده است. گسترش اجاره زمین‌های فراساحلی و خشکی فدرال برای تولید نفت و گاز، نشان‌دهنده تمرکز دولت بر تقویت امنیت انرژی ایالات متحده و جذب سرمایه‌گذاری جدید به صنعت داخلی است. بزرگترین تولیدکنندگان بیشترین سود را از حق امتیاز و هزینه‌های تولید کمتر در زمین‌های فدرال خواهند برد - اقداماتی که باید به حفظ تولید از مناطقی مانند خلیج مکزیک کمک کند، جایی که سرمایه‌گذاری معمولاً از سایر نقاط ایالات متحده عقب مانده است، اگرچه اخیراً علاقه به آن افزایش یافته است. در همین حال، تولیدکنندگان کوچک‌تر ممکن است از تخفیف‌های مالیاتی جدید سود بیشتری ببرند.

در واقع بعید است که «لایحه زیبای بزرگ» ترامپ بتواند به طور قابل توجهی اوضاع را برای بخشی که با موانعی از جمله قیمت‌های پایین نفت خام و جنگ‌های

الامتیاز را تنظیم می‌کند. بخش‌هایی از لایحه عملاً حداقل نرخ‌های حق الامتیاز برای برخی انواع اجاره را مشخص یا بازگردانده/تعدیل می‌کند؛ برای مثال متن لایحه صراحتاً روی تنظیمات «۱۲.۵٪» برای اجاره‌های جدید و تغییرات مربوط به محدوده‌های درصدی صحبت می‌کند^۸.

اعتبار مالیاتی تولید پیشرفته:

متن ۱.H.R شامل تعدادی اصلاح در ساختار مالیاتی و مقرراتی مرتبط با بخش نفت و گاز است که اثرات متعددی بر سیاست‌های مربوط به انتشار و مدیریت متان دارد. به‌طور مشخص، لایحه برخی از ابزارهای مقرراتی و حمایتی (از جمله منابع مالی و تکالیف مرتبط با برنامه‌های کاهش انتشار متان) را لغو یا بازنویسی می‌کند؛ مجموعه این اصلاحات در عمل می‌تواند بار هزینه‌ای انطباق را برای اپراتورها کاهش دهد.

مشوق‌های CCS:

این لایحه اصلاحات مهمی در سازوکار اعتبارات جذب کربن و موارد مرتبط اعمال می‌کند که در مجموع می‌تواند جذابیت مالی پروژه‌های CCS و استفاده ترکیبی آن‌ها در بازیافت پیشرفته نفت (EOR)^۹ را افزایش دهد. به عبارت دیگر، ۱.H.R، چارچوب سیاستی و تغییر قواعد ۴۵Q را فراهم می‌کند که می‌تواند موجب پشتیبانی مالی گسترده از پروژه‌های CCS شود^{۱۰}.

در مجموع چندین تحلیل مستقل و رسمی، اثرات بودجه‌ای و اقتصادکلان ۱.H.R را برآورد کرده‌اند اما ارقام گزارش‌شده بین منابع متفاوت است. به‌طور نمونه،

1. <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/1/text/rh>

2. Enhanced Oil Recovery

3. <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/06/2025/senate-moves-to-scale-back-clean-energy-tax-credits-latest-updates>

4. Tax Foundation

5. conventional

6. long-run GDP

7. <https://taxfoundation.org/research/all/federal/big-beautiful-bill-house-gop-tax-plan/>

8. CBO

9. https://www.cbo.gov/publication/61570?utm_source

در حالی که افزایش کسر مالیات می‌تواند به برخی از تولیدکنندگان کمک کند تا از نظر هزینه‌ها در مقایسه با رقبای بزرگ‌تر با زنجیره‌های تأمین بزرگ‌تر، رقابتی‌تر شوند.

« نتیجه‌گیری

سیاست‌های دولت دوم دونالد ترامپ در سال ۲۰۲۵ با تمرکز بر شعار "Drill, Baby, Drill" از طریق فرمان‌های اجرایی و لوایح قانونی، تولید نفت و گاز شیل را تقویت کرده‌اند. فرمان‌های اجرایی ۱۴۱۵۳، ۱۴۱۵۴، ۱۴۱۵۶ و فرمان ۸ آوریل ۲۰۲۵ با حذف موانع نظارتی، تسریع مجوزدهی و کاهش هزینه‌های انطباق، به‌طور غیرمستقیم هزینه‌های عملیاتی شرکت‌های شیل را کاهش داده و سودآوری آن‌ها را افزایش داده‌اند. لایحه One Big Beautiful Bill Act به‌طور مستقیم معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی، مانند کاهش حق‌الامتياز و اعتبارات مالیاتی CCS، ارائه کرده که تأثیر قابل‌توجهی بر صنعت شیل دارد. این سیاست‌ها اگرچه در کوتاه‌مدت تأثیر محدودی بر تولید دارند (به دلیل اوج تولید فعلی)، اما در میان‌مدت و بلندمدت می‌توانند تولید شیل را تا ۵-۱۰ درصد افزایش دهند و رقابت ایالات متحده در بازارهای جهانی را تقویت کنند. با این حال، چالش‌های قانونی، مقاومت‌های زیست‌محیطی و پیامدهای بلندمدت کاهش نظارت‌های زیست‌محیطی ممکن است پایداری این سیاست‌ها را به خطر بیندازد. برای تحقیقات آینده، بررسی اثرات زیست‌محیطی و اقتصادی این سیاست‌ها و مقایسه آن‌ها با استراتژی‌های جهانی انرژی توصیه می‌شود.

تجاری ترامپ همزمان با نزدیک شدن تولید نفت شیل به اوج خود مواجه است، تغییر دهد، اما همچنان خبر خوشایندی است. به طور خاص، این لایحه یک اعتبار مالیاتی بهبود یافته برای جذب کربن برای تولیدکنندگان نفتی که در زمینه افزایش بازیافت نفت فعالیت می‌کنند، ارائه می‌دهد و آن را در جایگاهی برابر با سایر روش‌های استفاده از کربن قرار می‌دهد. این امر به نفع شرکت‌هایی از جمله اکسیدنتال پترولیوم و اکسون موبیل، که شرکت متخصص در زمینه افزایش بازیافت نفت دنبری را در سال ۲۰۲۳ با قیمت ۴/۹ میلیارد دلار خریداری کردند، خواهد بود.

شرکت‌های نفتی همچنین می‌توانند از اجاره زمین‌های فدرال که توسط این لایحه ارائه شده است، بهره‌مند شوند. الکس بیکر، مدیر تحقیقات شرکتی وود مکنزی، می‌گوید: با توجه به اینکه اکسون موبیل سهم بیشتری در جذب و ذخیره کربن دارد، بیشتر تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. او می‌افزاید: برای شورون، که اخیراً در خلیج مکزیک بسیار فعال بوده است و پروژه‌های زیادی را راه‌اندازی کرده و پروژه‌های دیگری را در دست اجرا دارد، این قانون می‌تواند انگیزه‌ای برای خرید بلوک‌های اضافی در آنجا با هزینه بهتر ایجاد کند.

از دیگر مزایای مالیاتی این لایحه می‌توان به کاهش هزینه‌های حفاری اشاره کرد. و اینکه مجوزهای حفاری از سه سال به چهار سال افزایش یافته و شروع دریافت هزینه متان از تولیدکنندگان نفت و گاز ۱۰ سال به تعویق افتاده است. وود مکنزی می‌گوید تولیدکنندگان کوچک‌تری که از هزینه متان به شدت آسیب می‌دیدند، اکنون ممکن است زمان بیشتری برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای یا تغییر سبد سهام خود داشته باشند،

تحلیل تبادلات غیردلاری در میان کشورهای عضو بریکس و نقش چین

نظام‌های

۱. مقدمه

افزایش پیدا می‌کند، زیرا در صورت عدم تراز تجاری صفر اگر کشوری تراز تجاری مثبت با چین داشته باشد (صادراتش به چین بیشتر از وارداتش است)، این کشور یوان دریافت می‌کند و می‌تواند از آن برای واردات از چین یا سرمایه‌گذاری استفاده کند. برعکس، اگر کشوری تراز تجاری منفی داشته باشد (وارداتش از چین بیشتر از صادراتش به چین است)، باید به هر طریقی (از طریق ذخایر ارزی، وام، یا صادرات به کشورهای ثالث) یوان تأمین کند که این می‌تواند برای کشورها چالش برانگیز باشد. از این رو هنوز دلار به عنوان ارز قدرتمند نسبت به ارزهای دیگر مطرح است.

قطعاً چین در پی این فرآیند از راهکارهایی در بلندمدت برای تضعیف هژمونی دلار و کاهش نفوذ آمریکا استفاده می‌کند، زیرا هرچه دلار ضعیف‌تر شود، نفوذ سیاسی و اقتصادی آمریکا کاهش می‌یابد و کشورهای که از تحریم‌های آمریکا ناراضی هستند (مانند روسیه، ایران، ونزوئلا) به سمت سیستم‌های جایگزین سوق داده می‌شوند. در نتیجه می‌توان اذعان داشت که چین و روسیه از "غرب‌ستیزی" به عنوان ابزار دیپلماسی استفاده می‌کنند. چین می‌خواهد فشار سیاسی بر آمریکا را افزایش دهد و در مذاکرات تجاری و فناوری (مثل جنگ تراشه‌ها) دست بالاتری داشته باشد. اکنون چین برای رفتن به سکوی اول قدرت اقتصاد جهانی به صورت ساختاری در حال کاهش وابستگی به دلار است. افزایش ذخایر طلا به عنوان پشتوانه‌ای برای یوان و کاهش اتکا به دلار، گسترش CIPS (نسخه چینی سوئیفت) برای تسهیل مبادلات به یوان و توافق‌های پولی با کشورهای مختلف نشان می‌دهد که این سیاست، سیاست بلندمدت چین است.

پس در نتیجه به بیان دیگر باید اشاره کرد که چین به دنبال امتیازگیری از آمریکا است، اما این تنها بخشی از یک استراتژی بلندمدت این کشور است و اقدامات

افزایش استفاده از سهم تبادلات غیردلاری در میان کشورهای بریکس به ویژه تحت رهبری چین نشان‌دهنده یک استراتژی چندبعدی است که هم اهداف اقتصادی و هم اهداف ژئوپلیتیکی را دنبال می‌کند. چین به دلایل متعدد می‌خواهد وابستگی خود به دلار آمریکا و سیستم مالی تحت سلطه غرب را کاهش دهد. از جمله این دلایل می‌توان به تحریم‌های آمریکا اشاره کرد. چین نگران است که مانند روسیه، تحت تحریم‌های شدید مالی (مانند قطع شدن از سوئیفت یا مسدود شدن دارایی‌های دلاری) قرار گیرد. ثبات اقتصادی از دیگر عواملی است که چین به دنبال آن است. کاهش وابستگی به دلار، چین را در برابر نوسانات سیاست‌های پولی فدرال رزرو آمریکا مصون‌تر می‌کند. کنترل بیشتر بر سیستم مالی نیز می‌تواند به عنوان عاملی دیگر بیان شود. چین می‌خواهد سیستم پرداخت‌های بین‌المللی خود (مانند CIPS سیستم بین‌المللی پرداخت یوان) را تقویت کند. به عبارت دیگر چین می‌خواهد از مبادلات دوجانبه با ارزهای محلی (مثل یوان-روبل، یوان-ریال، یوان-روپیه) حمایت کند و در نتیجه در قراردادهای تجاری و انرژی (مثل خرید نفت از عربستان، روسیه و ایران با یوان) استفاده از ارزهای غیردلاری را ترویج دهد. اما باید این موضوع را مدّ نظر قرار داد که در صورتی با ارز تجاری چین تبادلات صورت خواهد گرفت که مبادلات بین این کشورها پایاپای باشد؛ یعنی اگر مبادلات صرفاً پایاپای باشد، نیازی به ارز (یوان) نیست و تراز تجاری به شکل سنتی مطرح نمی‌شود. اما اگر تجارت بر پایه یوان چین باشد، داشتن یا نداشتن تراز تجاری مثبت مستقیماً بر توانایی استفاده از یوان تأثیر می‌گذارد، چون کشور باید یوان کافی در اختیار داشته باشد یا راهی برای به دست آوردن آن پیدا کند. در غیر این صورت تمایل به تبادل براساس ارزی مانند دلار

هند نیز در حال بررسی تجارت مبتنی بر روپیه با شرکای خود است. چین برای ۱۴ سال متوالی بزرگ‌ترین شریک تجاری آفریقای جنوبی بوده است.

در این بین بحث‌هایی نیز درباره ارزش احتمالی بریکس که با طلا و سایر کالاها پشتیبانی شود و می‌تواند برتری دلار آمریکا در تجارت جهانی را به چالش بکشد، حائز اهمیت است. توسعه راه‌حل‌هایی مانند سیستم پرداخت MIR روسیه و سیستم بین‌بانکی فرامرزی چین (CIPS) جایگزین‌هایی برای شبکه‌های مالی تحت کنترل غرب مانند سوئیفت فراهم می‌کند. این استراتژی‌های مالی نه تنها پاسخی به تحریم‌ها، بلکه تغییر بلندمدت به سوی یک سیستم مالی چندقطبی هستند. اما به صورت کلی اعضای بریکس در حال تنوع‌بخشی ارزی و استفاده از ارزهای محلی در تجارت هستند تا وابستگی هم به چین و هم به دلار آمریکا را کاهش دهند.

لذا شایسته است این موضوع با دقتی افزون‌تر و موشکافی کامل‌تر مورد بررسی و تدقیق قرار گیرد.

۲. ارزیابی گزارش: نکات محوری

۱.۲. بررسی نقش دلار و یوان در تبادلات تجاری

در یک سخنرانی در شانگهای در ماه ژوئن سال ۲۰۲۵، پان گونگ‌شنگ، رئیس بانک مرکزی چین، دیدگاه خود را در مورد نظام ارزی جهانی آینده ترسیم کرد؛ نظامی که در آن یوان نقش مهم‌تری ایفا کند و ریسک‌های ناشی از سیستم فعلی مبتنی بر یک ارز غالب را کاهش دهد. با این حال، تحقق این چشم‌انداز به نظر بسیار دور می‌رسد. آمارها نشان می‌دهد که استفاده بین‌المللی از یوان بیشتر در تجارت خارجی خود چین بوده است. براساس داده‌های انجمن ارتباطات مالی بین‌بانکی جهانی (سوئیفت)، استفاده از یوان در پرداخت‌های بین‌المللی در ماه مه به ۲.۹ درصد کاهش یافت که از ۴.۷ درصد در ماه مه ۲۰۲۴ پایین‌تر است. یوان همچنین در رتبه‌بندی ارزها پشت سر دلار کانادا قرار گرفت و به ششمین ارز پرمصرف در پرداخت‌های بین‌المللی تبدیل شده است. هم‌زمان، استفاده از سیستم پرداخت بین‌بانکی فرامرزی چین (CIPS) افزایش یافته است. ارزش تراکنش‌های

کنونی چین در راستای کاهش وابستگی به دلار و تقویت سیستم‌های مالی جایگزین، هم اهداف تاکتیکی کوتاه‌مدت (فشار بر آمریکا برای امتیازگیری) و هم اهداف استراتژیک بلندمدت (کاهش سلطه دلار و افزایش قدرت یوان) را دنبال می‌کند. این حرکت بخشی از استراتژی بزرگ‌تر چین برای تبدیل شدن به یک ابرقدرت مالی مستقل از غرب است. به نظر می‌رسد که اگر چین فقط به دنبال امتیازگیری موقت از آمریکا بود، این میزان روی زیرساخت‌های جایگزینی دلار سرمایه‌گذاری نمی‌کرد. برخی اقدامات نشان می‌دهد که یکن به صورت ساختاری به دنبال تغییر نظام مالی جهانی است. با این حال باید به آمارها هم توجه شود همانطور که در طول گزارش ملاحظه خواهد گردید، آمارها نشان می‌دهد که هنوز دلار تسلط خود را حفظ کرده و جایگزینی کامل آن در کوتاه مدت غیرممکن و در بلندمدت به نظر دشوار خواهد بود.

اگر بخواهیم سخن از کشورهای بریکس و تبادلات غیردلاری و با ارز محلی آنها را نیز به میان آوریم، باید اشاره داشت که در بین کشورهای بریکس چین نقش مهم و استراتژیکی را داراست به طوریکه تنها در نیمه اول ۲۰۲۵، تجارت درون بریکس به ۶.۱۱ تریلیون یوان (حدود ۸۵۵ میلیارد دلار آمریکا) رسید و حدود ۲۸٪ از تجارت خارجی چین را تشکیل داد. چین بزرگ‌ترین مقصد صادراتی برزیل است و حجم بالایی از محصولات کشاورزی، مواد خام و کالاهای صنعتی را وارد می‌کند. با وجود این، برزیل در پی تنوع‌بخشی تجاری به سمت اروپا و آمریکای شمالی است. پس از تحریم‌های غرب، صادرات روسیه به چین افزایش یافت و وابستگی اقتصادی آن عمیق‌تر شد. روسیه روابط تجاری خود را با چین، هند و اقتصادهای خاورمیانه تقویت کرده و تقاضای پایدار برای انرژی و مواد خام خود را تضمین می‌کند. چین و روسیه اکنون بخش قابل توجهی از تجارت خود را با یوان و روبل انجام می‌دهند. تجارت هند با چین از ۷۱ میلیارد دلار در ۲۰۱۵ به ۱۲۸ میلیارد دلار در سال مالی ۲۰۲۴-۲۵ رسیده است. هند با کسری تجاری بزرگ با چین مواجه است و به دنبال کاهش این وابستگی از طریق سیاست «آتمانیربار بهارات» و محدودیت‌های فناوری است و

مجموع دارایی‌های نهادهای خارجی در بازار اوراق قرضه چین نیز بسیار اندک است (۲.۴ درصد).

از سوی دیگر استفاده از یوان در تجارت خارجی چین افزایش یافته که بخشی از این افزایش به تجارت با روسیه مربوط می‌شود که از دلار و یورو به سمت یوان تغییر کرده است. در آوریل ۲۰۲۵ گزارش شد که بانک خلق چین از شرکت‌های دولتی خواسته است در عملیات خارجی خود از یوان استفاده کنند. در سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۵، ۳۱ درصد از تجارت کالایی چین با یوان انجام شده است. مقاله‌ای اخیر که توسط بانک مرکزی اروپا منتشر شد، برآورد می‌کند که سهم یوان در صادرات جهانی اندکی افزایش یافته، اما همچنان بسیار ناچیز است (کمتر از ۲ درصد). سهم دلار آمریکا و یورو هر دو در حدود ۴۰ درصد باقی مانده است. سهم یوان در فاکتورینگ صادرات در اروپا سریع‌ترین رشد را داشته (باز هم عمدتاً به دلیل تجارت با روسیه) و در کشورهای آسیایی نیز افزایش یافته است (اما حتی در این مناطق تنها ۱.۵ تا ۲ درصد از ارزش صادرات را تشکیل می‌دهد). فاکتورینگ صادرات با یوان در آفریقا و خاورمیانه عملاً وجود ندارد. این مطالعه نشان داده است که استفاده از یورو و دلار در سال‌های اخیر بیشترین کاهش را در روسیه، بلاروس و چندین کشور آسیای مرکزی داشته است.^۱ پس براساس گزارش بانک فنلاند (BOFIT) در ژوئیه ۲۰۲۵:

- استفاده از یوان در تجارت خارجی چین دوباره افزایش یافته و به سطحی رسیده که به اوج سال ۲۰۱۵ نزدیک می‌شود.

- در سه‌ماهه نخست ۲۰۲۵، ۳۱ درصد از تجارت کالایی چین با یوان تسویه شده است که نشان‌دهنده رشد قابل توجه تسویه حساب‌های تجاری با رنمینبی است.

- در سال ۲۰۱۵، حدود ۲۷ درصد از صادرات کالایی چین با یوان فاکتور شده بود که بالاترین رکورد آن زمان به شمار می‌رفت.

- بنابراین، ارقام کنونی نشان می‌دهد که سهم فاکتورینگ با یوان در تجارت خارجی چین در سطحی

پردازش‌شده در این سیستم در سال گذشته بیش از ۴۰ درصد نسبت به سال ۲۰۲۳ افزایش یافت و به ۱۷۵ تریلیون یوان (۲۵ تریلیون دلار) رسید. بیش از ۱۵۰۰ بانک خارجی در حال حاضر در این سیستم مشارکت دارند. تخمین زده می‌شود که هنوز بخش عمده‌ای از پیام‌های پرداخت CIPS از طریق سیستم سوئیفت انجام می‌شود. با این حال، روزنامه اقتصادی کای‌سین به نقل از یک منبع گزارش داده که استفاده از پیام‌رسانی سوئیفت در CIPS اخیراً کاهش یافته است که ممکن است دلیل کاهش استفاده از یوان در آمارهای سوئیفت نیز باشد. در ماه‌های اخیر، CIPS به طور میانگین روزانه حدود ۳۰ هزار تراکنش انجام داده که هنوز بخش بسیار کوچکی از بیش از ۵۰ میلیون پیام پرداخت روزانه سوئیفت است. آمار صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد که یوان در پایان مارس ۲۰۲۵ تنها ۲.۱ درصد از ذخایر ارزی تخصیص‌یافته بانک‌های مرکزی را تشکیل داده است (۲.۸ درصد در پایان مارس ۲۰۲۲). ارزش ذخایر بانک‌های مرکزی بر حسب دلار آمریکا گزارش می‌شود، بنابراین کاهش ارزش یوان در برابر دلار در سال‌های اخیر حدود نیمی از این کاهش را توضیح می‌دهد. علاوه بر این، سهم دلار نیز نسبت به سه سال قبل اندکی کاهش یافته (۵۷.۷ درصد در مارس ۲۰۲۵)، در حالی که سهم یورو کمی افزایش یافته است (۲۰.۱ درصد). بانک‌های مرکزی ذخایر ارزی خود را متنوع کرده و سهم سایر ارزها را افزایش داده‌اند. آن‌ها همچنین ذخایر طلای خود را نیز تقویت کرده‌اند.

آمارها نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران خارجی نسبت به سرمایه‌گذاری در اوراق قرضه چین محتاط بوده‌اند. در پایان ماه مارس ۲۰۲۵، ارزش سرمایه‌گذاری خارجی در بازار اوراق قرضه چین ۴.۴ تریلیون یوان (۶۱۰ میلیارد دلار) بوده، در حالی که در آگوست ۲۰۲۴ این رقم ۴.۶ تریلیون یوان بوده است. این امر احتمالاً منعکس‌کننده بازده پایین اوراق قرضه چین و افزایش ریسک‌های ژئوپلیتیک است. در سال‌های اخیر، نرخ بهره چین به سطوحی کمتر از اکثر کشورها کاهش یافته است.

1. International use of the yuan proceeds slowly, even though it is increasingly used in China's foreign trade, BOFIT Weekly Review 11, 2025/28 Jul 2025

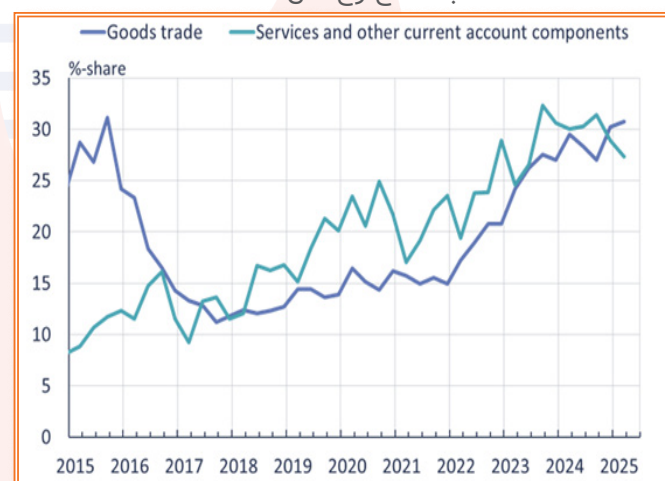
در ماه آوریل ۲۰۲۵، رنمینبی/یوان (RMB) با یک پله سقوط به پنجمین ارز فعال در پرداخت‌های جهانی از نظر ارزش تبدیل شد و سهمی معادل ۳.۵۰٪ داشت. به‌طور کلی، ارزش پرداخت‌های RMB نسبت به مارس ۲۰۲۵ حدود ۱۴.۱۴٪ کاهش یافت، در حالی که در مجموع، ارزش پرداخت‌های تمام ارزها به‌طور میانگین ۱.۳۵٪ افزایش پیدا کرد. از نظر پرداخت‌های بین‌المللی (با استثنای پرداخت‌های درون منطقه یورو) RMB در جایگاه ششم قرار گرفت و سهمی برابر با ۲.۳۸٪ در آوریل ۲۰۲۵ به خود اختصاص داد.

در ماه مه ۲۰۲۵، رنمینبی (RMB) با یک پله سقوط به ششمین ارز فعال در پرداخت‌های جهانی از نظر ارزش تبدیل شد و سهمی معادل ۲.۸۹٪ داشت. به‌طور کلی، ارزش پرداخت‌های RMB نسبت به آوریل ۲۰۲۵ حدود ۲۳.۰۷٪ کاهش یافت، در حالی که به‌طور میانگین، ارزش پرداخت‌های تمامی ارزها ۶.۸۱٪ کاهش داشت. از نظر پرداخت‌های بین‌المللی (به استثنای پرداخت‌های درون منطقه یورو) RMB در رتبه ششم قرار گرفت و سهمی برابر با ۲.۰۹٪ در مه ۲۰۲۵ به خود اختصاص داد. در ماه ژوئن ۲۰۲۵، رنمینبی (RMB) همچنان در جایگاه ششمین ارز فعال در پرداخت‌های جهانی از نظر ارزش باقی ماند و سهمی معادل ۲.۸۸٪ را به خود اختصاص داد. به‌طور کلی، پرداخت‌های RMB نسبت به مه ۲۰۲۵ حدود ۲.۵۷٪ افزایش یافت، در حالی که به‌طور میانگین، پرداخت‌های تمامی ارزها ۲.۸۵٪ رشد داشت. از نظر پرداخت‌های بین‌المللی (به استثنای پرداخت‌های درون

برابر یا اندکی بالاتر از سطح ۲۰۱۵ قرار دارد و بیانگر افزایش دوباره اهمیت این ارز است.

نمودار زیر نشان می‌دهد که سهم ۳۱ درصدی یوان در فاکتورینگ تجارت چین در سه‌ماهه نخست ۲۰۲۵ این ارز را در سطحی برابر یا اندکی بالاتر از اوج سال ۲۰۱۵ (در حدود ۲۷ درصد) قرار داده است. این روند بیانگر بازگشت اهمیت یوان در تسویه‌های تجاری است. با این حال، علیرغم این افزایش، استفاده جهانی از یوان همچنان خارج از مسیرهای تجاری چین محدود باقی مانده و با موانعی همچون کنترل‌های سرمایه‌ای و عدم تمایل شبکه‌ای مواجه است.

نمودار ۱: افزایش استفاده از یوان در تجارت خارجی چین و نزدیک شدن به سطح اوج سال ۲۰۱۵

Source: International use of the yuan proceeds slowly, even though it is increasingly used in China's foreign trade, BOFIT Weekly Review 28/2025, 11 Jul 2025

جدول ۱: عوامل رشد دوباره در سال ۲۰۲۵

عامل	تأثیر
(PBoC) فشار بانک مرکزی چین	شرکت‌های دولتی تشویق شدند تا در پرداخت‌های خارجی خود از یوان استفاده کنند و این امر به افزایش استفاده از یوان در تسویه‌های تجاری کمک کرد.
تجارت با روسیه	به دلیل تحریم‌ها، تجارت دوجانبه چین و روسیه بیش از پیش با یوان انجام می‌شود و استفاده از دلار و یورو کاهش یافته است.
سیستم‌های جایگزین	گسترش CIPS و پشتیبانی از یوان دیجیتال (e-CNY) وابستگی به پیام‌رسانی سوئیفت را برای تراکنش‌های یوان کاهش داده است.

جدول ۲: مرور روند اخیر

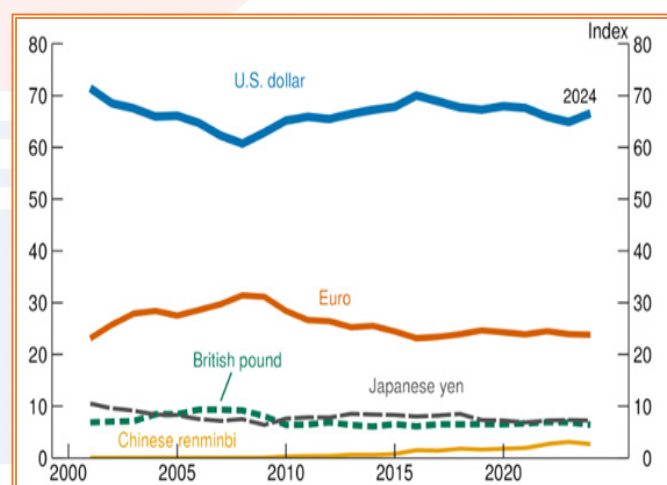
ماه	رتبه جهانی	سهم RMB (بر اساس ارزش در سوئیفت)
مارس ۲۰۲۵	چهارم	حدود ۴.۱۳٪
آوریل ۲۰۲۵	پنجم	حدود ۳.۵۰٪
مه ۲۰۲۵	ششم	حدود ۲.۸۹٪
ژوئن ۲۰۲۵	ششم	حدود ۲/۸۸

شکل زیر نشان داده شده است. سطح شاخص دلار از سال ۲۰۱۰ تاکنون در بازه‌ای محدود بین ۶۵ تا ۷۰ باقی مانده است که بسیار جلوتر از سایر ارزها است. یورو با حدود ۲۴ در رتبه بعدی قرار دارد و ارزش آن نیز نسبتاً پایدار بوده است. در حالی که استفاده بین‌المللی از رنمینی چین روند افزایشی داشته است، تنها به سطح شاخص حدود ۳ رسیده و همچنان پشت سر ین ژاپن و پوند بریتانیا قرار دارد که به ترتیب حدود ۷ و ۶ هستند. یکی از کارکردهای اصلی یک ارز، نقش آن به‌عنوان ذخیره ارزش است؛ به این معنا که بتوان آن را پس‌انداز کرد و در آینده بدون از دست دادن قابل‌توجه قدرت خرید، مورد استفاده قرار داد. یکی از معیارهای اعتماد به یک ارز به‌عنوان ذخیره ارزش، میزان استفاده از آن در ذخایر رسمی ارزهای خارجی است. دلار آمریکا در سال ۲۰۲۴ معادل ۵۸ درصد از ذخایر رسمی جهانی اعلام‌شده را تشکیل داده و به‌مراتب فراتر از سایر ارزها از جمله یورو (۲۰ درصد)، ین ژاپن (۶ درصد)، پوند بریتانیا (۵ درصد) و رنمینی چین (۲ درصد) بوده است. سهم دلار از اوج ۷۲ درصدی خود در سال ۲۰۰۱ کاهش یافته، زیرا مدیران ذخایر ارزی خارجی ارزهای کوچک‌تری همچون دلار استرالیا و دلار کانادا را به سبد خود اضافه کرده‌اند (طبق داده‌های COFER صندوق بین‌المللی پول) با وجود این کاهش، دلار همچنان با اختلاف بسیار، ارز غالب در ذخایر جهانی باقی مانده و تنها به سطحی نزدیک به سهم خود در سال ۱۹۹۵ بازگشته است. قابل توجه است که این سهم از سال ۲۰۲۲، زمانی که ۵۸ درصد از ذخایر را تشکیل می‌داد، تقریباً بدون تغییر مانده است.

منطقه یورو (RMB) در رتبه ششم قرار گرفت و سهمی برابر با ۲.۱۲٪ در ژوئن ۲۰۲۵ داشت.

این ارقام نشان‌دهنده یک روند نزولی واضح در بهار ۲۰۲۵ است.^۱

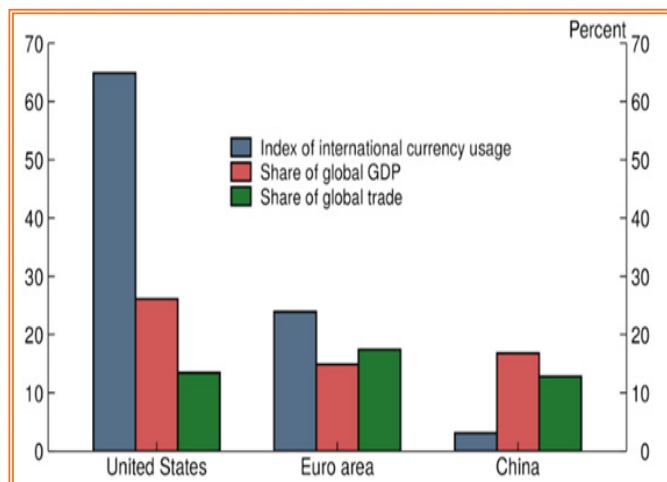
حال ضروری است تا مروری بر استفاده از دلار در سطح جهانی در دو دهه گذشته داشته باشیم زیرا که نشان‌دهنده نقش غالب و نسبتاً پایدار این ارز خواهد بود. برای نشان دادن این پایداری، یک شاخص ترکیبی از استفاده بین‌المللی ارزها وجود دارد. این شاخص به صورت میانگین وزن‌دار از پنج معیار استفاده از ارز محاسبه می‌شود که داده‌های بلندمدت سری زمانی برای آن‌ها در دسترس است: ذخایر رسمی ارز، حجم معاملات بازار ارز (FX)، اوراق بدهی به ارز خارجی، سپرده‌های فرامرزی و وام‌های فرامرزی. این شاخص استفاده بین‌المللی ارز در نمودار ۲: شاخص استفاده از ارزهای بین‌المللی

Source: The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July 2025

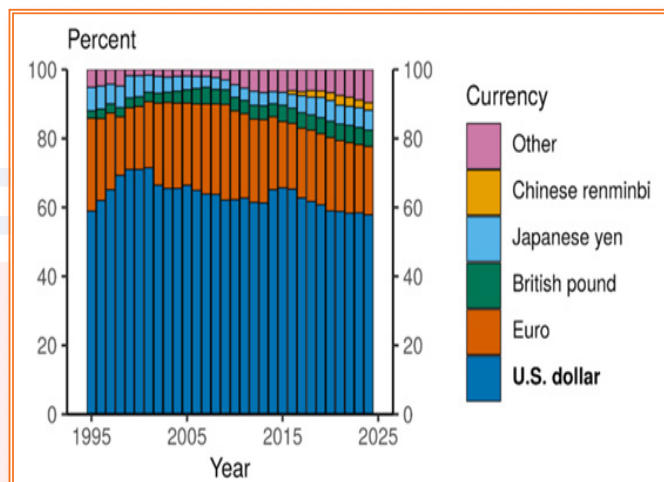
1. RMB Tracker Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency, SWIFT, May, June, July 2025

نمودار ۴: نقش بین‌المللی ارز در مقایسه با اندازه اقتصاد (۲۰۲۴)

Source: The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July

نمودار ۳: ذخایر ارز خارجی

Source: The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July

با این حال، در افق زمانی بلندمدت، ریسک‌های بیشتری برای به چالش کشیده شدن جایگاه بین‌المللی دلار وجود دارد و برخی تحولات اخیر پتانسیل افزایش استفاده بین‌المللی از ارزهای دیگر را دارند.

برخی تحلیلگران استدلال کرده‌اند که تحریم‌های اعمال‌شده توسط ایالات متحده و متحدانش علیه روسیه پس از تهاجم به اوکراین، ممکن است وابستگی خود به دلار را کاهش دهند و به دنبال ارزهای جایگزین باشند؛ زیرا برخی کشورها از قرار گرفتن در معرض تحریم‌های آمریکا هراس دارند. با این حال، تاکنون کاهش قابل‌توجهی در سهم دلار از ذخایر ارزی خارجی مشاهده نشده است. در واقع، Weiss (۲۰۲۲) مستند کرده است که حدود سه‌چهارم دارایی‌های امن دلاری دولت‌های خارجی در اختیار کشورهایی است که برخی روابط نظامی با ایالات متحده دارند. این کشورها احتمالاً کمترین تهدید از ریسک تحریم‌ها را دارند و بنابراین کمترین احتمال را برای کاهش یا فروش ذخایر دلاری خود در سال‌های آینده خواهند داشت. برای متحدان

این موضوع نشان می‌دهد که تحریم‌های آمریکا علیه روسیه پس از تهاجم به اوکراین، به نگرانی گسترده‌ای درباره «سلاح‌سازی» دلار و در نتیجه تخصیص مجدد قابل‌توجه ذخایر ارز دلار منجر نشده است.

نمودار زیر استفاده از دلار آمریکا را در ذخایر بین‌المللی، به‌عنوان ارز مرجع و در تراکنش‌ها بررسی می‌شود. بر اساس شاخصی که عوامل مختلف را ترکیب می‌کند، استفاده بین‌المللی از دلار در ۵ سال گذشته تغییر چندانی نداشته و بسیار فراتر از سهم ایالات متحده از تولید ناخالص داخلی و تجارت جهانی است. همچنین دلار نقش چشمگیری در حوزه‌های نوآوری مالی ایفا می‌کند، از جمله اینکه به‌عنوان ارز مرجع اصلی برای استیبل‌کوین‌ها^۱ شناخته می‌شود.

با توجه به تحلیل اخیر فدرال رزرو در تاریخ معاصر تنها یک‌بار تغییر ارز غالب رخ داده است: جایگزینی پوند بریتانیا با دلار آمریکا^۲. دلار پس از بحران مالی ناشی از جنگ جهانی اول به برتری رسید و سپس با توافق برتون وودز در سال ۱۹۴۴ نقش بین‌المللی خود را تثبیت کرد^۳.

۱. استیبل‌کوین‌ها (Stablecoins) نوعی ارز دیجیتال هستند که ارزش آن‌ها به یک دارایی پایدار (معمولاً ارزهای فیات مانند دلار آمریکا، یورو یا حتی طلا) متصل یا «پگ» (Pegged) شده است. هدف اصلی استیبل‌کوین‌ها کاهش نوسانات شدید قیمت است که در بیشتر ارزهای دیجیتال مانند بیت‌کوین و اتریوم مشاهده می‌شود.

2. Barry Eichengreen and Marc Flandreau (2008), The Rise and Fall of the Dollar, or When did the Dollar Replace Sterling as the Leading Reserve Currency? Econometrics Library.

3. Adam Tooze (2021), Shutdown: How Covid Shook the World's Economy, Viking

تولید ناخالص داخلی چین از نظر برابری قدرت خرید از ایالات متحده فراتر رفته است، اما با توجه به کاهش شدید جمعیت این کشور، مشخص نیست چه زمانی و آیا اصلاً تولید ناخالص داخلی چین از نظر اسمی از آمریکا پیشی خواهد گرفت یا نه. حتی اگر این اتفاق بیفتد، تفاوت ممکن است برای غلبه بر موانع جدی استفاده گسترده‌تر از یوان/رنمینبی چین کافی نباشد. مهم‌تر از همه، رنمینبی آزادانه قابل‌مبادله نیست، حساب سرمایه چین باز نیست و اعتماد سرمایه‌گذاران به نهادهای چینی نسبتاً پایین است. این عوامل باعث می‌شوند رنمینبی برای سرمایه‌گذاران بین‌المللی جذابیت کمتری داشته باشد. برای غلبه بر این کاستی‌ها، چین اخیراً تلاش‌های مختلفی برای ترویج استفاده بین‌المللی از رنمینبی انجام داده است، اما تأثیر آن‌ها تاکنون محدود بوده است.^۱

تغییر در چشم‌انداز سیستم‌های پرداخت نیز می‌تواند به چالش کشیدن سلطه دلار منجر شود. برای مثال، رشد سریع ارزهای دیجیتال، چه خصوصی و چه رسمی، ممکن است اتکا به دلار را کاهش دهد. از سوی دیگر، پیشرفت‌های فناوری می‌تواند نقش غالب دلار را تثبیت کند. برای مثال، حدود ۹۹ درصد از ارزش بازار استیبل‌کوین‌ها به دلار متصل است که نشان می‌دهد دارایی‌های رمزنگاری‌شده عملاً بر پایه دلار معامله می‌شوند. در واقع، افزایش استفاده از استیبل‌کوین‌ها ممکن است باعث شود بسیاری از اقتصادهای بازارهای نوظهور عملاً دلاریزه شوند. در مجموع، در غیاب هرگونه اختلال گسترده و پایدار که ارزش دلار آمریکا را به‌عنوان ذخیره ارزش یا وسیله مبادله تضعیف کرده و هم‌زمان جذابیت جایگزین‌های دلاری را افزایش دهد، احتمالاً دلار همچنان ارز بین‌المللی غالب جهان در آینده قابل پیش‌بینی باقی خواهد ماند.^۲

ارقام نمودار زیر بر اساس داده‌های سوئیفت است که تراکنش‌های بین‌المللی را ردیابی می‌کند و نشان‌دهنده

نظامی رسمی، هر دو عامل تضمین امنیتی و هم‌گرایی سیاسی، احتمالاً انگیزه‌ای برای نگهداری دارایی‌های آمریکایی هستند. به طور کلی، کشورهایی که اتحاد نظامی رسمی با آمریکا دارند معمولاً از نظم سیاسی و اقتصادی بین‌المللی به رهبری آمریکا حمایت می‌کنند. افزون بر این، دیگر ارزهای ذخیره برجسته مانند یورو، ین ژاپن و پوند بریتانیا نیز توسط متحدان نزدیک آمریکا صادر می‌شوند که آن‌ها نیز در تحریم روسیه مشارکت داشتند. بنابراین، این کشورها گزینه‌های جذاب زیادی به‌جز دلار یا ارزهای متحدان آمریکا ندارند.^۱

یکپارچگی بیشتر اروپا می‌تواند منبع دیگری برای به چالش کشیدن دلار باشد؛ زیرا اتحادیه اروپا (EU) دارای اقتصادی بزرگ، بازارهای مالی نسبتاً عمیق، تجارت آزاد و نهادهای قوی و پایدار است. در جریان بحران کووید-۱۹، اتحادیه اروپا شروع به انتشار اوراق قرضه مشترک در مقیاسی بی‌سابقه کرد که تا ماه مه ۲۰۲۵ به حدود ۷۰۰ میلیارد دلار رسید. هرچند این مقدار برای اتحادیه اروپا بزرگ است، اما در مقایسه با بیش از ۲۸ تریلیون دلار اوراق خزانه آمریکا اندک محسوب می‌شود. اگر ادغام مالی پیشرفت کند و بازاری بزرگ و نقدشونده برای اوراق اتحادیه اروپا ایجاد شود، یورو می‌تواند به‌عنوان ارز ذخیره جذاب‌تر شود. این ادغام می‌تواند با افزایش انتشار بدهی‌های آلمان برای تأمین هزینه‌های دفاعی، بهبود زیرساخت‌های بازار بدهی حاکمیتی اتحادیه و معرفی یوروی دیجیتال تسریع شود. با این حال، حتی با ادغام مالی بیشتر، عدم قطعیت‌های سیاسی ناشی از مجموعه متنوع کشورهای عضو یورو، احتمالاً همچنان مانعی برای پذیرش گسترده‌تر یورو به‌عنوان ارز ذخیره باقی خواهد ماند.^۲

رشد سریع چین نیز می‌تواند منبع دیگری از چالش‌ها باشد؛ زیرا چین بزرگ‌ترین صادرکننده جهان است، هرچند از نظر ارزش واردات از ایالات متحده عقب‌تر است

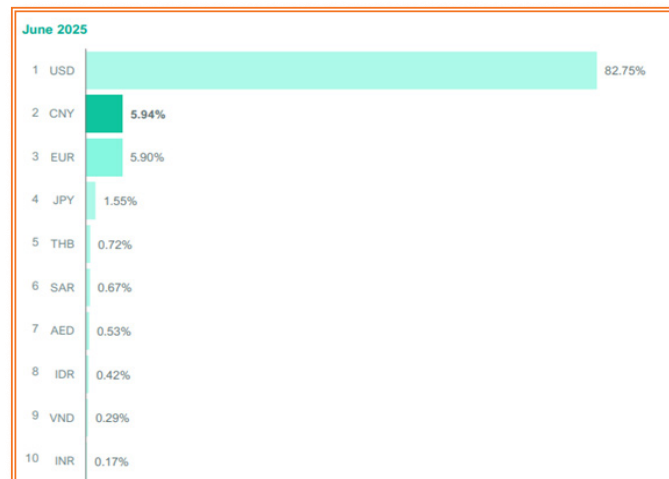
1. Colin Weiss (2022), Geopolitics and the U.S. Dollar's Future as a Reserve Currency, Board of Governors of the Federal Reserve System International Finance Discussion Papers.

2. The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July

3. The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July

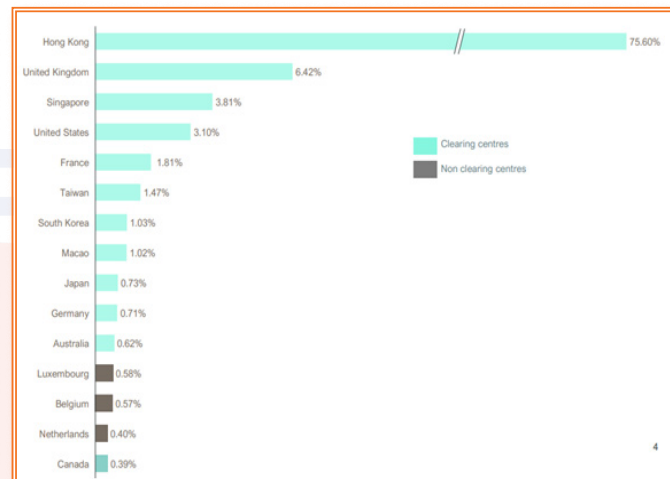
4. The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July

نمودار ۶: سهم یوان (RMB) به عنوان یک ارز جهانی در بازار تأمین مالی تجارت

Source: RMB Tracker Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency, Swift, July 2025

نمودار ۵: ۱۵ اقتصاد برتر یوان چین (RMB) برون مرزی بر اساس وزن - ژوئن ۲۰۲۵

Source: RMB Tracker Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency, Swift, July 2025

۲.۲. بریکس و مبادلات بین اعضا

در پاسخ به تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری تحت رهبری غرب و سلطه دلار، کشورهای بریکس یک استراتژی چندوجهی شامل گسترش تجارت درون‌گروهی، استقلال مالی، خودکفایی فناورانه و اتحادهای جهانی جایگزین را به کار گرفته‌اند. این تلاش‌ها نه تنها اقتصاد آنها را از جنگ اقتصادی محافظت می‌کند، بلکه راه را برای شکل‌گیری یک نظم جهانی چندقطبی هموار می‌سازد؛ نظامی که در آن قدرت اقتصادی دیگر در انحصار غرب نخواهد بود.

با تداوم تکامل و گسترش نفوذ بریکس، توازن اقتصادی جهانی در حال تغییر است و عصری نوین آغاز می‌شود که در آن اقتصادهای نوظهور قوانین تجارت بین‌المللی را تعیین می‌کنند. موفقیت این استراتژی‌ها تعیین خواهد کرد که آیا بریکس می‌تواند به عنوان یک وزنه واقعی در برابر سلطه اقتصادی غرب ظاهر شود یا خیر.^۲

بلوک در حال گسترش بریکس به عنوان یکی از ارکان اصلی رشد اقتصادی جهانی ظهور کرده است، حتی در حالی که اعضای آن از نظر اندازه تفاوت‌های قابل توجهی

حجم تراکنش‌های یوانی است که از طریق این اقتصادها انجام شده است. هنگ‌کنگ همچنان مرکز اصلی تراکنش‌های یوان خارج از چین است و بیشترین سهم را دارد. بریتانیا و سنگاپور نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند و آمریکا، فرانسه و تایوان سهم‌های کوچکتری دارند.^۱

در گزارش جدید RMB Tracker ژوئیه ۲۰۲۵، داده‌های مربوط به سهم یوان (RMB) به عنوان ارز جهانی در بازار تأمین مالی تجارت به این صورت ارائه شده است:

« در ژوئن ۲۰۲۵، یوان حدود ۵.۹۴٪ از سهم پیام‌های تأمین مالی تجارت جهانی را بر اساس ارزش به خود اختصاص داد و رتبه دوم را پس از دلار آمریکا کسب کرد « در ژوئیه ۲۰۲۵، سهم یوان با اندکی افزایش به ۶.۱۵٪ رسید، همچنان در رتبه دوم جهانی جای دارد، پس از دلار که سهم آن حدود ۸۳٪ است.

« سهم یوان در ژوئیه افزایش اندکی نشان می‌دهد، از ۵.۹۴٪ به ۶.۱۵٪، که علامتی از ادامه روند رشد آهسته اما پیوسته است.

« دلار آمریکا با سهم حدود ۸۳٪ همچنان به طور چشم‌گیری بر بازار تأمین مالی تجارت جهانی تسلط دارد.

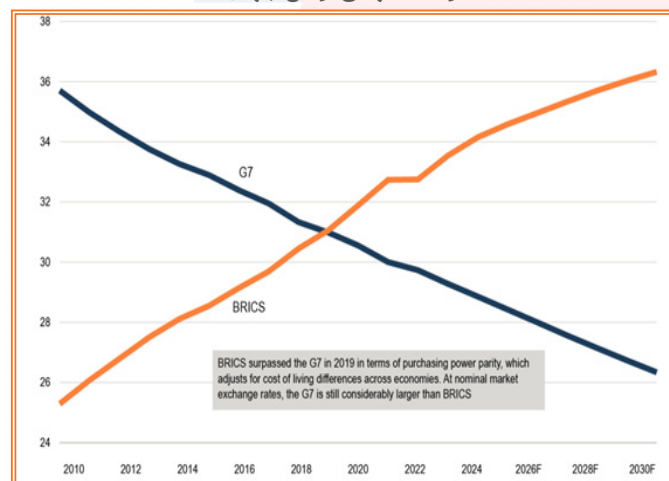
1. RMB Tracker Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency, Swift, July 2025

2. BRICS' Response to Western Economic Sanctions and Protectionism, China's Environment – Ecology, Energy, Belt & Road Initiative, and BRICS, March 2025

رشد GDP بریکس عمدتاً توسط چین و هند هدایت شده است؛ کشورهایی که بازارهای حیاتی برای کالاهای مصرفی، فناوری و خدمات محسوب می‌شوند و دارای جمعیت‌های بزرگ و (در مورد هند) در حال رشد سریع در سنین کار هستند.

از نظر GDP واقعی، بریکس همچنان از GV عقب‌تر است که این امر بازتابی از سطوح قیمتی و ساختارهای اقتصادی متفاوت میان این دو بلوک است. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰، بلوک گسترش‌یافته بریکس پلاس حدود ۲۹٪ از GDP واقعی جهانی را به خود اختصاص دهد، در حالی که سهم GV به ۴۳٪ خواهد رسید.

نمودار ۷: تولید ناخالص داخلی بر اساس برابری قدرت خرید-بریکس و GV سهمی از کل جهان

Source: BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025.

عربستان سعودی، امارات متحده عربی، ایران، مصر و اتیوپی دعوت شدند تا از اول ژانویه ۲۰۲۴ به‌عنوان اعضای جدید بریکس بپیوندند (به جز عربستان سعودی، همه این کشورها در اجلاس بریکس ۲۰۲۴ به‌عنوان اعضای کامل حضور یافتند). در ۶ ژانویه ۲۰۲۵، اندونزی، یکی از تولیدکنندگان پیشرو نیکل در جهان، پس از تأیید درخواست عضویت خود در اجلاس بریکس ۲۰۲۳ در ژوهانسبورگ، رسماً به‌عنوان دهمین عضو رسمی به بریکس پیوست. کشورهای عضو رسمی در حال حاضر شامل پنج کشور اصلی بریکس به‌علاوه امارات متحده عربی، ایران، مصر، اتیوپی و اندونزی هستند. در اول ژانویه ۲۰۲۵، هشت کشور دیگر به‌عنوان

دارند و به‌طور قاطعانه با یکدیگر رقابت می‌کنند. با گذار اقتصاد جهانی به سمت ساختاری چندقطبی، بریکس که اکنون با اعضای جدید در قالب بریکس پلاس تقویت شده است، زمینه‌ساز نظم اقتصادی جدیدی می‌شود. برای کسب‌وکارهایی که در بازارهای جهانی فعالیت می‌کنند، این امر به معنای فرصت‌های جدیدی است که می‌توان از آنها بهره‌برداری کرد.

«تولید ناخالص داخلی (GDP) ترکیبی کشورهای بریکس در سال ۲۰۱۹ برای نخستین بار از گروه GV از نظر برابری قدرت خرید پیشی گرفت، اما GDP گروه GV از نظر اسمی همچنان به‌طور قابل توجهی بزرگ‌تر است.

«بریکس در سال ۲۰۲۳ حدود ۲۷۱ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی جذب کرد و سرمایه‌گذاری‌های برون‌مرزی آن به ۲۲۳ میلیارد دلار رسید.

«بریکس در سال ۲۰۲۳ تقریباً یک‌چهارم از صادرات جهانی را به خود اختصاص داد.

«پیوستن اعضا و کشورهای شریک جدید در سال‌های ۲۰۲۴ و اوایل ۲۰۲۵، اهمیت بریکس را به‌عنوان یک بلوک ژئوپلیتیکی افزایش داده است.

«در مواجهه با این نظم جدید اقتصادی جهانی، اهمیت بریکس را نمی‌توان نادیده گرفت، حتی اگر اعضای آن از نظر «اندازه، نظام و ماهیت» تفاوت‌های قابل‌توجهی داشته باشند و یا رقابت شدیدی با یکدیگر داشته باشند. از زمان تشکیل بریکس در سال ۲۰۰۹، این بلوک کشورهای عضو به‌طور پیوسته نفوذ اقتصادی خود را گسترش داده است. بنا بر گزارش بانک جهانی، در سال ۲۰۲۴ تولید ناخالص داخلی (GDP) ترکیبی بریکس (بر اساس برابری قدرت خرید PPP) که تفاوت‌های هزینه زندگی در اقتصادهای مختلف را در نظر می‌گیرد، به ۶۱ تریلیون دلار رسید، در حالی که GDP گروه GV در مجموع ۵۶.۶ تریلیون دلار بوده است.

به گفته صندوق بین‌المللی پول (IMF)، بریکس بر اساس PPP در سال ۲۰۱۹ از گروه GV پیشی گرفت و این فاصله به‌طور مداوم در حال افزایش است. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰، سهم بریکس از GDP جهانی بر اساس PPP به ۳۶.۳٪ برسد، در حالی که سهم GV به ۲۶.۳٪ کاهش خواهد یافت.

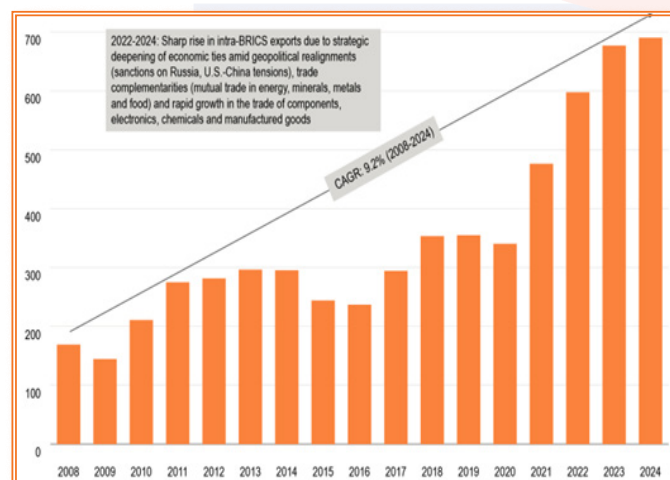
میان کشورهای بریکس و سایر نقاط جهان است و نفوذ فزاینده این بلوک در تجارت جهانی را برجسته می‌کند. چین در صادرات بریکس غالب است و ۷۱٪ از سهم صادرات را به خود اختصاص داده، در حالی که سهم هند به ۹٪ افزایش یافته است که بیانگر توانایی‌های روبه‌رشد آن در بخش تولید و فناوری است.

تجارت درون‌بریکس از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۲۴ با نرخ رشد سالانه ۹.۲٪ افزایش یافته است، به‌طوری‌که ارزش کل تجارت از ۱۶۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۸ به کمی کمتر از ۷۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴ رسیده است؛ این امر نشان‌دهنده تعمیق یکپارچگی اقتصادی میان کشورهای بریکس است.

صادرات درون‌بریکس در سال ۲۰۲۲ جهش یافت و به روند افزایشی خود ادامه داد، زیرا تغییرات ژئوپلیتیکی، به‌ویژه به‌دلیل تحریم‌های اعمال‌شده توسط کشورهای GV علیه روسیه و تنش‌های مداوم میان ایالات متحده و چین، منجر به تقویت راهبردی روابط اقتصادی شد و کشورهای بریکس از تکامل تجاری درون این بلوک بهره‌برداری کردند. چین و هند واردات منابع و مواد معدنی از روسیه، برزیل و آفریقای جنوبی را افزایش دادند و چین صادرات لوازم الکترونیکی، مواد شیمیایی و کالاهای تولیدی را گسترش داد.

افزایش شدت تجارت درون‌بریکس فرصتی برای

نمودار ۹: صادرات درون بریکسی

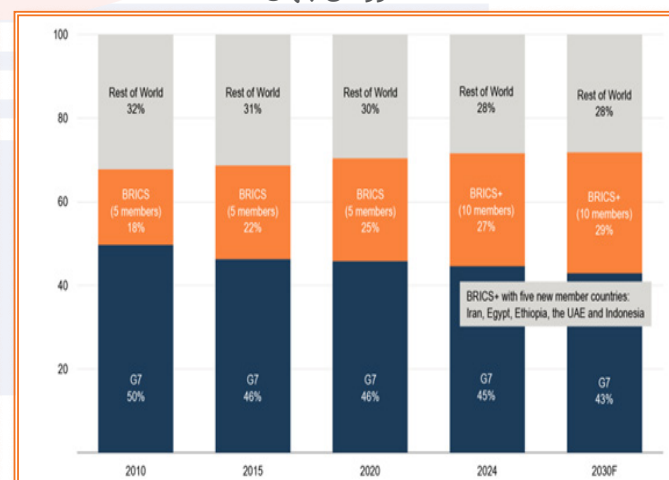
Source: BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025

کشورهای شریک به بریکس پیوستند: بلاروس، بولیوی، کوبا، قزاقستان، مالزی، تایلند، اوگاندا و ازبکستان. در ۱۷ ژانویه، نیجریه نیز به‌عنوان کشور شریک به این بلوک پیوست و تعداد کل کشورهای شریک به نه کشور رسید. با این عضویت گسترده‌تر (از جمله عربستان سعودی به‌عنوان عضو بالقوه)، این بلوک اهرم قابل‌توجهی در بازارهای جهانی انرژی به دست آورد. بریکس پلاس بیش از ۴۰٪ از تولید جهانی نفت و ۳۵٪ از مصرف نفت را در اختیار دارد. فراتر از بخش انرژی، گسترش بریکس پلاس اتصال جغرافیایی و اقتصادی این بلوک را تقویت می‌کند. شبکه‌های یکپارچه بنادر، مسیرهای زمینی، خطوط ریلی و خطوط هوایی میان کشورهای عضو، زمان حمل‌ونقل کالا را کاهش داده و امکان ایجاد کانال‌های تجاری کارآمدتر را فراهم می‌سازد. همکاری‌های توسعه‌یافته در زیرساخت‌ها و افزایش اتصال منطقه‌ای رشد اقتصادی را تسریع خواهد کرد و بریکس پلاس را به یک نهاد ژئوپلیتیکی مهم تثبیت می‌کند.

کشورهای بریکس بازیگران کلیدی در تجارت جهانی هستند. از ۳.۲ تریلیون دلار در سال ۲۰۱۲، مجموع صادرات بریکس در سال ۲۰۲۳ به ۵.۸ تریلیون دلار رسید و تقریباً یک‌چهارم (۲۳.۳٪) از صادرات کالاهای جهانی را به خود اختصاص داد.

رشد تجارت نشان‌دهنده تعمیق یکپارچگی اقتصادی

نمودار ۸: ترکیب تولید ناخالص داخلی اسمی جهان، بریکس و دیگر کشورهای جهان

Source: BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025

پتانسیل مداوم بازارهای بریکس، به‌ویژه در بخش‌های با رشد بالا مانند فناوری، انرژی سبز و زیرساخت‌ها، تأکید دارد.

با عضویت گسترده‌تر شامل ده کشور و سهم‌های روبه‌رشد از تولید ناخالص داخلی و تجارت جهانی، بریکس پلاس نمونه‌ای از تغییر مداوم به‌سوی یک جهان چندقطبی است. برای پیمایش در این چشم‌انداز جدید جهانی، کسب‌وکارها باید اقدامات راهبردی زیر را مدنظر قرار دهند:

● **بهره‌برداری از بازارهای بریکس برای رشد:** ورود و گسترش در بازارهای بریکس را در اولویت قرار دهید تا از پایگاه‌های مصرفی بزرگ و قدرت خرید روبه‌رشد بهره‌مند شوید. تدوین استراتژی‌های متناسب با محیط‌های اقتصادی منحصربه‌فرد این کشورها برای موفقیت حیاتی است.

● **سرمایه‌گذاری بر فرصت‌های تجارت درون‌بریکس:** در زنجیره‌های تأمین بریکس ادغام شوید و به دنبال شراکت‌های تجاری جدید درون این بلوک باشید. این اقدام می‌تواند به کسب‌وکارها کمک کند تا ریسک‌های ناشی از شوک‌های اقتصادی خارجی را کاهش داده و به بازارهای نوظهور دسترسی پیدا کنند.

● **سرمایه‌گذاری در بخش‌های با رشد بالا:** تمرکز بر بخش‌هایی مانند فناوری، انرژی سبز و زیرساخت‌ها که در بریکس آماده رشد قابل‌توجه هستند. سرمایه‌گذاری‌های زود هنگام در این حوزه‌ها، کسب‌وکارها را در موقعیت بهره‌برداری از موج بعدی گسترش اقتصادی جهانی قرار می‌دهد.

● **انطباق با پویایی‌های اقتصادی محلی:** محصولات، خدمات و مدل‌های کسب‌وکار را متناسب با نیازها و ترجیحات بازارهای منطقه‌ای سفارشی‌سازی کنید. درک و هدایت در میان مقررات و چشم‌اندازهای اقتصادی متنوع این بلوک، نفوذ در بازار و رقابت‌پذیری را بهبود می‌بخشد.

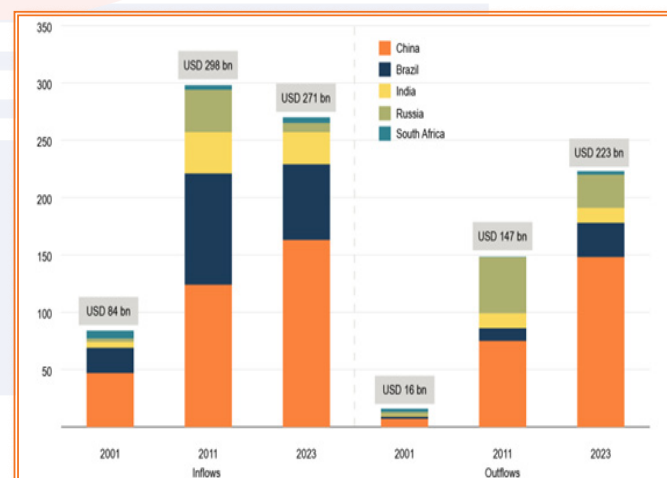
● **رصد سیاست‌ها و گسترش بریکس پلاس:** چارچوب در حال تحول بریکس پلاس را زیر نظر بگیرید، زیرا مسیرهای جدیدی برای دسترسی به بازار و شراکت‌های

بهره‌گیری از زنجیره‌های تأمین و بازارهای جدید فراهم می‌کند. کسب‌وکارهایی که بتوانند به‌طور راهبردی خود را در این شبکه‌های تجاری جای دهند، به پایگاه‌های مصرفی بزرگ و روبه‌رشد دسترسی خواهند داشت. علاوه بر این، افزایش وابستگی متقابل منطقه‌ای در میان بریکس در حال بازآفرینی زنجیره‌های تأمین جهانی است و فرصتی برای ادغام در این شبکه‌های در حال تحول ایجاد می‌کند.

جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) به بلوک بریکس در سال‌های اخیر نوسان داشته است که عمدتاً تحت تأثیر شرایط اقتصادی جهانی و همه‌گیری کووید-۱۹ قرار گرفته است. با این حال، چین، برزیل و هند همچنان به دلیل بازارهای بزرگ و روبه‌رشد، توانایی‌های فزاینده در حوزه فناوری و محیط‌های سرمایه‌گذاری نسبتاً مطلوب، مقادیر قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را جذب می‌کنند.

در سال ۲۰۲۳، چین ۱۶۳ میلیارد دلار، برزیل ۶۶ میلیارد دلار و هند ۲۸ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کردند. این ارقام بیانگر اعتماد پایدار سرمایه‌گذاران جهانی به چشم‌انداز رشد بریکس است. در سال ۲۰۲۳، بریکس در مجموع رکورد ۱۷۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری سبز (greenfield) را به خود اختصاص داد که چین و هند بیشترین سهم را جذب کردند.

برای کسب‌وکارها، این روندهای سرمایه‌گذاری بر **نمودار ۱۰: جریان سرمایه‌گذاری خارجی کشورهای بریکس**

Source: BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025.

بلندمدت، تجارت تأثیر مثبتی بر انباشت ذخایر داشته است. انتظار می‌رود همکاری‌های تجاری پایدار میان کشورهای بریکس از رشد ذخایر حمایت کرده و استفاده از ارزهای منطقه‌ای یا سبدهای ارزی وزن‌دار در تجارت را گسترش دهد تا تنوع ذخایر بیشتر شود. برای دستیابی به این اهداف، ممکن است لازم باشد راهکارهایی برای کاهش نوسانات نرخ ارز در معاملات تجاری اجرا شود. ثبات نرخ ارز می‌تواند به حفظ ترکیب متعادل ذخایر بدون نیاز به افزایش دارایی‌های دلاری کمک کند. در نهایت، تقویت سازوکارهای ادغام اقتصادی درون بریکس بیشترین بهره‌وری را خواهد داشت؛ ادغام اقتصادی عمیق‌تر می‌تواند از طریق ترتیبات ارزی منطقه‌ای که به عنوان جایگزینی برای دلار در تجارت میان کشورهای بریکس عمل می‌کنند، هماهنگی ارزی را ترویج دهد. این استراتژی سهم دلار آمریکا در ذخایر را کاهش داده و ثبات اقتصادی داخلی بریکس را تضمین خواهد کرد.^۱ پس در بیان کلی باید اذعان داشت که کشورهای عضو بریکس در مواجهه با جنگ‌های تجاری جهانی با توسعه بازارهای جایگزین، تقویت تجارت درون‌گروهی، ایجاد مشارکت‌های اقتصادی منطقه‌ای و افزایش حاکمیت مالی، راهبردهای جدیدی را دنبال می‌کنند. یکی از مهم‌ترین واکنش‌ها به سیاست‌های حمایتی جهانی، تلاش هماهنگ برای تعمیق ادغام اقتصادی و تجاری میان اعضای بریکس بوده است. ابتکار تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری بریکس چارچوبی برای ساده‌سازی سیاست‌های تجاری، بهبود همکاری‌های گمرکی و کاهش موانع غیر تعرفه‌ای در اقتصادهای عضو بریکس می‌باشد. همچنین بانک توسعه جدید (NDB) که به عنوان بانک بریکس شناخته می‌شود، پروژه‌های زیرساختی و توسعه پایدار را در کشورهای عضو تأمین مالی می‌کند و وابستگی به نهادهای مالی غربی مانند IMF و بانک جهانی را کاهش می‌دهد. توافق‌نامه‌های مبادله ارزی نیز مهم و حائز اهمیت است. برای مثال، روسیه و چین تجارت خود را به طور فزاینده‌ای با ارزهای محلی (روبل

راهبردی، به‌ویژه در حوزه انرژی، منابع طبیعی و خدمات مالی، فراهم می‌کند.

● **استفاده از بریکس پلاس به عنوان یک «باشگاه» شبکه‌سازی:** قدردان این موضوع باشید که بریکس، علیرغم تفاوت‌های میان اعضا و رقابت‌های شدید آن‌ها، نمایانگر یک «باشگاه» برای شتاب‌بخشیدن به شبکه‌ها، پیوندهای تجاری، زنجیره‌های ارزش، جریان‌های سرمایه‌گذاری و ایده‌های مشترک است.^۱

مطالعه ای در سال ۲۰۲۵ به چاپ رسیده است که تأثیر تجارت کشورهای بریکس را بر ترکیب ذخایر دلار آمریکا با استفاده از تحلیل داده‌های پنلی دینامیک بررسی می‌کند. هدف پژوهش این است که آیا تجارت میان کشورهای بریکس موجب تنوع‌بخشی ارزی می‌شود یا وابستگی آن‌ها به دلار را تقویت می‌کند. نتایج تجربی نشان‌دهنده وجود تنوع‌بخشی ارزی کوتاه‌مدت به دور از دلار است که احتمالاً ناشی از توافقات تجاری غیر دلاری درون بریکس می‌باشد. با این حال، شواهد قطعی درباره تنوع‌بخشی ارزی در بلندمدت مشاهده نشده است. این یافته‌ها نشان‌دهنده تعامل پیچیده بین تجارت و پویایی ذخایر است که بخشی از آن ناشی از تلاش‌های کشورهای بریکس برای کاهش وابستگی به دلار به عنوان ارز واسطه است. این مطالعه پیشنهاد می‌کند که افزایش تجارت داخلی میان کشورهای بریکس ممکن است به کاهش وابستگی به دلار آمریکا برای انجام معاملات، به ویژه در کوتاه‌مدت، کمک کند. نخست، توافقات دوطرفه و تجارت به ارزهای محلی می‌تواند به تنوع‌بخشی ترکیب ذخایر ارزی و کاهش اتکای به دلار آمریکا کمک نماید. سپس، مبادلات ارزی (Currency Swaps) میان این کشورها می‌تواند وابستگی به دلار را بیشتر کاهش دهد، زیرا این مبادلات امکان انجام معاملات به ارزهای محلی را فراهم می‌آورند و از این طریق با کاهش نیاز به نقدینگی دلاری در تجارت، سهم دلار در ذخایر را تثبیت می‌کنند. سوم اینکه تقویت همکاری‌های بلندمدت تجاری بدون شک بیشترین منافع را به همراه خواهد داشت. در

1. BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025.

2. Danil Fliagin, Mutiu Abdulganiyu (2025) Impact of intra-BRICS trade on the share of United States dollar in international reserve composition, BRICS Journal of Economics 2(6)

که به شدت وابستگی به ارزهای واسطه را کاهش داده است. همزمان، حجم همکاری‌های مالی بین دو کشور نیز در حال گسترش است. طبق داده‌های منتشر شده توسط بانک خلق چین، تا پایان سال ۲۰۲۴، حجم منابع تحت توافق سوآپ یوان-روبل به ۱۵۰ میلیارد یوان (معادل ۲۰.۸۶ میلیارد دلار) رسیده است.

چین و روسیه به تقویت زیرساخت‌های مالی دوجانبه ادامه داده‌اند. در دو بیانیه مشترک در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴، بر تقویت همکاری مالی متقابل سودمند، گسترش استفاده از ارزهای محلی در فعالیت‌های اقتصادی و تجاری دوجانبه و همکاری برای تضمین تسویه حساب روان بین نهادهای اقتصادی دو کشور تأکید شده است. دو کشور فعالانه در حال پیشبرد هم‌سویی سیستم پرداخت بین‌بانکی فرامرزی چین (CIPS) و سیستم انتقال پیام‌های مالی روسیه (SPFS) هستند تا مسیرهای تسویه برای فعالان اقتصادی هموار شود، همکاری نظارتی مالی تقویت شود و سرمایه‌گذاری‌های دوجانبه و صدور اوراق قرضه تشویق گردد.

تا اواخر سال ۲۰۲۳، حدود ۹۵٪ از تجارت دوجانبه بین روسیه و چین به‌صورت روبل و یوان تسویه می‌شد. این موضوع توسط مقامات رسمی روسیه تأیید شده است.^۱ در ماه مه ۲۰۲۴، وزیر امور خارجه روسیه اعلام کرد که بیش از ۹۰٪ تسویه حساب‌ها با چین به ارزهای محلی (روبل و یوان) انجام می‌شود.^۳ در سال ۲۰۲۴، بیش

و یوان) انجام می‌دهند و دلار آمریکا را دور می‌زنند. هند و برزیل نیز در حال بررسی ترتیبات مشابه هستند. با تقویت مکانیسم‌های تجاری درون بریکس، این کشورها اقتصاد خود را در برابر تحریم‌های غرب و وابستگی‌های مبتنی بر دلار مقاوم‌تر می‌کنند.

همکاری‌های پولی بین چین و روسیه عمدتاً در سه جنبه اصلی منعکس شده است: ذخایر یوان (RMB)، تسویه حساب با ارزهای محلی، و بهبود زیرساخت‌های مالی دوجانبه.

یوان به‌عنوان ارز اصلی ذخیره ارزی روسیه تبدیل شده است. از سال ۲۰۱۵، بانک مرکزی روسیه اعلام کرد که یوان در فهرست ارزهایی که برای سرمایه‌گذاری در طلا و ذخایر ارزی استفاده می‌شود، گنجانده خواهد شد. سهم یوان در صندوق ثروت ملی روسیه نیز به طور چشمگیری افزایش یافته و روسیه اکنون بزرگ‌ترین دارنده ذخایر یوان است.

نسبت تسویه حساب با ارزهای محلی به طور قابل توجهی افزایش یافته است. با تعمیق همکاری‌های مالی بین چین و روسیه، تسویه حساب به ارزهای محلی در همکاری‌های اقتصادی و تجاری دوجانبه اهمیت بیشتری پیدا کرده و یوان و روبل به تدریج جایگزین سایر ارزها به عنوان روش‌های اصلی تسویه شده‌اند. بر اساس داده‌ها، تا سال ۲۰۲۴ بیش از ۹۵ درصد تراکنش‌های تجاری بین چین و روسیه به صورت یوان و روبل تسویه شده‌اند

جدول ۳: روند تاریخی تسویه با ارزهای محلی بین روسیه و چین

سال	حجم تجارت (دلار)	سهم تسویه با ارزهای محلی (یوان و روبل)
قبل از ۲۰۲۲	حدود ۱۹۰ میلیارد دلار	بسیار کم (چند درصد)
پایان ۲۰۲۲	حدود ۱۹۰ میلیارد دلار	حدود ۳۵٪
نیمه ۲۰۲۳	حدود ۹۳ میلیارد دلار (از ژانویه تا مه)	۸۰٪
کل سال ۲۰۲۳	حدود ۲۴۰ میلیارد دلار	حدود ۹۵٪
سال ۲۰۲۴	حدود ۲۴۴-۲۴۵ میلیارد دلار	حدود ۹۵٪

1. BRICS' Response to Western Economic Sanctions and Protectionism, China's Environment – Ecology, Energy, Belt & Road Initiative, and BRICS, March 2025

2. Ruble, yuan already account for %95 of mutual settlements in trade transactions between Russia, China - Russian First Deputy PM, Interfax, Nov 2023

3. Russia, China use national currencies for over %90 of trade settlements – Lavrov, Interfax, May 2024

- را تحت تأثیر قرار داده است.
- تحریم‌های مالی ثانویه غرب علیه روسیه نیز مانع همکاری‌های پولی شده است.
- این ریسک‌ها باید در آینده به طور مؤثر مدیریت و حل شوند^۲

۳.۲. تجارت کشورهای عضو بریکس

چین

صادرات کل چین در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۳.۵۸ تریلیون دلار آمریکا بود، طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد. شرکای اصلی صادرات چین عبارت بودند از: ایالات متحده (۱۵ درصد)، هنگ کنگ (۸/۳ درصد) و ویتنام (۴/۶ درصد). سه کالای صادراتی برتر شامل تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی؛ ماشین‌آلات، راکتورهای هسته‌ای، دیگ‌های بخار و وسایل نقلیه به جز راه‌آهن و تراموا بودند. کل واردات چین در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۲.۵۹ تریلیون دلار آمریکا بود. در سال ۲۰۲۴، چین دارای مازاد تجاری به ارزش ۹۹۱.۴۱ میلیارد دلار آمریکا بود. از طرفی دیگر شرکای چین و عضو در بریکس مانند روسیه با ۳/۳ درصد، هند با ۳/۴ درصد، اندونزی ۲/۲ درصد، برزیل ۲/۱ درصد، امارات متحده عربی ۱/۹ درصد، آفریقای جنوبی ۰/۶۲ درصد و ایران ۰/۲۶ درصد در این طبقه بندی صادراتی قرار دارند. واردات کل چین در سال ۲۰۲۴ طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد، معادل ۲.۵۹ تریلیون دلار آمریکا بوده است. شرکای اصلی واردات چین شامل کره جنوبی (۷/۷ درصد)، ایالات متحده (۷ درصد) و ژاپن (۶/۶ درصد) هستند. سه کالای وارداتی برتر عبارتند از: تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی؛ سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیری؛ و مواد معدنی، سرباره و خاکستر. صادرات کل چین در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۳.۵۸ تریلیون دلار آمریکا بوده است. در سال ۲۰۲۴، چین دارای مازاد تجاری به

از ۹۵٪ تجارت بین چین و روسیه^۱ به صورت روبل یا یوان تسویه می‌شد، که نتیجه توافقات دوجانبه و هماهنگی‌های زیرساختی است.

اولاً، روسیه با تحریم‌های مالی شدید غرب مواجه است. از سال ۲۰۱۴، کشورهای غربی تحریم‌های اقتصادی گسترده‌ای علیه روسیه اعمال کرده‌اند که فعالیت‌های روسیه در بازارهای مالی بین‌المللی را به شدت محدود کرده است. بنابراین، پیدا کردن جایگزینی برای دلار و یورو در تسویه‌های بین‌المللی به یک نیاز فوری برای روسیه تبدیل شده است. با توجه به اینکه یوان ارز دومین اقتصاد بزرگ جهان است، طبیعی بود که یوان به انتخاب اول روسیه بدل شود.

ثانیاً، همکاری پولی چین و روسیه برای چین یک گام مهم در مسیر بین‌المللی‌سازی یوان و برای روسیه بخشی از استراتژی کاهش وابستگی به دلار است. تسلط دلار در سیستم مالی و تجاری بین‌المللی، برای آمریکا مزیت ژئوپلیتیکی بزرگی ایجاد کرده است. با کاهش وابستگی به دلار، چین و روسیه امیدوارند استقلال اقتصادی و نفوذ بین‌المللی خود را افزایش دهند.

ثالثاً، همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین چین و روسیه روزبه‌روز نزدیک‌تر شده و حجم تجارت دوجانبه رشد مستمری داشته است. در سال ۲۰۲۳ حجم تجارت به رکورد ۲۴۰.۲ میلیارد دلار رسید و در ۲۰۲۴ با کمی افزایش به ۲۴۴.۸ میلیارد دلار بالغ شد.

استفاده از ارزهای محلی در تسویه حساب‌ها می‌تواند ریسک نوسانات نرخ ارز را کاهش داده و هزینه‌های معاملاتی را پایین بیاورد. با این حال، همکاری‌های پولی چین و روسیه با چالش‌ها و ریسک‌هایی نیز روبرو است:

- چین هنوز حساب‌های سرمایه‌ای و مالی خود را به طور کامل آزاد نکرده و ممکن است کمبود یوان ایجاد شود.

- کمبود نقدینگی در یوان می‌تواند فرصت‌های سرمایه‌گذاری میان دو کشور را محدود کند.
- بین‌المللی‌سازی محدود روبل عمق همکاری‌های پولی

1. Share of ruble, yuan in Russia-China mutual settlements exceeds %95 - PM Mishustin, Interfax, August

2. Monetary cooperation promotes in-depth development of China-Russia economic and trade cooperation, CGTN, June 2025

نمودار ۱۱ میزان صادرات چین به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

United States	Vietnam	Russia	Thailand	Australia	United Arab Emirates	Philippines	Saudi Arabia	Canada
15%	4.6%	3.3%	2.5%	2.0%	1.9%	1.5%	1.4%	1.3%
Hong Kong	Japan	Germany	Singapore	Italy	Kazakhstan	South Africa	Chile	
8.3%	4.3%	3.1%	2.3%	1.3%	0.80%	0.65%	0.59%	0.58%
	South Korea	Malaysia	United...	France	Nigeria	Egypt	Iraq	
	4.2%	2.9%	2.3%	1.3%	0.54%	0.50%		
	India	Netherlands	Indonesia	Spain	Peru	Sweden		
	3.4%	2.6%	2.2%	1.2%	Liberia	Ghana		
		Mexico	Brazil	Poland	Panama	Denmark		
		2.6%	2.1%	1.1%	Greece	Romania		
				Turkey	Algeria	Argentina		
				1.1%	Myanmar			
				Belgium	Iran			
				0.80%	Kenya			

Source: Trading Economics

نمودار ۱۲ میزان واردات چین به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

South...	Australia	Malaysia	Saudi Arabia	United Arab Emirates	France	Singapore	Oman	South Africa
7.7%	6.0%	4.7%	2.4%	1.5%	1.5%	1.3%	1.3%	1.3%
United...	Russia	Vietnam	Switzerland	Peru	Italy	Congo	Qatar	United Kingdom
7.0%	5.5%	4.2%	2.3%	1.2%	1.1%	0.91%	0.85%	0.83%
Japan	China	Germany	Thailand	Mexico	Angola			
6.6%	5.0%	4.0%	2.0%	0.81%	0.75%	0.67%	0.58%	
	Brazil	Indonesia	Canada	Netherlands	Spain	Myanmar		
	4.9%	3.0%	2.0%	0.79%	Sweden	Argentina		
			Chile	Hong Kong	Israel	Colombia		
			1.7%	0.78%	Austria	Belgium		
			Iraq	Ireland	Ecuador	Denmark		
			1.6%	0.77%	Burkina Faso			
				India	Guinea	Czech...		
				0.76%				

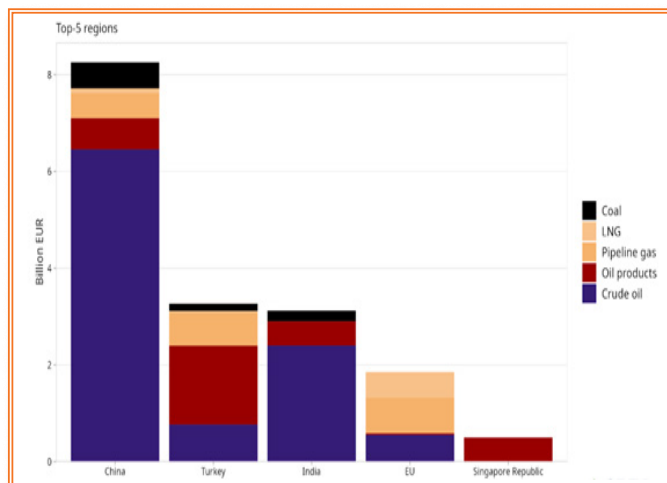
Source: Trading Economics

روسیه

بر اساس داده‌های تجارت خارجی منتشر شده توسط سازمان فدرال گمرک روسیه (FCS)، صادرات کالاهای روسیه در این دوره با ۵.۹٪ کاهش نسبت به سال قبل به ۱۲۸.۲ میلیارد دلار رسید، در حالی که واردات با ۱.۸٪ افزایش به ۸۴.۲ میلیارد دلار بالغ شد. حجم کل تجارت خارجی روسیه در ژانویه تا آوریل ۲۰۲۵ برابر با ۲۱۳.۹ میلیارد دلار بود که نسبت به سال گذشته ۲.۹٪ کاهش یافته است. صادرات کالاهای روسیه به اروپا در این مدت

ارزش ۹۹۱.۴۱ میلیارد دلار آمریکا بوده است. از طرفی دیگر شرکای چین و عضو در بریکس، روسیه ۵/۵ درصد، برزیل ۴/۹ درصد، اندونزی ۳ درصد، امارات متحده عربی ۱/۵ درصد، آفریقای جنوبی ۱/۳ درصد و هند ۰/۷۶ درصد در این طبقه بندی قرار دارند.

نمودار ۱۳: چه کشورهایی نفت روسیه را در مارس ۲۰۲۴ خریده اند

Source: Monthly analysis of Russian fossil fuel exports and sanctions, CREA, March 2024

داشت. واردات ترکیه در رتبه دوم قرار داشت و ۱۹٪ از کل صادرات ماهانه روسیه (معادل ۳.۲ میلیارد یورو) را شامل می‌شد، در حالی که هند با سهم وارداتی ۱۸٪ (۳.۱ میلیارد یورو) در رتبه سوم قرار گرفت. اتحادیه اروپا و سنگاپور به ترتیب ۱۱٪ (۱.۸ میلیارد یورو) و ۳٪ (۰.۵ میلیارد یورو) از صادرات ماهانه روسیه را تشکیل دادند. تا اواسط سال ۲۰۲۵، تولید جهانی نفت حدود ۱۰۱ میلیون بشکه در روز بوده است و مصرف آن تقریباً ۱۰۰.۵ میلیون بشکه در روز طبق آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) است. بزرگ‌ترین تولیدکنندگان شامل آمریکا (۱۲.۹ میلیون بشکه در روز)، عربستان سعودی (۱۰.۵ میلیون بشکه در روز) و روسیه (۹.۸ میلیون بشکه در روز) هستند. روسیه همچنان تأمین‌کننده مهمی است، به‌ویژه برای چین، هند و بخش‌هایی از شرق اروپا که از آغاز جنگ اوکراین، واردات خود را افزایش داده‌اند.

اگر تعرفه‌های ثانویه^۲ اعمال شوند، احتمالاً منجر به افزایش شدید قیمت‌ها، تورم جهانی، سهمیه‌بندی انرژی در اقتصادهای آسیب‌پذیر و تسریع سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر و بازارهای گاز خواهد شد.

۱۹.۲ میلیارد دلار بود که ۱۱٪ کاهش داشت؛ به آسیا ۹۷.۶ میلیارد دلار با کاهش ۴.۱٪؛ به آفریقا ۶.۹ میلیارد دلار با کاهش ۱۱.۳٪؛ و به قاره آمریکا ۴.۳ میلیارد دلار با کاهش ۱۰.۴٪ رسید. واردات روسیه از اروپا ۲۱.۹ میلیارد دلار بود که ۱.۶٪ کاهش داشت؛ از آسیا ۵۷.۵ میلیارد دلار با افزایش ۲.۴٪؛ از آفریقا ۱.۵ میلیارد دلار با افزایش ۳۵.۶٪؛ و از آمریکا ۴.۸ میلیارد دلار با افزایش ۶.۷٪ بود. در بخش صادرات محصولات معدنی، روسیه در ژانویه تا آوریل ۲۰۲۵ مبلغ ۷۲.۸ میلیارد دلار محصول صادر کرد که ۱۵٪ کاهش داشت؛ صادرات فلزات و محصولات فلزی ۲۰.۴ میلیارد دلار بود که ۱۳.۹٪ افزایش داشت؛ صادرات محصولات غذایی و مواد اولیه کشاورزی ۱۲ میلیارد دلار با کاهش ۱۵.۴٪؛ محصولات شیمیایی ۱۰.۵ میلیارد دلار با افزایش ۱۹.۶٪؛ ماشین‌آلات، تجهیزات، وسایل نقلیه و سایر کالاها ۸ میلیارد دلار با افزایش ۳۹٪؛ و چوب و محصولات کاغذی ۳.۵ میلیارد دلار با افزایش ۱۱.۶٪ بود. واردات ماشین‌آلات، تجهیزات، وسایل نقلیه و سایر کالاها به روسیه ۴۱.۶ میلیارد دلار بود که ۲.۶٪ کاهش داشت؛ محصولات شیمیایی ۱۷.۶ میلیارد دلار با افزایش ۹.۶٪؛ محصولات غذایی و مواد اولیه کشاورزی ۱۲.۹ میلیارد دلار با افزایش ۱۲.۵٪؛ منسوجات، محصولات نساجی و کفش ۵.۷ میلیارد دلار با کاهش ۱.۷٪؛ و فلزات و محصولات فلزی ۵.۵ میلیارد دلار با کاهش ۱.۴٪ بود. همچنین گزارش شده است که مازاد تجاری روسیه در سال ۲۰۲۴ به ۱۵۰.۹ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال ۲۰۲۳ با ۷.۸٪ رشد همراه بود. صادرات کالاهای روسیه در سال ۲۰۲۴ با ۲٪ رشد نسبت به سال قبل به ۴۳۳.۹ میلیارد دلار رسید، در حالی که واردات ۰.۸٪ کاهش یافته و به ۲۸۳ میلیارد دلار کاهش یافته است.^۱ چین بزرگ‌ترین خریدار سوخت‌های فسیلی روسیه در ماه مارس بود و ۴۹٪ از کل صادرات ماهانه روسیه را به خود اختصاص داد که ارزشی معادل ۸.۲ میلیارد یورو

1. Russia's trade surplus falls %18.3 to 42.4\$ bln in Jan-April – FCS, Interfax, June 2025

۲. تعرفه‌های ثانویه، تدابیر تنبیهی هستند که مستقیماً علیه روسیه اعمال نمی‌شوند، بلکه علیه کشورهای ثالثی هستند که با روسیه تجارت می‌کنند – به‌ویژه در زمینه نفت، گاز و اورانیوم. تعرفه‌های پیشنهادی می‌توانند تا ۵۰٪ افزایش یابند و واردات کشورهایی را هدف قرار دهند که تحریم‌های آمریکا را نقض کنند. این استراتژی با هدف منزوی کردن اقتصادی روسیه از طریق بازداشتن شرکای تجاری اش طراحی شده، اما خطر آسیب‌های جانبی به زنجیره‌های تأمین جهانی را نیز به همراه دارد.

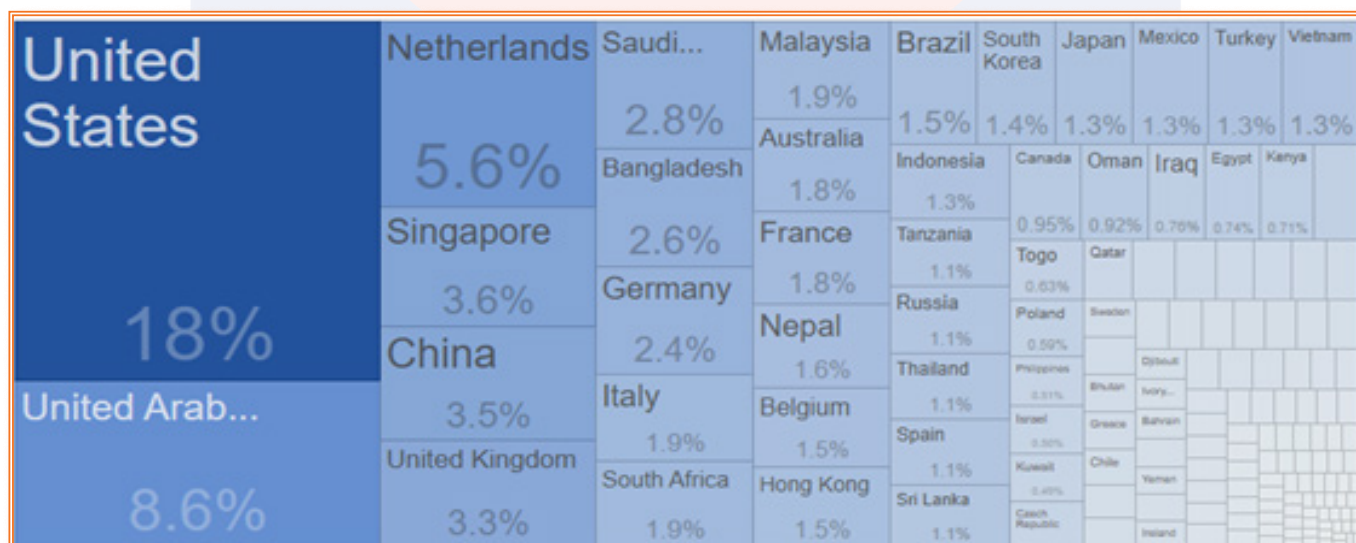
هند

صادرات کل هند در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۴۳۴.۴۴ میلیارد دلار آمریکا بوده است، طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد. شرکای اصلی صادرات هند عبارت بودند از: ایالات متحده (۱۸ درصد)، امارات متحده عربی (۸/۶ درصد) و هلند (۵/۶ درصد). سه کالای صادراتی برتر شامل سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیری؛ تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی؛ و ماشین‌آلات، راکتورهای هسته‌ای و دیگ‌های بخار بودند. واردات کل هند در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۶۹۷.۷۵ میلیارد دلار آمریکا بوده است. در سال ۲۰۲۴، هند دارای کسری تجاری به ارزش ۲۶۳.۳۱ میلیارد دلار آمریکا بود. از طرفی دیگر شرکای هند و عضو در بریکس چین ۳/۵ درصد، آفریقای جنوبی ۱/۹ درصد، برزیل ۱/۵ درصد، اندونزی ۱/۳ درصد و روسیه ۱/۱ درصد در این طبقه بندی صادراتی قرار دارند. واردات کل هند در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۶۹۷.۷۵ میلیارد دلار آمریکا بود، طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد. شرکای اصلی واردات هند شامل چین (۱۹ درصد)، روسیه (۹/۸ درصد) و امارات متحده عربی (۸/۱ درصد) بوده‌اند. سه کالای

محدود کردن نفت روسیه به طور غیرمستقیم از طریق خریداران آن می‌تواند عرضه جهانی را کاهش دهد، به ویژه اگر واردکنندگان بزرگ مانند هند و چین تحت فشار قرار بگیرند تا واردات خود را کاهش دهند. این شوک عرضه می‌تواند قیمت نفت خام برنت آسیایی را به سطوح بسیار بالا برساند و نگرانی‌ها درباره تورم در سراسر جهان را افزایش دهد.

در همین حال، تعرفه‌های پیشنهادی صرفاً ابزارهای اقتصادی نیستند، بلکه به عنوان سلاح‌های ژئوپولیتیکی نیز عمل می‌کنند. اگر رئیس‌جمهور ترامپ این تعرفه‌ها را علیه چین و هند دو تا از بزرگ‌ترین مشتریان انرژی روسیه - اعمال کند، این دو کشور با چالش‌های اقتصادی و استراتژیک قابل توجهی مواجه خواهند شد. این تعرفه‌ها نه تنها هزینه واردات را افزایش می‌دهند، بلکه روابط دیپلماتیک با آمریکا را نیز تحت فشار قرار می‌دهند و مجبور می‌کنند هر دو کشور سیاست‌های انرژی و تجارت خود را بازنگری کنند. با این حال، در چنین محیط تعرفه‌ای بالا، چین و هند ممکن است رویکردی محتاطانه یا سازش‌گرانه در پیش بگیرند تا اثرات منفی را کاهش دهند و به دنبال راه‌حل‌های جایگزین برای تأمین انرژی خود باشند.

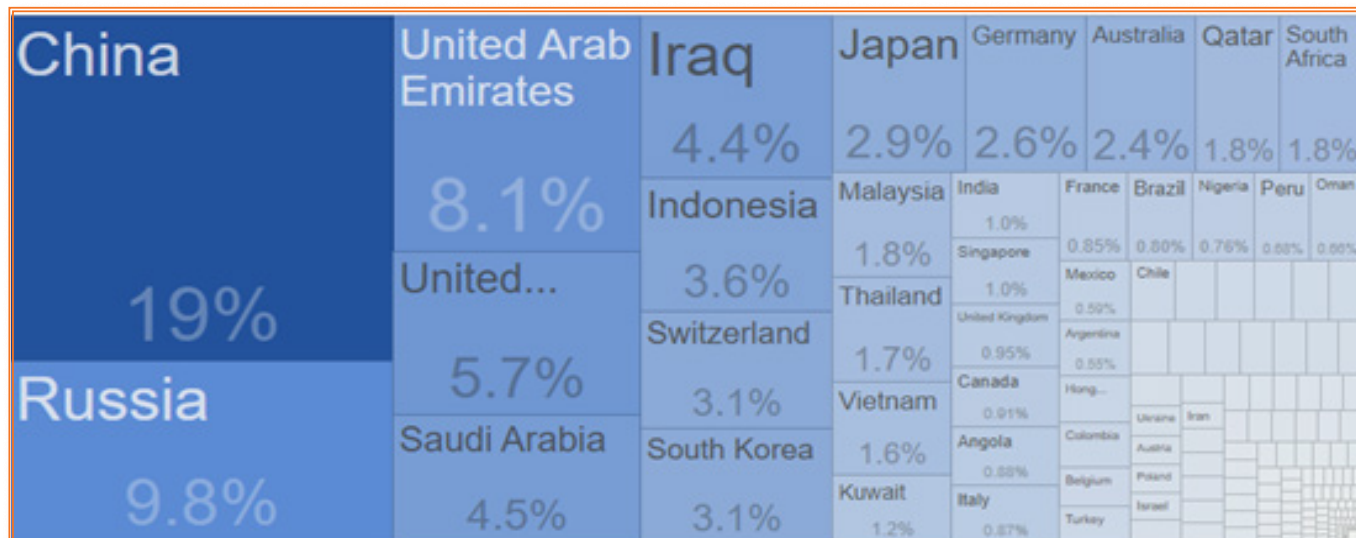
نمودار ۱۴ میزان صادرات هند به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

Source: Trading Economics

1. Secondary tariffs on Russian oil buyers: A new shockwave for global energy markets, The Economics Times, 2 Aug 2025

نمودار ۱۵ میزان واردات هند به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

Source: Trading Economics

برزیل

صادرات کل برزیل در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۳۳۷.۰۴ میلیارد دلار آمریکا بود، طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد. شرکای اصلی صادرات برزیل شامل چین (۲۸ درصد)، ایالات متحده (۱۲ درصد) و آرژانتین (۴٫۱ درصد) بوده‌اند. سه کالای صادراتی برتر عبارتند از: سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیری؛ دانه‌های روغنی،

وارداتی برتر عبارتند از: سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیری؛ مروارید، سنگ‌های قیمتی، فلزات و سکه‌ها؛ و تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی. صادرات کل هند در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۴۳۴.۴۴ میلیارد دلار آمریکا بود. در سال ۲۰۲۴، هند دارای کسری تجاری به ارزش ۲۶۳.۳۱ میلیارد دلار آمریکا بوده است. دیگر شرکای هند در بریکس اندونزی ۳/۶ درصد، آفریقای جنوبی ۱/۸ درصد، برزیل ۰/۸ درصد در این طبقه بندی قرار دارند.

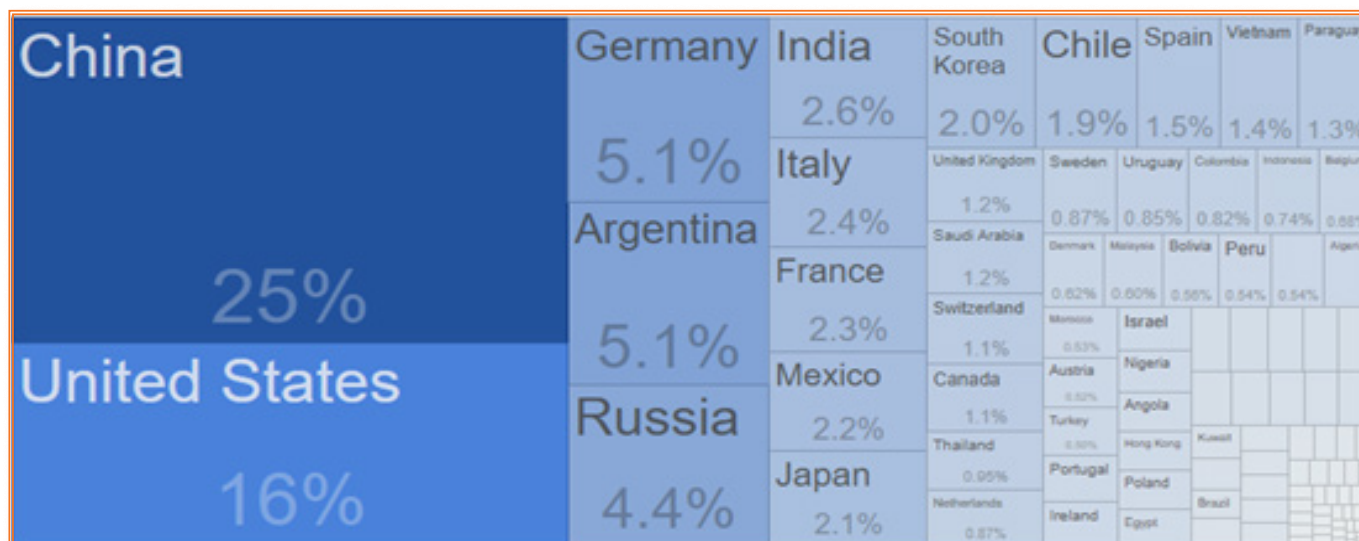
نمودار ۱۶ میزان صادرات برزیل به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

Source: Trading Economics

نمودار ۱۷ میزان واردات برزیل به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

Source: Trading Economics

◀ آفریقای جنوبی

طبق داده‌های پایگاه داده تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (COMTRADE)، کل صادرات آفریقای جنوبی در سال ۲۰۲۴ به ۱۱۰.۱۱ میلیارد دلار رسید. مهم‌ترین شرکای صادراتی آفریقای جنوبی شامل چین (۱۲ درصد)، ایالات متحده (۸/۲ درصد) و آلمان (۷/۱ درصد) بودند. سه کالای اصلی صادراتی این کشور عبارت بودند از: مروارید، سنگ‌های قیمتی، فلزات و سکه‌ها؛ سنگ معدن، سرباره و خاکستر؛ و وسایل نقلیه به‌جز راه‌آهن و تراموا. از بین کشورهای عضو بریکس هند با ۴/۷ درصد، امارات متحده عربی ۲/۷ درصد، برزیل و روسیه ۰/۳ درصد در اقتصاد این کشور حضور دارند.

کل واردات آفریقای جنوبی در سال ۲۰۲۴ به ۱۰۱.۲۴ میلیارد دلار رسید. در همان سال، این کشور دارای مازاد تجاری ۸.۸۷ میلیارد دلار بود. مهم‌ترین شرکای وارداتی آفریقای جنوبی شامل چین (۲۲ درصد)، هند (۷/۳ درصد) و آلمان (۷/۱ درصد) بودند. سه کالای اصلی وارداتی این کشور عبارت بودند از: سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیر؛ ماشین‌آلات، راکتورهای هسته‌ای و دیگ‌های بخار؛ و تجهیزات برقی و الکترونیکی. از دیگر کشورهای عضو بریکس امارات متحده عربی ۳ درصد، برزیل ۱/۵ درصد، اندونزی ۰/۹ درصد و روسیه ۰/۵۶ درصد در این طبقه بندی قرار دارند.

میوه‌های روغنی، غلات، دانه‌ها و میوه‌ها؛ و سنگ‌ها، سرباره و خاکستر. واردات کل برزیل در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۲۷۷.۵۵ میلیارد دلار آمریکا بود. در سال ۲۰۲۴، برزیل دارای مازاد تجاری به ارزش ۵۹.۴۹ میلیارد دلار آمریکا بود. دیگر شرکای عضو بریکس هند ۱/۶ درصد، امارات متحده عربی ۱/۴ درصد، اندونزی ۱/۳ درصد، مصر ۱/۲ درصد، ایران ۰/۹ درصد در این طبقه بندی صادراتی قرار دارند.

واردات کل برزیل در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۲۷۷.۵۵ میلیارد دلار آمریکا بود، طبق داده‌های پایگاه اطلاعات تجارت بین‌الملل COMTRADE سازمان ملل متحد. شرکای اصلی واردات برزیل شامل چین (۲۵ درصد)، ایالات متحده (۱۶ درصد) و آلمان (۵/۱ درصد) بوده‌اند. سه کالای وارداتی برتر عبارتند از: ماشین‌آلات، راکتورهای هسته‌ای و دیگ‌های بخار؛ سوخت‌های معدنی، روغن‌ها و محصولات تقطیری؛ و تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی. صادرات کل برزیل در سال ۲۰۲۴ به ارزش ۳۳۷.۰۴ میلیارد دلار آمریکا بود. در سال ۲۰۲۴، برزیل دارای مازاد تجاری به ارزش ۵۹.۴۹ میلیارد دلار آمریکا بود. دیگر شرکای عضو بریکس، روسیه ۴/۴ درصد و هند ۲/۶ درصد در این طبقه بندی قرار دارند.

نمودار ۱۸ میزان صادرات آفریقای جنوبی به تفکیک کشورها در سال ۲۰۲۴

China	Mozambique	Botswana	Zambia	Belgium	United Arab Emirates	Sweden
12%	6.6%	4.3%	3.0%	3.0%	2.7%	1.7%
United States	United Kingdom	Netherlands	South Korea	Australia	Italy	
8.2%	5.3%	4.3%	1.7%	1.0%	0.87%	0.72%
Germany	Japan	Namibia	Lesotho	Kenya	Thailand	
7.1%	4.9%	3.9%	1.5%	0.57%		
	India	Zimbabwe	Congo	France	Ghana	
	4.7%	3.8%	1.4%	0.36%		
			Hong Kong	Tanzania	Czech	
			1.4%	0.34%		
			Spain	Malawi	Brazil	
			1.3%			
				Mauritius	Russia	
				Canada		

Source: Trading Economics

۴.۲. ارز دیجیتال چین (e-CNY)

پرداخت شخص ثالث هماهنگ است.^۱

● **کاهش وابستگی به دلار آمریکا:** چین با ترویج استفاده از یوان در تراکنش‌های بین‌المللی قصد دارد وابستگی خود به دلار آمریکا و سیستم پرداخت سوئیفت را کاهش دهد. این بخشی از استراتژی گسترده‌تر چین برای ایجاد یک سیستم چندقطبی در ارزهای جهانی است.^۲

● **شمول مالی:** e-CNY به گونه‌ای طراحی شده که برای همه شهروندان از جمله کسانی که حساب بانکی ندارند، قابل دسترسی باشد. قابلیت پرداخت آفلاین این ارز دیجیتال امکان شرکت افراد در مناطق دورافتاده را در اقتصاد دیجیتال فراهم می‌کند.^۳

ترویج e-CNY توسط چین بخشی از یک روند جهانی است؛ ۱۳۴ کشور که ۹۸٪ اقتصاد جهان را تشکیل می‌دهند، در حال بررسی یا توسعه ارزهای دیجیتال بانک مرکزی خود هستند. رهبری چین در این حوزه باعث شده سایر کشورها نیز برای حفظ رقابت در فضای مالی جهانی، برنامه‌های خود را تسریع کنند.^۴

ارز دیجیتال چین که با نام e-CNY (یوان دیجیتال یا رنمینی دیجیتال) شناخته می‌شود، یک ارز دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) است که توسط بانک مرکزی خلق شده است. هدف آن دیجیتالی کردن یوان چین است و به عنوان جایگزینی دولتی برای پلتفرم‌های پرداخت دیجیتال خصوصی مانند Alipay و WeChat Pay ارائه شده است. چین قصد دارد مرکز عملیات بین‌المللی e-CNY را در شانگهای راه‌اندازی کند تا تراکنش‌های فرامرزی را تسهیل کرده و استفاده از یوان در تجارت جهانی را ترویج دهد. موفقیت e-CNY به غلبه بر چالش‌هایی مانند پذیرش عمومی، نگرانی‌های مربوط به حریم خصوصی و پذیرش بین‌المللی بستگی دارد.^۵

● **افزایش نظارت مالی:** e-CNY به دولت اجازه می‌دهد تراکنش‌های دیجیتال را بهتر کنترل و نظارت کند و بدین ترتیب کنترل بیشتری روی سیستم مالی داشته باشد. این هدف با سیاست‌های کلی چین برای افزایش شفافیت مالی و کاهش وابستگی به ارائه‌دهندگان

1. China talks up digital yuan in push for multi-polar currency system, Reuters, 18 June 2025

2. Benjamin Green (2023) The e-CNY: Implications for the Future of Digital China, Australian Institute of International Affairs

3. China talks up digital yuan in push for multi-polar currency system, Reuters, 18 June 2025

4. The Lackluster Past and Promising Future of China's Central Bank Digital Currency, Cornell SC Johnson College of Business, 2024

5. Central bank digital currency momentum growing, study shows, Reuters, 17 Sep 2024.

که به سرمایه‌گذاران داخلی اجازه می‌دهد دارایی‌هایی خارج از چین خریداری کنند که منجر به گسترش طرح سرمایه‌گذاران نهادی داخلی واجد شرایط و برآورد نیازهای روبه‌رشد داخلی برای سرمایه‌گذاری‌های خارجی خواهد شد؛ **اما این مسیر هموار نیست** زیرا ۱) دلار آمریکا از جنگ جهانی دوم تاکنون ارز اصلی ذخیره‌ای و پرداختی جهان بوده و شبکه مالی گسترده‌ای (سوئیفت، بانک‌های کارگزار، بازارهای سرمایه) حول آن شکل گرفته است. ۲) دلار نقدشونده‌ترین ارز جهان است و اعتماد بالایی در میان دولت‌ها و بخش خصوصی دارد؛ چیزی که یوان هنوز به آن سطح نرسیده است. ۳) چین حساب سرمایه خود را آزاد نکرده و محدودیت‌هایی برای خروج و ورود سرمایه وجود دارد، که مانعی برای پذیرش گسترده یوان است. ۴) بسیاری از کشورها و شرکت‌ها هنوز تمایل بیشتری به استفاده از دلار دارند، زیرا تبدیل و استفاده از آن آسان‌تر است.

● **یوان دیجیتال به چین اجازه می‌دهد زیرساخت‌های تسویه را تحت کنترل مستقیم خود داشته و سیستم‌های مبتنی بر سوئیفت و دلار را دور بزند، اما شرکت‌های دولتی و برخی پلتفرم‌های معاملاتی از افزایش استفاده از e-CNY حمایت می‌کنند.** سیستم پترودلار همچنان غالب است: در سطح جهانی حدود ۴۰ تا ۵۰ درصد نفت همچنان با دلار معامله می‌شود، در حالی که سهم RMB در پرداخت‌های فرامرزی تنها حدود ۰.۴٪ است (اوایل ۲۰۲۵). فروشندگان خارجی ممکن است به دلیل محدودیت نقدشوندگی، مشکلات تبدیل‌پذیری و کنترل سرمایه، تمایلی به پذیرش e-CNY نداشته باشند. حساب سرمایه چین کاملاً باز نیست و این امر نگهداری و استفاده از یوان در خارج را محدود می‌کند.^۴ **مسیر چین برای ایجاد یک نظم پولی چندقطبی که دلار را به چالش بکشد، بلندمدت و پر از موانع است.** با این حال، روندهایی مانند افزایش استفاده از یوان در تجارت انرژی و پیشرفت در ارز دیجیتال بانک مرکزی می‌تواند به

در اکتبر ۲۰۲۳، شرکت پتروچاینا نخستین معامله نفت خام فرامرزی با تسویه به وسیله یوان دیجیتال را انجام داد و یک میلیون بشکه نفت را از طریق بورس نفت و گاز طبیعی شانگهای (SHPGX) خریداری کرد. پیش از آن، چین معاملات گاز طبیعی مایع (LNG) را با یوان فیزیکی انجام داده بود، اما این معامله اولین مورد با استفاده از ارز دیجیتال بانک مرکزی (CBDC) چین بود. این رویداد نقطه‌عطفی نمادین در راهبرد پکن برای بین‌المللی کردن یوان و کاهش تدریجی وابستگی به «پترودلار» محسوب می‌شود.^۱

چین تلاش‌ها برای ترویج استفاده از یوان در سطح جهانی را سرعت بخشیده است، به‌ویژه در بحبوحه تعرفه‌های آمریکا و کاهش اعتماد به سیستم‌های مبتنی بر دلار.^۲ پروژه mBridge به رهبری بانک تسویه‌های بین‌المللی (BIS) با مشارکت چین، امارات، عربستان سعودی و دیگر کشورها، به دنبال ایجاد بستری برای پرداخت‌های فرامرزی با ارزهای دیجیتال بانک‌های مرکزی از جمله e-CNY است.^۳

۳. نقطه نظر کارشناسی مؤسسه

● **با توجه به اینکه طی گزارش‌های اخیر از تلاش‌های چین در ظهور نظم پولی جدیدی که به چالش دلار منجر می‌شود، سخن به میان آمده است که نمونه آن اشاره به شش مؤسسه خارجی، از جمله بانک سنگاپوری OCBC و سومین بانک بزرگ قرقیزستان Eldik Bank، است که اعلام کرده اند به سیستم پرداخت بین‌بانکی فرامرزی چین (CIPS) خواهند پیوست؛ سیستمی که جایگزینی برای سامانه جهانی پرداخت سوئیفت محسوب می‌شود، از این رو مقامات هنگ‌کنگ و شانگهای نیز برای تقویت روابط مالی، از جمله مدیریت و تخصیص دارایی‌های مبتنی بر رمینی، قراردادهایی را امضا کرده اند. همچنین اعلام شده است که پکن طرحی را گسترش خواهد داد**

1. Derek Andersen(2023), Chinese digital yuan CBDC used for first time to settle cross-border oil deal, cointelegraph, Oct 2023

2. China ramps up global yuan push, seizing on retreating dollar, Reuters, April 2025.

3. Saudi Arabia joins BIS- and China-led central bank digital currency project, Reuters, June 2024.

4. China's Digital Yuan Challenges Dollar Hegemony with First Global Oil Trade, Crypto Briefing, 2023.

کوتاه‌مدت (فشار بر آمریکا برای امتیازگیری) و هم اهداف استراتژیک بلندمدت (کاهش سلطه دلار و افزایش قدرت یوان) را دنبال می‌کند. این حرکت بخشی از استراتژی بزرگتر چین برای تبدیل شدن به یک ابرقدرت مالی مستقل از غرب است. به نظر می‌رسد که اگر چین فقط به دنبال امتیازگیری موقت از آمریکا بود، این میزان روی زیرساخت‌های جایگزینی دلار سرمایه‌گذاری نمی‌کرد.

● چین نه تنها به فکر افزایش استفاده از تجارت غیر دلاری و ارز دیجیتال است، بلکه به‌طور فعال یک استراتژی بلندمدت و هماهنگ را برای بازطراحی چشم‌انداز پولی جهان اجرا می‌کند. چین پروژه‌هایی مانند mBridge را رهبری می‌کند؛ یک پلتفرم وابسته به BIS که ارزهای دیجیتال بانک‌های مرکزی (CBDC) را در آسیا و خلیج فارس به هم متصل می‌کند، تا از SWIFT عبور کرده و تسویه حساب‌های غیر دلاری را امکان‌پذیر سازد. بانک‌های خارجی مانند Standard Bank و First Abu Dhabi Bank به CIPS، سیستم تسویه بین‌المللی چین، ملحق شده‌اند و تسویه حساب‌های بین‌المللی بر پایه یوان را تسهیل می‌کنند.^۳ حجم تجارت با آسه‌آن در سال ۲۰۲۴ به بیش از ۵.۸ تریلیون یوان (حدود ۱ تریلیون دلار) رسید که رشد سریع استفاده از یوان را نشان می‌دهد.^۴ ادغام داخلی آن در حمل‌ونقل، خرده‌فروشی، پرداخت حقوق و خدمات دولتی انجام شده است. چین اکنون وعده گسترش جهانی، انتشار اوراق قرضه یوان دیجیتال، قراردادهای آتی و اختیار معامله، و مرکز عملیات بین‌المللی در شانگهای تا سال‌های ۲۰۲۶-۲۰۲۷ را داده است.^۵ شرکت‌های فناوری چینی مانند JD.com و Ant Group از مقامات برای صدور استیبل‌کوین‌های بر پایه یوان در هنگ‌کنگ لابی می‌کنند تا با استیبل‌کوین‌های دلاری (که بیش از ۹۹٪ بازار جهانی را در دست دارند)

تدریج موقعیت دلار را تضعیف کند، هرچند نه به سرعت و نه به راحتی.

● این اعتقاد وجود دارد که تنها عوامل ژئوپلیتیکی احتمالاً تسلط دلار آمریکا به عنوان ارز ذخیره را پایان نمی‌دهند. بیشتر دارایی‌های دولتی دلاری متعلق به کشورهای است که روابط نظامی نزدیکی با آمریکا دارند و کشورهایی که این روابط را ندارند انگیزه‌های اقتصادی قوی برای نگهداری ذخایر به دلار دارند. حتی در صورت حرکت به دور از دلار آمریکا در صدور صورت حساب‌های تجاری به دلایل ژئوپلیتیکی، این فقط نقش دلار را به عنوان ارز ذخیره کاهش می‌دهد و آن را از بین نمی‌برد. بنابراین، هژمونی آمریکا احتمالاً به خاطر از دست دادن جایگاه دلار به عنوان ارز ذخیره پایان نخواهد یافت. با این حال، دو نکته احتیاطی باید در نظر گرفته شود. اول، این نتیجه‌گیری نسبتاً خوش‌بینانه مبتنی بر حفظ اتحادهای دیپلماتیک فعلی آمریکا است که تضمینی برای آن وجود ندارد. دوم، آیا ژئوپلیتیک می‌تواند سلطه دلار را پایان دهد یا خیر. عوامل دیگری نیز ممکن است به مرور زمان سهم دلار آمریکا را کاهش دهند، مانند توسعه بازارهای مالی در ارزهای ذخیره غیرسنتی (مانند دلار استرالیا، دلار کانادا، رمینیبی/یوان چین، وون کره، دلار سنگاپور و کرون سوئد). در نهایت، سیاست‌گذاران باید مکانیزم‌های خاصی را که روابط دیپلماتیک نزدیک ممکن است به نگهداری بیشتر ذخایر دلاری منجر شود، بیشتر بررسی کنند.^۲

● چین به دنبال امتیازگیری از آمریکا است، اما این تنها بخشی از یک استراتژی بلندمدت این کشور است و اقدامات کنونی چین در راستای کاهش وابستگی به دلار و تقویت سیستم‌های مالی جایگزین، هم اهداف تاکتیکی

1. The Stealth Erosion of Dollar Dominance: Active Diversifiers and the Rise of Nontraditional Reserve Currencies, Working Paper, IMF, 2022

2. Colin Weiss (2022), Geopolitics and the U.S. Dollar's Future as a Reserve Currency, Board of Governors of the Federal Reserve System International Finance Discussion Papers

3. China's Digital Yuan Challenges Dollar Hegemony with First Global Oil Trade, Crypto Briefing, 2023

4. Digital Yuan: The New Era of Cross-Border Payments in Global Trade, Tech Trends, March 2025.

5. China's Policy Push for Digital Yuan Cross-Border Applications: A Global Financial "Wall-Breaking" Experiment, Coin Rank, June 2025

نیاز عربستان به مدیریت روابط خود با هر دو کشور آمریکا و چین، ممکن است باعث شود که سعودی‌ها در این مسائل برای مدتی دیدگاه محتاطانه‌ای داشته باشند. با این حال، این دیدگاه‌ها ممکن است در بلندمدت تغییر کند، اگر روابط گسترده‌تر و عمیق‌تر سعودی-چین فرصت‌های بیشتری برای استفاده از یوان فراهم کند. این امر می‌تواند به کاهش موانع اقتصادی فعلی کمک کند و به توجیهات استراتژیک اهمیت بیشتری بدهد. در حال حاضر، اگر ریاض بخواهد بخش بیشتری از تجارت نفتی خود را به یوان تسویه کند، خزانه‌داری سعودی یوان بیشتری نسبت به نیاز خود دریافت خواهد کرد؛ زیرا بازار مشتقات یوان کوچک است و ابزارهای مدیریت ریسک و تامین مالی تجارت در این ارز محدود است. بنابراین، نگهداری و انباشت این درآمدها می‌تواند ریسک‌هایی ایجاد کند که سیاست‌گذاران سعودی را تشویق به صرف آن در کالاها و خدمات چینی نماید. این همان بحث تراز تجاری کشورها است که در مقدمه توضیح داده شد و دلیل اصلی عدم تمایل کنونی کشورها و عدم اقبال آنها به معامله با یوان است. اما این را هم باید در نظر گرفت که در بلندمدت این تغییر مسیر دو کشور به سمت تعامل کامل دوجانبه را «جهش چین به خاورمیانه» و «جهش عربستان به چین» توصیف کرده‌اند. این جهش‌ها گسترده و متنوع هستند و بر اساس همسویی منافع بلندمدت دو طرف بنا شده‌اند که فراتر از ملاحظات صرفاً اقتصادی است. شاید همین نیروها از سوی عربستان و دیگر صادرکنندگان نفت خلیج فارس در نهایت در بلندمدت زمینه‌ساز تجارت نفت بر پایه رنمینبی شوند.^۲

رقابت کنند.^۱ اما همه این موارد گویای این راهبرد است که چین به دنبال استراتژی بلندمدت تغییر حاکمیت دلار بر تجارت جهانی است ولی این مسیر روندی طولانی دارد. به طوریکه مقامات چینی، از جمله رئیس بانک مرکزی پان گونگ‌شنگ، آشکارا از یک سیستم ارزی چندقطبی و گسترش جهانی e-CNY حمایت می‌کنند و این اقدامات توسط زیرساخت‌های ملموس و مشارکت بانک‌ها پشتیبانی می‌شود. تراکنش‌های فرامرزی یوان دیجیتال از ۱.۲ تریلیون دلار عبور کرده و آزمایش‌های واقعی در آسه‌آن، خاورمیانه و حتی اروپا انجام شده است. اما باید توجه داشت که چین همچنان کنترل‌های سرمایه را حفظ کرده و سهم یوان در پرداخت‌های جهانی هنوز کم است معمولاً زیر ۵٪ طبق آمار SWIFT این سیستم در حال رشد است، ولی هنوز جایگزین سلطه دلار نشده است.

● اما در خصوص تأثیر تحولات تغییر حاکمیت دلار و جهش به سوی چین بر روی بازار نفت باید اشاره داشت که از آنجا که رونق تجارت عربستان و چین عمدتاً توسط نفت هدایت شده است، سهم نفت از واردات چین از عربستان به‌طور پیوسته از حدود دوسوم در یک دهه گذشته به ۸۴٪ در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است. در همین حال، مازاد تجاری عربستان با چین از پایین‌ترین سطح خود یعنی ۵ تا ۱۰ میلیارد دلار آمریکا در سال‌های ۲۰۱۵-۲۰۱۶ به ۲۰ تا ۴۰ میلیارد دلار آمریکا در سه سال منتهی به سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است. اگر تجارت نفت بین عربستان و چین به‌طور کامل به رنمینبی انجام شود، نگهداری، خرج کردن یا تبدیل ده‌ها میلیارد پترویوان از طریق کانال‌های موجود دوجانبه یا بین‌المللی دشوار خواهد بود. این موضوع کمک می‌کند تا توضیح داده شود چرا یوان، علی‌رغم رونق تجارت بین دو کشور، پیشرفت اندکی در تبدیل شدن به یک ارز معنادار برای تسویه معاملات نفتی داشته است. عربستان سعودی در حال حاضر علاقه چندانی به پذیرش یوان برای پرداخت‌های نفتی ندارد، اگرچه تمایل به انجام مذاکرات مرتبط را نشان داده است. چالش‌های ذکرشده، به‌علاوه

1. China's tech giants lobby for offshore yuan stablecoin, sources say, Reuters, July 2025.

2. Saudi-China ties and renminbi-based oil trade, S&P Global August 2024.

project, Reuters, June 2024.

24. Secondary tariffs on Russian oil buyers: A new shockwave for global energy markets, The Economics Times, 2 Aug 2025

25. Share of ruble, yuan in Russia-China mutual settlements exceeds 95% - PM Mishustin, Interfax, August 2024

26. Saudi-China ties and renminbi-based oil trade, S&P Global August 2024.

27. The International Role of the U.S. Dollar – 2025 Edition, Federal Reserve, 18 July 2025.

28. The Lackluster Past and Promising Future of China's Central Bank Digital Currency, Cornell SC Johnson College of Business, 2024.

29. The Stealth Erosion of Dollar Dominance: Active Diversifiers and the Rise of Nontraditional Reserve Currencies, Working Paper, IMF, 2022

منابع:

1. A Decadal Review of Russia-China Economic Relations, ORF, FEB 2025.

2. Adam Tooze (2021), Shutdown: How Covid Shook the World's Economy, Viking .

3. Barry Eichengreen and Marc Flandreau (2008), The Rise and Fall of the Dollar, or When did the Dollar Replace Sterling as the Leading Reserve Currency? Econometrics Library.

4. Benjamin Green (2023) The e-CNY: Implications for the Future of Digital China, Australian Institute of International Affairs.

5. BRICS: Transforming Global Economic Power, Even As Members Compete, Andaman Partners, June 2025.

6. BRICS' Response to Western Economic Sanctions and Protectionism, China's Environment – Ecology, Energy, Belt & Road Initiative, and BRICS, March 2025.

7. China's Digital Yuan Challenges Dollar Hegemony with First Global Oil Trade, Crypto Briefing, 2023.

8. China's Policy Push for Digital Yuan Cross-Border Applications: A Global Financial "Wall-Breaking" Experiment, Coin Rank, June 2025.

9. China ramps up global yuan push, seizing on retreating dollar, Reuters, April 2025.

10. China talks up digital yuan in push for multi-polar currency system, Reuters, 18 June 2025

11. China's tech giants lobby for offshore yuan stablecoin, sources say, Reuters, July 2025.

12. Colin Weiss (2022), Geopolitics and the U.S. Dollar's Future as a Reserve Currency, Board of Governors of the Federal Reserve System International Finance Discussion Papers.

13. Danil Fliagin, Mutiu Abdulganiyu (2025) Impact of intra-BRICS trade on the share of United States dollar in international reserve composition, BRICS Journal of Economics 6(2).

14. Derek Andersen (2023), Chinese digital yuan CBDC used for first time to settle cross-border oil deal, cointelegraph, Oct 2023.

15. Digital Yuan: The New Era of Cross-Border Payments in Global Trade, Tech Trends, March 2025.

16. International use of the yuan proceeds slowly, even though it is increasingly used in China's foreign trade, BOFIT Weekly Review 28/2025, 11 Jul 2025.

17. Monetary cooperation promotes in-depth development of China-Russia economic and trade cooperation, CGTN, June 2025

18. Monthly analysis of Russian fossil fuel exports and sanctions, CREA, March 2024

19. RMB Tracker Monthly reporting and statistics on renminbi (RMB) progress towards becoming an international currency, Swift, July 2025 Central bank digital currency momentum growing, study shows, Reuters, 17 Sep 2024.

20. Ruble, yuan already account for 95% of mutual settlements in trade transactions between Russia, China - Russian First Deputy PM, Interfax, Nov 2023.

21. Russia, China use national currencies for over 90% of trade settlements – Lavrov, Interfax, May 2024.

22. Russia's trade surplus falls 18.3% to \$42.4 bln in Jan-April – FCS, Interfax, June 2025

23. Saudi Arabia joins BIS- and China-led central bank digital currency

بررسی وضعیت موجود و چشم انداز توسعه میدان گنبد شمالی توسط قطر

فاطمه طیفانی

« خلاصه اجرایی »

قطر را تقویت می‌کند، بلکه این کشور را در خط مقدم چشم‌انداز انرژی جهانی در حال تحول قرار می‌دهد، با هدف برآورده کردن تقاضای رو به رشد برای انرژی پاک‌تر و در عین حال مدیریت پیچیدگی‌های ژئوپلیتیکی.

۱. مقدمه: میدان گنبد شمالی قطر در چشم‌انداز انرژی جهانی

۱.۱. اهمیت زمین‌شناسی و ذخایر اثبات‌شده:

روابط میدان گنبد شمالی، واقع در آب‌های فراساحلی شمال شرق شبه‌جزیره قطر، بدون شک بزرگترین میدان گاز طبیعی غیرهمراه در جهان است. این میدان مساحتی بالغ بر ۶۰۰۰ کیلومتر مربع را پوشش می‌دهد که معادل تقریباً نیمی از مساحت خشکی کشور قطر است. کشف این میدان در سال ۱۹۷۱ صورت گرفت، اما حفاری‌های ارزیابی گسترده در طول ۱۴ سال بعد، ابعاد عظیم آن را آشکار ساخت. این بررسی‌ها نشان داد که میدان گنبد شمالی دارای ذخایر قابل بازیافت بیش از ۹۰۰ تریلیون فوت مکعب استاندارد (TSCF) است که تقریباً ۱۰ درصد از ذخایر شناخته‌شده گاز طبیعی جهان را تشکیل می‌دهد. این حجم عظیم ذخایر، قطر را پس از روسیه و ایران، در رتبه سوم دارندگان بزرگترین ذخایر اثبات‌شده گاز در جهان قرار می‌دهد.

این میدان بخشی از یک میدان گازی بزرگتر است که به آب‌های ایران نیز امتداد می‌یابد و در آنجا با نام میدان پارس جنوبی شناخته می‌شود. سازندهای زمین‌شناسی کنگان (تریاس) و دالان بالایی (پرمین)، که مخازن اصلی گاز را تشکیل می‌دهند، شامل چندین لایه مخزنی غنی از مایعات هستند و تقریباً ۴۰ بشکه میعانات گازی به ازای هر ۱ میلیون فوت مکعب گاز تولید می‌کنند. مقیاس بی‌نظیر میدان گنبد شمالی (بزرگترین میدان گازی مستقل/غیرهمراه و دارنده ۱۰ درصد از ذخایر جهانی)

این گزارش تحلیلی جامع، به بررسی وضعیت کنونی و چشم‌انداز توسعه میدان گنبد شمالی قطر، بزرگترین میدان گاز طبیعی غیرهمراه جهان، و پیامدهای استراتژیک آن برای بازارهای جهانی انرژی می‌پردازد. قطر، به عنوان یکی از تولیدکنندگان پیشرو گاز طبیعی مایع شده (LNG)، در حال اجرای یک برنامه توسعه جاه‌طلبانه چندفازی است تا ظرفیت تولید LNG خود را از ۷۷ میلیون تن در سال (MTPA) فعلی به ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰ افزایش دهد که نشان‌دهنده افزایشی ۸۵ درصدی است.

این توسعه عمدتاً از طریق سه پروژه عظیم به نام‌های میدان شمالی شرق (NFE)، میدان شمالی جنوب (NFS) و میدان شمالی غرب (NFW) که اخیراً اعلام شده است، پیش می‌رود. این پروژه‌ها شامل سرمایه‌گذاری‌های چند میلیارد دلاری هستند و شرکت قطر انرژی (QatarEnergy) سهم ۷۵ درصدی غالب را در سرمایه‌گذاری‌های مشترک با شرکت‌های بزرگ بین‌المللی انرژی مانند توتال انرژی (TotalEnergies)، اکسون‌موبیل (ExxonMobil)، شل (Shell)، انی (Eni) و کونوکو فیلیپس (ConocoPhillips) حفظ می‌کند. قراردادهای بلندمدت تأمین گاز با بازارهای کلیدی در آسیا (چین، هند، تایوان، بنگلادش) و اروپا (آلمان، فرانسه، هلند، ایتالیا) منعقد شده است که بر نقش قطر به عنوان یک تأمین‌کننده قابل اعتماد و رقابتی LNG در سطح جهانی تأکید می‌کند.

مزیت‌های استراتژیک قطر شامل موقعیت آن به عنوان کم‌هزینه‌ترین تولیدکننده LNG، تأکید آن بر قراردادهای بلندمدت، و تعهدش به کاهش شدت کربن تولید LNG از طریق فناوری‌های پیشرفته مانند جذب و ذخیره‌سازی کربن (CCS) و ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر است. این توسعه نه تنها ثبات اقتصادی و تلاش‌های تنوع‌بخشی

برای انرژی پاک‌تر و تنوع‌بخشی منابع، در حال افزایش بود، دوباره وارد بازار شد. این امر نشان‌دهنده یک قابلیت برنامه‌ریزی بلندمدت پیچیده است که به قطر اجازه می‌دهد تا توسعه منابع خود را با پویایی‌های بازار جهانی هماهنگ کند، نه اینکه صرفاً به فرصت‌های کوتاه‌مدت واکنش نشان دهد. زمان‌بندی این توسعه، که با تغییرات ژئوپلیتیکی (مانند امنیت انرژی اروپا پس از جنگ اوکراین) همزمان شد، اهرم بازار قطر را تقویت کرده است.

۲. وضعیت موجود و توسعه فاز میدان گنبد شمالی

قطر در حال حاضر در حال یک توسعه بی‌سابقه در ظرفیت تولید LNG خود است که هدف آن افزایش آن از ۷۷ میلیون تن در سال فعلی به ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰ است که افزایشی ۸۵ درصدی را نشان می‌دهد. این توسعه در سه فاز متمایز ساختار یافته است: میدان شمالی شرق (NFE)، میدان شمالی جنوب (NFS) و میدان شمالی غرب (NFW).

۲.۱. پروژه میدان شمالی شرق (NFE): پیشرفت، ظرفیت و زمان‌بندی

پروژه NFE اولین و بزرگترین فاز توسعه است که در سال ۲۰۱۹ آغاز شد. این پروژه برای افزایش ظرفیت تولید LNG قطر به میزان ۳۲ تا ۳۳ میلیون تن در سال طراحی شده است و ظرفیت کلی را از ۷۷ میلیون تن در سال به ۱۱۰ میلیون تن در سال افزایش می‌دهد. این پروژه شامل ساخت چهار "مگا-خط تولید" است که هر یک ظرفیت ۸ میلیون تن در سال را دارند. تصمیم نهایی سرمایه‌گذاری (FID) برای NFE در فوریه ۲۰۲۱ اتخاذ شد.

انتظار می‌رود اولین تولید LNG از NFE در اواسط سال ۲۰۲۶ آغاز شود، با این حال برخی منابع آغاز تولید اولین خطوط را در پایان سال ۲۰۲۵ ذکر کرده‌اند. این پروژه شامل توسعه زیرساختی قابل توجهی است، از جمله یک خط لوله انتقال گاز به طول ۲۵۰ کیلومتر، یک خط لوله تأمین مونو اتیلن گلیکول (MEG) به طول ۲۵۰

یک مزیت اساسی برای استراتژی انرژی قطر محسوب می‌شود. این پایه منابع عظیم، قطر را قادر می‌سازد تا امنیت تأمین بلندمدت و مزیت‌های هزینه‌ای بی‌نظیری را در بازار جهانی گاز داشته باشد. این مزیت ذاتی در منابع، به قطر اجازه می‌دهد تا پروژه‌های توسعه‌ای عظیم و چند دهه‌ای را با اطمینان خاطر آغاز کند، شرکای بین‌المللی را جذب کرده و قراردادهای بلندمدت را تضمین نماید، که به طور مؤثری موهبت طبیعی خود را به اهرم اقتصادی و ژئوپلیتیکی قابل توجهی تبدیل می‌کند. این واقعیت توضیح می‌دهد که چرا قطر می‌تواند چنین سهم غالبی را در بازار جهانی LNG هدف قرار دهد.

۲.۱. زمینه تاریخی توسعه و ظهور قطر به عنوان یک قدرت LNG:

توسعه میدان گنبد شمالی عامل اصلی رشد اقتصادی سریع قطر بوده است. گاز تولیدی از این میدان عظیم به محصولات مختلفی از جمله LNG، گاز به مایع (GTL)، مایعات گاز طبیعی (NGL) و سایر محصولات مرتبط با گاز، علاوه بر گاز خط لوله برای صادرات، فرآوری می‌شود. قطر از سال ۱۹۹۷ صادرات LNG از میدان گنبد شمالی را آغاز کرده و در سال ۲۰۰۶ از اندونزی به عنوان بزرگترین صادرکننده LNG جهان پیشی گرفت. شرکت قطر انرژی ایل‌ان‌جی (QatarEnergy LNG)، که قبلاً با نام قطرگاز (Qatargas) شناخته می‌شد، در حال حاضر ۱۴ خط تولید LNG را با ظرفیت تولید سالانه ۷۷ میلیون تن اداره می‌کند که آن را به بزرگترین تولیدکننده LNG در جهان تبدیل کرده است.

در سال ۲۰۰۵، یک ممنوعیت بر توسعه بیشتر میدان گنبد شمالی اعمال شد تا تأثیر افزایش تولید بر مخزن ارزیابی شود. این ممنوعیت در آوریل ۲۰۱۷ برداشته شد که نشان‌دهنده آغاز فاز کنونی توسعه است. این توقف در سال ۲۰۰۵ و سپس برداشتن آن در سال ۲۰۱۷ و به دنبال آن توسعه تهاجمی، نشان‌دهنده یک رویکرد استراتژیک محاسبه‌شده است. به جای توسعه مداوم و بدون کنترل، قطر برای درک بهتر مخزن مکث کرد و سپس در زمانی که تقاضای جهانی برای گاز، به ویژه

الزامات زیست‌محیطی نیست؛ بلکه یک تمایز استراتژیک در بازار است. در جهانی که به طور فزاینده‌ای بر اهداف اقلیمی متمرکز است، ارائه "LNG با کربن پایین" یک مزیت رقابتی فراهم می‌کند، به ویژه برای قراردادهای بلندمدت با خریداران آگاه به محیط زیست. این رویکرد پیشگیرانه، قطر را به عنوان یک تأمین‌کننده انرژی مسئول و آینده‌نگر معرفی می‌کند که به طور بالقوه به آن اجازه می‌دهد قیمت‌های بالاتری را تضمین کند یا وضعیت تأمین‌کننده ترجیحی را در بازارهایی با مقررات زیست‌محیطی سخت‌گیرانه به دست آورد، در حالی که همزمان مجوز اجتماعی برای فعالیت کسب‌وکار اصلی

کیلومتر، و ۲۸۰ کیلومتر کابل فیبر نوری. پروژه NFE همچنین بر پایداری زیست‌محیطی تأکید دارد و شامل یک تأسیسات بزرگ جذب و ذخیره‌سازی کربن (CCS) است که بزرگترین در نوع خود در صنعت LNG خواهد بود و هدف آن کاهش ۲۵ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای در مقایسه با تأسیسات مشابه است. این تأسیسات همچنین به شبکه برق قطر متصل خواهد شد که به طور فزاینده‌ای با برق تجدیدپذیر از پروژه‌هایی مانند نیروگاه خورشیدی الخرسعه تأمین می‌شود. سرمایه‌گذاری قابل توجه قطر در CCS و ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر برای NFE صرفاً در مورد رعایت

جدول ۱: خلاصه‌ای از پروژه‌های توسعه میدان گنبد شمالی

فاز پروژه	LNG ظرفیت اضافه شده (میلیون تن در سال)	LNG ظرفیت کلی (میلیون تن در سال)	سال شروع مورد انتظار	هزینه سرمایه‌گذاری تخمینی (میلیارد دلار آمریکا)	جزئیات کلیدی
فعلی	-	۷۷	-	-	توسط ۱۴ خط تولید اداره می‌شود
میدان شمالی شرق (NFE)	۳۲-۳۳	۱۱۰	اواسط ۲۰۲۶ (برخی تا پایان ۲۰۲۵)	۲۸.۷۵	۴ مگا-خط تولید (هر کدام ۸ میلیون تن در سال)، شامل تأسیسات بزرگ جذب و ذخیره‌سازی کربن (CCS)
میدان شمالی جنوب (NFS)	۱۶	۱۲۶	۲۰۲۶-۲۰۲۷	۱۰	۲ مگا-خط تولید (هر کدام ۸ میلیون تن در سال)، هم‌افزایی با NFE، شامل CCS
میدان شمالی غرب (NFW)	۱۶	۱۴۲	۲۰۲۸ (اوج تا ۲۰۳۰)	۱۷-۱۸	۲ مگا-خط تولید (هر کدام ۸ میلیون تن در سال)، بر اساس کشف ذخایر جدید در بخش غربی، تولید تا ۲۰۶۹
مجموع کلی	۶۴-۶۵	۱۴۲	تا سال ۲۰۳۰	۵۶.۷۵~ - ۵۷.۷۵~ (خاص پروژه) / ۱۰۰~ (توسعه کلی)	نشان‌دهنده افزایش ۸۵ درصدی ظرفیت فعلی است

جدیدترین فاز توسعه میدان گنبد شمالی است. این پروژه ۱۶ میلیون تن در سال دیگر به ظرفیت تولید LNG اضافه خواهد کرد. هدف پروژه NFW افزایش ظرفیت کلی تولید LNG قطر به ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰ است. این پروژه شامل دو خط فرآوری LNG با ظرفیت ۸ میلیون تن در سال خواهد بود.

منطق استراتژیک NFW از مطالعات اخیر نشأت می‌گیرد که نشان‌دهنده مقادیر عظیم گاز اضافی (۲۴۰ تریلیون فوت مکعب) در بخش غربی میدان گنبد شمالی است که ذخایر کلی گاز قطر را از ۱۷۶۰ تریلیون فوت مکعب به بیش از ۲۰۰۰ تریلیون فوت مکعب افزایش می‌دهد. این پروژه در حال حاضر در مرحله امکان‌سنجی قرار دارد و انتظار می‌رود تولید تجاری آن در سال ۲۰۲۸ آغاز شود و تا سال ۲۰۳۰ به اوج خود برسد و تا سال ۲۰۶۹ ادامه یابد. کارهای مهندسی بلافاصله آغاز شده است. کشف "مقادیر عظیم گاز اضافی" که منجر به پروژه NFW شد، نشان می‌دهد که پتانسیل تولید بلندمدت قطر قبلاً کمتر از حد برآورد شده بود. این تنها یک توسعه نیست؛ بلکه یک بازنگری در ظرفیت نهایی و طول عمر میدان است. این امر افق قطر را به عنوان یک تأمین‌کننده اصلی انرژی جهانی به طور قابل توجهی گسترش می‌دهد و توانایی آن را برای امضای قراردادهای چند دهه‌ای بیشتر تقویت می‌کند و موقعیت آن را به عنوان "ستون فقرات رشد اقتصادی برای قرن آینده" تثبیت می‌کند. این همچنین به این معنی است که استراتژی انرژی قطر بر پایه منابعی استوار است که به طور مداوم بازنگری و تقویت می‌شوند و امنیت تأمین بی‌نظیری را فراهم می‌آورد.

۴.۲. مسیر رشد کلی ظرفیت تولید (۷۷ میلیون تن در سال تا ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰):

ظرفیت کنونی تولید LNG قطر ۷۷ میلیون تن در سال است که توسط قطر انرژی (Qatar Energy) اداره می‌شود. توسعه فازی این ظرفیت را با NFE به ۱۱۰ میلیون تن در سال، سپس با NFS به ۱۲۶ میلیون تن در سال، و در نهایت با NFW به ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰ افزایش خواهد داد. این نشان‌دهنده افزایش ۸۵ درصدی

هیدروکربنی خود را نیز افزایش می‌دهد. این امر خطرات نظارتی آینده را کاهش داده و دسترسی به بازار را بهبود می‌بخشد.

۲.۲. پروژه میدان شمالی جنوب (NFS): وضعیت توسعه، ظرفیت و زمان‌بندی:

پروژه NFS فاز دوم توسعه است که برای افزایش ظرفیت تولید LNG قطر از ۱۱۰ میلیون تن در سال به ۱۲۶ میلیون تن در سال با افزودن ۱۶ میلیون تن در سال طراحی شده است. این فاز شامل دو خط تولید LNG با ظرفیت ۸ میلیون تن در سال است. انتظار می‌رود تولید از NFS در سال ۲۰۲۶ یا ۲۰۲۷ آغاز شود.

توسعه بالادستی برای NFS شامل پنج سکو، ۵۰ حلقه چاه و خطوط لوله گاز به تأسیسات فرآوری خشکی خواهد بود. این پروژه برای بهره‌مندی از هم‌افزایی‌های قابل توجه با پروژه NFE برای کارایی هزینه‌ای طراحی شده است. مشابه NFE، پروژه NFS نیز استانداردهای بالایی را برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، از جمله جذب و ذخیره‌سازی CO₂ و اتصال به شبکه برق قطر که با انرژی تجدیدپذیر تأمین می‌شود، در نظر خواهد گرفت. اشاره صریح به "هم‌افزایی‌های قابل توجه با NFE، که آن را به یکی از پروژه‌های LNG با کمترین هزینه در جهان تبدیل می‌کند" برای NFS، یک مزیت استراتژیک عمیق‌تر را آشکار می‌سازد. این تنها به معنای افزودن ظرفیت نیست، بلکه به معنای انجام آن به صورت کارآمد و با هزینه پایین است. این رهبری در هزینه (که در نیز ذکر شده است) به قطر اجازه می‌دهد تا حتی در سناریوهای احتمالی مازاد عرضه یا در دوره‌های قیمت پایین‌تر جهانی LNG، سودآوری خود را حفظ کند، که به آن یک مزیت رقابتی قابل توجه نسبت به تولیدکنندگان با هزینه بالاتر مانند ایالات متحده می‌دهد. این انعطاف‌پذیری، تسلط بلندمدت بر بازار را تضمین می‌کند.

۳.۲. پروژه میدان شمالی غرب (NFW): منطق استراتژیک، ظرفیت برنامه‌ریزی‌شده و چشم‌انداز:

پروژه NFW که در فوریه ۲۰۲۴ اعلام شد، سومین و

تا شرایط را دیکته کنند و اهداف استراتژیک بلندمدت را بدون محدود شدن توسط چرخه‌های مالی کوتاه‌مدت یا ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاران خارجی دنبال کنند. همچنین تضمین می‌کند که سهم عمده سود در داخل کشور باقی بماند.

۲.۳. تفکیک سرمایه‌گذاری خاص پروژه‌ها (NFE)، (NFS، NFW):

« میدان شمالی شرق (NFE): »

- هزینه تخمینی پروژه NFE به تنهایی ۲۸.۷۵ میلیارد دلار آمریکا است.
- قراردادهای کلیدی شامل یک قرارداد مهندسی، تدارکات، ساخت و راه‌اندازی (EPCC) خشکی به ارزش ۱۳ میلیارد دلار آمریکا است که در فوریه ۲۰۲۱ به کنسرسیومی متشکل از چیودا (Chiyoda) و تکنیپ انرژی (Technip Energies) برای چهار مگا-خط تولید LNG اعطا شد.
- یک قرارداد EPC اضافی به ارزش ۲ میلیارد دلار آمریکا به شرکت سامسونگ سی‌اند تی (Samsung C&T Corporation) برای کارهای NFE اعطا شد.

« میدان شمالی جنوب (NFS): »

- پروژه NFS تخمین زده می‌شود ۱۰ میلیارد دلار آمریکا هزینه داشته باشد.
- یک قرارداد EPC به ارزش ۱۰ میلیارد دلار آمریکا برای تأسیسات خشکی (دو خط تولید LNG) در می ۲۰۲۳ به سرمایه‌گذاری مشترکی به رهبری تکنیپ انرژی با مشارکت شرکت پیمانکاران متحد (Consolidated Contractors Company) اعطا شد.
- یک قرارداد EPCC اضافی به ارزش ۵۶۰ میلیون دلار آمریکا به تکنیکاس رئونیداس (Tcnicas Reunidas) برای خطوط لوله و سیستم‌های جانبی اعطا شد.

نسبت به سطوح فعلی است. این رشد جاه‌طلبانه برای تثبیت موقعیت قطر به عنوان یک بازیگر پیشرو طراحی شده است که به طور بالقوه می‌تواند تا پایان این دهه تقریباً ۲۵ درصد از بازار جهانی LNG را کنترل کند. هدف ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰ و جاه‌طلبی برای کنترل "تقریباً ۲۵ درصد از بازار جهانی LNG" یک اعلامیه روشن از قصد این کشور است. این فقط در مورد تأمین تقاضا نیست؛ بلکه در مورد شکل‌دهی فعالانه چشم‌انداز عرضه جهانی LNG و به طور بالقوه جایگزینی رقبا است. این استراتژی تهاجمی سهم بازار نشان می‌دهد که قطر قصد دارد موقعیت خود را در برابر بازیگران اصلی دیگر مانند ایالات متحده و استرالیا مستحکم کند. این به معنای تمایل به رقابت بر اساس قیمت (با توجه به پایه هزینه پایین آن) و امنیت تأمین بلندمدت است که به طور بالقوه فشار بر تأمین‌کنندگان با هزینه بالاتر یا کمتر با ثبات را افزایش می‌دهد.

۳. مشخصات سرمایه‌گذاری: هزینه‌های سرمایه‌ای و تأمین مالی

۱.۳. سرمایه‌گذاری کلی قطر انرژی در فازهای توسعه:

قطر انرژی در حال سرمایه‌گذاری قابل توجهی است که برای دو فاز اول (NFE و NFS) از برنامه توسعه LNG میدان گنبد شمالی تقریباً ۳۰ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود. توسعه کلی، از جمله NFW، به عنوان "پروژه توسعه ۱۰۰ میلیارد دلاری" یا شامل "ده‌ها میلیارد دلار" برای پروژه‌های افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز توصیف شده است. این بیان که قطر انرژی "سرمایه فراوانی برای تأمین مالی پروژه به صورت خودگردان" دارد و "تقریباً ۳۰ میلیارد دلار" برای NFE/NFS هزینه می‌کند بسیار مهم است. در حالی که شرکا درگیر هستند، توانایی قطر برای تأمین مالی داخلی این پروژه‌های عظیم، وابستگی به تأمین مالی خارجی و شرایط مرتبط با آن را کاهش می‌دهد. این استقلال مالی به قطر انرژی استقلال استراتژیک قابل توجهی در توسعه پروژه، انتخاب شریک و مذاکرات بازار می‌دهد. به علاوه، به آنها اجازه می‌دهد

« میدان شمالی غرب (NFW):

تا نوسانات بازار را جذب کند و قراردادهای بلندمدت را حتی زمانی که سایر تولیدکنندگان ممکن است تردید داشته باشند، دنبال کند. این انعطاف‌پذیری مالی به یک ابزار ژئوپلیتیکی تبدیل می‌شود و قطر را قادر می‌سازد تا به عنوان یک تأمین‌کننده انرژی "بی‌طرف" و قابل اعتماد در مناطق ناپایدار عمل کند و پیوندهای جهانی را در سراسر طیف ژئوپلیتیکی عمیق‌تر کند. توانایی آن در ارائه قیمت‌های رقابتی و تأمین مطمئن، نفوذ دیپلماتیک و مشارکت‌های اقتصادی آن را در سراسر جهان تقویت می‌کند.

۴. مشارکت‌های استراتژیک و سرمایه‌گذاری‌های مشترک

۴.۱. نقش غالب قطر انرژی و مدل عملیاتی:

قطر انرژی (قبلاً قطر پترولیوم) شرکت دولتی است که پروژه‌های توسعه میدان گنبد شمالی را هدایت می‌کند. این شرکت پروژه NFE را از طریق قطرگاز اداره می‌کند. قطر انرژی معمولاً سهم ۷۵ درصدی غالبی را در سرمایه‌گذاری‌های مشترک تشکیل‌شده برای این پروژه‌های توسعه حفظ می‌کند. این سهم اکثریت، کنترل قطر بر تصمیمات استراتژیک را تضمین می‌کند و درآمدهای ملی از پروژه‌ها را به حداکثر می‌رساند. سهم اکثریت ثابت ۷۵ درصدی قطر انرژی در سرمایه‌گذاری‌های مشترک یک استراتژی عمدی برای حفظ کنترل قابل توجه بر توسعه و به حداکثر رساندن جذب ارزش اقتصادی در قطر است. این تنها در مورد جذب سرمایه خارجی نیست؛ بلکه در مورد استفاده از تخصص در عین حفظ حاکمیت بر مهمترین دارایی خود است. این مدل به قطر اجازه می‌دهد تا مسیر بلندمدت توسعه میدان گنبد شمالی را هدایت کند و از همسویی با اهداف ملی تنوع اقتصادی و استراتژی‌های گذار انرژی اطمینان حاصل کند، به جای اینکه صرفاً توسط انگیزه‌های سود کوتاه‌مدت شرکای بین‌المللی هدایت شود. همچنین تضمین می‌کند که بخش عمده سود در داخل کشور باقی بماند.

● پروژه NFW شامل سرمایه‌گذاری‌های جدیدی به ارزش تخمینی ۶۱.۹ میلیارد تا ۶۵.۵ میلیارد ریال قطر (۱۷ تا ۱۸ میلیارد دلار آمریکا) است.

● تفکیک سرمایه‌گذاری‌ها در فازهای متمایز (NFE، NFS، NFW) و اعلام‌های متوالی تصمیم نهایی سرمایه‌گذاری (ابتدا NFE، سپس NFS، سپس NFW) نشان‌دهنده یک استراتژی سرمایه‌گذاری فازی است. این رویکرد امکان کاهش ریسک، یادگیری از فازهای قبلی و انطباق با شرایط در حال تحول بازار را فراهم می‌کند. این رویکرد مازولار به توسعه، به جای یک پروژه عظیم واحد، انعطاف‌پذیری را فراهم می‌کند و به قطر اجازه می‌دهد تا ظرفیت را به صورت تدریجی افزایش دهد، به سیگنال‌های تقاضا و پیشرفت‌های فناوری پاسخ دهد و در عین حال ریسک مالی را مدیریت کند.

۳.۳. مکانیزم‌های تأمین مالی و ملاحظات اقتصادی:

قطر انرژی برنامه‌ریزی برای انتشار بزرگ اوراق قرضه، به طور بالقوه بین ۷ تا ۱۰ میلیارد دلار آمریکا، در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۱ را برای تأمین مالی پایانه LNG میدان گنبد شمالی را در نظر داشت. در ژوئن ۲۰۲۱، قطر پترولیوم (اکنون قطر انرژی) ۱۲.۵ میلیارد دلار را در یک انتشار اوراق قرضه بی‌سابقه در بازارهای نوظهور به دست آورد. این پروژه‌ها از "هزینه‌های سر به سر پایین (۰.۳ تا ۰.۵ دلار بر میلیون بی‌تی‌یو)" بهره می‌برند که یک مزیت رقابتی قابل توجه نسبت به سایر تولیدکنندگان LNG مانند ایالات متحده (۲.۵ تا ۳ دلار بر میلیون بی‌تی‌یو) فراهم می‌کند. این هزینه پایین همچنین با درآمد حاصل از تولید مایعات همراه افزایش می‌یابد. انتظار می‌رود این توسعه تأثیر اقتصادی قابل توجهی، هم در سطح محلی و هم در سطح جهانی، از طریق افزایش ظرفیت صادرات LNG، بهبود تراز تجاری، افزایش درآمدهای ملی و تحریک بخش‌های جانبی مانند کشتیرانی و لجستیک داشته باشد. ترکیب هزینه‌های سر به سر پایین و انتشار اوراق قرضه قابل توجه نشان‌دهنده یک موقعیت مالی بسیار قوی است. این قدرت مالی به قطر اجازه می‌دهد

۲.۴. شرکای بین‌المللی کلیدی:

« سرمایه‌گذاری‌های مشترک تاریخی/دیگر (قطر انرژی ال‌ان‌جی N تا (۴)S، (۱)S تا (۳)S):

● قطر انرژی دارای سرمایه‌گذاری‌های مشترک دیرینه با اکسون‌موبیل، توتال‌انرژی، میتسوئی (Mitsui)، ماروبنی (Marubeni)، کونوکو فیلیپس، شل، شرکت ال‌ان‌جی راس لفان کره (Korea Ras Laffan LNG Limited)، ایتوچو (Itochu Corporation)، شرکت ال‌ان‌جی ژاپن (LNG Japan Corporation) و شرکت اوپیک میدل ایست نچرال گاز (OPIC Middle East Natural Gas Corporation) برای خطوط تولید LNG موجود خود است.

● پورتفولیوی متنوع شرکای بین‌المللی، شامل شرکت‌های بزرگ انرژی غربی و به طور فزاینده‌ای شرکت‌های ملی نفت (NOC) آسیایی، یک استراتژی هوشمندانه است. این فقط در مورد سرمایه یا فناوری نیست؛ بلکه در مورد تضمین دسترسی به بازار و تنوع بخشیدن به ریسک ژئوپلیتیکی است. این واقعیت که قطر انرژی تقریباً پنج سال منتظر ماند تا قراردادهای مشارکت را امضا کند، و بر توانایی خود در تأمین مالی خودگردان تأکید کرد، نشان می‌دهد که این شرکت توانسته است "انتظارات خود را از شرکای بالقوه افزایش دهد"، از جمله فرصت‌هایی برای قطر انرژی برای سرمایه‌گذاری در دارایی‌های خارج از کشور آنها. با مشارکت با شرکت‌هایی که دسترسی قابل توجهی به بازار دارند (مانند توتال‌انرژی در اروپا، NOC های چینی در آسیا)، قطر به طور مؤثری تقاضا را برای تولید افزایش یافته خود تضمین می‌کند. علاوه بر این، ارائه سهام به خریداران اصلی مانند سینوپک، سی‌ان‌پی‌سی و سی‌پی‌سی یک علاقه مشترک در موفقیت و ثبات تأمین قطر ایجاد می‌کند، روابط بلندمدت را تقویت کرده و خطر مذاکرات مجدد قرارداد یا انحرافات را کاهش می‌دهد. این همچنین از ابتکار کمربند و جاده چین و اهداف امنیت انرژی آن حمایت می‌کند.

قطر انرژی با چندین شرکت بین‌المللی انرژی برای پروژه‌های توسعه میدان گنبد شمالی سرمایه‌گذاری مشترک تشکیل داده است. این مشارکت‌ها برای بهره‌برداری از تخصص جهانی، فناوری و دسترسی به بازار حیاتی هستند.

« میدان شمالی شرق (NFE):

- شرکای اصلی شامل توتال‌انرژی، انی، اکسون‌موبیل، کونوکو فیلیپس و شل هستند.
- توتال‌انرژی، اکسون‌موبیل و شل هر کدام ۲۵ درصد سهم در یک سرمایه‌گذاری مشترک جدید با قطر انرژی (۷۵ درصد) برای سهمی از سهم تولید ۳۲ میلیون تن در سال پروژه NFE دارند. این به معنای سهم ۶.۲۵ درصدی توتال‌انرژی از کل چهار خط تولید است.
- انی و کونوکو فیلیپس هر کدام ۱۲.۵ درصد سهم در سرمایه‌گذاری‌های مشترک مربوطه خود با قطر انرژی (۷۵ درصد) برای NFE دارند.
- شرکت‌های چینی سینوپک (Sinopec) و سی‌ان‌پی‌سی (CNPC) هر کدام ۱.۲۵ درصد سهم در پروژه NFE به دست آوردند. شرکت سی‌پی‌سی (CPC) تایوان نیز ۱.۲۵ درصد سهم به دست آورد.

« میدان شمالی جنوب (NFS):

- شرکای اصلی شامل توتال‌انرژی، شل و کونوکو فیلیپس هستند.
- توتال‌انرژی ۹.۳۷۵ درصد سهم مشارکت دارد.
- شل نیز ۹.۳۷۵ درصد سهم دارد.
- کونوکو فیلیپس ۶.۲۵ درصد سهم دارد.
- ۲۵ درصد باقی‌مانده سهم موجود برای شرکای بین‌المللی در NFS بین این شرکت‌ها تقسیم شده است.

۳.۴. تحلیل ساختارهای مشارکت و سهام سرمایه‌گذاری:

قطر انرژی به طور مداوم سهم ۷۵ درصدی را در سرمایه‌گذاری‌های مشترک جدید برای NFE و NFS فردی بزرگتری (۲۵ درصد از سرمایه‌گذاری مشترک،

جدول ۲: شرکای بین‌المللی کلیدی و سهام مشارکتی آنها (NFE و NFS)

پروژه	شرکت شریک	سهم قطر انرژی در سرمایه‌گذاری مشترک	سهم شریک در سرمایه‌گذاری مشترک	سهم مؤثر در (پروژه تقریبی)	نقش / منطق
NFE	توتال انرژی	٪۷۵	٪۲۵	٪۶.۲۵ از کل ظرفیت NFE	شریک اصلی، تأمین بلندمدت، استراتژی LNG کم‌کربن
NFE	اکسون موبیل	٪۷۵	٪۲۵	٪۶.۲۵ از کل ظرفیت NFE	شریک اصلی، تأمین بلندمدت، سرمایه‌گذاری مشترک گلدن پس
NFE	شل	٪۷۵	٪۲۵	٪۶.۲۵ از کل ظرفیت NFE	شریک اصلی، تأمین بلندمدت، قراردادهای بلندمدت با چین و اروپا
NFE	انی	٪۷۵	٪۱۲.۵	٪۳.۱۲۵ از کل ظرفیت NFE	شریک استراتژیک، تأمین بلندمدت برای اروپا (ایتالیا)
NFE	کونوکو فیلیپس	٪۷۵	٪۱۲.۵	٪۳.۱۲۵ از کل ظرفیت NFE	شریک استراتژیک، تأمین بلندمدت برای اروپا (آلمان)
NFE	سینوپک (چین)	-	٪۱.۲۵ از کل NFE	٪۱.۲۵ از کل ظرفیت NFE	خریدار استراتژیک، قرارداد ۲۷ ساله تأمین LNG
NFE	سی‌ان‌پی‌سی (چین)	-	٪۱.۲۵ از کل NFE	٪۱.۲۵ از کل ظرفیت NFE	خریدار استراتژیک، قرارداد ۲۷ ساله تأمین LNG
NFE	سی‌پی‌سی (تایوان)	-	٪۱.۲۵ از کل NFE	٪۱.۲۵ از کل ظرفیت NFE	خریدار استراتژیک، قرارداد ۲۷ ساله تأمین LNG
NFS	توتال انرژی	٪۷۵	٪۹.۳۷۵	٪۹.۳۷۵ از کل ظرفیت NFS	شریک اصلی، تأمین بلندمدت برای اروپا (فرانسه)
NFS	شل	٪۷۵	٪۹.۳۷۵	٪۹.۳۷۵ از کل ظرفیت NFS	شریک اصلی، تأمین بلندمدت برای اروپا (هلند)
NFS	کونوکو فیلیپس	٪۷۵	٪۶.۲۵	٪۶.۲۵ از کل ظرفیت NFS	شریک استراتژیک، تأمین بلندمدت برای اروپا (آلمان)

کاهش یافته است، زیرا به سمت قراردادهای بزرگ و شاخص‌گذاری نفتی حرکت کرده است. این تأکید بر قراردادهای بلندمدت، به ویژه در شرایطی که قراردادهای کوتاه‌مدت و نقدی محبوبیت بیشتری پیدا کرده‌اند، یک تصمیم استراتژیک بلندمدت است. این رویکرد به قطر امکان می‌دهد تا ثبات قیمت، امنیت عرضه و رشد پایدار را تضمین کند.

۲.۵. بازارهای کلیدی آسیا: چین، هند، تایوان، بنگلادش

آسیا به عنوان یک بازار صادراتی حیاتی برای LNG قطر باقی مانده است، با تمرکز فزاینده بر شرق آسیا.

● **چین:** چین بزرگترین خریدار LNG قطر و یک شریک کلیدی در توسعه‌های NFE و NFS است. شرکت‌های چینی سینوپک و سی‌ان‌پی‌سی قراردادهای ۲۷ ساله بلندمدت برای خرید LNG با قطر انرژی امضا کرده‌اند. سینوپک در نوامبر ۲۰۲۲ و سی‌ان‌پی‌سی در ژوئن ۲۰۲۳ قراردادهای تقریباً یکسانی را امضا کردند که هر کدام شامل خرید ۴ میلیون تن در سال LNG و سهم ۵ درصدی در یک خط تولید NFE است. این قراردادها امنیت تأمین را برای شرکت‌های چینی فراهم می‌کند و به چین کمک می‌کند تا وابستگی خود را به LNG از استرالیا و ایالات متحده کاهش دهد. این قراردادها همچنین از هدف شش‌جانبه چین، رهبر چین، برای تعمیق روابط چین با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس حمایت می‌کند.

● **هند:** قطر انرژی یک قرارداد فروش و خرید LNG SPA ۲۰ ساله با پتروننت ال‌ان‌جی (Petronet LNG) هند برای تأمین ۷.۵ میلیون تن در سال LNG امضا کرده است که از می ۲۰۲۸ آغاز می‌شود. این قرارداد بخش قابل توجهی (حدود ۳۵ درصد) از واردات LNG فعلی هند را تشکیل می‌دهد و به هدف هند برای افزایش سهم گاز طبیعی در سبد انرژی اولیه خود به ۱۵ درصد تا سال ۲۰۳۰ کمک می‌کند.

● **تایوان:** قطر انرژی و شرکت انرژی سی‌پی‌سی تایوان یک قرارداد SPA ۲۷ ساله برای تأمین ۴ میلیون تن در سال LNG از پروژه NFE امضا کرده‌اند. سی‌پی‌سی

یا ۶.۲۵ درصد از کل ظرفیت پروژه NFE) را در اختیار دارند، در حالی که سایرین (انی، کونوکو فیلپس برای NFE) سهم‌های کوچکتری (۱۲.۵ درصد از سرمایه‌گذاری مشترک، یا ۳.۱۲۵ درصد از ظرفیت NFE) دارند. شرکای چینی و تایوانی دارای سهام سرمایه‌گذاری مستقیم حتی کوچکتری (۱.۲۵ درصد) هستند اما قراردادهای تأمین بلندمدت حیاتی دارند. سهام سرمایه‌گذاری متفاوت در میان شرکای بین‌المللی (به عنوان مثال، ۶.۲۵ درصد در مقابل ۳.۱۲۵ درصد در مقابل ۱.۲۵ درصد از کل ظرفیت پروژه) نشان‌دهنده یک استراتژی مشارکت طبقه‌بندی شده است. برخی از شرکا عمدتاً سرمایه و تخصص عملیاتی را فراهم می‌کنند، در حالی که برخی دیگر، به ویژه شرکت‌های ملی نفت آسیایی، عمدتاً خریداران استراتژیک هستند که تأمین بلندمدت را تضمین می‌کنند، با سهم سرمایه‌گذاری کوچکتر که به عنوان یک "سهم طلایی" برای تعهد عمل می‌کند. این رویکرد متنوع به قطر اجازه می‌دهد تا ارزشی را که از مشارکت‌ها به دست می‌آورد، بهینه کند. این کشور می‌تواند سرمایه‌گذاری و دانش فنی لازم را از شرکت‌های بزرگ انرژی سنتی تأمین کند، در حالی که همزمان تقاضای بلندمدت را از بازارهای رشد کلیدی تضمین می‌کند، حتی اگر آن خریداران سرمایه یا تخصص عملیاتی کمتری را فراهم کنند.

۵. بازارهای صادراتی هدف و استراتژی‌های بازاریابی

۱.۵. تمرکز بر قراردادهای بلندمدت در مقابل قراردادهای کوتاه‌مدت/نقدی:

قطر به طور سنتی بر قراردادهای بلندمدت فروش گاز طبیعی مایع (SPA) تأکید دارد، که اغلب دو برابر بزرگتر از قراردادهای سایر فروشندگان است و معمولاً به قیمت نفت وابسته است. این فلسفه بازاریابی در تضاد با هنجار فعلی ایالات متحده است، جایی که قراردادهای کوچکتر و قیمت‌های LNG مرتبط با بازار نقدی رایج‌تر هستند. قطر از سال ۲۰۱۲ که یک چهارم تجارت LNG نقدی را تشکیل می‌داد، به حدود ۶ درصد در سال ۲۰۲۱

حال، قطر در مورد قوانین پایداری اتحادیه اروپا هشدار داده است که می‌تواند تأمین گاز به اروپا را تهدید کند.

۴.۵. مزیت‌های رقابتی و استراتژی بلندمدت بازار

قطر دارای مزیت‌های رقابتی قابل توجهی در بازار جهانی LNG است:

- **کم‌هزینه‌ترین تولیدکننده:** قطر به دلیل هزینه‌های سر به سر پایین خود (۰.۳ تا ۰.۵ دلار بر میلیون بی‌تی‌یو) در مقایسه با تولیدکنندگان ایالات متحده (۲.۵ تا ۳ دلار بر میلیون بی‌تی‌یو) شناخته شده است. این مزیت هزینه، به ویژه با در نظر گرفتن درآمد حاصل از تولید مایعات همراه، آن را در محیط مازاد عرضه پیش‌بینی‌شده در اواخر دهه جاری، راحت‌تر قرار می‌دهد.

- **قراردادهای بلندمدت:** در حالی که خریداران اروپایی تمایلی به امضای قراردادهای بلندمدت ندارند، قطر توانسته است قراردادهای ۲۷ ساله با مشتریان آسیایی مانند چین و تایوان و قراردادهای بلندمدت با هند و برخی کشورهای اروپایی منعقد کند. این قراردادهای بلندمدت، تقاضا را برای مدت طولانی تضمین می‌کنند و به قطر کمک می‌کنند تا در برابر سایر تأمین‌کنندگان LNG، به ویژه ایالات متحده و استرالیا، رقابت کند.

- **تنوع بخشی مسیرهای صادراتی:** قطر در حال توسعه مسیرهای جایگزین برای صادرات LNG است، مانند پایانه گلدن پس (Golden Pass) در تگزاس (یک مشارکت ایالات متحده با کونوکو فیلیپس)، که آسیب‌پذیری زنجیره تأمین را کاهش می‌دهد. ناوگان LNG قطر در حال حاضر ۷۰ کشتی دارد و ۱۲۸ کشتی دیگر در دست سفارش است که انعطاف‌پذیری برای جابجایی محموله‌ها به بازارهای پرتقاضا مانند چین را تضمین می‌کند.

- **رهبری در LNG کم‌کربن:** قطر متعهد به کاهش شدت کربن تولید LNG خود است. پروژه‌های توسعه شامل تأسیسات بزرگ CCS و اتصال به شبکه‌های برق تجدیدپذیر هستند. این امر LNG قطر را در بازارهای جهانی رقابتی نگه می‌دارد و آن را در خط مقدم گذار انرژی قرار می‌دهد.

- **استراتژی بلندمدت فراتر از ۲۰۳۰:** قطر انرژی قصد

همچنین ۵ درصد سهم در معادل یک خط تولید NFE (با ظرفیت ۸ میلیون تن در سال) به دست آورد.

- **بنگلادش:** قطر انرژی یک قرارداد ۱۵ ساله با اکسلریت انرژی (Excelerate Energy) مستقر در ایالات متحده برای تأمین ۱ میلیون تن در سال LNG به بنگلادش امضا کرده است که از ژانویه ۲۰۲۶ آغاز می‌شود. این قرارداد به اکسلریت کمک می‌کند تا حجم LNG توافق شده در قرارداد با شرکت نفت، گاز و مواد معدنی بنگلادش (Petrobrangla) را تأمین کند.

۳.۵. بازارهای اروپا: آلمان، فرانسه، هلند، ایتالیا

در پی کاهش واردات گاز روسیه، اروپا به طور فزاینده‌ای به LNG قطر وابسته شده است.

- **آلمان:** قطر انرژی و کونوکو فیلیپس در نوامبر ۲۰۲۲ دو قرارداد SPA بلندمدت برای تحویل LNG به آلمان از پروژه توسعه میدان گنبد شمالی امضا کردند. انتظار می‌رود اولین تحویل در سال ۲۰۲۶ به پایانه LNG برونس‌بوتل (Brunsb ttel) آلمان صورت گیرد.

- **فرانسه:** قطر انرژی و توتال انرژی در اکتبر ۲۰۲۳ قرارداد SPA برای تأمین حداکثر ۳.۵ میلیون تن در سال LNG به فرانسه برای مدت ۲۷ سال امضا کردند. انتظار می‌رود تحویل از سال ۲۰۲۶ به پایانه دریافت LNG فوس کاو (Fos Cavaou) در جنوب فرانسه آغاز شود.

- **هلند:** قطر انرژی و شل تا ۳.۵ میلیون تن در سال LNG را به هلند به عنوان بخشی از دو قرارداد SPA بلندمدت در یک دوره ۲۷ ساله تأمین خواهند کرد.

- **ایتالیا:** انی یک قرارداد بلندمدت با قطر انرژی اِل‌ان‌جی NFE (۵) برای تحویل حداکثر ۱.۵ میلیارد متر مکعب در سال (LNG bcma) امضا کرده است. انتظار می‌رود تحویل از سال ۲۰۲۶ با مدت ۲۷ سال به پایانه دریافت "FSRU Italia" در پیومبینو (Piombino) ایتالیا آغاز شود. این قرارداد به امنیت تأمین ایتالیا از طریق تنوع بخشی منابع تأمین کمک می‌کند.

- قطر بین ۱۲ تا ۱۴ درصد از LNG اروپا را از زمان حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲ تأمین کرده است. با این

بر قراردادهای بلندمدت، نشان‌دهنده یک رویکرد جامع برای تضمین امنیت عرضه، به حداکثر رساندن درآمد و حفظ مزیت رقابتی است.

افزایش ظرفیت تولید LNG به ۱۴۲ میلیون تن در سال تا سال ۲۰۳۰، قطر را در موقعیتی قرار می‌دهد که سهم قابل توجهی از بازار جهانی را کنترل کند و در برابر نوسانات بازار و رقابت از سوی سایر تولیدکنندگان بزرگ مانند ایالات متحده و استرالیا انعطاف‌پذیری داشته باشد. تعهد قطر به تولید LNG با کربن پایین از طریق فناوری‌های پیشرفته مانند CCS و ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر، نه تنها به اهداف زیست‌محیطی کمک می‌کند، بلکه یک مزیت بازاریابی مهم را در چشم‌انداز انرژی در حال تحول فراهم می‌آورد.

در نهایت، توسعه میدان گنبد شمالی فراتر از یک پروژه انرژی صرف است؛ این یک ابزار ژئوپلیتیکی است که نفوذ قطر را در صحنه جهانی افزایش می‌دهد و به آن امکان می‌دهد تا به عنوان یک تأمین‌کننده قابل اعتماد و بی‌طرف در محیطی که به طور فزاینده‌ای از نظر انرژی امنیتی اهمیت دارد، عمل کند. این رویکرد بلندمدت و استراتژیک، قطر را برای دهه‌های آینده به عنوان یک بازیگر حیاتی در تأمین انرژی جهانی تثبیت می‌کند.

دارد تولید گاز مایع شده بالادستی خود را تا ۶۴ درصد از سال ۲۰۲۱ تا ۲۰۳۰ افزایش دهد. این رشد برای تثبیت قطر به عنوان یک بازیگر پیشرو در بازار جهانی LNG طراحی شده است، با پتانسیل کنترل تقریباً ۲۵ درصد از بازار تا پایان دهه. قطر به طور استراتژیک خود را در مذاکرات تغییرات اقلیمی جهانی قرار داده و به طور مداوم از استفاده فزاینده از گاز طبیعی به عنوان یک سوخت گذار کم‌کربن در یک ترکیب انرژی متنوع حمایت کرده است. این کشور همچنین در حال سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر (مانند نیروگاه خورشیدی الخرسعه) است تا انتقادات احتمالی مرتبط با وابستگی به استخراج هیدروکربن را خنثی کند و طول عمر ذخایر گاز طبیعی خود را افزایش دهد.

۶. نتیجه‌گیری

توسعه میدان گنبد شمالی توسط قطر یک برنامه استراتژیک و چندوجهی است که موقعیت این کشور را به عنوان یک قدرت جهانی در بازار انرژی تقویت می‌کند. سرمایه‌گذاری‌های عظیم، مشارکت‌های استراتژیک با شرکت‌های بزرگ بین‌المللی و خریداران کلیدی، و تمرکز

|| منابع:

19- Qatar's North Field Expansion: A Geopolitical Hedge in the LNG Market - ainvest.com

20- Qatar announces new gas output boost with mega field expansion - aljazeera.com

21- QatarEnergy North Field East (NFE) - Technip Energies, ten.com

22- QatarEnergy - Oil and Gas Benchmark, worldbenchmarkingalliance.org

23- LNG Giant and Solar Dreams: Qatar's Next Energy Chapter, mecouncil.org

24- Qatar's Contract Quandary - Center on Global Energy Policy at Columbia University SIPA, energypolicy.columbia.edu

25- The US and Qatar to drive LNG supply growth | articles - ING Think, think.ing.com

26- Excelerate Energy signed a 1 MTPA SPA with QatarEnergy to supply Bangladesh - giignl.org

27- Excelerate Energy to purchase Qatari LNG for Bangladesh, offshore-energy.biz

28- QatarEnergy, India's Petronet LNG seal long-term supply deal - lngprime.com

29- Eni signs long term LNG agreement for deliveries from North Field East expansion project in Qatar, eni.com

30- QatarEnergy and TotalEnergies sign a 27-year LNG supply agreement for up to 3.5 MTPA to France - qatarenergy.qa

1- QatarEnergy LNG – Homepage, qatarenergylng.qa

2- About Us - North Field - QatarEnergy LNG, qatarenergylng.qa

3- QatarEnergy's North Field Expansion Fuels Offshore Drilling Revolution in 2025 - ahvazkhosrow.com

4- First North Field East Train set to launch mid-2026 - Petroleum Australia, petroleumaustralia.com.au

5- Global Energy: Qatar's LNG Expansion - Rice University's Baker Institute, bakerinstitute.org

6- TotalEnergies Selected as QatarEnergy's First Partner in the North Field South LNG project, totalenergies.com

7- Qatar's North Field Expansion: Strengthening LNG Leadership – Soutien, sgcpi.com

8- Expansion of world's largest gas field gains momentum as state giant offers billions of dollars worth of contracts - Upstream Online, upstreamonline.com

9- North Field South Project, Qatar - Offshore Technology, offshore-technology.com

10- Qatar Petroleum Reaches North Field FID - Breakbulk Events, breakbulk.com

11- Qatar threatened to cut EU LNG supplies over sustainability law, letter shows – Reddit, reddit.com

12- QatarEnergy seals 27-year LNG supply deal with Taiwan's CPC – LNGPrime, lngprime.com

13- Qatar Signs Agreement to Deliver 3 Million Tons of Liquefied Natural Gas to China, energynews.pro

14- Unpacking the Recent China-Qatar LNG Deals - Center on Global Energy Policy, energypolicy.columbia.edu

15- QatarEnergy signs long-term deal to supply 4 Mt/year of LNG to Taiwan's CPC | Enerdata, enerdata.net

16- Qatar: TotalEnergies the First Company Selected to Partner with QatarEnergy on the Giant North Field East LNG Project, totalenergies.com

17- Qatar significantly expanding LNG production capacity – ZAWYA, zawya.com

18- QatarEnergy signs deal with TotalEnergies for North Field East - Al Jazeera, aljazeera.com

مقایسه انتشار گازهای گلخانه‌ای در چرخه عمر گاز طبیعی و انرژی‌های تجدیدپذیر

اعظم محسن‌پوری
فریبا ریاحی

«مقدمه»

اصلی افزایش انتشار در چرخه عمر گاز طبیعی هستند. در اروپا، انتشار فرار متان تا ۵۰ درصد از انتشار چرخه عمر گاز طبیعی را تشکیل می‌دهد. بنابراین، به منظور هم‌راستا کردن استفاده از گاز طبیعی با اهداف اقلیمی، باید هم فناوری CCS به‌طور گسترده اجرا شود و هم انتشار گازهای گلخانه‌ای در زنجیره تأمین گاز به‌طور چشمگیری کاهش یابد.

«انتشار زنجیره تأمین گاز طبیعی»

مقررات دولتی و برنامه‌های شناسایی و تعمیر نشتی‌ها در برخی کشورها موفق شده‌اند نرخ انتشارات فرار متان را به‌طور قابل‌توجهی کاهش دهند. برای مثال، استان بریتیش کلمبیای کانادا موفق شده با اجرای مقررات سخت‌گیرانه و برنامه‌های شناسایی و تعمیر نشتی، شدت انتشار فرار متان در تولید گاز طبیعی را بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۲۱ به میزان ۸۱ درصد کاهش دهد. این اقدامات بخشی از برنامه بلندمدت این استان برای کاهش انتشار متان ۷۵ درصد تا سال ۲۰۳۰ نسبت به سال ۲۰۱۴، و رسیدن به سطح نزدیک به صفر تا سال ۲۰۳۵ است. اقدامات کلیدی بریتیش کلمبیا در تحقق این هدف شامل:

۱. الزام به بازیابی گاز در مرحله اولیه پاکسازی چاه و فرآیند تولید
۲. تشویق به جایگزینی کمپرسورهای گازسوز با موتورهای الکتریکی
۳. استفاده از برق کم‌کربن داخلی برای کاهش انتشار صنعتی

امروزه گذار به انرژی‌های کم‌کربن برای مقابله با تغییرات اقلیمی یک ضرورت است، چرا که بیش از ۶۵ درصد از گازهای گلخانه‌ای، ناشی از تولید و مصرف انرژی هستند. بی‌تردید تفاوت دیدگاه‌ها، سیاست‌ها و دغدغه‌های اقتصادی و امنیتی در کشورها باعث شده توسعه این منابع به‌صورت ناهمگون پیش برود. در شرایط کنونی اگرچه هزینه تولید برق از باد و خورشید کاهش یافته اما ناپایداری این منابع باعث شده متعادل‌سازی عرضه و تقاضا دشوارتر و پرهزینه‌تر شود و لذا برق تولیدی از سوخت‌های فسیلی همچنان نقش مهمی در پایداری شبکه‌های برق داشته باشد. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که تولید برق از گاز طبیعی در سطح جهان ثابت می‌ماند، اما میزان انتشار آن با اهداف اقلیمی هم‌خوانی ندارد.

فناوری جذب و ذخیره‌سازی کربن^۱ پس از احتراق^۲ می‌تواند بخش زیادی از انتشار مستقیم CO_۲ را کاهش دهد و استفاده از آن به سرعت در حال افزایش است. با این حال، CCS شدت انتشار غیرمستقیم گازهای گلخانه‌ای را در هر واحد برق تولید شده افزایش می‌دهد، که عمدتاً به دلیل مصرف بیشتر گاز طبیعی به دلیل تأمین برق و گرما برای فرآیند جذب CO_۲ است. شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای در زنجیره تأمین گاز طبیعی بسته به کشور تولیدکننده در روش‌های تولید و مقررات، بسیار متفاوت است و بین ۴.۲ تا ۱۴ گرم CO_۲e به ازای هر مگاژول متغیر است. انتشارات فرار متان، مشعل سوزی و مصرف سوخت در کمپرسورها از عوامل

1. Carbon Capture & Storage (CCS)

2. Post-combustion CCS

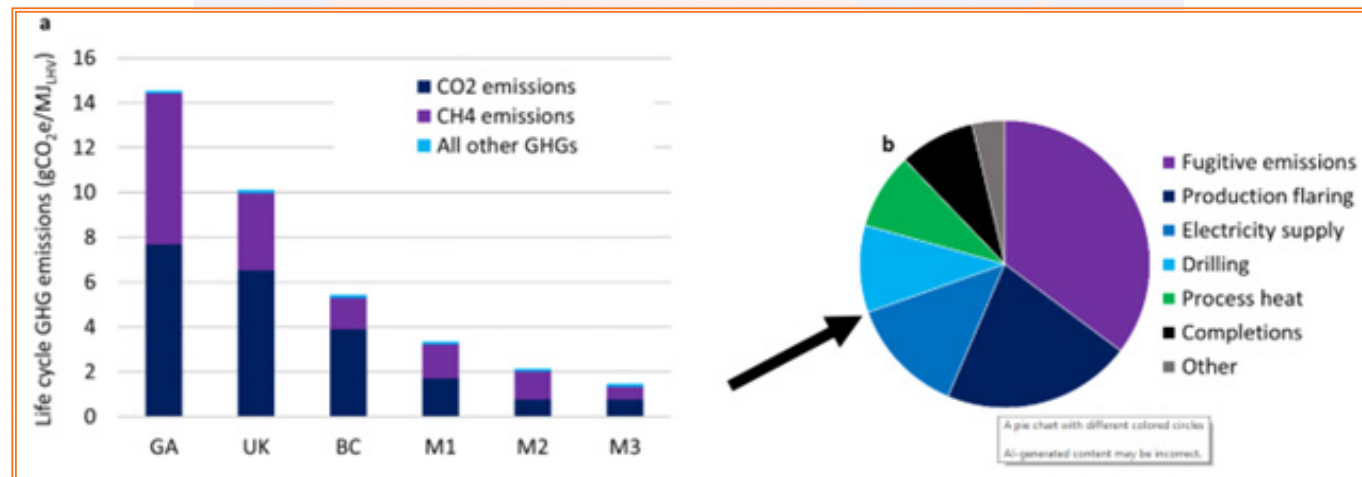
دقیق، فناوری‌های موجود و همکاری صنعت، می‌توان به کاهش چشمگیر انتشار گازهای گلخانه‌ای در زنجیره تأمین گاز طبیعی دست یافت.

«تولید برق کم‌کربن از گاز طبیعی»

یکی از راهکارهای مؤثر برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از مصرف گاز طبیعی، تبدیل آن به حامل‌های انرژی بدون کربن مانند برق یا هیدروژن در نزدیکی محل تولید است. در این فرآیند، دی‌اکسید کربن حاصل از تبدیل جذب شده و در همان منطقه ذخیره می‌شود. این روش، علاوه بر حذف انتشارهای مرتبط با انتقال طولانی‌مدت گاز، امکان استفاده از زیرساخت‌های زمین‌شناسی موجود برای ذخیره‌سازی CO₂ را فراهم می‌کند. مناطق تولیدکننده گاز طبیعی، به دلیل دسترسی به چاه‌های تخلیه‌شده، تخصص فنی، زیرساخت‌های قانونی و پذیرش عمومی، ظرفیت بالاتری برای اجرای موفق ذخیره‌سازی CO₂ نسبت به مناطق مصرف‌کننده دارند. همچنین، این ذخیره‌سازی می‌تواند در بازیابی

می‌باشد. نتیجه این سیاست‌ها کاهش شدت کربن^۱ در مرحله تولید گاز طبیعی به میزان ۵/۴۴ گرم معادل دی‌اکسید کربن به ازای هر مگاژول انرژی بوده که ۶۲ درصد کمتر از میانگین جهانی است. با طراحی تأسیسات کم‌انتشار و استفاده از فناوری‌های موجود، این عدد می‌تواند به ۳/۳۵ و در صورت برقی‌سازی کامل به ۲/۱۴ گرم معادل دی‌اکسید کربن به ازای هر مگاژول انرژی برسد. در صورت تحقق کامل اهداف کاهش متان استان بریتیش کلمبیا تا سال ۲۰۳۰، شدت گرمایش جهانی می‌تواند به ۱/۴۶ گرم معادل دی‌اکسید کربن به ازای هر مگاژول انرژی کاهش یابد که البته مشروط بر استفاده هم‌زمان از کمپرسورهای الکتریکی و طراحی تأسیسات تولید کم‌انتشار خواهد بود. در سناریوی کمترین انتشار، سه عامل بیشترین سهم را در انتشار گازهای گلخانه‌ای چرخه عمر زنجیره تأمین گاز طبیعی این استان دارند که شامل انتشار فرار متان (۳۵ درصد)، مشعل‌سوزی تولید (۲۱ درصد) و برق تأمین‌شده از شبکه (۱۳ درصد) می‌باشند. این تجربه موفق نشان می‌دهد که با سیاست‌گذاری

شکل ۱: شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای در چرخه عمر زنجیره تولید گاز طبیعی

الف) ردپای کربن چرخه عمر انتشار گازهای گلخانه‌ای حاصل از زنجیره تأمین گاز طبیعی در جهان (GA)، زنجیره تأمین گاز طبیعی در بریتانیا (UK)، در استان بریتیش کلمبیا (BC)، سه سناریوی کم‌انتشار برای تولید گاز در منطقه مونتینی بریتیش کلمبیا شامل: M1 کمپرسور با محرک گاز طبیعی، M2 کمپرسور با محرک الکتریکی، M3 کمپرسور با کاهش انتشار متان فرار (ب) جزئیات ردپای کربن در سناریوی M3 عبارت «سایر» شامل ساخت و نگهداری تأسیسات فرآوری گاز طبیعی، تغییر کاربری زمین، تجهیزات سطحی در محل چاه، خطوط لوله، جاده‌ها، خروج از بهره‌برداری (برچیدن تأسیسات) می‌باشد.

۱. شدت کربن، معیاری برای سنجش انتشار گازهای گلخانه‌ای مرتبط با تولید و مصرف سوخت حمل و نقل است که بر حسب گرم معادل دی‌اکسید کربن به ازای هر مگاژول انرژی اندازه‌گیری می‌شود.

« تأثیر چرخه‌های کاری نیروگاه‌های گازی بر شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای »

با افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر متناوب مانند باد و خورشید، نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گازی باید انعطاف‌پذیری بیشتری برای پاسخ‌گویی به نوسانات عرضه و تقاضا داشته باشند. این انعطاف‌پذیری منجر به افزایش چرخه‌های روشن/خاموش می‌شود که خود باعث افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای در چرخه عمر تولید برق می‌گردد. در زمان راه‌اندازی، به دلیل نبود بخار کافی برای فرایند احیای حلال آمین، جذب CO_2 به‌طور مؤثر انجام نمی‌شود و انتشار مستقیم افزایش می‌یابد. راهکارهای پیشنهادی، از ذخیره‌سازی موقت حلال غنی از CO_2 تا گرم شدن سیستم، متغیر است. این راهکارها که اگرچه نیازمند ظرفیت اضافی و مصرف انرژی هستند، اما با طراحی مناسب می‌توان این جریمه انرژی^۳ را به حداقل رساند.

تحلیل‌ها، نکات زیر را در خصوص افزایش انتشار نشان می‌دهند:

- راه‌اندازی سرد نسبت به گرم یا داغ، انتشار بیشتری دارد.
- انتشار گازهای گلخانه‌ای با افزایش دفعات خاموشی به‌صورت نمایی افزایش می‌یابد.
- در راه‌اندازی سرد بدون ذخیره‌سازی حلال، حدود ۱۵ درصد از شدت گرمایش جهانی مربوط به متان و اکسید نیتروژن است.

برای کاهش انتشار در نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گازی، مدیریت دقیق چرخه‌های کاری، طراحی فرآیندهای انعطاف‌پذیر و استفاده از راهکارهایی مانند ذخیره‌سازی موقت حلال ضروری است. این اقدامات می‌توانند نقش مهمی در هم‌راستا کردن تولید برق گازی با اهداف

پیشرفته نفت و گاز نیز مؤثر باشد.

فناوری جذب و ذخیره سازی کربن در نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گاز^۱، قابلیت جذب تا ۹۹/۲ درصد CO_2 را دارد که این میزان در آزمایش‌های پایلوت اثبات شده است. مطالعات بین‌المللی نیز نرخ‌های جذب بالای ۹۷ درصد را قابل تحقق دانسته‌اند. ترکیب این فناوری با گاز طبیعی، موجب تولید برق با شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای مشابه یا حتی کمتر از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند باد و خورشید می‌شود. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که شدت گرمایش جهانی^۲ در چرخه عمر تولید برق، بیشتر تحت تأثیر شیوه‌های تولید گاز طبیعی نسبت به نرخ جذب CO_2 بالای ۹۰ درصد قرار دارد. در واقع اگر هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در تولید برق با منبع گاز طبیعی باشد، نوع و کیفیت تولید گاز طبیعی (مثلاً میزان انتشارات فرار، مشعل سوزی، و مصرف انرژی در زمان تولید و استخراج) تأثیر بیشتری بر کل انتشار، نسبت به افزایش نرخ جذب CO_2 دارد. بنابراین به منظور کاهش واقعی انتشار گازهای گلخانه‌ای در تولید برق با منبع گاز، تمرکز بر شیوه‌های تولید گاز طبیعی (مثل کاهش انتشار فرار متان و مشعل سوزی) مؤثرتر از افزایش جزئی نرخ جذب CO_2 در نیروگاه‌هاست. از اینرو ترکیب فناوری CCS با گاز طبیعی کم‌انتشار، راهکاری عملی و مقرون‌به‌صرفه برای تولید برق پایدار و کم‌کربن است که می‌تواند در بسیاری از مناطق، جایگزین مناسبی برای انرژی‌های تجدیدپذیر متناوب باشد.

1. Combined Cycle Gas Turbine (CCGT)

2. Global Warming Intensity

۳. Energy Penalty: در زمینه‌های پایداری و انرژی، جریمه انرژی به مصرف انرژی اضافی یا تأثیر زیست‌محیطی ناشی از اجرای یک فناوری یا فرآیند، به‌ویژه فناوری‌ای که برای بهبود عملکرد زیست‌محیطی در نظر گرفته شده است، اشاره دارد. این جریمه اساساً هزینه‌های پنهان انرژی را که می‌تواند مزایای ادعایی یک ابتکار سبز را جبران کند، برجسته می‌کند. این جریمه می‌تواند به صورت افزایش مصرف سوخت، کاهش خروجی انرژی یا انرژی مورد نیاز برای فرآیندهایی مانند جذب کربن ظاهر شود.

اقلیمی ایفا کنند.

«نقش گاز طبیعی با فناوری جذب و ذخیره‌سازی کربن در تولید برق»

آینده، ذخیره‌سازی انرژی نقش کلیدی در تعادل عرضه و تقاضای برق به‌ویژه برای جبران ناپیوستگی تولید برق از منابع تجدیدپذیر ایفا خواهد کرد. باتری‌ها تا سال ۲۰۳۵ بیشترین رشد را در ظرفیت ذخیره‌سازی خواهند داشت، اما پیش‌بینی‌های هزینه‌ای آن‌ها با عدم قطعیت زیادی همراه است. ردپای کربنی تعبیه‌شده در باتری‌ها نیز می‌تواند به‌طور قابل‌توجهی بر انتشار گازهای گلخانه‌ای در چرخه عمر تأمین برق تأثیر بگذارد. هزینه و شدت انتشار برق تحویلی از باتری‌ها به چرخه کاری آن‌ها وابسته است؛ کاربردهایی با چرخه‌های پرتکرار، هزینه نهایی کمتری دارند، در حالی که استفاده کم‌تکرار یا شارژ/دشارژ سریع منجر به افزایش هزینه می‌شود. بنابراین، استفاده از باتری برای پاسخ‌گویی به پیک‌های کوتاه‌مدت یا تقاضای فصلی با هزینه‌های بالایی همراه خواهد بود.

در مقابل، تولید گاز طبیعی در طول سال پایدارتر است و ذخیره‌سازی زیرزمینی آن برای پاسخ‌گویی به نوسانات فصلی تقاضا و افزایش امنیت انرژی مؤثرتر عمل می‌کند. همچنین، تولید برق بادی و خورشیدی در بسیاری از مناطق، دارای نوسانات فصلی است که با افزایش سهم این منابع، دفعات کاهش اجباری تولید نیز بیشتر شده و ضریب ظرفیت کاهش می‌یابد؛ این موضوع هزینه نهایی تولید برق را در طول عمر افزایش می‌دهد.

در مجموع، برای طراحی بهینه شبکه‌های برق آینده، باید به محدودیت‌های اقتصادی و زیست‌محیطی ذخیره‌سازی باتری توجه شود و از ترکیب متنوعی از فناوری‌های تولید و ذخیره‌سازی استفاده گردد تا پایداری، مقرون‌به‌صرفه بودن و امنیت انرژی تضمین شود.

در دهه گذشته، هزینه تولید برق از منابع بادی و خورشیدی به‌شدت کاهش یافته و در بسیاری از مناطق تولید برق تجدیدپذیر از سوخت‌های فسیلی و انرژی هسته‌ای ارزان‌تر شده است. با این حال، ناپیوستگی تولید برق از این منابع همچنان چالش‌برانگیز است. به منظور حفظ تعادل شبکه، نیاز به ترکیبی از ذخیره‌سازی انرژی و تولید برق قابل کنترل وجود دارد. تغییرات فصلی و سالانه در تولید برق تجدیدپذیر و تقاضای برق، مدیریت شبکه را دشوارتر کرده و نوسانات قیمت بازار را افزایش داده است. ضمن آنکه سیاست‌های حمایتی با تضمین قیمت ممکن است این نوسانات را تشدید کرده و انگیزه سرمایه‌گذاری در پروژه‌های جدید را کاهش دهند. در مناطقی که قیمت بازار تعیین‌کننده است، ارزش پایین برق در زمان اوج تولید، می‌تواند مانع توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر شود. امنیت انرژی نیز در مناطق مختلف بسته به منابع موجود و روابط تجاری متفاوت است، اما دسترسی، مقرون‌به‌صرفه بودن، تاب‌آوری و پایداری از ملاحظات کلیدی هستند. واردات گاز مایع طبیعی (ال ان جی)، می‌تواند تنوع تأمین‌کنندگان انرژی را افزایش داده و تاب‌آوری شبکه را تقویت کند.

نیروگاه‌های گازی سیکل ترکیبی با انعطاف‌پذیری بالا قادرند به نوسانات بار و قیمت بازار پاسخ دهند و نسبت به نیروگاه‌های زغال‌سنگ یا هسته‌ای، چرخه‌های روشن/خاموش اقتصادی‌تری را مدیریت کنند. هزینه تولید برق با این نیروگاه‌ها، با کاهش ضریب ظرفیت افزایش می‌یابد. اما این افزایش کمتر از فناوری‌های سرمایه‌بر است. برای سنجش هزینه تولید برق خورشیدی و بادی، فرض می‌شود که این منابع هر زمان که در دسترس باشند، برق تولید می‌کنند و کاهش تولید به دلیل محدودیت تقاضا یا ظرفیت انتقال در نظر گرفته نمی‌شود.

همچنین پایداری سیستم‌های انرژی نیازمند توجه به ملاحظات اجتماعی، اقتصادی و اشتغال نیز هست. در

«ملاحظات سیاستی»

کاهش انتشار متان و دی اکسید کربن

طبیعی در نظر بگیرند. مناطق تولیدکننده نقش مهمی از جمله محدود کردن مشعل سوزی و تهویه، الزام به بازیابی بخار از تجهیزات و حذف کنترل‌کننده‌های پنوماتیکی گازسوز، در تنظیم مقررات دارند. در کنار مقررات الزام‌آور، مشوق‌های مالی مانند مالیات‌گذاری بر اساس میزان انتشار نیز می‌توانند مؤثر باشند. از سوی دیگر، مناطق واردکننده گاز طبیعی نیز باید با تعیین مشوق‌ها یا الزامات خرید گاز با ردپای کربنی پایین، از انتقال عرضه به مناطق با انتشار بالا جلوگیری کنند. برای مثال، وضع تعرفه‌های مرزی بر اساس شدت انتشار چرخه عمر یا تعیین سقف انتشار مجاز برای واردات، می‌تواند ابزار مؤثری باشد.

اجرای این سیاست‌ها نیازمند تدوین روش‌شناسی مشترک برای محاسبه انتشارها، استانداردسازی شاخص‌ها و ایجاد سازوکارهای راستی‌آزمایی است. پایش ماهواره‌ای غلظت متان نیز می‌تواند به شناسایی دقیق مناطق یا شرکت‌های پرانتشار کمک کند.

ملاحظات خاص حوزه حقوقی

در برخی حوزه‌های حقوقی، می‌توان سیاست‌هایی را تدوین کرد که تأمین گاز طبیعی کم‌انتشار برای نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گاز، فناوری جذب CO_2 را هدف قرار دهند. این رویکرد می‌تواند تولید برق با قابلیت کنترل انتشار گازهای گلخانه‌ای در چرخه عمر را مشابه با انرژی‌های تجدیدپذیر ممکن سازد. با این حال، شدت انتشار در تولید برق بادی و خورشیدی نیز بسته به محل ساخت و نصب تجهیزات متفاوت است و باید در ارزیابی‌ها لحاظ شود. تحلیل مزایای چنین سیاست‌هایی باید هزینه‌ها را در برابر ارزش‌های حاصل‌شده بررسی کند. ممکن است تلقی متفاوتی از این ارزش‌ها در حوزه‌های تصمیم‌گیری مختلف، وجود داشته باشد.

منافع اجتماعی ناشی از کاهش انتشار، کاهش وابستگی به فناوری‌های حذف CO_2 (CDR) و کاهش ریسک مالی/اقتصادی مرتبط با هزینه‌های نامشخص این فناوری‌ها

برای هم‌راستا شدن مصرف گاز طبیعی با اهداف کاهش تغییرات اقلیمی، باید انتشار مستقیم و غیرمستقیم آن تقریباً به صفر برسد. متان به‌عنوان یک گاز گلخانه‌ای با پتانسیل بالای گرمایش جهانی^۱ در کوتاه‌مدت، نقش مهمی در گرمایش جهانی دارد و کاهش انتشار آن می‌تواند تأثیرات فوری بر تغییر اقلیم داشته باشد. با این وجود، دی‌اکسید کربن، بیشترین سهم را در انتشارهای گازهای گلخانه‌ای مرتبط با گاز طبیعی دارد. بنابراین کاهش هم‌زمان انتشار متان و CO_2 در زنجیره تأمین گاز طبیعی ضروری است. دو منبع اصلی برای کاهش انتشار گاز طبیعی، تولید و انتقال آن هستند. فناوری‌های تجاری برای کاهش انتشار در این بخش‌ها در دسترس‌اند و تجربه کشورها نشان داده که مقررات کاهش انتشار نیز در این زمینه، اثربخش بوده‌اند. اقدامات کلیدی شامل کنترل انتشارات فرار متان، حذف مشعل سوزی و تهویه، استفاده از برق کم‌کربن در تولید، الکتریکی‌سازی کمپرسورها و کربن‌زدایی انتقال یا تبدیل گاز به حامل انرژی بدون کربن است. اجرای این راهکارها می‌تواند نقش گاز طبیعی را به‌عنوان یک سوخت گذار در مسیر توسعه پایدار تثبیت کرده و تعهدات اقلیمی کشورها را محقق سازد.

کاهش انتشار در زنجیره تأمین گاز طبیعی

شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای در میان مناطق تولیدکننده گاز طبیعی به میزان قابل توجهی متفاوت است. بخش قابل‌توجهی از انتشارها نیز مربوط به انتقال طولانی‌مدت گاز طبیعی از جمله کمپرسورهای خطوط لوله و تأسیسات مایع‌سازی و گازی‌سازی مجدد است. بنابراین، سیاست‌های انرژی کم‌کربن، باید مقرراتی را برای کنترل انتشارها در چرخه عمر زنجیره تأمین گاز

1. Global Warming Potential (GWP)

2. Carbon Dioxide Removal

اطمینان حاصل شود که کل چرخه عمر با اهداف اقلیمی هم‌راستا باشد. برای تأسیساتی که در چرخه‌های کاری اولیه امکان کاهش انتشار در زمان راه‌اندازی را ندارند، باید طراحی فرآیند و چیدمان به‌گونه‌ای باشد که در آینده، امکان کاهش انتشار در صورت تغییر الگوی کاری فراهم شود.

در آینده، اجتناب از مالیات‌ها یا هزینه‌های کربنی و تعرفه‌های مرزی، فرصت‌های بازاریابی برای برق کم‌انتشار و کاهش ریسک‌های سیاسی و مقرراتی از طریق جداسازی فعالیت‌های اقتصادی از انتشار گازهای گلخانه‌ای، برخی منابع ارزش تولید برق CCGT با جذب بالای CO_2 و تأمین گاز طبیعی کم‌انتشار هستند.

تحلیل پیامدگرایانه سیاست‌ها

در تدوین سیاست‌های انرژی، به‌ویژه زمانی که استفاده از زیرساخت‌های موجود در برابر ساخت زیرساخت‌های جدید مطرح است، انجام ارزیابی چرخه عمر پیامدی ضروری است. این نوع ارزیابی کمک می‌کند تا تأثیرات واقعی زیست‌محیطی و اقتصادی تصمیمات سیاستی به‌درستی سنجیده شود. اگر احداث نیروگاه سیکل ترکیبی گازی با فناوری جذب و ذخیره‌سازی کربن برای تأمین نیازهای برق نظیر پاسخ‌گویی به نوسانات فصلی یا تضمین امنیت انرژی ضروری باشد، سرمایه‌گذاری قابل‌توجه در زیرساخت‌های ثابت و پیامدهای زیست‌محیطی مرتبط با آن اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. با این حال، در صورت دستیابی به نرخ جذب بالای CO_2 و استفاده از گاز طبیعی کم‌انتشار، هزینه نهایی و اثرات زیست‌محیطی بهره‌برداری از این زیرساخت‌ها می‌تواند به‌طور چشمگیری کمتر از اثرات چرخه عمر انتسابی^۱ باشد. این موضوع نشان می‌دهد که در برخی موارد، بهینه‌سازی زیرساخت‌های موجود با فناوری‌های نوین می‌تواند نسبت به ساخت تأسیسات جدید، راهکار مؤثرتری از نظر زیست‌محیطی و اقتصادی باشد.

تنظیم انتشار مستقیم

برای تشویق توسعه نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گازی با فناوری جذب و ذخیره‌سازی کربن، لازم است سیاست‌هایی تدوین شوند که از نظر اقتصادی، استفاده از این فناوری را جذاب کنند. این سیاست‌ها می‌توانند شامل قیمت‌گذاری انتشار یا تعیین سهمیه باشند. در بریتانیا، الزامات صدور مجوز برای نیروگاه‌های سیکل ترکیبی گازی با جذب CO_2 پس از احتراق، طراحان را ملزم می‌کند تا نرخ جذب حداقل ۹۵ درصد را در شرایط عملیاتی عادی هدف‌گذاری کنند و انطباق با الزامات را به عنوان بخشی از فرآیند صدور مجوز زیست‌محیطی در فعالیت‌های آتی خود نشان دهند. همچنین، مدل تجاری توافق‌نامه برق قابل کنترل دولت بریتانیا، با فرمول جبران مالی، جذب تقریباً کامل CO_2 ناشی از منابع فسیلی را تشویق می‌کند. زیرا میزان هزینه برق در صورتحساب‌ها بر اساس انتشار باقی‌مانده CO_2 تخفیف داده می‌شود.

در همین چارچوب، نخستین نیروگاه صنعتی سیکل ترکیبی گازی با فرایندهای جذب و ذخیره‌سازی کربن بریتانیا، برای ساخت، تأیید شده و آغاز فعالیت آن برای سال ۲۰۲۸ برنامه‌ریزی شده است. در کانادا نیز پیش‌نویس مقررات برق پاک الزام می‌کند که تا سال ۲۰۳۵، شدت انتشار CO_2 در نیروگاه‌های فسیلی به کمتر از ۳۰ کیلوگرم در هر مگاوات‌ساعت با فرض جذب متوسط ۹۵ درصدی CO_2 در سال برسد. این مقررات، انتشارهای زمان‌راه‌اندازی و خاموشی را نیز در نظر می‌گیرد تا

۱. Attributional Life Cycle impacts: تأثیرات چرخه عمر انتسابی، به تبعات منفی زیست‌محیطی یک محصول یا خدمت در کل چرخه عمر منتسب آن، اشاره دارد. این رویکرد بر ارزیابی سهم تأثیر زیست‌محیطی که می‌توان به یک محصول یا خدمت از استخراج مواد اولیه تا از دور خارج شدن آن، نسبت داد، تمرکز دارد.

« نتیجه گیری

برای هم‌راستا شدن مصرف گاز طبیعی با اهداف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در توافق پاریس، ایجاد زنجیره تأمین کم‌انتشار آن ضروری است. فناوری‌های موجود برای کاهش انتشار در تولید و مصرف گاز طبیعی آماده بهره‌برداری گسترده هستند. کاهش انتشار فرار متان نقش مهمی در کاهش شدت گرمایش جهانی دارد، هر چند که دی‌اکسید کربن همچنان سهم اصلی را در انتشارهای مرتبط با گاز طبیعی دارد. بنابراین، سیاست‌گذاری برای کاهش انتشار CO_2 در تولید گاز نیز باید در اولویت قرار گیرد. تبدیل گاز طبیعی به حامل انرژی بدون کربن در نزدیکی محل تولید، همراه با فناوری جذب و ذخیره‌سازی کربن، می‌تواند برق با کربن پایین را با هزینه‌ای رقابتی نسبت به برق تجدیدپذیر همراه با ذخیره‌سازی باتری فراهم کند. این رویکرد به‌ویژه برای مناطقی که منابع گاز طبیعی داخلی دارند یا با نوسانات فصلی شدید در تقاضای انرژی مواجه‌اند، دارای برتری است.

بنابراین سیاست‌های انرژی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که به‌کارگیری گسترده فناوری‌های کاهش انتشار در تولید و مصرف گاز طبیعی را تسهیل کنند. نمونه‌هایی از این سیاست‌ها در مناطقی مانند بریتیش کلمبیا، نروژ و بریتانیا اجرا شده‌اند، اما برای تحقق اهداف اقلیمی، اجرای فراگیرتر در سطح جهانی-هم در مناطق تولیدکننده و هم مصرف‌کننده- ضروری است.

|| منابع:

1- Unlocking gas to power with life cycle greenhouse gas emissions as low as renewables, the Oxford Institute for Energy Studies, May 2025

گزارش رصد اندیشکده های معتبر بین المللی در ارتباط با صنعت نفت و گاز (مرداد ماه ۱۴۰۴)

شماره ۱۱۶

سال ۲۰۲۵ به میزان ۲.۵ میلیون بشکه در روز و در سال ۲۰۲۶ به ۱.۹ میلیون بشکه در روز باشد. کشورهای غیر-OPEC+ مانند ایالات متحده، کانادا، برزیل و گویان نقش مهمی در رشد عرضه جهانی ایفا می کنند و تولید OPEC+ نیز در ماه سپتامبر ۲۰۲۵ افزایش ۵۴۷ هزار بشکه در روز را تجربه خواهد کرد و کاهش تولید ۲.۲ میلیون بشکه ای آوریل ۲۰۲۴ را جبران می کند. فعالیت پالایشگاه ها در ماه اوت ۲۰۲۵ به ۸۵.۶ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین سطح تاریخی خود است و افزایش تقاضا برای فرآورده های نفتی و حاشیه های پالایشی قوی عامل این رشد بوده است.

قیمت نفت برنت در ژوئیه ۲۰۲۵ حدود ۷۰ دلار در هر بشکه ثابت ماند، اما اوایل ماه اوت به ۶۷ دلار کاهش یافت. این کاهش عمدتاً ناشی از افزایش عرضه و کاهش تقاضا در برخی بازارهای عمده است و پیش بینی می شود که این روند باعث کاهش بیشتر قیمت نفت در نیمه دوم سال ۲۰۲۵ شود. چند عامل اصلی بر بازار نفت تأثیرگذار هستند که از جمله آن ها می توان به تحریم های جدید علیه ایران و روسیه، رشد ضعیف اقتصادی در کشورهای بزرگ مصرف کننده نفت و افزایش ظرفیت پالایش در کشورهای OECD و چین اشاره کرد. این عوامل همگی بر عرضه، تقاضا و قیمت نفت جهانی اثرگذار بوده و نوسانات بازار را افزایش می دهند.

در مجموع، گزارش آژانس بین المللی انرژی نشان می دهد که بازار نفت در آگوست ۲۰۲۵ با افزایش عرضه جهانی و کاهش پیش بینی رشد تقاضا مواجه است. این تحولات می تواند منجر به مازاد عرضه و کاهش قیمت نفت شود، در حالی که تحریم ها، رشد اقتصادی و ظرفیت پالایش همچنان به عنوان عوامل کلیدی بازار باقی می مانند.

موسسه مطالعات بین المللی انرژی، به صورت ماهیانه به رصد گزارش های انتشار یافته از سوی اندیشکده های برتر در حوزه انرژی و گزارش سازمان هایی نظیر آژانس بین المللی انرژی، اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده و ... می پردازد که هدف از آن، اطلاع از جدیدترین دیدگاه ها، تحلیل ها و پژوهش های انجام شده در صنعت نفت و گاز و بهره مندی از محتوای این مطالعات است. در این راستا، این نوشتار به ارائه خلاصه ای از مهم ترین گزارش های منتشر شده در مرداد ماه ۱۴۰۴ می پردازد:

۱. بخش نفت:

« گزارش بازار نفت - آگوست ۲۰۲۵ »

LINK: <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-august2025>

SOURCE: www.iea.org

DATE: August 2025

گزارش آژانس بین المللی انرژی در آگوست ۲۰۲۵ به تحلیل وضعیت بازار جهانی نفت در نیمه دوم سال می پردازد و روندهای عرضه، تقاضا، ذخایر و قیمت نفت را مورد بررسی قرار می دهد. پیش بینی می شود که تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۵ حدود ۶۸۰ هزار بشکه در روز و در سال ۲۰۲۶ حدود ۷۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد. با این حال، تقاضای ضعیف تر از حد انتظار در کشورهای عمده مصرف کننده مانند چین، هند و برزیل باعث کاهش رشد پیش بینی شده شده است. در مقابل، بخش هوانوردی در ایالات متحده و اروپا به بالاترین سطح تاریخی خود رسیده و پیش بینی می شود که تقاضای سوخت جت در سال ۲۰۲۵ به ۷.۷ میلیون بشکه در روز برسد.

پیش بینی می شود که رشد عرضه جهانی نفت نیز در

توسط «ناوگان سایه» جلوگیری شود و اثرگذاری سیاست تضمین شود. این امر نشان می‌دهد که موفقیت چنین اقدامی نیازمند برنامه‌ریزی دقیق، همکاری چندجانبه و پایش مستمر بازارهای انرژی است.

در مجموع، این گزارش بر اعمال تعرفه‌های ثانویه سنگین به عنوان ابزاری برای فشار بر روسیه و کاهش درآمدهای نفتی آن تأکید دارد. با مدیریت دقیق و هماهنگی بین‌المللی، این اقدام می‌تواند هم منابع مالی جدیدی برای حمایت از اوکراین فراهم کند و هم فشار اقتصادی بر روسیه را افزایش دهد، در حالی که بازار جهانی نفت و اقتصاد کشورهای واردکننده کمتر تحت آسیب قرار می‌گیرند.

«فسخ قرارداد خط لوله نفت کرکوک-جیحان: پیامدهایی برای عراق و ترکیه»

LINK: <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/columns/middle-east/rastorzhenie-soglasheniya-o-nefteprovode-kirkuk-dzheykhan-posledstviya-dlya-iraka-i-turtsii/>

SOURCE: www.russiancouncil.ru

DATE: 11 августа 2025

اندیشکده روسی Russian International Affairs Council در تحلیلی جامع به بررسی تصمیم ترکیه برای فسخ توافق‌نامه طولانی‌مدت انتقال نفت از عراق از طریق خط لوله کرکوک-جیحان پرداخته است. این خط لوله که از سال ۱۹۷۳ تا ۲۰۲۶ اعتبار داشت و در سال ۲۰۱۰ اصلاح شده بود، نقش استراتژیک مهمی در صادرات نفت عراق و درآمدهای ترانزیت ترکیه ایفا می‌کرد و بخش قابل توجهی از نفت صادراتی عراق را به بازارهای بین‌المللی منتقل می‌کرد. فسخ این توافق‌نامه واکنشی به حکم دآوری بین‌المللی سال ۲۰۲۳ است که ترکیه را ملزم به پرداخت ۱.۵ میلیارد دلار غرامت به بغداد به دلیل صادرات غیرمجاز نفت از منطقه کردستان عراق در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ کرده بود.

«کاهش درآمد نفتی روسیه برای حمایت از اوکراین»

LINK: <https://www.csis.org/analysis/hit-russia-hard-and-support-ukraine-capture-oil-discount>

SOURCE: www.csis.org

DATE: July 2025 ,21

گزارش منتشر شده توسط کلایتون سیگل از مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی (CSIS) به بررسی راهکارهایی برای کاهش درآمدهای نفتی روسیه و تقویت حمایت مالی از اوکراین می‌پردازد. هدف اصلی این گزارش کاهش منابع مالی کرملین از طریق محدود کردن فروش نفت است، زیرا مکانیزم سقف قیمت نفت که پیش‌تر طراحی شده بود، به دلیل اجرای ناکافی و فعالیت‌های «ناوگان سایه» نفتکش‌ها، نتوانسته است تأثیر قابل توجهی بر درآمدهای نفتی روسیه داشته باشد. به همین دلیل، قیمت نفت روسیه همچنان بالاتر از حد انتظار باقی مانده و درآمدهای کرملین به شکل قابل‌توجهی حفظ شده است.

برای مقابله با این محدودیت، سیگل پیشنهاد می‌دهد ایالات متحده و متحدانش تعرفه‌های ثانویه سنگین، تا ۵۰۰ درصد، بر واردکنندگان نفت روسیه اعمال کنند. این اقدام شامل تهدید به اعمال تعرفه‌ها در صورت ادامه جنگ یا نقض توافقات خواهد بود و واردکنندگان نفت روسیه را مجبور به توقف خرید نفت از این کشور می‌کند. اجرای چنین سیاستی می‌تواند درآمدهای نفتی روسیه را به طور قابل توجهی کاهش دهد و منابع مالی جدیدی برای حمایت از اوکراین فراهم کند، در حالی که فشار اقتصادی بر کرملین افزایش می‌یابد.

با این حال، گزارش به چالش‌های اجرای این سیاست نیز اشاره می‌کند. کاهش عرضه نفت روسیه ممکن است موجب افزایش قیمت جهانی نفت شود و تأثیر منفی بر اقتصاد کشورهای واردکننده نفت داشته باشد. علاوه بر این، هماهنگی بین‌المللی و نظارت دقیق بر فعالیت نفتکش‌ها ضروری است تا از دور زدن تحریم‌ها

« هنر تاب‌آوری: تحریم‌های نفتی و انطباق‌های استراتژیک کشورهای صادرکننده نفت تحریم شده »

LINK: <https://www.kapsarc.org/our-offerings/publications/the-art-of-endurance-oil-sanctions-and-the-strategic-adaptations-of-sanctioned-states/>

SOURCE: www.kapsarc.org

DATE: 13 July 2025

گزارش «هنر تاب‌آوری» که توسط مرکز مطالعات انرژی و سیاست‌های جهانی KAPSARC (مستقر در عربستان سعودی) منتشر شده است، به بررسی تأثیر تحریم‌های نفتی بر کشورهای صادرکننده نفت بزرگ مانند ایران، روسیه و ونزوئلا می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سازوکارهای انطباقی این کشورها و تحلیل راهبردهای آن‌ها در مواجهه با تحریم‌ها است تا اثربخشی تحریم‌های نفتی به‌عنوان ابزاری ژئوپلیتیکی ارزیابی شود.

نفت به‌عنوان منبع اصلی درآمدی برای بسیاری از کشورهای صادرکننده، هدف اصلی تحریم‌های بین‌المللی قرار گرفته است. تحریم‌ها به ویژه در شرایطی که کشورهای هدف به منابع اقتصادی دیگری دسترسی ندارند، فشارهای اقتصادی و سیاسی شدیدی ایجاد می‌کنند. با این حال، کشورهای تحریم‌شده با استفاده از راهبردهای مختلف، تاب‌آوری خود را افزایش داده و به مقابله با تحریم‌ها پرداخته‌اند.

ایران با اجرای مفهوم «اقتصاد مقاومتی» تلاش کرده وابستگی خود به درآمدهای نفتی را کاهش دهد و تاب‌آوری اقتصادی خود را تقویت کند. روش‌هایی مانند قاچاق نفت، استفاده از کشتی‌های بدون پرچم (shadow fleet) و معاملات با ارزهای غیر دلاری، نمونه‌هایی از راهبردهای ایران برای دور زدن تحریم‌ها هستند. شرکت‌هایی مانند «سپهر انرژی جهان» با تغییر هویت کشتی‌ها و استفاده از پرچم کشورهای مختلف، صادرات نفت ایران را ادامه می‌دهند.

روسیه پس از تحریم‌های گسترده علیه بخش انرژی

توقف صادرات نفت از طریق این خط لوله، ظرفیت‌های بارگیری در بندر جیهان را عملاً راکد کرده و هزینه‌های عملیاتی و نگهداری سنگینی برای ترکیه ایجاد کرده است. کاهش جریان نفت همچنین به زیان قابل توجه دولت مرکزی عراق، منطقه کردستان و شرکت‌های نفتی بین‌المللی مانند DNO و Gulf Keystone منجر شده است. میزان صادرات نفت عراق از طریق ترکیه کاهش یافته و این امر، تأثیر مستقیم بر درآمدهای نفتی عراق و توان مالی دولت برای سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای داشته است.

فسخ این توافق‌نامه همچنین تنش‌ها میان بغداد و اربیل را تشدید کرده است. دولت مرکزی عراق با استفاده یک‌جانبه منطقه کردستان از خط لوله مخالف است و پرونده اختلافات نفتی به داوری بین‌المللی بازگشته است. بغداد در تلاش است با مذاکرات دیپلماتیک و چارچوب حقوقی بین‌المللی، جریان صادرات نفت را به حالت عادی بازگرداند و خسارت‌های ناشی از توقف طولانی‌مدت خط لوله را کاهش دهد.

در سطح منطقه‌ای، روابط انرژی میان عراق و ترکیه دچار ناپایداری شده است. ترکیه که سال‌ها به درآمدهای ترانزیت نفت عراق وابسته بود، اکنون با خلأ استراتژیکی مواجه است و تلاش می‌کند ظرفیت خط لوله را در آینده به حداکثر برساند. با این حال، تحقق این هدف در سایه تنش‌های سیاسی منطقه‌ای و ممنوعیت فعلی صادرات نفت هنوز نامعلوم است. از سوی دیگر، بازارهای بین‌المللی نفت نیز تحت تأثیر این توقف قرار گرفته‌اند و قیمت نفت در کوتاه‌مدت دچار نوسان شده است.

گزارش تأکید می‌کند که پیامدهای فسخ توافق‌نامه کرکوک-جیهان فراتر از مسائل سیاسی بوده و اثرات اقتصادی و نفتی مستقیم بر عراق، ترکیه و بازارهای جهانی نفت دارد. مدیریت این بحران نیازمند هماهنگی میان بغداد، اربیل و آنکارا، استفاده از ابزارهای حقوقی و دیپلماتیک، و برنامه‌ریزی دقیق برای احیای جریان صادرات نفت است تا درآمدهای نفتی و ثبات منطقه‌ای به تدریج بازسازی شود.

«تصور مازاد عرضه، فشار نزولی بر قیمت های نفت وارد می کند»

LINK: https://eneken.ieej.or.jp/en/report_detail.php?article_info_id=12714

SOURCE: eneken.ieej.or.jp

DATE: August 2025 ,20

گزارش شماره ۷۵۵ مؤسسه بین المللی انرژی ژاپن (IEEJ) که در آگوست ۲۰۲۵ منتشر شد، به تحلیل عواملی می پردازد که موجب فشار نزولی بر قیمت های نفت در بازارهای جهانی شده اند و این تحلیل به ویژه از منظر ژاپن، به عنوان یکی از بزرگترین واردکنندگان نفت خام، اهمیت دارد. گزارش وضعیت عرضه و تقاضا در بازار نفت را مورد بررسی قرار می دهد و تأکید می کند که در حالی که تقاضا در برخی مناطق جهان، به ویژه کشورهای در حال توسعه، در حال افزایش است، عرضه نیز از سوی کشورهای تولیدکننده نفت، به ویژه در خاورمیانه و آمریکای شمالی رشد کرده است. این افزایش عرضه، به ویژه از سوی کشورهای عضو اوپک پلاس، موجب ایجاد تصور مازاد عرضه در بازار شده و فشار نزولی بر قیمت ها وارد کرده است.

سیاست های تولیدی اوپک پلاس، به ویژه در زمینه کاهش یا افزایش تولید نفت، تأثیر زیادی بر قیمت های جهانی نفت دارند. اگرچه این سیاست ها با هدف تثبیت قیمت ها طراحی شده اند، اما در برخی موارد و به ویژه در شرایط عدم قطعیت اقتصادی، ممکن است تأثیر معکوس داشته و موجب کاهش قیمت ها شوند.

عوامل ژئوپلیتیکی مانند تنش ها در خاورمیانه و تحولات سیاسی در کشورهای تولیدکننده نفت نیز تأثیر زیادی بر بازار دارند. علاوه بر این، عوامل اقتصادی مانند نرخ رشد اقتصادی جهانی و سیاست های پولی کشورهای بزرگ اقتصادی، بر تقاضا و در نتیجه بر قیمت های نفت تأثیرگذار هستند. گزارش به تحلیل تحولات اخیر در کشورهای تولیدکننده نفت و اثر آن ها بر قیمت ها نیز پرداخته است.

چشم انداز بازار نشان می دهد که در کوتاه مدت فشار

خود پس از حمله به اوکراین در سال ۲۰۲۲، با استفاده از کشتی های بدون پرچم و فروش نفت به کشورهای آسیایی مانند چین و هند، توانسته بخش عمده ای از درآمد نفتی خود را حفظ کند. گزارش ها نشان می دهند که درآمدهای نفتی روسیه در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱ افزایش یافته است، که موفقیت نسبی این کشور در دور زدن تحریم ها را نشان می دهد.

ونزوئلا با وجود منابع عظیم نفتی، به دلیل بحران های اقتصادی و سیاسی داخلی و تحریم های بین المللی، با مشکلات جدی در صادرات نفت مواجه است. این کشور نیز با استفاده از کشتی های بدون پرچم و همکاری با کشورهای ثالث تلاش کرده صادرات نفت خود را حفظ کند، اما کاهش تولید نفت و مشکلات زیرساختی، چالش های عمده ای را ایجاد کرده است.

اثر بخشی تحریم های نفتی به عوامل متعددی بستگی دارد. توانایی کشور هدف در دور زدن تحریم ها، میزان وابستگی به درآمدهای نفتی و همکاری با کشورهای ثالث از جمله مهم ترین عوامل تعیین کننده هستند. کشورهای با توانایی بالاتر در استفاده از روش های غیررسمی می توانند اثرات تحریم ها را کاهش دهند، در حالی که کشورهایی با وابستگی بالا به درآمد نفتی بیشتر تحت فشار قرار می گیرند. همکاری با کشورهای ثالث نیز می تواند نقش مهمی در کاهش اثر تحریم ها ایفا کند. در مجموع، گزارش «هنر تاب آوری» نشان می دهد که تحریم های نفتی می تواند فشار اقتصادی و سیاسی ایجاد کنند، اما کشورهای تحریم شده با استفاده از راهبردهای مختلف، تاب آوری خود را افزایش داده و اثرات تحریم ها را کاهش داده اند. بنابراین، برای افزایش اثر بخشی تحریم های نفتی، طراحی دقیق تر و هماهنگ تر این تحریم ها ضروری است.

شد، اما برای رسیدن به هدف مذکور، این رقم باید به حدود ۷۰ درصد افزایش یابد. این وابستگی شدید به یک تأمین کننده واحد، می تواند انرژی اتحادیه اروپا را به خطر بیندازد و آن را در برابر نوسانات بازار و مشکلات تأمین آسیب پذیر کند.

گزارش همچنین به هزینه های بالای LNG اشاره می کند. گاز مایع شده نسبت به سایر منابع انرژی گران تر است و در صورتی که قیمت ها افزایش یابد، هزینه واردات انرژی اتحادیه اروپا به شکل قابل توجهی بالا خواهد رفت. علاوه بر این، بازار LNG جهانی ذاتاً نوسان پذیر است و نوسانات قیمت و محدودیت ظرفیت در بنادر و شبکه های انتقال می تواند دسترسی اروپا به انرژی را مختل کند.

IEEFA تأکید می کند که برای کاهش ریسک های وابستگی، اتحادیه اروپا نیازمند تنوع بخشی به منابع تأمین انرژی است. این شامل ترکیبی از واردات LNG از سایر تأمین کنندگان، افزایش ظرفیت ذخیره سازی، توسعه منابع گاز داخلی و سرمایه گذاری در انرژی های تجدید پذیر می شود. چنین راهکارهایی می تواند امنیت انرژی اتحادیه اروپا را تقویت کرده و آن را در برابر شوک های خارجی مقاوم سازد.

در نهایت، گزارش هشدار می دهد که استراتژی فعلی اتحادیه اروپا، در صورتی که بدون تنوع بخشی ادامه یابد، خطر بازگشت به شرایط «Déjà vu» وابستگی بیش از حد به یک تأمین کننده را به همراه خواهد داشت، مشابه وابستگی تاریخی اروپا به انرژی روسیه قبل از جنگ اوکراین. این وضعیت می تواند منجر به افزایش قیمت انرژی، کاهش انعطاف پذیری بازار و فشار اقتصادی بر صنایع و مصرف کنندگان شود.

نزولی بر قیمت های نفت ادامه خواهد داشت، اما در بلندمدت، با افزایش تقاضا و محدودیت های عرضه، قیمت ها ممکن است افزایش یابند. مؤسسه IEEJ بر لزوم توجه به تحولات جهانی و اتخاذ سیاست های مناسب برای مدیریت ریسک های مرتبط با بازار نفت تأکید می کند.

در مجموع، گزارش شماره ۷۵۵ IEEJ تحلیل جامع و دقیقی از عواملی ارائه می دهد که موجب فشار نزولی بر قیمت های نفت شده اند و این تحلیل از منظر ژاپن اهمیت ویژه ای دارد و می تواند راهنمای ارزشمندی برای سیاست گذاران و فعالان بازار نفت باشد.

۲. بخش گاز:

« déjà vu: اتحادیه اروپا در آستانه تکرار وابستگی به یک تأمین کننده گاز دیگر

LINK: <https://ieefa.org/resources/deja-vu-eu-risks-overreliance-one-gas-supplier>

SOURCE: www.ieefa.org

DATE: July 2025 ,30

گزارش مؤسسه انرژی و اقتصاد مالی بین المللی (IEEFA) منتشر شده در ژوئیه ۲۰۲۵، به تحلیل ریسک های ناشی از وابستگی بیش از حد اتحادیه اروپا به واردات LNG از ایالات متحده می پردازد. پس از کاهش واردات انرژی از روسیه به دلیل تنش های ژئوپلیتیکی و جنگ اوکراین، اتحادیه اروپا تصمیم گرفته است واردات گاز مایع از ایالات متحده را جایگزین کند و قصد دارد در سه سال آینده حدود ۲۵۰ میلیارد دلار انرژی از این کشور خریداری کند. با این حال، گزارش IEEFA نشان می دهد که این استراتژی دارای محدودیت ها و ریسک های قابل توجهی است.

تحلیل ها نشان می دهد که تقاضای گاز در اروپا در حال کاهش است و افزایش واردات LNG به میزانی که بتواند هدف خرید ۲۵۰ میلیارد دلاری را تحقق بخشد، دشوار و غیر واقعی است. در نیمه اول سال ۲۰۲۵، حدود ۵۵ درصد از واردات LNG اتحادیه اروپا از ایالات متحده انجام

« گزارش بازار گاز، سه ماهه سوم ۲۰۲۵ »

LINK: <https://www.iea.org/reports/gas-market-report-q2025-3>

SOURCE: www.iea.org

DATE: July 2025

گزارش سه ماهه سوم ۲۰۲۵ آژانس بین المللی انرژی (IEA) به تحلیل وضعیت بازار گاز طبیعی در نیمه اول سال ۲۰۲۵ و پیش بینی روند آن در سال ۲۰۲۶ می پردازد. در این گزارش کاهش رشد تقاضای جهانی گاز در نیمه اول سال به دلیل عدم قطعیت های اقتصادی، محدودیت عرضه و قیمت های بالای گاز مورد توجه قرار گرفته است. مصرف گاز در اروپا و آمریکای شمالی رشد محدودی داشت، اما در آسیا و اوراسیا کاهش یافت. در اروپا، مصرف گاز به دلیل کاهش تولید برق از منابع بادی و آبی و نیاز بیشتر به تولید برق از نیروگاه های گازی ۶.۵٪ افزایش یافت و در آمریکای شمالی نیز مصرف گاز به علت سرمای شدید هوا ۲.۵٪ رشد کرد. در مقابل، در چین تقاضای گاز ۱٪ کاهش یافت و واردات LNG این کشور بیش از ۲۰٪ کاهش یافت، در حالی که در هند، مصرف گاز در پنج ماه اول سال ۷٪ کاهش یافت که عمدتاً ناشی از افت تقاضا در بخش های پالایش و صنعت بود.

از منظر عرضه، در نیمه اول ۲۰۲۵، عرضه جهانی LNG نسبت به سال قبل ۴٪ افزایش یافت که ناشی از راه اندازی تأسیسات جدید در ایالات متحده، کانادا و قطر بود. با این حال، این افزایش نتوانست کمبود عرضه را جبران کند و قیمت های گاز در بازارهای وارداتی کلیدی افزایش یافت. در اروپا، واردات LNG به بالاترین سطح تاریخی خود رسید، در حالی که واردات چین کاهش یافت و رقابت بین بازارها شدت گرفت.

برای سال ۲۰۲۶، پیش بینی می شود رشد تقاضای جهانی گاز به حدود ۲٪ برسد که بالاترین نرخ از سال ۲۰۱۹ خواهد بود. این رشد عمدتاً به افزایش عرضه LNG از ایالات متحده، کانادا و توسعه میدان شمالی قطر مربوط است و انتظار می رود بازار گاز به تعادل نزدیک تر شود و تقاضا به ویژه در بازارهای حساس به قیمت در آسیا

تقویت گردد.

در مجموع، گزارش IEA نشان می دهد که بازار گاز جهانی با عرضه محدود و تقاضای متغیر مواجه است و تنش های ژئوپلیتیکی و اقتصادی می توانند تأثیرات قابل توجهی بر قیمت ها و امنیت تأمین انرژی داشته باشند. برای مقابله با این چالش ها، تنوع بخشی به منابع تأمین انرژی و سرمایه گذاری در انرژی های تجدیدپذیر اهمیت ویژه ای دارد تا ثبات و امنیت بازارهای جهانی گاز حفظ شود.

« بستن تنگه هرمز: تأثیر بر بازار جهانی گاز »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/closing-the-strait-of-hormuz-impact-on-the-global-gas-market/>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: July 2025

گزارش مؤسسه مطالعات انرژی آکسفورد، به بررسی پیامدهای احتمالی بسته شدن تنگه هرمز بر بازار جهانی گاز طبیعی می پردازد. تنگه هرمز که حدود ۳۰ درصد از تجارت جهانی نفت را تشکیل می دهد، نقش حیاتی در انتقال انرژی از خلیج فارس به بازارهای جهانی ایفا می کند و بسته شدن آن می تواند تأثیرات گسترده ای بر عرضه و قیمت گاز طبیعی داشته باشد. در صورت بستن تنگه، مسیرهای جایگزین برای انتقال گاز محدود خواهند شد و این امر می تواند کاهش قابل توجه عرضه LNG به بازارهای جهانی به ویژه اروپا و کشورهای آسیایی مانند چین، ژاپن، کره و تایوان را به دنبال داشته باشد. کاهش عرضه گاز در سطح جهانی می تواند به افزایش قیمت های انرژی منجر شود و هزینه های واردکنندگان را به طور قابل توجهی افزایش دهد.

این وضعیت همچنین می تواند بر پروژه های توسعه منابع گاز در منطقه تأثیر منفی بگذارد، زیرا سرمایه گذاران ممکن است به دلیل عدم اطمینان در مسیرهای انتقال از سرمایه گذاری در این پروژه ها خودداری کنند. کند شدن روند توسعه منابع گاز نه تنها امنیت انرژی منطقه را به خطر می اندازد، بلکه می تواند ظرفیت صادرات آینده را نیز محدود کند. علاوه بر تأثیر بر گاز طبیعی، بسته شدن

اقدامی پیچیده و پرریسک است و تضمینی برای موفقیت ندارد. بسیاری از قراردادها دارای بندهای سخت گیرانه حقوقی و مالی هستند که لغو یا تعدیل آن ها می تواند به دعاوی بین المللی و جریمه های سنگین منجر شود. این موضوع نشان می دهد که حتی اگر قصد قطع واردات وجود داشته باشد، محدودیت های قانونی می تواند روند عملیاتی را بسیار کند کند و هزینه های بالایی بر کشورهای عضو اتحادیه اروپا تحمیل نماید.

علاوه بر چالش های حقوقی، گزارش به مسائل عملی و برنامه های ملی کشورهای عضو اشاره می کند. برنامه های ملی برای جایگزینی گاز روسیه، شامل افزایش واردات LNG، استفاده از منابع داخلی و تقویت شبکه های انرژی تجدیدپذیر هستند، اما این برنامه ها ممکن است با اهداف کلی اتحادیه اروپا هم راستا نباشند و اختلافاتی درباره زمان بندی و نحوه اجرا وجود داشته باشد. برخی کشورها ممکن است با توجه به محدودیت های زیرساختی و نیاز فوری به انرژی، نتوانند به سرعت به منابع جایگزین دسترسی پیدا کنند و این امر خطر کاهش امنیت انرژی در کوتاه مدت را افزایش می دهد.

گزارش همچنین به اثرات اقتصادی چنین ممنوعیتی اشاره می کند. افزایش واردات LNG یا منابع جایگزین دیگر می تواند هزینه انرژی برای کشورهای اروپایی را به طور قابل توجهی بالا ببرد و فشار اقتصادی بر صنایع و مصرف کنندگان را افزایش دهد. علاوه بر این، بازار جهانی انرژی به شدت تحت تأثیر نوسانات عرضه و تقاضای گاز قرار دارد و تحولات ناگهانی در واردات انرژی می تواند به افزایش قیمت های جهانی و بی ثباتی بازار منجر شود.

در نهایت، گزارش نتیجه گیری می کند که پیشنهاد کمیسیون اروپا برای ممنوعیت واردات گاز روسیه، با وجود هدف گذاری بلندمدت کاهش وابستگی، ممکن است در کوتاه مدت یک مانع باشد نه یک نقشه راه روشن. برای موفقیت در این مسیر، اتحادیه اروپا نیازمند برنامه ریزی دقیق، هماهنگی کامل بین کشورهای عضو و راهکارهای متنوع جایگزینی انرژی است تا بتواند ضمن حفظ امنیت انرژی، اثرات اقتصادی منفی را کاهش دهد و از بروز بحران های احتمالی جلوگیری کند.

تنگه هرمز بر بازار نفت و سایر منابع انرژی نیز اثرگذار خواهد بود و می تواند موجب افزایش قیمت جهانی انرژی، تغییر در الگوهای تجاری و پیامدهای اقتصادی گسترده شود.

با توجه به اهمیت راهبردی تنگه هرمز، حفظ امنیت این مسیر و برنامه ریزی برای تأمین مسیرهای جایگزین انرژی ضروری به نظر می رسد تا بازارهای جهانی گاز و نفت بتوانند از نوسانات شدید و کمبود عرضه مصون بمانند و ثبات اقتصادی منطقه و جهان حفظ شود. این گزارش نشان می دهد که هر گونه اختلال در تنگه هرمز می تواند تأثیرات مستقیم و بلندمدتی بر بازار انرژی داشته باشد و اهمیت دیپلماسی انرژی و راهکارهای جایگزین را برجسته می کند.

« طرح ممنوعیت گاز روسیه از سوی اتحادیه اروپا »

LINK: <https://www.oxfordenergy.org/publications/the-eu-proposal-to-ban-russian-gas-imports-roadblock-more-than-roadmap/>

SOURCE: www.oxfordenergy.org

DATE: July 2025

گزارش دیگری که از سوی موسسه مطالعات انرژی آکسفورد انتشار یافته، به تحلیل پیشنهاد کمیسیون اروپا برای قطع کامل واردات گاز روسیه تا پایان سال ۲۰۲۷ می پردازد و تأکید می کند که این طرح ممکن است به جای تسهیل فرآیند، خود به یک مانع حقوقی و اجرایی تبدیل شود. اتحادیه اروپا پس از کاهش واردات انرژی از روسیه در پی جنگ اوکراین و تحریم های متقابل، به دنبال کاهش وابستگی به گاز روسیه و تأمین امنیت انرژی است، اما اجرای چنین ممنوعیتی با چالش های پیچیده ای همراه است.

یکی از مسائل کلیدی، نحوه خروج از قراردادهای طولانی مدت با تأمین کنندگان روسی است. کمیسیون اروپا پیشنهاد کرده که این ممنوعیت می تواند به عنوان یک «فورس ماژور» تلقی شود، اما مسیر حقوقی چنین

« تأثیر درگیری های خاورمیانه بر امنیت تأمین گاز طبیعی چین »

LINK: <https://www.energypolicy.columbia.edu/what-the-conflict-in-the-middle-east-means-for-chinas-natural-gas-supply-security/>

SOURCE: www.energypolicy.columbia.edu

DATE: 26 June, 2025

گزارش منتشر شده از سوی مرکز مطالعات انرژی جهانی دانشگاه کلمبیا، به تحلیل آسیب پذیری چین در برابر اختلالات احتمالی در تأمین گاز طبیعی از طریق تنگه هرمز می پردازد. چین به طور فزاینده ای به واردات LNG وابسته شده است و در سال گذشته حدود ۲۷.۵ میلیارد مترمکعب گاز LNG از قطر و امارات متحده عربی وارد کرده که معادل ۲۵ درصد از کل صادرات LNG از طریق تنگه هرمز و ۲۹ درصد از واردات LNG چین در همان دوره می باشد. این وابستگی، چین را در برابر هرگونه اختلال در تأمین گاز از این مسیر، به ویژه در صورت بسته شدن تنگه هرمز، آسیب پذیر می سازد.

بسته شدن تنگه هرمز می تواند حدود ۱۱۰ میلیارد مترمکعب از صادرات LNG جهانی را مختل کند، معادل ۲۰ درصد از تجارت جهانی LNG، و چین به عنوان بزرگترین واردکننده LNG از این منطقه بیشترین آسیب را خواهد دید. این اختلال می تواند تأثیرات جدی بر امنیت انرژی چین داشته باشد و نیاز به اقدامات فوری برای مدیریت بحران را ضروری کند.

چین در صورت وقوع اختلال در تأمین LNG از تنگه هرمز، می تواند اقداماتی در کوتاه مدت اتخاذ کند. از جمله افزایش واردات گاز از طریق خطوط لوله، به ویژه از روسیه و آسیای مرکزی، هرچند ظرفیت خطوط لوله موجود محدود است و نمی تواند جایگزین کامل واردات LNG باشد. همچنین چین در حال اجرای برنامه های هفت ساله برای افزایش تولید داخلی گاز طبیعی است که شامل سرمایه گذاری های کلان در اکتشاف و تولید منابع گاز می شود. استفاده از ذخایر زیرزمینی گاز طبیعی

با ظرفیت حدود ۵۵ میلیارد مترمکعب و تغییر سوخت در بخش های صنعتی و نیروگاهی به ویژه افزایش استفاده از زغال سنگ نیز از دیگر تدابیر کوتاه مدت است. در بلندمدت، چین ممکن است استراتژی تأمین گاز خود را بازنگری کند. اختلالات در تأمین LNG و تنش های تجاری می تواند کشور را به سمت افزایش واردات گاز از طریق خطوط لوله، به ویژه از روسیه، سوق دهد. این تغییر در استراتژی می تواند به تقویت امنیت انرژی چین و کاهش وابستگی به واردات LNG از مسیرهای پرخطر منجر شود.

در مجموع، درگیری های خاورمیانه و تنش های ژئوپلیتیکی تهدیدات جدی برای امنیت تأمین گاز طبیعی چین ایجاد می کنند. اتخاذ تدابیر مناسب شامل تنوع بخشی به منابع تأمین، افزایش ظرفیت ذخیره سازی و تقویت زیرساخت های داخلی می تواند آمادگی چین را در برابر این تهدیدات افزایش داده و به حفظ ثبات اقتصادی و انرژی کشور کمک کند.

« پیشنهاد مقررات کمیسیون اروپا برای قطع واردات گاز روسیه »

LINK: <https://www.energypolicy.columbia.edu/proposed-ec-regulation-sets-course-for-exit-from-russian-gas/>

SOURCE: www.energypolicy.columbia.edu

DATE: 1 July, 2025

گزارش دیگر که از سوی مرکز مطالعات انرژی جهانی دانشگاه کلمبیا منتشر شده، به تحلیل پیشنهاد کمیسیون اروپا برای قطع کامل واردات گاز روسیه تا پایان سال ۲۰۲۷ می پردازد. این پیشنهاد که در ۱۷ ژوئن ۲۰۲۵ منتشر شد، ادامه نقشه راه اولیه ای است که در ۶ مه ۲۰۲۵ ارائه شده بود و در پی کاهش وابستگی اروپا به گاز روسیه و جلوگیری از تأمین مالی جنگ اوکراین توسط روسیه طراحی شده است.

در سال ۲۰۲۴، کشورهای اتحادیه اروپا حدود ۳۱ میلیارد مترمکعب گاز خط لوله و ۲۱.۵ میلیارد مترمکعب LNG از روسیه وارد کرده اند. از ژانویه ۲۰۲۵، انتقال گاز روسیه از

مرحله ای طراحی شده است. از ژانویه ۲۰۲۶، واردات گاز روسیه تحت قراردادهای جدید و دسترسی کاربران روسی به خدمات پایانه های LNG اتحادیه اروپا ممنوع خواهد شد، به جز قراردادهای بلندمدت امضا شده قبل از ۱۷ ژوئن ۲۰۲۵ تا ژوئن ۲۰۲۶، قراردادهای کوتاه مدت موجود نیز ممنوع می شوند، به جز برای کشورهای بدون دسترسی به دریا. نهایتاً، تا پایان ۲۰۲۷، تمام واردات گاز روسیه باید متوقف شود. این رویکرد مرحله ای به کشورهای عضو زمان می دهد تا جایگزین هایی برای گاز روسیه پیدا کنند و انعطاف پذیری لازم برای اجرای موفقیت آمیز سیاست ها فراهم می شود.

در نهایت، گزارش نتیجه می گیرد که اگرچه هدف این مقررات کاهش وابستگی اروپا به گاز روسیه است، در کوتاه مدت ممکن است به مانعی در مسیر اجرای این هدف تبدیل شود. برای موفقیت، اتحادیه اروپا نیازمند برنامه ریزی دقیق، هماهنگی کامل بین کشورهای عضو و راهکارهای متنوع جایگزینی انرژی است تا امنیت انرژی حفظ شده و اثرات اقتصادی منفی کاهش یابد.

طریق اوکراین متوقف شده و تنها خط لوله ترک استریم به اتحادیه اروپا متصل است، در حالی که صادرات LNG روسیه نسبت به سال گذشته ثابت مانده است. بر اساس روندهای کنونی، پیش بینی می شود صادرات گاز روسیه به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۵ به ۳۵ تا ۳۹ میلیارد مترمکعب کاهش یابد.

کمیسیون اروپا در مواجهه با چهار مانع اصلی برای قطع واردات گاز روسیه قرار دارد. اول، مخالفت برخی کشورهای عضو، به ویژه کشورهای بدون دسترسی به دریا مانند مجارستان و اسلواکی که هنوز گاز روسیه وارد می کنند. دوم، نیاز به اجماع در شورای اتحادیه اروپا برای تصویب تحریم ها، هرچند مقررات پیشنهادی بر اساس ماده ۲۰۷ (سیاست تجاری) و ماده ۱۹۴ (سیاست انرژی) معاهده عملکرد اتحادیه اروپا است که تصویب اکثریت واجد شرایط را می طلبد. سوم، ریسک های حقوقی برای شرکت های اروپایی و چهارم، هزینه های جبران خسارت که برخی کشورها از کمیسیون اروپا درخواست کرده اند. مراحل اجرایی پیشنهادی کمیسیون اروپا به صورت

A dark blue silhouette of a world map is centered in the upper half of the image. The continents are clearly outlined against the solid blue background.

Monthly Oil & Gas Markets Analysis

Institute For International Energy Studies

